

Godišnje izvješće

2023.

The logo for HANFA features the word "HANFA" in a bold, dark blue, sans-serif font. Above the letters "A" and "F" is a thin, red, curved line that arches over the text.

HANFA

HRVATSKA AGENCIJA ZA
NADZOR FINANCIJSKIH USLUGA

SADRŽAJ

UVODNA RIJEČ.....	1
1. Hanfa u brojevima	7
2. Kretanja u sektoru finansijskih usluga	12
2.1. Makroekonomska kretanja i tržište kapitala	12
2.2. Investicijske usluge	17
2.3. Mirovinski sustav.....	23
2.4. Osiguranje	29
2.5. Nebankarsko financiranje.....	32
3. Nadzorne aktivnosti.....	35
3.1. Mikrobonitetni nadzor	35
3.2. Makrobonitetni nadzor.....	61
4. Normativne aktivnosti	64
4.1. Tržište kapitala i investicijske usluge.....	64
4.2. Investicijski fondovi	71
4.3. Mirovinski sustav	72
4.4. Osiguranje.....	80
4.5. Ostale normativne aktivnosti.....	88
5. Licenciranje i edukacije	91
5.1. Licenciranje.....	91
5.2. Ispiti i edukacije.....	94
6. Zaštita potrošača i unaprjeđenje finansijske pismenosti	97
6.1. Zaštita potrošača	97
6.2. Edukativne aktivnosti.....	103
7. Komunikacijske aktivnosti	111
7.1. Komunikacijske aktivnosti u 2023.....	111
7.2. Promjena vizualnog identiteta.....	113
7.3. Redizajn internetske stranice.....	113
7.4. Pristup informacijama.....	114
8. Međunarodna suradnja	116
8.1. Sudjelovanje u radu nadzornih tijela i udruženja.....	116

8.2. Tehnička međunarodna suradnja, bilateralna međunarodna suradnja i razmjena informacija	126
9. Sudski postupci	129
9.1. Prekršajni postupci	129
9.2. Upravni sporovi.....	132
9.3. Kaznene prijave	132
9.4. Postupci radi naplate potraživanja	133
10. Poslovanje Hanfe.....	135
10.1. Unutrašnji ustroj i ljudski resursi	135
10.2. Poslovanje interne revizije.....	138
10.3. Informacijska sigurnost Hanfe.....	138
10.4. Informatički sustavi Hanfe	138
10.5. Financijsko poslovanje Hanfe.....	139
11. Statistički pregled industrija.....	145
11.1. Investicijski fondovi	145
11.2. Mirovinski fondovi	147
11.3. Društva za osiguranje	149
11.4. Leasing društva	150
11.5. Faktoring društva	150
12. Dodaci.....	152
Dodatak 1. Popis pravilnika donesenih u 2023.....	152
Dodatak 2. Financijska izvješća Hanfe.....	155

Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga

Adresa: Franje Račkoga 6, 10000 Zagreb

Telefon centrale: +385 1 6173 200

Telefaks: +385 1 4811 406

WEB: www.hanfa.hr

ISSN: 1846-6362

Molimo korisnike ove publikacije da prilikom korištenja podataka obvezno navedu izvor.

UVODNA RIJEČ

Godina 2023. zaista je bila dinamična i izazovna, no također puna prilika koje smo uspješno iskoristili. Prva polovica godine bila je obilježena nastavkom izazovnih tržišnih i geopolitičkih kretanja s kojima smo se suočavali i u 2022., a koja su protekla u znaku ubrzanog rasta cijena praćenog značajnim povećanjem kamatnih stopa. Rat u Ukrajini i bankarske krize u SAD-u i Švicarskoj dodatno su povećali neizvjesnost na financijskim tržištima. Te su krize istaknule ranjivosti pojedinih poslovnih modela razvijenih u uvjetima niskih ili negativnih kamatnih stopa. Europska središnja banka nastavila je s restriktivnom monetarnom politikom, što je u drugoj polovici godine utjecalo na usporavanje inflacije, a stabilizacija cijena energenata dala je dodatan impuls pozitivnim promjenama. U takvim je okolnostima Hrvatska zabilježila smanjenje godišnje stope inflacije s 12,7 % na 4,5 %, što je otvorilo prostor za oporavak tržišta kapitala i stabilizaciju poslovanja institucionalnih investitora. Europsko gospodarstvo pokazalo je otpornost, izbjegavši recesiju i ostvarivši rast od 0,5 %. Naše domaće gospodarstvo zabilježilo je pak impresivan rast od 3,1 %, potpomognut rekordnom turističkom sezonom, snažnim tržištem rada i niskom stopom nezaposlenosti.

Jedan od najvažnijih događaja u 2023. za nas je bio ulazak Hrvatske u europodručje. Uvođenje eura označilo je završetak dvogodišnjeg procesa priprema, koji je uspješno proveden bez ikakvih tehničkih poteškoća, ali, što je još važnije, i bez neželjenih i negativnih posljedica za korisnike financijskih usluga. To je dokaz da smo kao nadzorno tijelo i kao financijska zajednica spremni za velike promjene. S novom je valutom u značajnoj mjeri zapravo uklonjen valutni rizik te ujedno smanjen kreditni rizik. Potvrdile su to i sve tri vodeće agencije za kreditni rejting, koje su povećale izgleda Hrvatske iz stabilnih u pozitivne te je dosegnut najviši kreditni rejting u povijesti naše zemlje. Uspješno smanjenje javnog duga na 63 %

BDP-a, uz njegovu povoljnu ročnu i valutnu strukturu, odrazilo se i na pad prinosa na državne obveznice, što je signal umanjene percepcije rizika našeg gospodarstva.

Ti pozitivni trendovi prenijeli su se i na domaće tržište kapitala, koje je tijekom 2023. zabilježilo rekordan rast vrijednosti. Dionički indeks CROBEX završio je godinu s vrijednošću od 2.530 bodova, što predstavlja rast od 28 % u odnosu na godinu prije. Najveća je to vrijednost dioničkog indeksa u posljednjih deset godina, koja je rezultat optimizma ulagatelja temeljenog na dobrim rezultatima poduzeća kako na globalnom tako i na domaćem dioničkom tržištu. Istodobno je vrijednost obvezničkog indeksa CROBIS blago smanjena u odnosu na 2022., što ne iznenađuje s obzirom na rast kamatnih stopa. Značajna novost na domaćem obvezničkom tržištu u 2023. bilo je vrlo uspješno plasiranje prvih „narodnih“ obveznica, a potom i trezorskih zapisa građanima, koji su upisali ukupan iznos od 2,3 mlrd. eura. To i sva naredna izdanja državnih dužničkih vrijednosnih papira građanima pokazala su kako postoji interes za ulaganje na domaćem tržištu kapitala, a time i potencijal njegova daljnjeg razvoja, čemu će svakako doprinijeti i izrada Strategije razvoja domaćeg tržišta kapitala, na kojoj radi Ministarstvo financija zajedno s Hanfom.

Rast cijena na stranim i domaćem financijskom tržištu u 2023. povećao je imovinu institucionalnih investitora i omogućio oporavak prinosa za sve kategorije obveznih i dobrovoljnih mirovinskih fondova. Neto imovina obveznih mirovinskih fondova premašila je 20 mlrd. eura krajem 2023., što uz 1,3 mlrd. eura imovine dobrovoljnih mirovinskih fondova predstavlja značajan kapital, čije profesionalno dugoročno upravljanje uz ostvarenje konkurentnih prinosa za članove ujedno čini i jedan od osnovnih oslonaca razvoja domaćeg tržišta kapitala i domaćeg gospodarstva. Kako bi se to postiglo, nužno je osigurati da na tržištu postoje dobre i konkurentne investicijske prilike, posebice one koje u obzir uzimaju okolišne čimbenike kao sve bitnije odrednice investicijskih strategija i odluka. Novi komplet zakona povezanih s mirovinskim sustavom na kojima smo u suradnji s Ministarstvom rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike radili tijekom 2023. omogućit će mirovinskim fondovima veću diversifikaciju portfelja u budućnosti, a time i priliku za ostvarivanje viših povrata. Uz liberalizaciju i proširenje mogućnosti ulaganja, zakonskim je izmjenama i članovima fondova omogućena veća fleksibilnost u izboru i promjeni mirovinskog fonda uz obvezu pravovremenog informiranja članova o njihovim mogućnostima. Veća razina fleksibilnosti upravljanja imovinom, uz očuvanje visokih standarda upravljanja rizicima koje Hanfine aktivnosti prioritziraju, dugoročno otvara prostor za postizanje većih prinosa u odnosu na preuzete rizike, dok fleksibilnost članstva omogućava bolju usklađenost ulaganja s individualnim preferencijama građana. Da bi se to postiglo, i Hanfa i sama mirovinska društva trebaju nastaviti ulagati u povećanje financijske pismenosti članova.

I ostali segmenti sektora financijskih usluga imali su razmjerno uspješnu, ali i izazovnu godinu. Tržište osiguranja uspješno je u svoje poslovanje i procese implementiralo nove računovodstvene standarde MSFI 17 i MSFI 19, koji osiguravaju

veću razinu transparentnosti poslovanja i međunarodnu konzistentnost financijskog izvješćivanja. Iako je riječ tek o računovodstvenim standardima, navedene izmjene promiču odgovornost društava za osiguranje kroz razboritije upravljanje imovinom i pravovremeno iskazivanje rezultata poslovanja. To se posljedično odražava i u preciznijem određivanju cijena osigurateljnih proizvoda, što pak osigurava da potrošači dobiju fer vrijednost za premije koje plaćaju. Dobre poslovne rezultate u 2023. zabilježili su i investicijski fondovi, čija je neto imovina pod upravljanjem ostvarila rast od 5,7 %, pri čemu posebno treba istaknuti kako su se u UCITS fondove vratili i ulagatelji kroz pozitivan neto priljev sredstava. Pritom je tijekom 2023. nastavljen trend rasta udjela fondova s dospijućem i fondova usmjerenih na održiva ulaganja u tom segmentu financijskih usluga. Investicijska je ponuda tijekom 2023. dodatno proširena povratkom novčanih fondova nakon višegodišnjeg odsustva. Ta kretanja podcrtavaju prilagodljivost sektora investicijskih fondova u izazovnom razdoblju rasta kamatnih stopa, koji stimulira konkurenciju na tržištu štednje.

Tijekom godine Hanfa je aktivno sudjelovala i u procesu pristupanja Hrvatske OECD-u, što je prioritetni strateški vanjskopolitički cilj naše zemlje. U 2023. godini naši zaposlenici sudjelovali su u radu Pregovaračke skupine i kao stručna podrška relevantnim nadležnim ministarstvima, i to u području financijskih tržišta, osiguranja, privatnih mirovina, korporativnog upravljanja, financijske pismenosti, zaštite potrošača i kodeksa za liberalizaciju. Iako je proces pristupanja još uvijek u tijeku, napravljen je značajan napredak te se očekuje da bi trebao biti okončan do kraja 2025. uz formalizaciju članstva u 2026. godini. Neovisno o godini realizacije članstva, ulazak Hrvatske u OECD bit će još jedna potvrda pridržavanja visokih standarda gospodarskog upravljanja i snage financijskog regulatornog okvira s pozitivnim učinkom na povjerenje ulagatelja u domaći financijski sustav.

Tijekom godine nadzirali smo zakonitost, pravilnost i financijsku stabilnost poslovanja institucionalnih ulagatelja, tržišta kapitala, društava za osiguranje te leasing i faktoring društava kroz više od trideset neposrednih nadzornih postupaka, od kojih smo dio usmjerili isključivo prema načinu na koji financijske institucije posluju s potrošačima. No osim toga, intenzivirali smo i svoje edukativne aktivnosti, kojima smo, što izravno, što neizravno, obuhvatili gotovo 6.500 građana. S obzirom na sveprisutnu digitalizaciju u sektoru financijskih usluga, financijski proizvodi postaju sve složeniji, manje transparentni i često rizičniji, ali i dostupniji potrošačima. Stoga važnost osnaživanja financijske pismenosti, odnosno razumijevanja financijskih pojmova i odgovornog financijskog ponašanja, posebno u pogledu digitalnih financija, postaje sve izraženija. U suradnji s HNB-om u 2023. proveli smo i nacionalno istraživanje financijske pismenosti prema metodologiji OECD-a/INFE-a, koje je pokazalo kako smo na području digitalne financijske pismenosti ispod prosjeka zemalja OECD-a. To ukazuje na daljnju potrebu za intenziviranjem edukativnih aktivnosti, posebno onih digitalnog formata i usmjerenih prema segmentu digitalnih financija, kako bi se potrošačima

omogućilo bolje razumijevanje složenih financijskih proizvoda i sigurnije upravljanje vlastitim financijama u dinamičnom digitalnom okružju.

Uspješno uvođenje eura, stabilizacija inflacije te oporavak i rast tržišta kapitala kao i profitabilnosti institucionalnih investitora samo su neki od pozitivnih trendova koji potvrđuju snagu našeg financijskog sustava. Međutim, pred nama stoje i veliki izazovi, posebice u kontekstu digitalizacije i potrebe za razvojem održivog financiranja. Naša financijska tržišta moraju se i dalje prilagođavati sve bržim promjenama i rastućoj složenosti financijskih proizvoda. Izuzetno je važno da kao regulatorno tijelo i financijska zajednica zajedno radimo na razvoju održivog financiranja unaprjeđenjem nefinancijskog izvještavanja na svim razinama, čime bi se osigurala transparentnost i potaknulo investicijsko povjerenje ulagatelja u zelene financijske proizvode. Pored toga, nužno je rizike koji proizlaze iz kriptotržišta podvesti u reguliranu sferu, čime bi se smanjio rizik od prijevara i osiguralo sigurnije financijsko okružje za sve sudionike, što nam je sa stupanjem na snagu nove regulative u vezi s kriptoimovinom dano u mandat. Kontinuiranim ulaganjem u edukaciju, prilagodbom zakonodavnog okvira i usvajanjem najboljih praksi iz OECD-a Hrvatska ima priliku dodatno osnažiti svoj financijski sektor, povećati povjerenje ulagatelja i potaknuti daljnji gospodarski rast. Upravo su ti koraci ključni za postizanje dugoročne održivosti našeg financijskog sustava u nadolazećem, vrlo vjerojatno i dalje izazovnom razdoblju.

dr. sc. Ante Žigman
predsjednik Upravnog vijeća

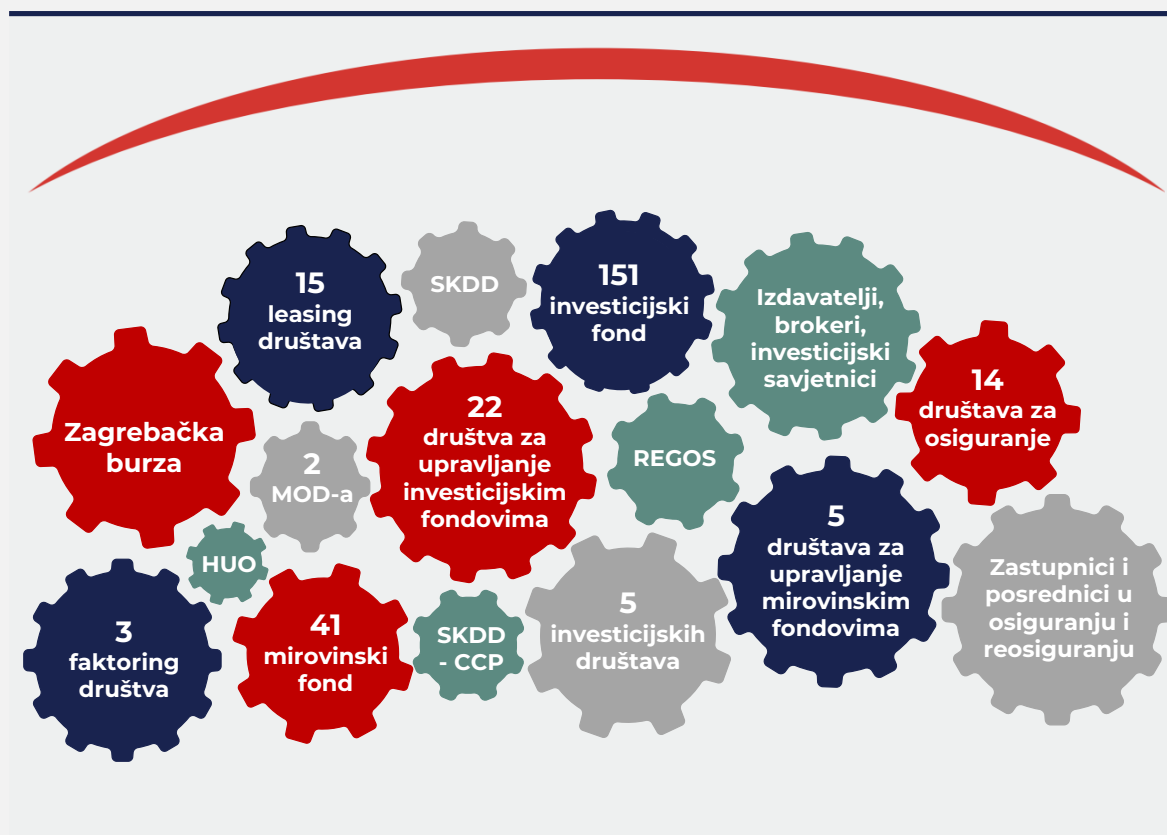
Članovi Upravnog vijeća Hanfe (slijeva nadesno):

Antun Palarić, Anamarija Staničić, dr.sc. Ante Žigman (predsjednik Upravnog vijeća), Jurica Jednačak i dr.sc. Tomislav Ridzak

HANFA U BROJEVIMA

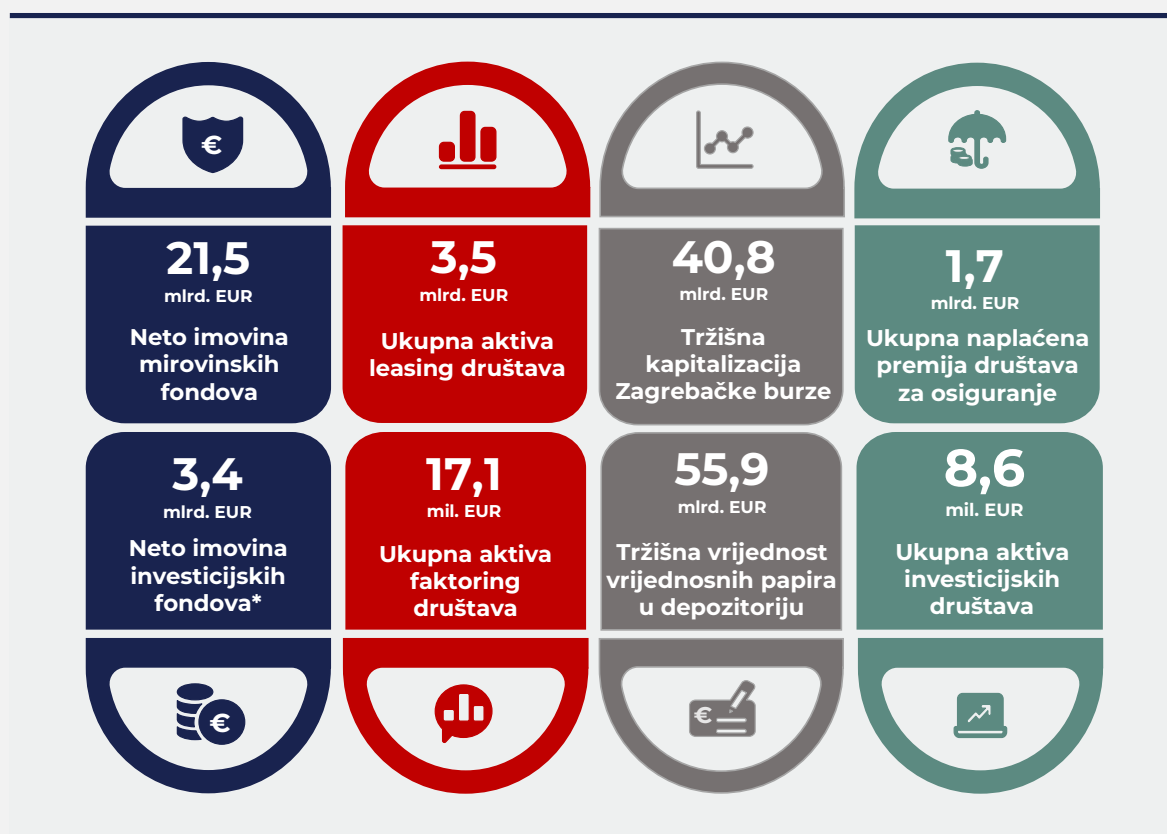
1. HANFA U BROJEVIMA

Slika 1. Subjekti nadzora

Izvor: Hanfa

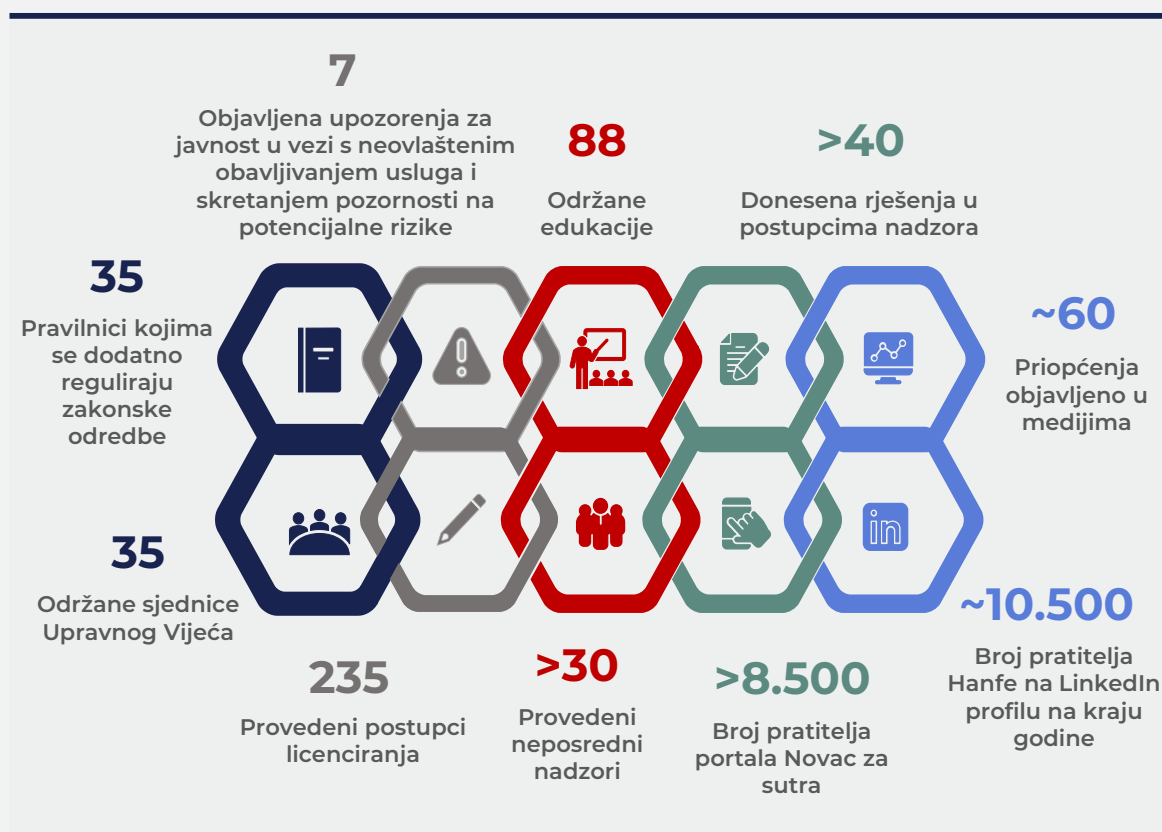
Slika 2. Financijska slika

Napomena: *nerevidirani podaci na dan 31.12.2023.

Izvor: Hanfa

Slika 3. Aktivnosti Hanfe

Izvor: Hanfa

Slika 4. Važni datumi

Izvor: Hanfa

KRETANJA U SEKTORU FINANCIJSKIH USLUGA

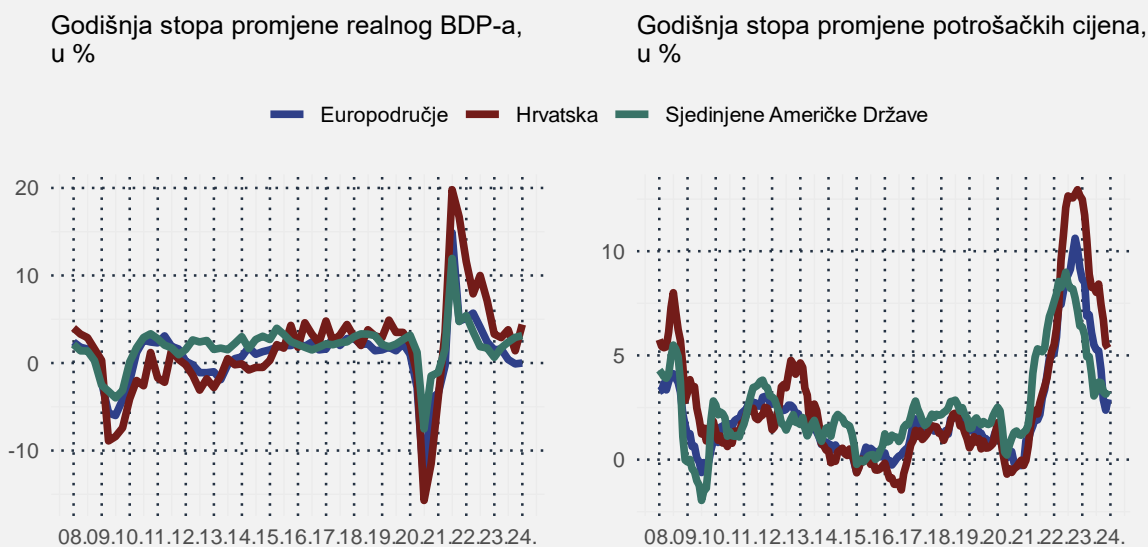
2. KRETANJA U SEKTORU FINANCIJSKIH USLUGA

Unatoč nastavku rasta globalnih neizvjesnosti uslijed intenziviranja geopolitičkih rizika i monetarnog zaoštavanja, domaće gospodarstvo pokazalo je značajnu otpornost tijekom 2023. u odnosu na ostale zemlje europodručja. Usporavanje stope inflacije, rast inozemne i domaće potražnje te snažno tržište rada među glavnim su čimbenicima solidnog rasta domaće gospodarstva i poboljšanja indikatora javnih financija. Očekivano smanjenje kamatnih stopa na globalnim financijskim tržištima i pozitivni indikatori domaće gospodarstva reflektirali su se i na domaće tržište kapitala, pri čemu je CROBEX zabilježio rekordan rast od 28 % dosežući najviše razine u proteklih deset godina. Tako je imovina sektora financijskih usluga zabilježila povećanje od 9 % te je iznosila 34,1 mil. eura na kraju 2023. godine.

2.1. Makroekonomska kretanja i tržište kapitala

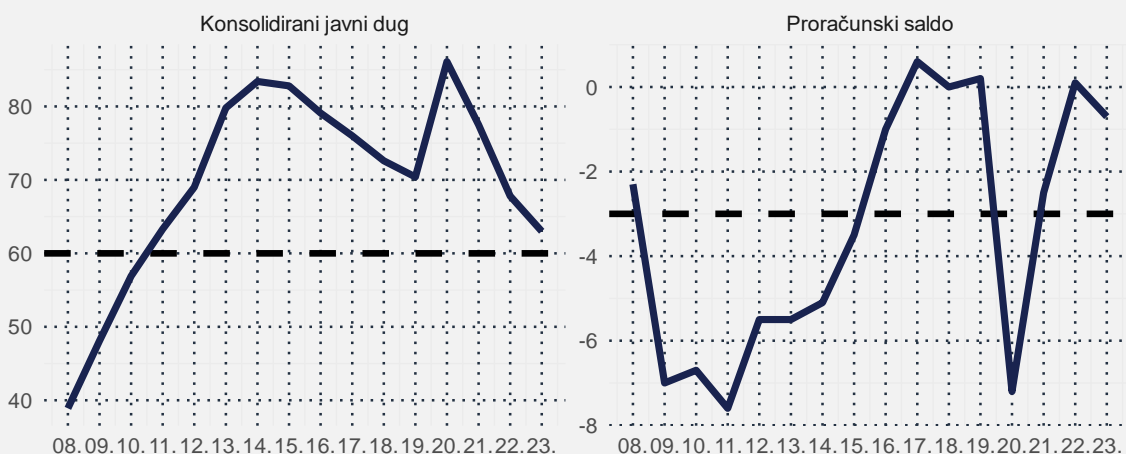
Gospodarstvo europodručja nastavilo je bilježiti rast u 2023., no uz zamjetno usporavanje pod utjecajem povišenih makroekonomskih neizvjesnosti. Tako je godišnji rast BDP-a europodručja u realnim terminima iznosio 0,4 %, što je smanjenje od 3 p.b. u odnosu na prethodnu godinu. Makroekonomske neizvjesnosti u pogledu i dalje prisutnih inflatornih kretanja, nastavka rasta kamatnih stopa, bankovnih kriza s obje strane Atlantika, izbijanja sukoba na Bliskom istoku te nastavka rata u Ukrajini obilježile su ekonomsko i političko okruženje u 2023. godini. Nakon vrhunca krajem 2022. inflatorna kretanja usporila su tijekom 2023. te je godišnja stopa inflacije domaće gospodarstva na kraju 2023. iznosila 4,5 % (smanjenje od 8,6 p.b. u odnosu na kraj 2022. godine). Iako smanjena, inflacija se održala na relativno višim razinama u odnosu na zemlje europodručja, koje su u 2023. zabilježile porast cijena od 5,4 %. U nepovoljnim vanjskim okolnostima usporen je rast domaće gospodarstva za 4 p.b. u odnosu na prethodnu godinu, no uz realni rast od 3,1 % i dalje je bio naglašeniji u odnosu na ostale zemlje europodručja (slika 2.1.). Rast osobne potrošnje generiran rastom realnih plaća od 9,0 % i niskom stopom nezaposlenosti od 6,4 % krajem godine podržao je gospodarsku aktivnost u 2023., koju je dodatno stimuliralo povećanje bruto investicija povezano s privlačenjem sredstava iz fondova EU-a i neto izvoz pod utjecajem snažne inozemne potražnje za uslugama, posebice u sektoru turizma. Time je Hrvatska ostvarila drugi najveći rast među zemljama europodručja u 2023., odmah iza Malte.

Slika 2.1. Godišnje stope promjene realnog BDP-a i inflacije

Izvori: Eurostat, St. Louis Fed

Slika 2.2. Indikatori zaduženosti i stanja financija opće države, u % nominalnog BDP-a

Napomena: Istaknute razine označuju razine javnog duga i proračunskog salda definirane kriterijima konvergencije na temelju Ugovora iz Maastrichta.

Izvor: Eurostat

Hrvatska je tijekom 2023. uspjela zadržati stabilnu fiskalnu politiku zahvaljujući kombinaciji gospodarskog rasta i rasta cijena, koji su pozitivno utjecali na prihodnu stranu proračuna. Unatoč snažnom priljevu prihoda (rast od 17,4 %) rashodi države rasli su po većoj stopi (19,4 %), čime je, nakon prošlogodišnjeg suficita od 0,1 % BDP-a, ostvaren proračunski deficit na razini opće države od 528,5 mil. eura. odnosno 0,7 % BDP-a. Dug opće države posljedično je

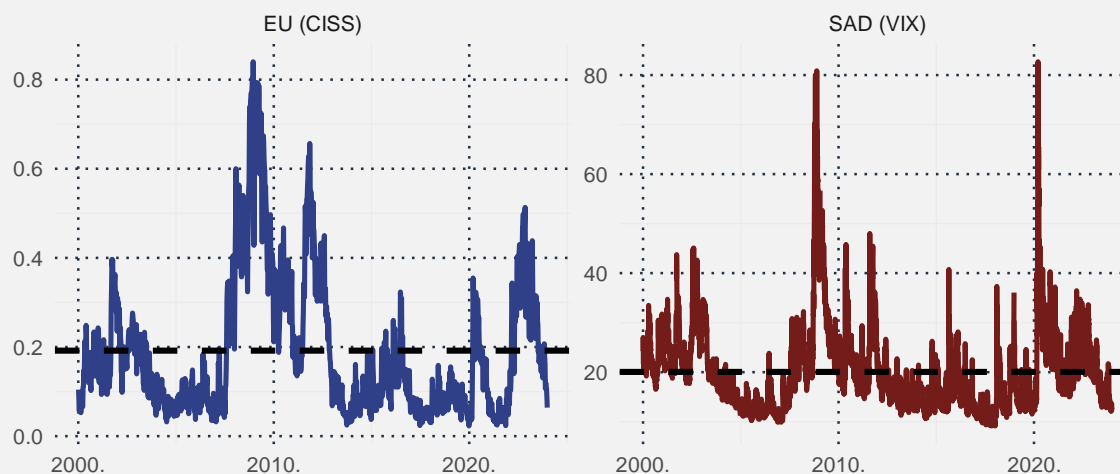
Proračunski saldo

Proračunski saldo razlika je između državnih prihoda i državnih rashoda. Pozitivan saldo ukazuje na višak prihoda u odnosu na rashode ili suficit, dok negativan saldo ukazuje na manjak sredstava ili deficit.

porastao za 4 % u nominalnim terminima, no rast gospodarske aktivnosti rezultirao je smanjenjem relativne zaduženosti od 4,8 p.b. te je omjer javnog duga i BDP-a koncem 2023. iznosio 63,0 % (slika 2.2.). Ulaskom u europodručje i smanjenjem valutnog rizika, povećanjem izgleda investicijskog rejtinga iz stabilnih u pozitivne¹ te približavanjem javnog duga maastrichtskom kriteriju od 60 % BDP-a prinosi na državne obveznice zabilježili su pad čak i u okružju rastućih kamatnih stopa. Tako su prinosi na hrvatske državne obveznice krajem 2023. iznosili 3,3 %, što je neznatno smanjenje od 0,3 p.b. u odnosu na početak godine.

Razina sistemskog stresa na financijskim tržištima snižena je tijekom 2023. unatoč povećanju geopolitičkih rizika, visokim kamatnim stopama i održavanju inflacije iznad ciljane razine od 2 %. Privikavanje investitora na neizvjesno okružje te izbjegavanje globalne recesije kratkoročno su povećali izgleda za smanjenje kamatnih stopa i potaknuli optimizam tržišnih aktera, čime je dodatno reducirana volatilnost na financijskim tržištima u 2023. godini (slika 2.3). Nestabilnosti u bankovnom sustavu tijekom ožujka imale su ograničen utjecaj na sistemski stres u financijskom sustavu, koji je u 2023. zabilježio vrijednosti ispod dugogodišnjeg prosjeka te je, uz optimizam investitora, pridonio pozitivnoj izvedbi različitih klasa financijske imovine, što se odrazilo i na vrednovanja na domaćem tržištu kapitala.

Slika 2.3. Indeksi volatilnosti financijskih tržišta EU-a i SAD-a

Napomena: Horizontalne isprekidane linije označavaju prosjek prikazanih vrijednosti.
Izvori: ESB, St. Louis FED

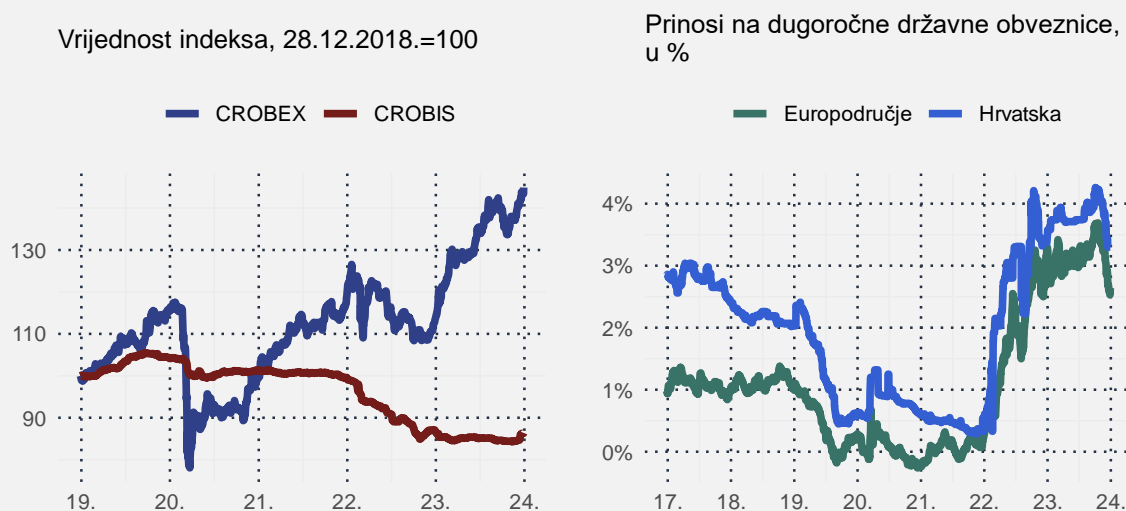
Nakon prošlogodišnje korekcije od 4,8 % referentni dionički indeks CROBEX zabilježio je snažan oporavak od 28 % u 2023., čime je krajem godine dosegnuo najviše vrijednosti (2.530 bodova) u proteklih 10 godina (slika 2.4.). Obveznički indeks CROBIS iznosio je na kraju 2023. godine 95,9 bodova, što predstavlja neznatan pad od 0,8 %, čime su u 2023. poboljšani izgledi i na domaćem obvezničkom tržištu nakon nepovoljne 2022., u kojoj je vrijednost CROBIS-a smanjena za 12,6 %. Navedena kretanja rezultat su stabilizacije

¹ Sve tri vodeće agencije za kreditni rejting (S&P, Fitch, Moody's) tijekom 2023. promijenile su izgleda kreditnog rejtinga RH iz stabilnih u pozitivne, čime je dosegnut najviši kreditni rejting u hrvatskoj povijesti.

prinosa na državne obveznice RH, koja je potpomognuta službenim ulaskom u europodručje početkom godine i poboljšanjem kreditnog rejtinga zemlje.

Trgovanje na domaćem tržištu u 2023. bilo je potisnuto (-5,3 % u odnosu na prethodnu godinu) pa je tako ukupni promet krajem godine iznosio 371,8 mil. eura (slika 2.5.). Vrijednosnice kojima se najviše trgovalo bile su dionice s prometom od 304,8 mil. eura, što je smanjenje za 16,7 % u odnosu na prethodnu godinu. Istodobno je promet na obvezničkom tržištu iznosio 50,9 mil. eura, što je značajno povećanje od 206,7 % u odnosu na 2022. godinu. Porast prometa zabilježili su i burzovno utrživi fondovi (dalje u tekstu: ETF-ovi) s prometom od 16,1 mil. eura, odnosno rastom od 58,4 % na godišnjoj razini. Strukturni nedostaci poput nedostatne likvidnosti i visoke koncentracije trgovanja i dalje su ključno obilježje domaćeg tržišta kapitala, o čemu svjedoči činjenica da je pet dionica činilo više od polovice ukupnog dioničkog prometa u 2023. godini.

Slika 2.4. Kretanje dioničkog i obvezničkog indeksa Zagrebačke burze i prinosa na dugoročne državne obveznice

Izvori: Eurostat, Zagrebačka burza

Na kraju godine na Zagrebačkoj burzi je bilo uvršteno 87 dionica, što je pet dionica manje u odnosu na prethodnu godinu, čime je nastavljen višegodišnji trend pada uvrštenih izdanja. Svih pet dionica izvršteno je s Redovitog tržišta, čija je tržišna kapitalizacija na kraju 2022. iznosila 275,3 mil. eura (0,8 % ukupne tržišne kapitalizacije na kraju 2022.). Novih uvrštenja dionica u 2023. nije bilo, no zahvaljujući porastu vrednovanja tržišna kapitalizacija dionica iznosila je krajem godine 22,9 mlrd. eura, što je povećanje od 27,2 % u odnosu na kraj 2022. godine.

Tržišna kapitalizacija

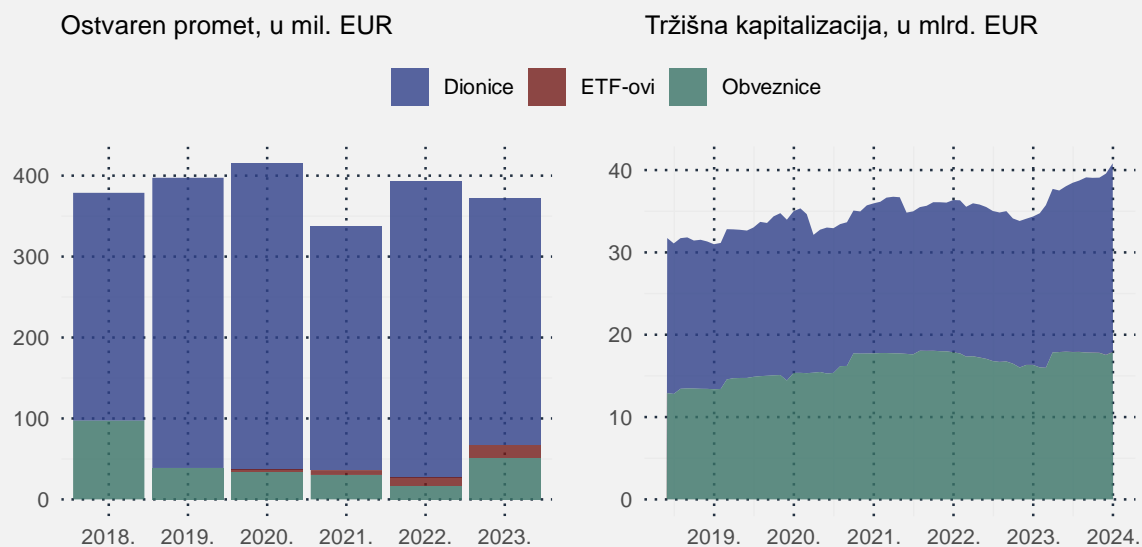
Tržišna kapitalizacija predstavlja tržišnu vrijednost dionica društva koje nisu trezorske dionice. Izračunava se tako da se ukupan broj dionica (umanjen za broj trezorskih dionica) pomnoži s trenutnom tržišnom cijenom.

Na obvezničkom je tržištu krajem 2023. bilo uvršteno 38 izdanja s tržišnom kapitalizacijom od 17,9 mlrd. eura, što je povećanje od 9,5 % u odnosu na proteklu godinu. Sa Službenog tržišta izvrštene su dvije korporativne i jedna državna obveznica,

dok su uvrštene dvije korporativne i dvije državne obveznice. Na obvezničkom tržištu je u 2023. prvi put zabilježeno izdanje dužničkih vrijednosnih papira koji su primarno bili namijenjeni fizičkim osobama, čime je napravljen značajan iskorak prema diversifikaciji skupina ulagatelja. Prvu „narodnu” dvogodišnju obveznicu, izdanu u ožujku 2023. s nominalnim iznosom od 1,85 mlrd. eura i kamatnom stopom od 3,65 %, upisalo je više od 43 tisuće građana, koji su uložili više od 1,3 mlrd. eura. Krajem godine uspješno je zaključeno i izdanje prvih „narodnih” trezorskih zapisa s godišnjom stopom prinosa od 3,75 %, čime je prikupljeno 1,1 mlrd. eura, od čega je 1 mlrd. eura upisana od strane 36.643 građana². Osim toga, krajem studenoga izdana je i nova desetogodišnja državna obveznica s nominalnim iznosom od 1,25 mlrd. eura i kamatnom stopom od 3,75 % kako bi se refinancirale obveze po obveznicama u nominalnom iznosu od 1,5 mlrd. eura.

Nova uvrštenja bila su prisutna i na tržištu ETF-ova, pri čemu je uvršten treći dionički ETF koji prati rumunjski indeks BET-TR i prvi novčani ETF koji replicira kretanja novčanog tržišta europodručja, što je unaprijedilo likvidnost na domaćem tržištu. Tako je tijekom 2023. zabilježeno povećanje tržišne kapitalizacije ETF-ova od 215,2 %, a ona je na kraju godine dosegla 23,6 mil. eura.

Slika 2.5. Ostvareni promet i tržišna kapitalizacija na Zagrebačkoj burzi

Izvor: Zagrebačka burza

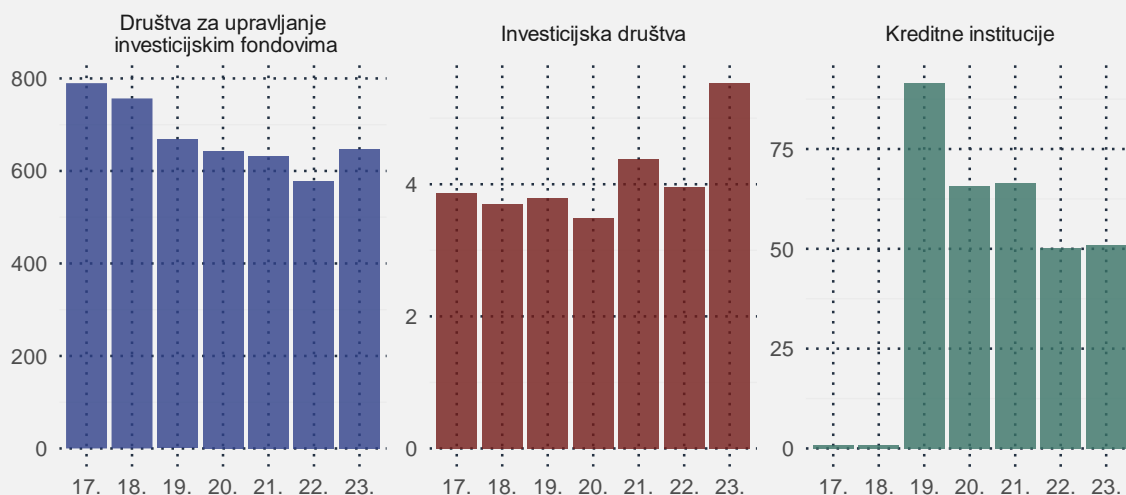
² Oba izdanja sadržavala su dva kruga upisa, od kojih je prvi bio namijenjen fizičkim osobama, a drugi institucionalnim ulagateljima.

2.2. Investicijske usluge

2.2.1. Pružatelji investicijskih usluga

Investicijske usluge u Republici Hrvatskoj na kraju 2023. pružale su 22 financijske institucije, od čega šest društava za upravljanje fondovima, pet investicijskih društava i 11 kreditnih institucija, odnosno jedna kreditna institucija manje u odnosu na prošlu godinu. Oporavak investicijskog optimizma u okolnostima usporavajuće inflacije i posljedičnog očekivanog smanjenja kamatnih stopa rezultirao je oporavkom vrijednosti imovine pod upravljanjem pružatelja investicijskih usluga u svim segmentima sektora (slika 2.6.). Tako je na kraju 2023. ukupna vrijednost imovine pod upravljanjem pružatelja investicijskih usluga iznosila 704,7 mil. eura (rast od 11,5 % na godišnjoj razini), čime je nadoknađen pad vrijednosti iz 2022. U 2023. društva za upravljanje investicijskim fondovima upravljala su s 10,9 % više imovine, kreditne institucije s 1,4 % više imovine, a investicijska društva s 28,4 % više imovine nego na kraju prethodne godine³.

Slika 2.6. Vrijednost imovine pod upravljanjem pružatelja investicijskih usluga
U mil. EUR

Izvor: Hanfa

Pružatelji investicijskih usluga ostvarili su u 2023. neto prihode u iznosu od 165,2 mil. eura, što je pad od 41,1 % na godišnjoj razini. Pritom su kreditne institucije ostvarile 96,9 % ukupnih neto prihoda (160,0 mil. eura), investicijska društva 2,5 % ukupnih neto prihoda (4,2 mil. eura), a društva za upravljanje investicijskim fondovima 0,6 % ukupnih neto prihoda (1,0 mil. eura).

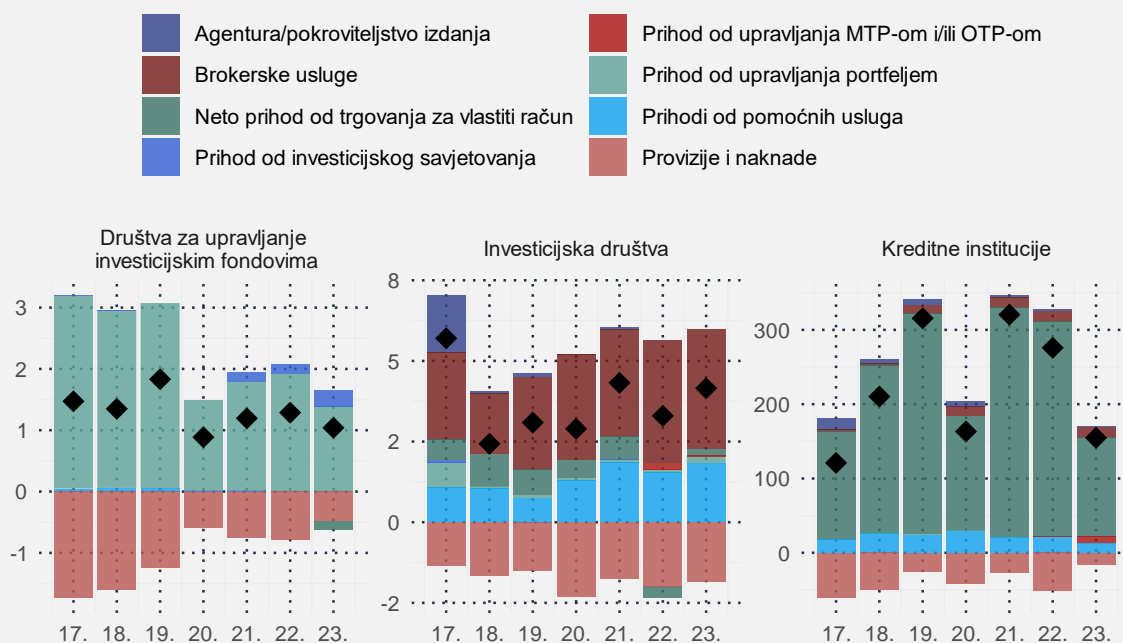
Trgovanje za vlastiti račun

Trgovanje za vlastiti račun je trgovanje korištenjem vlastitog kapitala umjesto kapitala klijenata.

³ Društva za upravljanje investicijskim fondovima upravljaju sa 648,2 mil. eura ili 92,0 % ukupne imovine pod upravljanjem pružatelja investicijskih usluga, investicijska društva upravljaju s 5,5 mil. eura ili 0,8 % ukupne imovine, dok kreditne institucije upravljaju s 51,0 mil. eura ili 7,2 % ukupne imovine.

Najznačajnija stavka prihoda kreditnih institucija, koja je ponajviše doprinijela padu prihoda u 2023. (slika 2.7.), bio je neto prihod od trgovanja za vlastiti račun (93,9 % ukupnih prihoda). Najveći dio prihoda kod investicijskih društava došao je od brokerskih usluga (57,0 % ukupnih prihoda), dok su kod društava za upravljanje investicijskim fondovima to bili prihodi od upravljanja portfeljem (91,7 % ukupnih prihoda). Pritom su neto prihodi od trgovanja za vlastiti račun kreditnih institucija smanjeni za 53,5 % (s 288,0 mil. eura na 133,9 mil. eura) na godišnjoj razini, dok su se prihodi od brokerskih usluga investicijskih društava smanjili za 2,5 % (s 3,8 mil. eura na 3,7 mil. eura), a prihodi od upravljanja portfeljem društava za upravljanje investicijskim fondovima za 27,4 % (s 1,9 mil. eura na 1,4 mil. eura).

Slika 2.7. Prihodi i rashodi pružatelja investicijskih usluga prema vrsti usluge
U mil. EUR

Napomena: Istaknute točke označuju neto prihode pružatelja investicijskih usluga u promatranoj godini.
Izvor: Hanfa

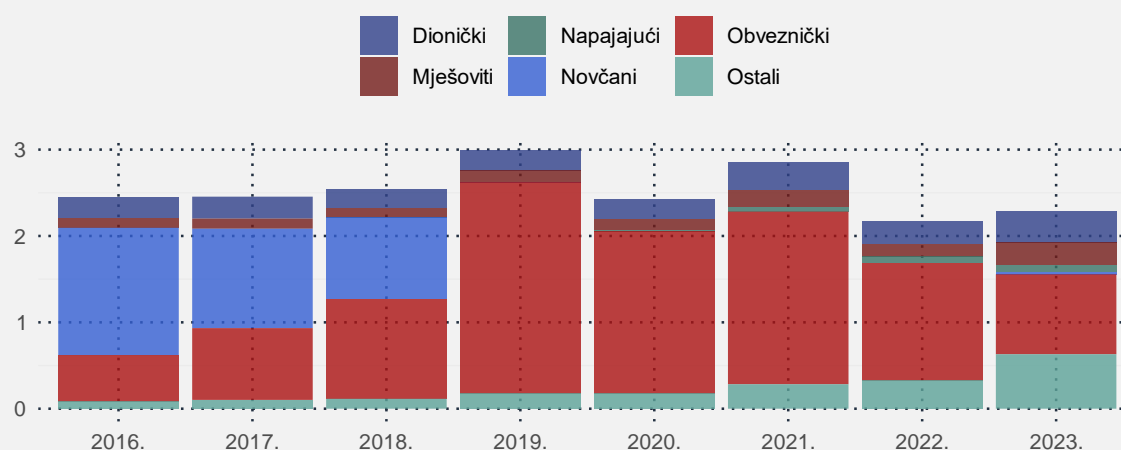
2.2.2. Investicijski fondovi

Otvoreni investicijski fondovi s javnom ponudom

Na domaćem je tržištu na kraju 2023. bilo aktivno 108 otvorenih investicijskih fondova s javnom ponudom (dalje u tekstu: UCITS fondovi), koji su upravljali neto imovinom u vrijednosti od 2,3 mlrd. eura (rast od 5,7 % u odnosu na godinu prije, slika 2.8.). Fondovska se industrija kroz rast vrijednosti imovine pod upravljanjem i pozitivnim neto priljevom sredstava tijekom 2023. djelomično oporavila od pada koji je doživjela u 2022. Ipak, taj je oporavak bio neravnomjeran jer je došlo do značajnog smanjenja imovine u obvezničkim fondovima, koja se većinom prebacila u mješovite i ostale fondove. Obveznički fondovi tako su ostvarili pad neto vrijednosti imovine od 31,9 % (s 1,4 mlrd. eura na 925,8 mil. eura). Najveći rast od 92,5 % (s 327,7 mil. eura na 630,6 mil.

eura) ostvaren je u kategoriji ostalih fondova te u kategoriji mješovitih fondova (88,5 %, sa 140,8 mil. eura na 265,4 mil. eura). Umjereniji je rast neto imovine ostvaren u kategorijama dioničkih fondova (38,2 %, s 261,6 mil. eura na 361,7 mil. eura) i napajajućih fondova (11,1 %, sa 72,8 mil. eura na 80,9 mil. eura). U 2023 na tržište su se vratili i novčani fondovi s ukupnom neto vrijednosti od 24,4 mil. eura na kraju godine.

Slika 2.8. Neto imovina UCITS fondova
U mrd. EUR

Napomena: Zbog stupanja na snagu Uredbe o novčanim fondovima većina se novčanih fondova početkom 2019. preregistrirala i nastavila poslovati kao kratkoročni obveznički fondovi.
Izvor: Hanfa

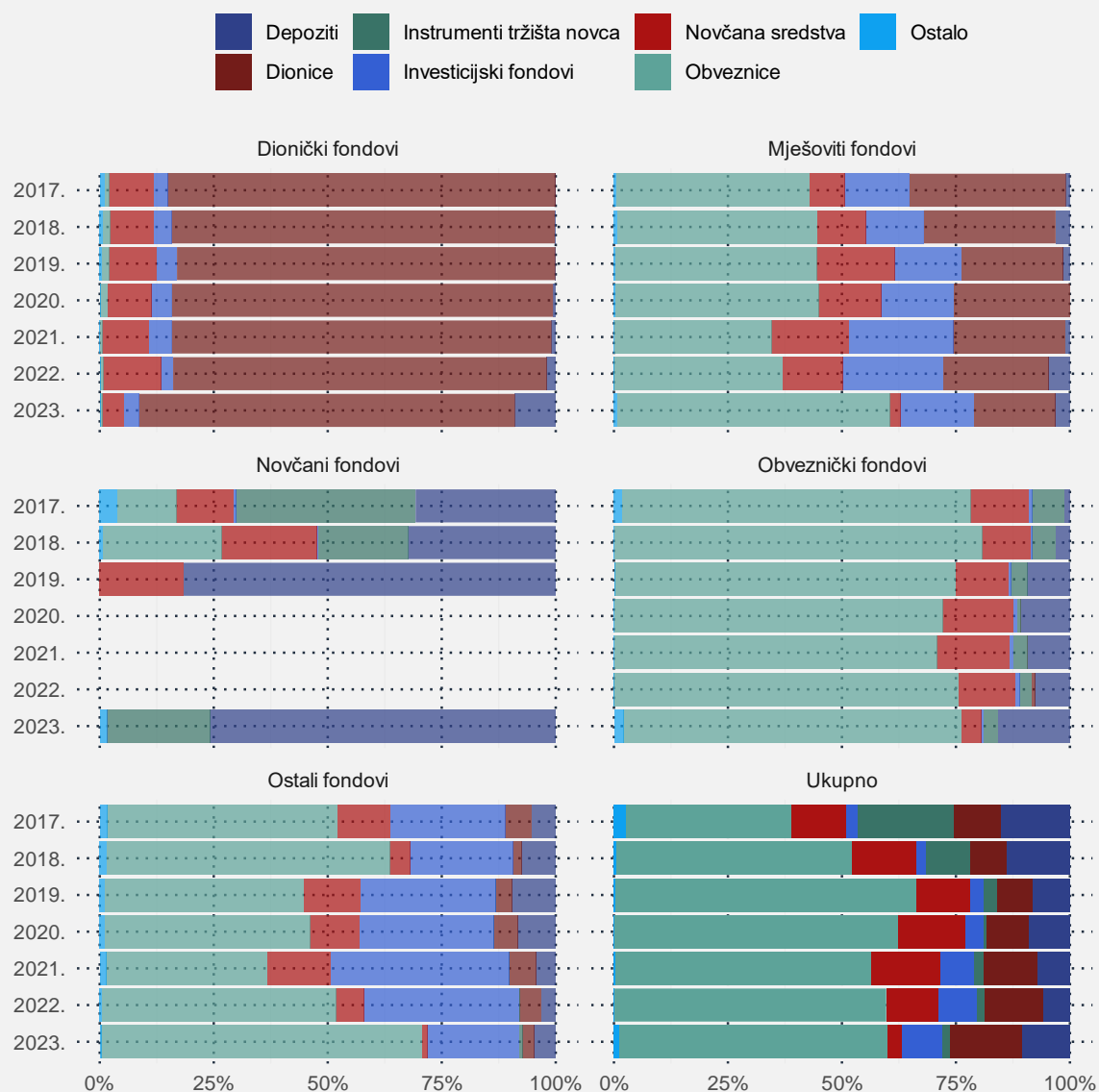
Na kraju 2023. najveći je dio ulaganja UCITS fondova (slika 2.9.) bio alociran u obveznice (58,9 %), zatim u dionice (15,9 %), depozite (10,5 %), investicijske fondove (8,8 %), novčana sredstva (3,2 %), instrumente tržišta novca (1,8 %) te ostalo (1,1 %). Na godišnjoj razini najviše se povećao udio ulaganja u depozite (za 4,5 p.b.) i dionice (za 3,1 p.b.). Istovremeno se smanjio udio ulaganja u novčana sredstva (za 8,2 p.b.) i obveznice (za 0,7 p.b.). Takva su kretanja odraz migracije investitora prema rizičnijoj imovini viših potencijalnih prinosa (iz obveznica u dionice), ali i usmjeravanja novčanih sredstava u depozite u okolnostima relativno visokih kamatnih stopa. Na povećanje udjela depozita u imovini UCITS fondova pozitivno je utjecao i rast značaja fondova s dospjećem i povratak novčanih fondova, koji velik dio svoje imovine drže u depozitima te su na kraju godine bili u fazi prikupljanja sredstava za buduća ulaganja, zbog čega imaju još neproporcionalnije udjele depozita u strukturi ulaganja.

Novčani fondovi

Novčani fondovi investicijski su fondovi specijalizirani za ulaganja u instrumente tržišta novca. Instrumenti tržišta novca primjerice su trezorski i blagajnički zapisi, koji poput obveznica predstavljaju dugovanje, ali za razliku od obveznica rok do dospjeća im je u pravilu kraći od godinu dana.

Slika 2.9. Struktura imovine UCITS fondova prema vrsti ulaganja

U % ukupne imovine

Napomena: Nakon stupanja na snagu Uredbe o novčanim fondovima od ukupno 21 novčanog fonda u Hrvatskoj svi su u 2020. poslovali kao kratkoročni obveznički fondovi ili su klasificirani u kategoriju ostali fondovi.
Izvor: Hanfa

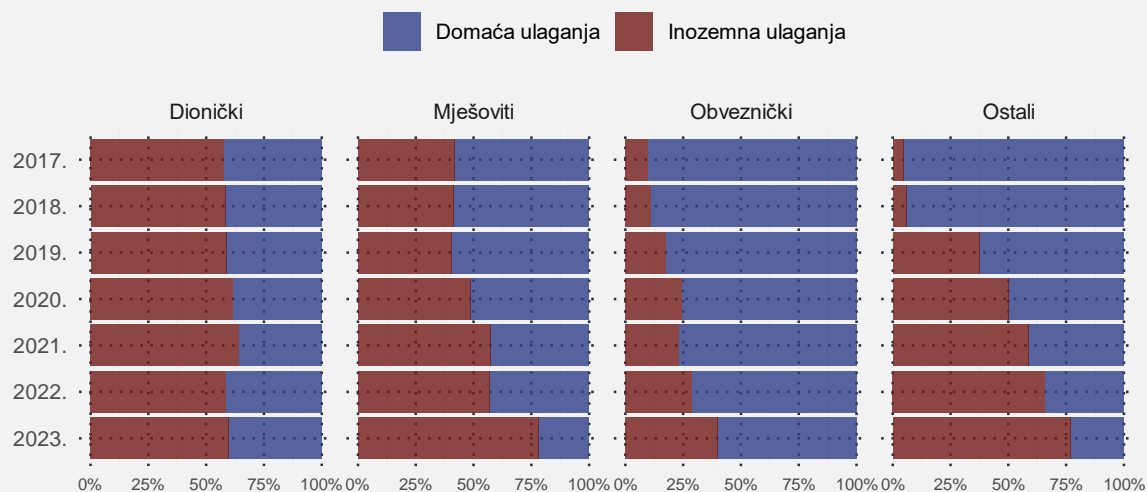
Tijekom 2023. veći dio fondovske industrije povećao je inozemna ulaganja u odnosu na 2022. (slika 2.10.) nastavljajući time dugogodišnji trend prekogranične diversifikacije. Udio inozemnih ulaganja rastao je u svim kategorijama fondova, ponajviše kod mješovitih (+21,2 p.b.), obvezničkih (+11,0 p.b.) i ostalih fondova (+11,0 p.b.), dok su dionički fondovi (+1,1 p.b.) tek blago povećali zastupljenost inozemnih ulaganja u svojim portfeljima. Diversifikacija portfelja kroz rast inozemnih ulaganja nudi povećane mogućnosti prilikom potrage za konkurentnim prinosima. Usto ona smanjuje izloženost UCITS fondova riziku koncentracije izloženosti i riziku likvidnosti, ali njihovu imovinu čini i donekle osjetljivijom na inozemne tržišne poremećaje.

Oporavak ulagačkog optimizma u 2023. pozitivno se odrazio na prinose svih kategorija UCITS fondova (slika 2.11.). Prinosi su bili najizraženiji u segmentu dioničkih fondova

(+23,5 %), čija se prosječna vrijednost udjela u potpunosti oporavila od pada u 2022. godini. Konkurentne prinose u 2023. ostvarili su mješoviti (+8,8 %) te ostali fondovi (+6,8 %), dok su obveznički fondovi (+1,8 %) imali relativno skromnije, ali i dalje pozitivne prinose.

Slika 2.10. Struktura imovine UCITS fondova prema domicilnosti

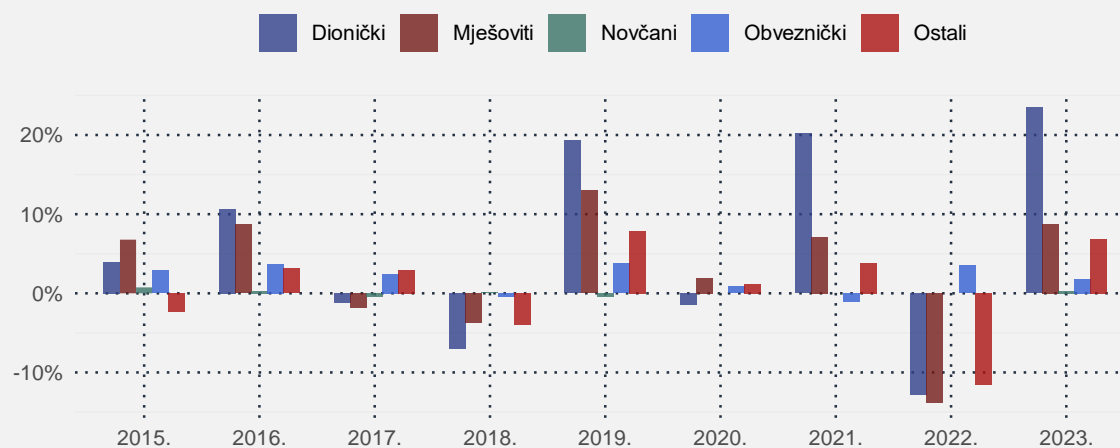
U %

Izvor: Hanfa

Slika 2.11. Prosječni godišnji prinosi po vrstama fondova

U %

Napomena: Prikazane vrijednosti prosječni su prinosi ponderirani udjelom neto imovine pojedinog fonda u ukupnoj neto imovini promatrane kategorije.

Izvor: Hanfa

Alternativni investicijski fondovi

Na kraju 2023. aktivan je bio 41 alternativni investicijski fond (dalje u tekstu: AIF), od čega 37 s privatnom i 4 s javnom ponudom. Pritom je neto imovina AIF-ova s privatnom ponudom u 2023. porasla za 58,1 % te je njihov udio u ukupnoj imovini AIF-ova na kraju

2023. iznosio 97,8 %. Preostalih 2,2 % neto imovine odnosilo se na AIF-ove s javnom ponudom, a njihova je imovina u odnosu na kraj 2022. uvećana za 9,5 %.

Tablica 2.1.: Imovina AIF-ova po vrstama

U tisućama EUR

Alternativni investicijski fondovi	2022.	Udio	2023.	Udio	Apsolutna promjena	Relativna promjena
Javna ponuda	21.435	3,1%	23.480	2,2%	2.046	9,5%
Otvoreni	2.878	0,4%	3.247	0,3%	369	12,8%
Zatvoreni	18.557	2,7%	20.234	1,9%	1.677	9,0%
Osnovni (nekretninski)	18.557	2,7%	20.234	1,9%	1.677	9,0%
Privatna ponuda	664.874	96,9%	1.051.002	97,8%	386.128	58,1%
Otvoreni	441.138	64,3%	727.907	67,7%	286.769	65,0%
Osnovni	278.207	40,5%	55.087	5,1%	-223.120	-80,2%
Posebni	162.931	23,7%	672.819	62,6%	509.889	312,9%
Hedge fond	145.575	21,2%	188.988	17,6%	43.413	29,8%
Multi asset	0	0,0%	458.649	42,7%	458.649	-
Poduzetničkog kapitala	5.955	0,9%	15.146	1,4%	9.191	154,4%
Rizičnog kapitala	5.633	0,8%	0	0,0%	-5.633	-
Specijalizirani AIF	184	0,0%	426	0,0%	242	131,4%
Za ulaganje u suvereni dug	5.165	0,8%	8.150	0,8%	2.985	57,8%
Za ulaganje u vlasničke instrumente	419	0,1%	1.461	0,1%	1.042	248,4%
Zatvoreni	223.736	32,6%	323.095	30,1%	99.359	44,4%
Osnovni	200.563	29,2%	285.091	26,5%	84.528	42,1%
Posebni (rizičnog kapitala)	23.173	3,4%	38.004	3,5%	14.832	64,0%
Ukupno	686.309	100,0%	1.074.482	100,0%	388.174	56,6%

Izvor: Hanfa

Fond osnovan posebnim zakonom

Na kraju 2023. neto imovina Fonda hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji iznosila je 146,4 mil. eura, što je porast od 15,7 % u odnosu na 2022. godinu. Cijena udjela na godišnjoj je razini veća za 16,7 % te je 31. prosinca 2023. iznosila 82,8 eura.

Društva za upravljanje investicijskim fondovima

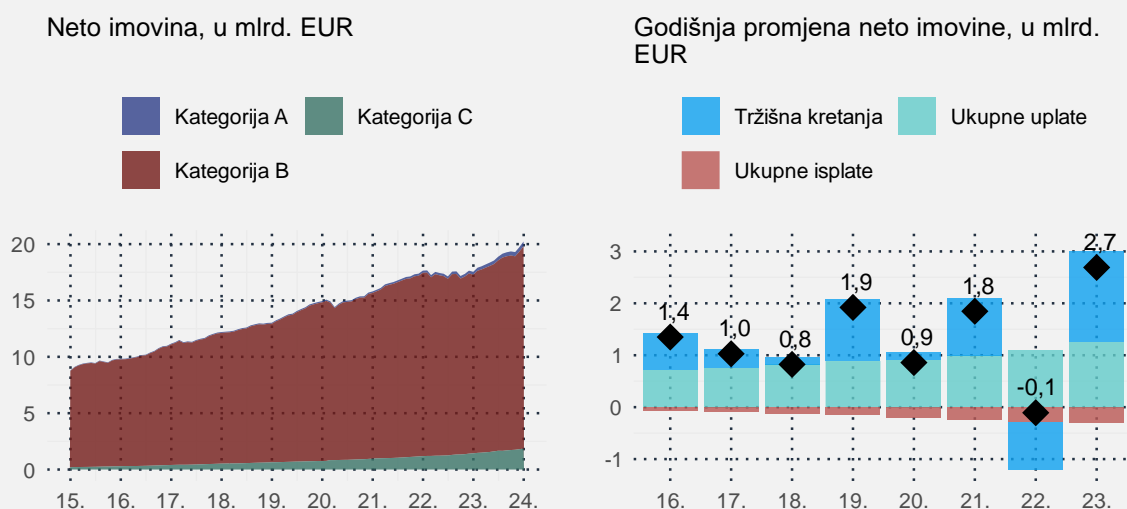
U 2023. za upravljanje fondovima bilo je licencirano 25 društava. Od licenciranih društava, 22 su društva upravljala 151 investicijskim fondom. Pet je društava upravljalo samo UCITS fondovima, 12 društava samo AIF-ovima, a pet društava i AIF-ovima i UCITS fondovima. Na kraju 2023. ukupna imovina društava za upravljanje investicijskim fondovima iznosila je 34,4 mil. eura, što je za 0,2 % više u odnosu na godinu prije. Dana 31. prosinca 2023. njihova je neto dobit iznosila 8,5 mil. eura, što je 4,7 % manje u odnosu na godinu prije.

2.3. Mirovinski sustav

2.3.1. Obvezni mirovinski fondovi (OMF-ovi)

U 2023. nastavilo je poslovati 12 obveznih mirovinskih fondova (dalje u tekstu: OMF-ovi). Na kraju godine imovina OMF-ova dosegla je 20,2 mlrd. eura (26,7 % BDP-a), što je rast od 15,2 % u odnosu na 2022. godinu (slika 2.12.). Poboľšanje investicijskog sentimenta u prvom dijelu godine dovelo je do oporavka tržišnih vrijednosti, a time i do povećanja imovine mirovinskih fondova. Rastu imovine dodatno su pridonijeli i pozitivni neto doprinosi, koji su u 2023. iznosili 1,3 mlrd. eura (14,1 % više nego u 2022. godini). Tako je u 2023. neto imovina kategorije A porasla za 63,0 % (161,4 mil. eura), kategorije B za 13,3 % (2,1 mlrd. eura) te konzervativne kategorije C za 29,3 % (421,4 mil. eura). Osim relativno snažnog oporavka na dioničkim tržištima, glavni je razlog značajnijeg rasta kategorije A uz malu početnu bazu priljev novih članova. Nasuprot tome, veći broj izlazaka članova iz kategorija B i C, a posljedično i viši iznos isplata, učinili su taj rast relativno manjim.

Slika 2.12. Neto imovina, ukupne uplate i isplate te tržišna kretanja OMF-ova
U mlrd. EUR

Izvor: Hanfa

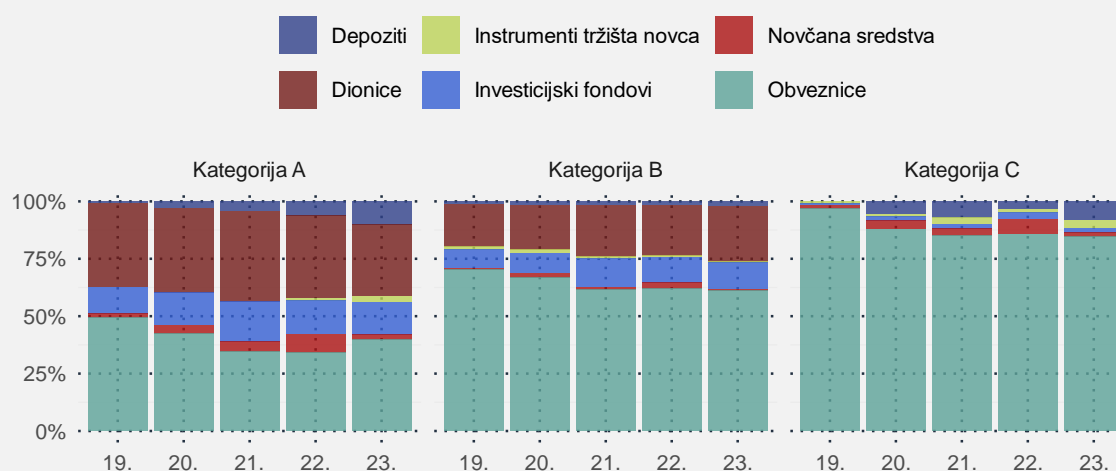
Struktura ulaganja mirovinskih fondova, koja je u velikoj mjeri određena zakonskim limitima, ostala je relativno nepromijenjena u odnosu na prethodnu godinu, no uz nastavak blagog rasta značaja dioničkih i smanjenja obvezničkih ulaganja. Ipak, obveznice su nastavile biti dominantan oblik ulaganja OMF-ova s udjelom od 63,0 % u ukupnoj imovini (0,5 p.b. manje u odnosu na 2022.), dok su dionice dosegle 22,7 % ukupne imovine OMF-ova (2,0 p.b. više) (slika 2.13.). Udjeli u investicijskim fondovima zadržali su udio od 10,7 % (0,1 p.b. više u odnosu na 2022.). Ostale klase imovine (depoziti,

instrumenti tržišta novca i novčana sredstva) imale su 4,1 % udjela u ukupnoj imovini, što je za 1,6 p.b. manje u odnosu na godinu prije⁴.

Krajem 2023. donesen je paket izmjena mirovinskih zakona⁵, koji je liberalizirao ulaganja mirovinskih fondova, omogućio veću fleksibilnost članstva i mogućnosti promjene mirovinskog fonda te smanjio troškove za članove. Promjene mogućnosti i ograničenja ulaganja koje donose izmjene zakona stoga bi upraviteljima fondova trebale osigurati veći prostor za diversifikaciju ulaganja, koja je u 2023. implicitno povećana ulaskom u europodručje u segmentu valutne alokacije imovine.

Slika 2.13. Struktura imovine OMF-ova prema vrsti ulaganja

U % ukupne imovine

Izvor: Hanfa

Na kraju 2023. ukupan broj članova OMF-ova dosegnuo je 2,2 milijuna (povećanje od 69,7 tisuća članova u odnosu na 2022. godinu). Nastavljen je trend povećanja članova u kategoriji A (za 86,8 tisuća) i C (za 20,9 tisuća) uz istodobno smanjenje broja članova u kategoriji B (za 38,0 tisuća). Stabilan porast broja članova kategorije A rezultat je promjena Zakona o obveznim mirovinskim fondovima⁶ (dalje u tekstu: ZOMF) koje su na snagu stupile u 2019., a prema kojima se svi članovi koji prilikom prvog odabira fonda

⁴ Kod kategorije A povećao se udio ulaganja u obveznice (za 5,7 p.b.), dok se smanjio udio ulaganja u dionice (za 4,6 p.b.). Istodobno se kod kategorije B smanjio udio ulaganja u obveznice (za 0,7 p.b.), dok je udio ulaganja u dionice povećan (za 2,6 p.b.). Ulaganje u obveznice također je smanjila kategorija C, koja nema dopuštenje ulagati u dionice (za 1,0 p.b.).

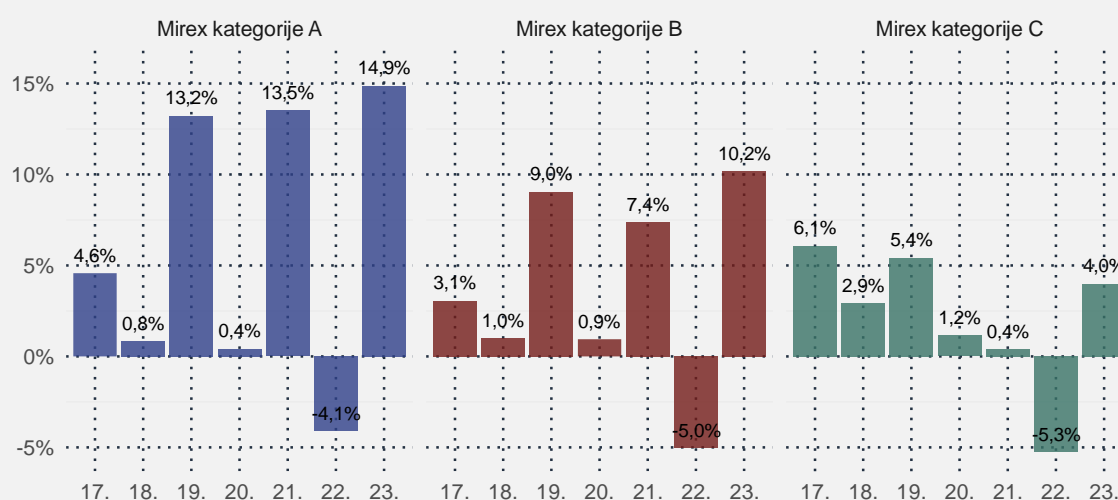
⁵ Donesena je odluka o izmjeni četiriju zakona o drugom i trećem mirovinskom stupu: Zakona o obveznim mirovinskim fondovima ([NN, br. 156/23 \(2392\)](#)), Zakona o dobrovoljnim mirovinskim fondovima (dalje u tekstu: ZODMF) ([NN, br. 156/23 \(2393\)](#)), Zakona o mirovinskim osiguravajućim društvima (dalje u tekstu: ZMOD) ([NN, br. 156/23 \(2394\)](#)) te Zakona o dodatku na mirovine ostvarene prema Zakonu o mirovinskom osiguranju ([NN, br. 156/23 \(2395\)](#)).

⁶ Zakonske izmjene uređuju proceduru prema kojoj se novi članovi automatizmom svrstavaju u jedan od četiri fonda kategorije A ako u roku od 30 dana od zaposlenja samostalno ne odaberu mirovinski fond ([NN, br. 115/18](#)).

sami ne odaberu kategoriju fonda automatski raspodjeljuju u jedan od fondova kategorije A⁷.

Nakon izrazito nepovoljnih globalnih kretanja, koja su zahvatila sve segmente financijskih tržišta tijekom 2022., tržišni oporavak u 2023. omogućio je OMF-ovima oporavak vrijednosti udjela. Tako su 2023. godinu sve tri kategorije obveznih mirovinskih fondova zaključile s pozitivnim prinosima (slika 2.14.). S obzirom na heterogeni tržišni oporavak, koji je posebice bio naglašen na dioničkim tržištima, najviše prinose u 2023. od 14,9 % zabilježila je kategorija A (19,0 p.b. više u odnosu na 2022.). Slijedile su je balansirana kategorija B s 10,2 % (15,2 p.b. više) i konzervativna kategorija C s 4,0 % (9,2 p.b. više).

Slika 2.14. Godišnji prinosi OMF-ova
U %

Izvor: Hanfa

2.3.2. Dobrovoljni mirovinski fondovi (DMF-ovi)

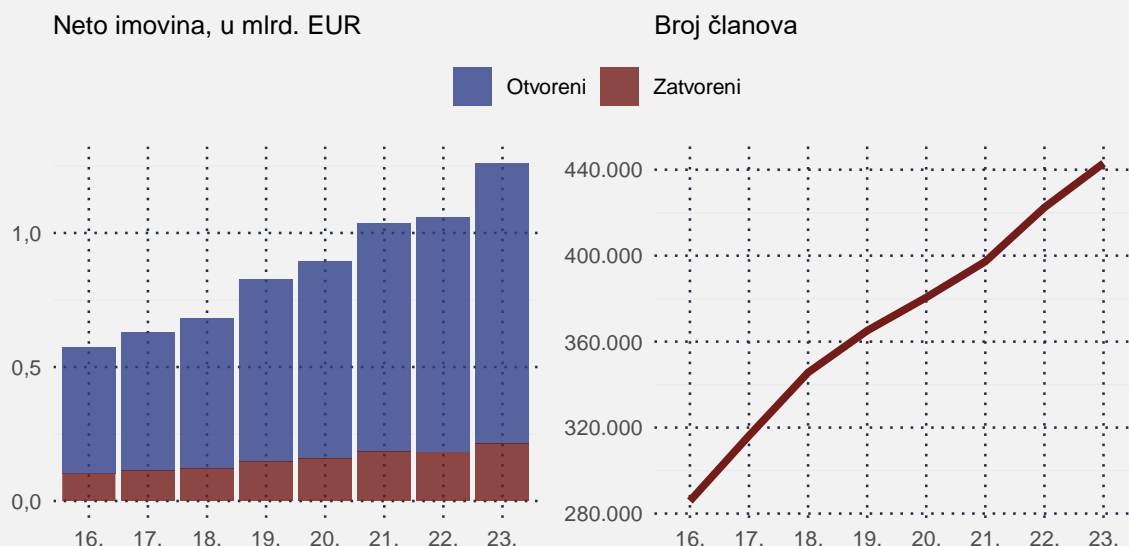
Broj mirovinskih fondova koji su poslovali u okviru trećeg mirovinskog stupa, odnosno dobrovoljnog mirovinskog osiguranja ostao je nepromijenjen u 2023. godini. Na kraju 2023. u Hrvatskoj je poslovalo 29 dobrovoljnih mirovinskih fondova (dalje u tekstu: DMF-ovi), i to osam otvorenih dobrovoljnih mirovinskih fondova (dalje u tekstu: ODMF-ovi) i 21 zatvoreni dobrovoljni mirovinski fond (dalje u tekstu: ZDMF).

Pozitivni tržišni utjecaji iz 2023. povoljno su se odrazili na rast imovine DMF-ova, koja je na kraju godine dosegla 1,3 mlrd. eura (rast od 19,2 % u odnosu na 2022.). Pritom je imovina ODMF-ova rasla za 19,4 % (na 1,0 mlrd. eura), a ZDMF-ova za 18,4 % (na 215,1 mil.

⁷ Od ukupnog broja novih članova u 2023. godini 2,3 % samostalno je odabralo OMF, dok je ostatak u jednu od kategorija OMF-ova rasporedio Središnji registar osiguranika (dalje u tekstu: Regos) po službenoj dužnosti.

eura) (slika 2.15.)⁸. Broj članova trećeg mirovinskog stupa nastavio se povećavati u 2023. te je na kraju godine dosegnuo 443,0 tisuća (rast od 20,6 tisuća u odnosu na 2022.). Od toga je broj članova ODMF-ova porastao za 5,2 %, a ZDMF-ova za 2,0 %.

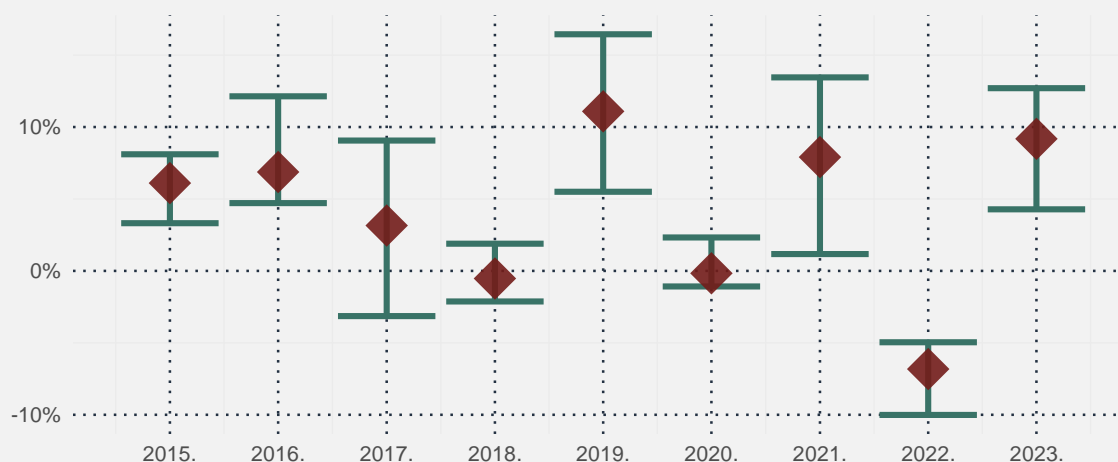
Slika 2.15. Neto imovina i broj članova DMF-ova

Izvor: Hanfa

Slika 2.16. Godišnji prinos DMF-ova

U %

Napomena: Prikazani su prosječni godišnji prinosi i raspon prinosa dobvoljnih mirovinskih fondova u promatranj godini.
Izvor: Hanfa

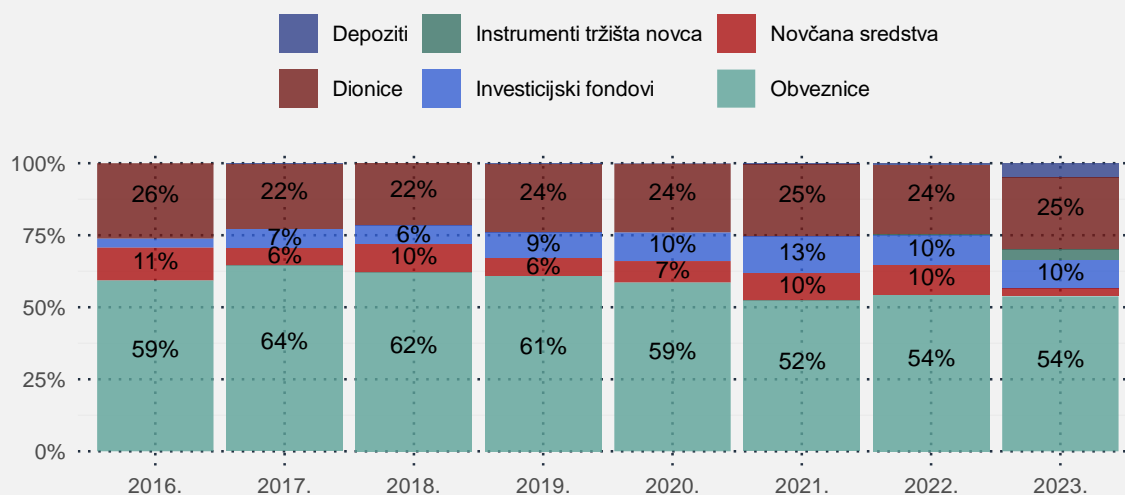
U strukturi ulaganja DMF-ova dominantnu klasu imovine čine obveznice (s udjelom od 54,0 % u ukupnoj imovini na kraju 2023.), a zatim dionice (s udjelom od 25,1 %) te

⁸ Republika Hrvatska potiče dobrovoljnu mirovinsku štednju uplatom državnih poticajnih sredstava (DPS) iz državnog proračuna. Sredstva iznose 15 % od ukupnih uplata iz prethodne kalendarske godine do najviše 663,6 eura po članu te je njihov najveći iznos 99,5 eura. Krajem 2023. s ciljem poticanja dobrovoljne mirovinske štednje zakonskim je izmjenama ([NN, br. 156/23 \(2393\)](#)) smanjena izlazna naknada za prijenos sredstava u drugi dobrovoljni mirovinski fond s 2,5 % na 1,75 %.

investicijski fondovi (s udjelom od 10,0 %) (slika 2.17.). Pritom se u odnosu na 2022. povećao udio ulaganja u depozite (za 4,4 p.b.) i instrumente tržišta novca (za 3,1 p.b.), dok se smanjio udio ulaganja u obveznice (za 0,5 p.b.), investicijske fondove (za 0,2 p.b.) te instrumente tržišta novca (za 7,6 p.b.). Nakon nepovoljne 2022. DMF-ovi su također zabilježili oporavak profitabilnosti u 2023., u kojoj su se prinosi kretali u rasponu od 4,3 % do 12,7 % s prosječnim prinosom od 9,18 % (slika 2.16.).

Slika 2.17. Struktura ulaganja DMF-ova

U % ukupne imovine

Izvor: Hanfa

2.3.3. Mirovinska društva

Pet mirovinskih društava nastavilo je upravljati imovinom 12 obveznih i 29 dobrovoljnih mirovinskih fondova i u 2023. godini. Od tih pet društava tri su upravljala obveznim i dobrovoljnim fondovima, jedno isključivo obveznim, a jedno isključivo dobrovoljnim mirovinskim fondovima.

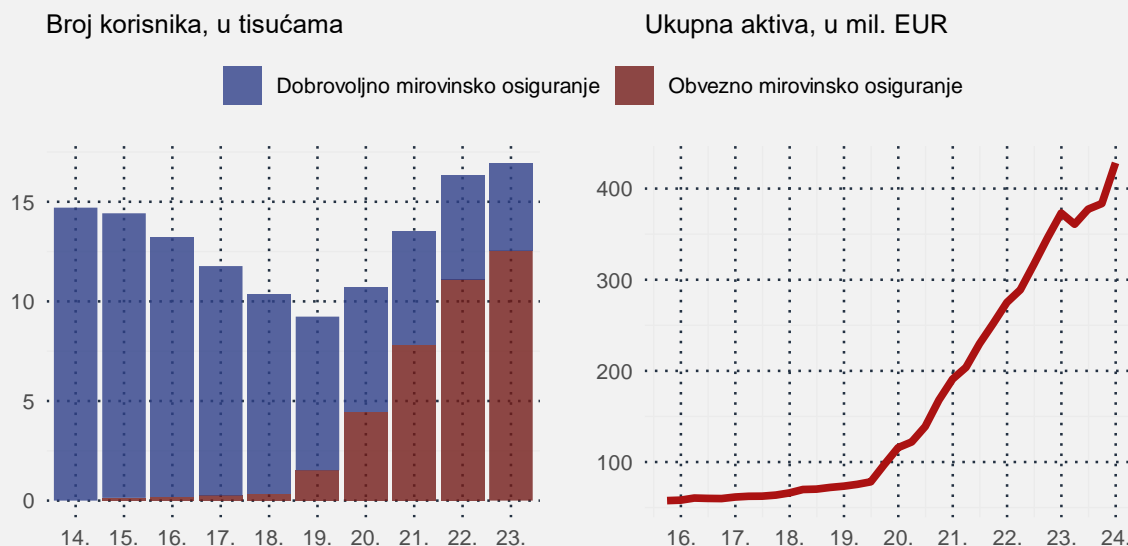
U strukturi prihoda ističe se neto rezultat od upravljanja fondom, koji je u 2023. iznosio 42,8 mil. eura, što je za 12,8 % više u odnosu na 2022. godinu. Prihodi od upravljanja pratili su rast imovine pod upravljanjem te su se povećali za 9,4 %, a porast od 4,4 % zabilježili su i rashodi od upravljanja. Neto dobit u konačnici je iznosila 23,3 mil. eura, što je za 26,2 % više u odnosu na 2022. godinu.

2.3.4. Mirovinska osiguravajuća društva (MOD-ovi)

U Hrvatskoj su u 2023. nastavila poslovati dva mirovinska osiguravajuća društva (dalje u tekstu: MOD-ovi). Njihova ukupna imovina na kraju godine dosegla je 428,3 mil. eura, što je za 14,8 % više u odnosu na godinu prije. Takvom rezultatu pridonio je i porast broja korisnika MOD-ova, koji se na godišnjoj razini povećao za 3,7 %, čime je dosegnuo 16,9 tisuća (slika 2.18.). Broj korisnika obveznog mirovinskog osiguranja pritom se povećao za 13,0 % (na 12,5 tisuća), dok se broj korisnika dobrovoljnog mirovinskog osiguranja smanjio za 15,9 % (na 4,4 tisuće). Trend rasta broja korisnika obveznog

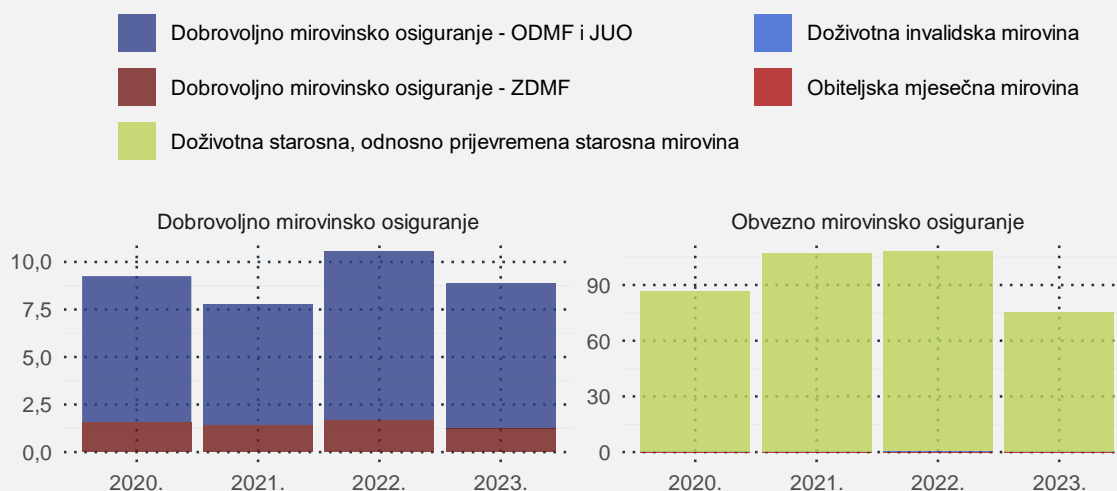
mirovinskog osiguranja uz istodoban pad korisnika dobrovoljnog mirovinskog osiguranja dijelom je posljedica zakonskih izmjena iz 2019.⁹, kojima je uvedena mogućnost isplate dobrovoljne mirovinske štednje i putem mirovinskih fondova i putem društava za životno osiguranje, ali i kombinirane isplate, koju koristi značajan dio članova.

Slika 2.18. Broj korisnika mirovinskog osiguranja i aktiva MOD-ova

Izvor: Hanfa

Slika 2.19. Uplate u MOD-ove prema vrsti mirovinskog programa
U mil. EUR

Izvor: Hanfa

⁹ NN, br. 115/18

Na kraju 2023. ukupne uplate u MOD-ove dosegnule su 84,4 mil. eura, što je za 28,9 % manje u odnosu na 2022. godinu. Uplate za obvezno mirovinsko osiguranje pritom su se smanjile za 30,1 %, a uplate za dobrovoljno mirovinsko osiguranje za 15,1 %.

U 2023. najviše uplata pristiglo je u doživotnu starosnu odnosno prijevremenu starosnu mirovinu s udjelom od 89,3 % u ukupnim uplatama. Slijedile su ih uplate u ODMF-ove i jednokratne uplate osiguranika (JUO) s 9,1 % te uplate u ZDMF-ove s 1,5 %. U doživotnu invalidsku mirovinu i obiteljsku mjesečnu mirovinu pristiglo je 0,2 % odnosno 0,1 % uplata (slika 2.19.).

Na kraju godine ukupna ulaganja MOD-ova iznosila su 393,0 mil. eura (91,6 % ukupne aktive), što je na godišnjoj razini porast od 21,7 %. MOD-ovi su u 2023. ostvarili neto dobit od 1,9 mil. eura, što je dodatno ojačalo njihovu kapitaliziranost, koja je u 2023. bila značajno iznad regulatornih zahtjeva¹⁰.

2.4. Osiguranje

Početakom 2023. u Hrvatskoj je poslovalo 15 društava za osiguranje. Tijekom godine jedno je društvo za životno osiguranje pripojeno drugom društvu sa sjedištem u Republici Hrvatskoj te je na kraju 2023. poslovalo 14 društava, od čega dva životna, četiri neživotna i osam složenih društava.

Od 1. siječnja 2023. u primjeni je MSFI 17, koji regulira ugovore o osiguranju te donosi značajne promjene u financijskom izvještavanju. Jedna od njih odnosi se na zahtjev za izvještavanje o naplaćenju premiji osiguranja, čime je postignuto usklađivanje izvještavanja o premijama između neživotnih i životnih osiguranja.

Na kraju 2023. ukupna naplaćena premija društava za osiguranje iznosila je 1,7 mlrd. eura, što predstavlja rast od 7,1 % u odnosu na 2022. godinu¹¹. Navedeni rast uzrokovan je povećanjem premije u segmentu neživotnog osiguranja, u kojem je naplaćena premija porasla za 13,7 % u odnosu na 2022., dok je premija životnih osiguranja pala za 15,0 %. U 2023. neživotna osiguranja dominirala su ukupnom naplaćenom premijom s udjelom od 81,6 %, što predstavlja porast od 4,8 p.b. u odnosu na 2022., kada je njihov udio iznosio 76,8 %. U kategoriji neživotnih osiguranja najveći udio u naplaćenju premiji imala su osiguranja od odgovornosti za upotrebu motornih vozila (35,5 %), dok je životno osiguranje (vrsta osiguranja 19) imalo najveći udio u ukupnim životnim osiguranjima (76,7 % naplaćene premije životnog osiguranja).

Rast opće razine cijena, ali i porast broja šteta doveli su do porasta likvidiranih šteta od 13,6 % u 2023., čime su one dosegnule iznos od 1,2 mlrd. eura. U kategoriji neživotnog osiguranja zabilježen je rast likvidiranih šteta od 24,3 % uz povećanje broja šteta od

Rentno osiguranje

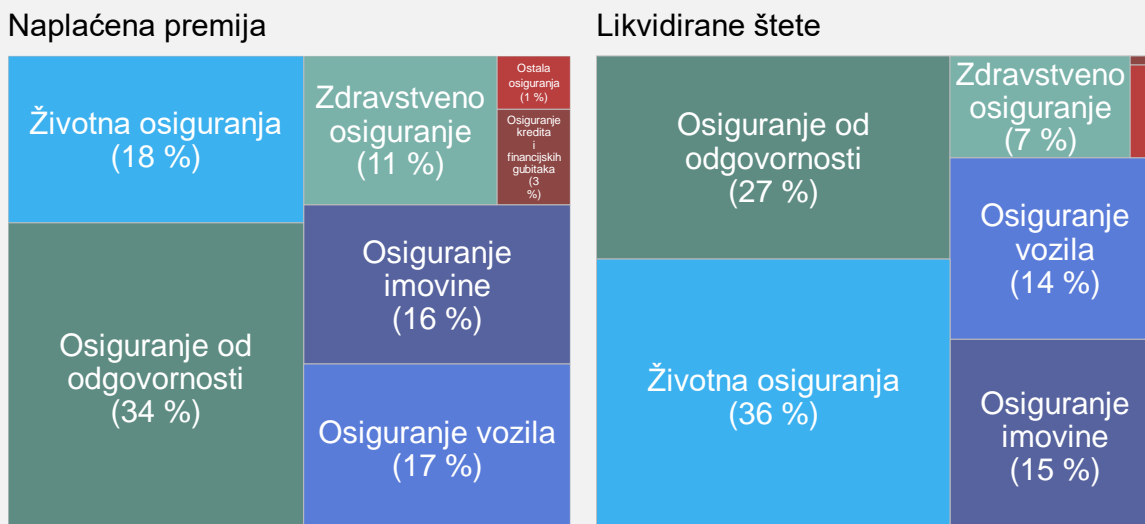
Rentno osiguranje životno je osiguranje u kojem se isplate događaju periodično, najčešće u mjesečnim obrocima, nakon uplate premije.

¹⁰ Početkom 2023. MOD-ove su zahvatile dvije velike regulatorne promjene: prelazak na euro te primjena novog Međunarodnog standarda financijskog izvještavanja 17 (dalje u tekstu: MSFI 17).

¹¹ Nerevidirani podaci o naplaćenju premiji za 2022. prikupljeni su od društava za osiguranje za analitičke potrebe.

5,8 %, dok je u kategoriji životnih osiguranja zabilježen pad od 1,4 % uz rast broja šteta od 15,3 %. Najveći udio u segmentu životnih osiguranja zabilježen je kod životnog osiguranja (vrsta osiguranja 19, 86,5 %), dok je u kategoriji neživotnog osiguranja najveći udio zabilježen u kategoriji osiguranja od odgovornosti za upotrebu motornih vozila (38,1 % likvidiranih šteta neživotnih osiguranja).

Slika 2.20. Struktura naplaćene premije i likvidiranih šteta u 2023. godini

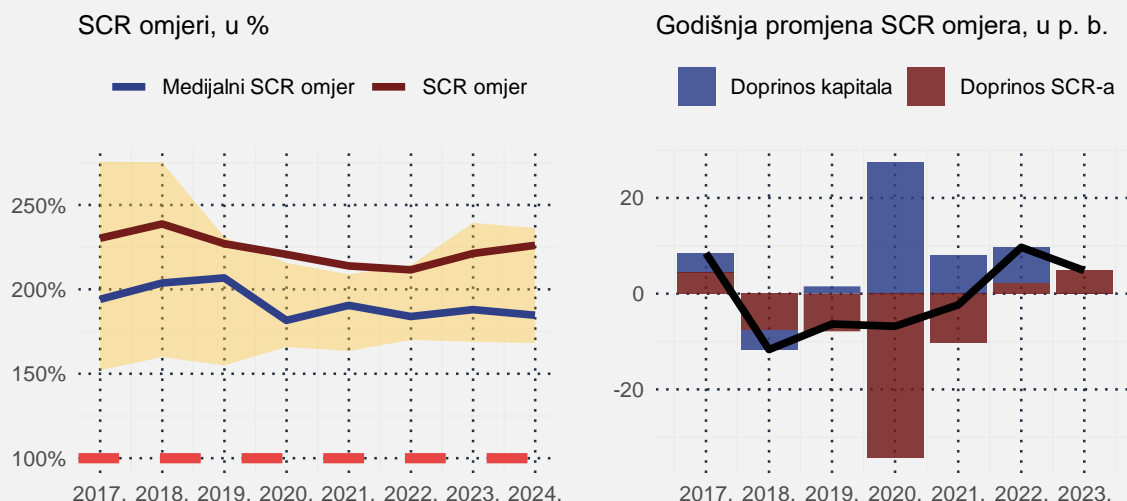
Napomena: Udio ostalih osiguranja u likvidiranim štetama iznosi 1,2 %, dok udio osiguranja kredita i finansijskih gubitaka iznosi 0,1 %.
Izvor: Hanfa

Korjenite promjene koje je donio MSFI 17 reflektirale su se na financijske izvještaje društava za osiguranje, čime je otežana jednoznačna usporedba poslovanja društava u 2023. u odnosu na prethodnu godinu. Prema prethodnom standardu (MSFI 4), ukupna aktiva društava za osiguranje na kraju 2022. iznosila je 6,2 mlrd. eura, uz sveobuhvatni gubitak od 303,5 mil. eura, dok je prema novom standardu (MSFI 17) ukupna aktiva iznosila 5,7 mlrd. eura, a ostvarena je sveobuhvatna dobit u iznosu od 106,9 mil. eura.

Prema financijskim izvještajima sastavljenima prema MSFI-ju 17, na kraju 2023. ukupna aktiva društava za osiguranje porasla je za 4,3 % u odnosu na prethodnu godinu te je iznosila 5,9 mlrd. eura. Najveći udio u aktivi imala su ulaganja (84,7 % aktive, što je porast od 3,1 p.b. u odnosu na prethodnu godinu). Najznačajnije su stavke pasive obveze iz ugovora o osiguranju, koje su na kraju 2023. činile 62,1 % ukupne pasive, te kapital i rezerve s udjelom od 29,1 % u ukupnoj pasivi. Navedene stavke zabilježile su rast u odnosu na 2022., i to od 163,1 odnosno 124,8 mil. eura (4,6 % odnosno 7,6 %). Sveobuhvatna dobit društava za osiguranje u 2023. iznosila je 123,8 mil. eura, što je povećanje od 15,9 % u odnosu na 2022. godinu.

Tijekom 2023. kapitaliziranost društava za osiguranje mjerena omjerom solventnosti (dalje u tekstu: SCR omjer) nalazila se kontinuirano visoko iznad propisanog minimuma te je na kraju godine SCR omjer iznosio 226,1 % (rast od 4,8 p.b. u odnosu na 2022.), dok je medijalni SCR omjer pao za 3,3 p.b. te je iznosio 184,7 % (slika 2.21.). Neto porast SCR omjera na agregatnoj razini generiran je u najvećoj mjeri smanjenjem kapitalnih zahtjeva za tržišni rizik kao posljedica uvođenja eura kao službene valute Republike Hrvatske.

Slika 2.21. Solventnost društava za osiguranje

Napomena: Označeno područje na lijevom grafikonu prikazuje interkvartilni raspon SCR omjera po društvima. Isprekidana horizontalna linija označuje regulatorno propisanu granicu od 100%.
Izvor: Hanfa

Hrvatski ured za osiguranje

Poslovanje Hrvatskog ureda za osiguranje (dalje u tekstu: HUO) u 2023. obuhvaća segmente redovite djelatnosti (neprofitni redoviti segment poslovanja) te oporezive djelatnosti (profitni redoviti segment poslovanja). Prema podacima iz konsolidirane bilance redovite djelatnosti HUO-a, ukupna imovina na kraju 2023. iznosila je 1,4 mil. eura. Na strani pasive ukupne su obveze iznosile 505,2 tis. eura, dok su izvori financiranja iznosili 900,6 tis. eura. Ukupni prihodi HUO-a iznosili su 1,6 mil. eura, što je za 7,4 % više u odnosu na prethodnu godinu. Najznačajniji prihod bio je onaj od članova za troškove poslovanja. Ukupni rashodi iznosili su 1,6 mil. eura, što je 15,0 % više u odnosu na prethodnu godinu. Među rashodima redovite djelatnosti dominirali su funkcionalni rashodi, koji su iznosili 613,4 tis. eura te su u odnosu na 2022. porasli za 6,4 %. Ukupna imovina Garancijskog fonda na dan 31. prosinca 2023. iznosila je 3,1 mil. eura, što je povećanje od 13,7 % u odnosu na prethodnu godinu.

Hrvatski POOL za osiguranje i reosiguranje nuklearnih rizika, GIU

Na dan 31. prosinca 2023. osnivači – članovi Hrvatskog POOL-a za osiguranje i reosiguranje nuklearnih rizika (dalje u tekstu: Hrvatski nuklearni POOL) bili su Allianz Hrvatska d.d., Croatia osiguranje d.d., Generali osiguranje d.d. te Triglav osiguranje d.d.

Na kraju 2023. Hrvatski nuklearni POOL raspolagao je financijskim sredstvima u ukupnom iznosu od 10,0 mil. eura. U strukturi ulaganja udio novca povećan je s 87,3 % na 87,7 %, dok je udio obveznica smanjen s 12,7 % na 12,3 %. Ukupne tehničke pričuve na dan 31. prosinca 2023. iznosile su 9.6 mil. eura, što je porast od 2,3 % u odnosu na prethodnu godinu. Ostvarena bruto dobit na kraju 2023. iznosila je 7,7 tis. eura.

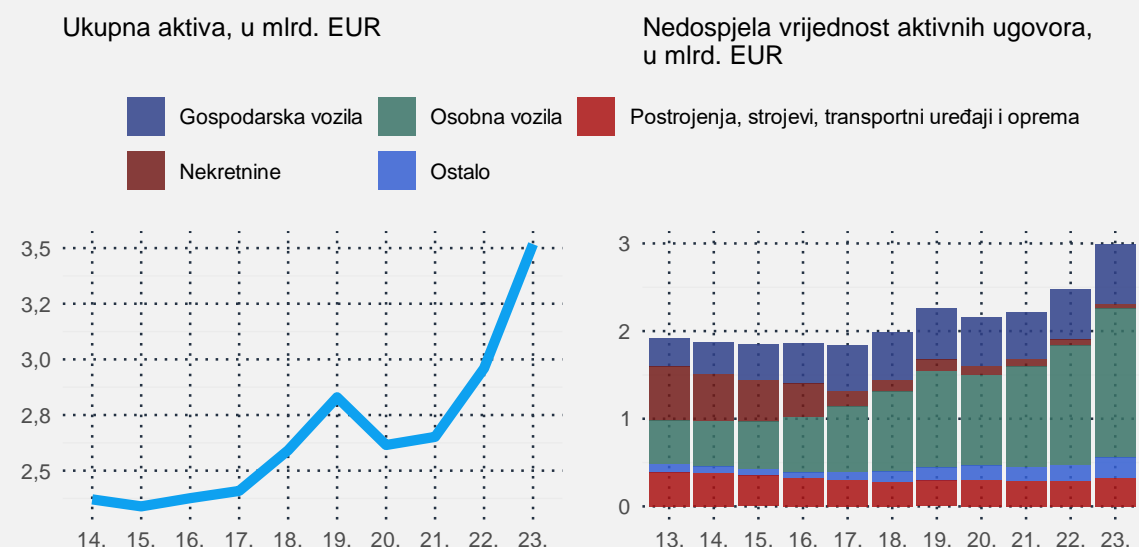
2.5. Nebankarsko financiranje

2.5.1. Leasing društva

S nastavkom dobrih gospodarskih kretanja u 2023. poslovanje leasing društava i dalje bilježi izvrsne rezultate. Broj leasing društava ostao je nepromijenjen tijekom 2023. godine te je na kraju godine i dalje poslovalo 15 leasing društava. Ukupna aktiva na dan 31. prosinca 2023. iznosila je 3,5 mlrd. eura, što predstavlja povećanje od 18,1 % u odnosu na prethodnu godinu. Potraživanja po osnovi financijskog leasinga najznačajnija su stavka u imovini te je ona krajem 2023. iznosila 2,6 mlrd. eura (rast od 20,7 % na godišnjoj razini). Primarni izvor financiranja leasing društava i dalje su bili krediti i zajmovi inozemnih institucija, koji su na kraju godine iznosili 2,6 mlrd. eura, što je povećanje od 18,2 % na godišnjoj razini te su ukupne obveze iznosile 3,2 mlrd. eura. Profitabilnost leasing društava, odnosno povrat na prosječnu imovinu povećao se u odnosu na 2022. te je iznosio 2,0 %.

Tijekom 2023. vrijednost novozaključenih ugovora porasla je za 26,9 % te je iznosila 1,8 mlrd. eura. Tom rastu pridonijeli su i segment financijskog leasinga s povećanjem od 22,4 % i segment operativnog leasinga s rastom od 55,6 %, kao i više cijene objekata leasinga (inflacija je u 2023. iznosila 4,5 %). Uz to, rasla je i potražnja za leasingom, što je vidljivo iz povećanja broja novozaključenih ugovora o leasingu (rast od 16,4 %), a što možemo pripisati rastu gospodarstva. Vrijednost i broj aktivnih ugovora također su se povećali: krajem 2023. godine vrijednost aktivnih ugovora iznosila je 3,0 mlrd. eura (rast od 20,0 %), a broj ugovora dosegao je 169,1 tisuću (rast od 6,9 %). U strukturi novozaključenih i aktivnih ugovora prema objektu leasinga prevladavaju osobna i gospodarska vozila, koja su krajem 2023. predstavljala 80,3 % ukupne vrijednosti aktivnih ugovora. Promatrano prema djelatnosti protustrane, leasing društva najviše su izložena društvima povezanim s turističkim djelatnostima, koja čine 30,6 % vrijednosti aktivnih ugovora.

Slika 2.22. Kretanje aktive i vrijednosti aktivnih ugovora leasing društava

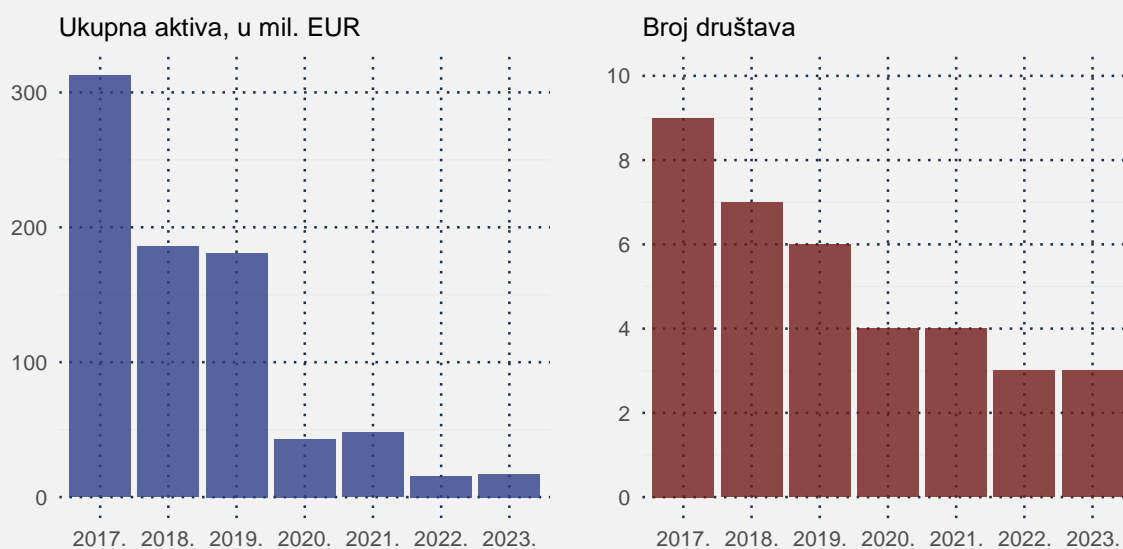

Izvor: Hanfa

2.5.2. Faktoring društva

Broj faktoring društava u 2023. smanjio se za jedan pa su krajem 2023. u Hrvatskoj poslovala tri faktoring društva. U skladu s tim, njihova je aktiva bila za 45,9 % manja u odnosu na 2022. te je iznosila 17,1 mil. eura. Volumen transakcija u 2023. iznosio je 95,3 mil. eura, što je smanjenje od 24,2 % na godišnjoj razini. Obični faktoring ima najveći značaj u volumenu transakcija s udjelom od 86,7 %, a slijede ga dobavljački ili obrnuti faktoring s 10,7 % te faktoring koji uključuje otkup mjenica s 2,6 %. Potraživanja faktoring društava na kraju 2023. iznosila su 10,1 mil. eura, što predstavlja povećanje od 7,6 % u odnosu na 2022. godinu. Najveći značaj u potraživanjima faktoring društava imao je obični faktoring s udjelom od 80,9 % te obrnuti faktoring s 19,1 %. Faktoring društva ostvarila su na kraju 2023. neto dobit od 1,0 mil. eura, za razliku od 2022., u kojoj su ostvarili neto gubitak.

Slika 2.23. Kretanje aktive i broja faktoring društava

Izvor: Hanfa

NADZORNE AKTIVNOSTI

3. NADZORNE AKTIVNOSTI

Jedan je od temeljnih ciljeva Hanfe nadzor zakonitosti poslovanja subjekata nadzora. Sektor financijskih usluga čine društva iz sektora osiguranja, investicijskih i mirovinskih fondova, tržišta kapitala, leasinga i faktoringa, u pogledu kojih Hanfa postupcima posrednih i neposrednih nadzora provjerava posluju li u skladu sa zakonom, podzakonskim aktima i svim drugim propisima te općenito na način koji omogućuje njihovo uredno funkcioniranje, kao i provođenje mjera i aktivnosti s ciljem otklanjanja utvrđenih nezakonitosti i nepravilnosti. U provođenju svojih nadzornih aktivnosti zaposlenici Hanfe drže se vrijednosti kao što su neovisno, nepristrano i dosljedno postupanje, visoki profesionalni standardi, odgovornost, timski rad i proaktivnost s ciljem provjere zakonitosti te procjene sigurnosti i stabilnosti poslovanja subjekata nadzora radi zaštite interesa korisnika financijskih usluga i javnog interesa te radi doprinosa stabilnosti financijskog tržišta.

3.1. Mikrobonitetni nadzor

3.1.1. Tržište kapitala

Nadzor infrastrukture tržišta kapitala

Nadzor infrastrukture tržišta kapitala u Republici Hrvatskoj u 2023. obuhvaćao je poslovanje Zagrebačke burze kao upravitelja uređenog tržišta i multilateralne trgovinske platforme za mala i srednja poduzeća pod nazivom Progress tržište, Središnjeg klirinškog depozitarnog društva d.d. (dalje u tekstu: SKDD) kao središnjeg depozitorija vrijednosnih papira i društva SKDD-CCP Smart Clear d.d. (dalje u tekstu: SKDD-CCP) kao središnje druge ugovorne strane, a za koje je u skladu s odredbama Zakona o tržištu kapitala¹² (dalje u tekstu: ZTK) te ostalim zakonskim propisima kojima se u hrvatsko zakonodavstvo prenose propisi EU-a Hanfa određena kao nadležno nadzorno tijelo¹³.

Početak 2023. bio je obilježen ulaskom Republike Hrvatske u europodručje, za što su dionici tržišta kapitala, uključujući i društva koja čine tržišnu infrastrukturu, još u 2021. i 2022. počeli s intenzivnim pripremama, koje su se djelomično nastavile kroz 2023.

¹² NN, br. [65/18](#), [17/20](#), [83/21](#) i [151/22](#)

¹³ Tako je Hanfa nadležno tijelo za: (i) SKDD kao središnji depozitorij vrijednosnih papira prema odredbama Zakona o provedbi [Uredbe \(EU\) br. 909/2014](#) Europskog parlamenta i Vijeća od 23. srpnja 2014. o poboljšanju namire vrijednosnih papira u Europskoj uniji i o središnjim depozitorijima vrijednosnih papira te izmjeni [direktiva 98/26/EZ](#) i [2014/65/EU](#) te [Uredbe \(EU\) br. 236/2012 \(NN, br. 44/16, 123/23\)](#) i istoimene Uredbe

(ii) SKDD-CCP kao središnju drugu ugovornu stranu prema odredbama Zakona o provedbi [Uredbe \(EU\) br. 648/2012](#) Europskog parlamenta i Vijeća od 4. srpnja 2012. godine o OTC izvedenicama, središnjoj drugoj ugovornoj strani i trgovinskom repozitoriju ([NN, br. 54/13, 123/23](#)) i istoimene Uredbe (iii) burzu kao operatera uređenog tržišta prema odredbama ZTK-a.

godinu. Pripreme tržišne infrastrukture uključivale su financijsko-informacijsku odnosno tehničku i pravnu prilagodbu sustava u skladu sa Zakonom o uvođenju eura kao službene valute u Republici Hrvatskoj¹⁴ (dalje u tekstu: Zakon o uvođenju eura), a Hanfa ih je aktivno pratila kako bi proces prilagodbe novoj službenoj valuti i sredstvu plaćanja prošao nesmetano, bez disruptivnih učinaka na ulagatelje, korisnike usluga tržišne infrastrukture i tržište kapitala u cjelini. Tako je u cilju što jednostavnijeg prelaska na novu valutu, zaštite ulagatelja i sprječavanja potencijalnih anomalija u trgovanju vrijednosnim papirima uvrštenim na Zagrebačkoj burzi posljednji dan trgovine na Zagrebačkoj burzi u valuti kuna bio 28. prosinca 2022., pri čemu su tržišne cijene konvertirane u skladu sa Zakonom o uvođenju eura na temelju zaključnih cijena tog zadnjeg dana trgovine u kunama. Kao prvi dan trgovanja u novoj valuti određen je 2. siječnja 2023. godine. Hanfa je u kontinuitetu pratila, nadzirala i aktivno sudjelovala u postupku prelaska i prilagodbe cjelokupne tržišne infrastrukture na euro, što uključuje:

- nadzor i praćenje pripremnih radnji i aktivnosti SKDD-a, SKDD-CCP-ja i Zagrebačke burze u pogledu prelaska na euro
- odobravanje eventualnih promjena operativnih pravila rada i Cjenika Zagrebačke burze, SKDD-a i SKDD-CCP-ja koji su posljedica promjene valute te potrebe za usklađenjem s novim zakonodavnim okvirom koji uređuje uvođenje eura te
- aktivan nadzor, praćenje i komunikaciju s tržišnom infrastrukturom tijekom operativnog uvođenja eura posljednjih dana 2022. i prvih dana 2023. godine.

Prelazak na novu valutu s aspekta subjekata tržišne infrastrukture i korisnika njihovih usluga prošao je u pogledu pružanja usluga tržišne infrastrukture bez smetnji, što je bilo od posebne važnosti za Hanfu, koja brine o urednom funkcioniranju tržišta kapitala i zaštiti interesa ulagatelja.

Zagrebačka burza operater je uređenog tržišta u Republici Hrvatskoj, koje je podijeljeno na tri segmenta: Vodeće, Službeno i Redovito tržište. Uz uređeno tržište, Zagrebačka burza upravlja i Progress tržištem, multilateralnom trgovinskom platformom namijenjenom malim i srednjim poduzećima, koja pred izdavatelje stavlja niže zahtjeve transparentnosti u odnosu na uređeno tržište, što za sobom povlači i veći rizik ulaganja u vrijednosne papire kojima se na toj platformi trguje.

Tijekom 2023. Hanfa je kontinuirano provodila posredni nadzor nad poslovnim aktivnostima Zagrebačke burze, između ostalog i nadzor nad trgovanjem financijskim instrumentima uvrštenima na uređeno tržište i Progress tržište. U skladu s odredbom članka 16. Uredbe o zlouporabi tržišta¹⁵, Hanfa od tržišnog operatera i investicijskih društava zaprima prijave sumnjivih transakcija i naloga (dalje u tekstu: STOR prijave). U 2023. Hanfa je zaprimila ukupno devet STOR prijava, od čega ih je sedam podnijela Zagrebačka burza kao operater uređenog i Progress tržišta u Republici Hrvatskoj, a

¹⁴ [NN, br. 57/22](#) i [NN, br. 88/22](#)

¹⁵ [Uredba \(EU\) br. 596/2014](#) Europskog parlamenta i Vijeća od 16. travnja 2014. o zlouporabi tržišta (Uredba o zlouporabi tržišta) te stavljanju izvan snage [Direktive 2003/6/EZ](#) Europskog parlamenta i Vijeća i direktiva Komisije [2003/124/EZ](#), [2003/125/EZ](#) i [2004/72/EZ](#), SL L 173

dvije investicijska društva. Pet STOR prijava podneseno je zbog sumnje na manipulaciju tržištem, dok su ostale četiri podnesene zbog sumnje na trgovanje na temelju povlaštenih informacija. Provedenom analizom zaprimljenih prijava Hanfa je utvrdila da kod njih osam ne postoji sumnja na zlouporabu tržišta, a u pet predmeta aktivnost ulagatelja nastavit će se pratiti, dok je jedan predmet još uvijek otvoren.

Hanfa redovito izvještava Europsko nadzorno tijelo za vrijednosne papire i tržišta kapitala (dalje u tekstu: ESMA) o provedenim nadzornim aktivnostima, kao i o privremenim obustavama trgovanja i/ili isključenju iz trgovanja financijskih instrumenata uvrštenih na uređeno tržište. Uz to, Hanfa ESMA-i dostavlja i podatke o neto kratkim pozicijama i podatke o duracijom prilagođenom iznosu izdanih državnih dužničkih instrumenata čiji je izdavatelj Republika Hrvatska. U 2023. Hanfa je provela i posredni nadzor nad Zagrebačkom burzom kao ovlaštenim pružateljem usluge ovlaštenog sustava objavljivanja informacija o transakcijama financijskim instrumentima kojima se trguje na mjestu trgovanja (engl. *Approved Publication Arrangement*), a koje su sklopljene izvan mjesta trgovanja (OTC transakcije) i čija je svrha povećati transparentnost ukupnog trgovanja na financijskim tržištima.

Osim toga, Hanfa tijekom godine kontinuirano provodi i nadzor tzv. poslijetrgovinskog dijela tržišne infrastrukture – SKDD-a i SKDD-CCP-ja. SKDD je kao središnji depozitorij nematerijaliziranih vrijednosnih papira u Republici Hrvatskoj tijekom 2023. na temelju Zakona o uvođenju eura imao obvezu provedbe preračunavanja nominalnih iznosa nematerijaliziranih dužničkih vrijednosnih papira čiji je izdavatelj Republika Hrvatska i Ministarstvo financija Republike Hrvatske, kao i obvezu preračunavanja iznosa temeljnog kapitala i nominalne vrijednosti dionica izraženih u kunama za dionička društva. U pogledu navedenih obveza preračunavanja temeljnog kapitala nisu utvrđene nepravilnosti kod SKDD-a.

Hanfa je tijekom 2023. također pratila i nadzirala pripremne radnje i aktivnosti SKDD-a u pogledu pristupa jedinstvenoj europskoj platformi za namiru vrijednosnih papira TARGET2-Securities (dalje u tekstu: T2S) kao i operativni pristup platformi T2S, koji je uspješno produkcijski odrađen 11. rujna 2023. godine. Nakon pristupa T2S-u nisu zabilježene poteškoće, smetnje ili anomalije u sustavu koje bi bile posljedica pristupa potpuno novom sustavu za namiru. Upravo za potrebe pristupa T2S-u SKDD je u razdoblju od svibnja do kolovoza 2023. u nekoliko iteracija mijenjao vlastita operativna pravila rada (Pravila i Upute). Tijekom godine Hanfa je donijela dva rješenja kojima se odobravaju značajne izmjene operativnih pravila rada SKDD-a, a koje su bile povezane s prilagodbom modela središnjeg vođenja računa prema standardima EU-a te općenito s usklađenjem s tržišnim praksama EU-a. U spomenutim postupcima Hanfa je analizirala novopredložene vrste računa vrijednosnih papira te shodno tome

TARGET2 - Securities

T2S paneuropska je platforma za namiru vrijednosnih papira kojom operativno upravljaju četiri središnje banke – Francuske, Njemačke, Španjolske i Italije. Riječ je o centraliziranoj platformi za prekograničnu namiru vrijednosnih papira koja pruža uslugu namire vrijednosnih papira na osnovi načela isporuka uz plaćanje (engl. delivery-versus-payment – DvP). Od 11. rujna 2023. uz SKDD su na T2S priključena još četiri središnja depozitorija vrijednosnih papira iz Finske, Belgije i Bugarske, nakon čega T2S uključuje 24 središnja depozitorija iz 23 europske zemlje.

provjeravala njihovu usklađenost s Uredbom o poboljšanju namire vrijednosnih papira i o središnjim depozitorijima vrijednosnih papira¹⁶ (dalje u tekstu: Uredba CSDR) i zahtjevima iz ZTK-a. Tako su spomenutim izmjenama i dopunama operativnih pravila SKDD-a uvedeni transakcijski računi za sudionike (skrbnike, brokere, sudionike tržišta novca, društva za upravljanje računima portfelja) kao nova vrsta računa za potrebe namire u T2S-u, a koji se povezuju s računima članova u T2S-u.

U skladu s Uredbom CSDR Hanfa kao nadzorno tijelo na godišnjoj razini provodi postupak preispitivanja te ocjene rizika i usklađenosti SKDD-a s odredbama Uredbe CSDR i pratećim regulatornim i provedbenim tehničkim standardima te procjenu ispunjenja preporuka Europske središnje banke (dalje u tekstu: ESB), koja zajedno s nacionalnim središnjim bankama čini sustav središnjih banaka europodručja – Eurosustav. Preporuke su izrečene SKDD-u tijekom postupka procjene uvjeta za priključenje na platformu T2S i usklađenja s pravilima Eurosustava¹⁷. Rezultati godišnjeg preispitivanja dostavljeni su Hrvatskoj narodnoj banci (dalje u tekstu: HNB), koja u Republici Hrvatskoj predstavlja Eurosustav, a koji je pristupanjem Republike Hrvatske europodručju preuzeo ulogu relevantnog tijela prema Uredbi CSRD¹⁸. Na temelju preispitivanja Hanfa je SKDD-u izrekla nekoliko preporuka s ciljem otklanjanja uočenih slabosti, manjkavosti i nedostataka, a što je SKDD izvršio tijekom 2023. godine. Pored navedenog, Hanfa je u veljači 2023. u okviru postupka redovitog neposrednog nadzora sveukupnog poslovanja SKDD-a¹⁹ pokrenutog u 2021. rješenjem SKDD-u izrekla preporuke u cilju otklanjanja utvrđenih manjkavosti i nedostataka na organizacijskoj razini (primjerice, preporuke za ažuriranje internih akata povezanih s upravljanjem rizicima, preporuke povezane s upravljanjem operativnim rizicima i unaprjeđenjem upravljanja IKT incidentima i dr.), što je SKDD također izvršio tijekom 2023. godine.

Kontinuirani posredni nadzor nad SKDD-om Hanfa provodi analizom financijskih izvještaja SKDD-a, izvještaja s periodičkim i statističkim podacima koji se dostavljaju u skladu s Delegiranom Uredbom Komisije (EU) 2017/392²⁰ i mjesečnih izvještaja o neuspjelim namirama te analizom poslovanja Fonda za zaštitu ulagatelja, čiji je operater SKDD. Kroz posredni nadzor nad radom SKDD-a kao operatera Fonda za zaštitu ulagatelja tijekom 2023. nisu utvrđene nepravilnosti ili nedostaci u radu SKDD-a niti je nastao osigurani slučaj koji bi rezultirao isplatom zaštićenih tražbina

¹⁶ **Uredba (EU) br. 909/2014** Europskog parlamenta i Vijeća od 23. srpnja 2014. o poboljšanju namire vrijednosnih papira u Europskoj uniji i o središnjim depozitorijima vrijednosnih papira te izmjeni direktiva **98/26/EZ** i **2014/65/EU** te **Uredbe (EU) br. 236/2012**, SL L 257

¹⁷ Dana 10. studenog 2022. Eurosustav, odnosno ESB koji ga predstavlja, donio je, na temelju Akcijskog plana SKDD-a i potvrde HNB-a kao središnje banke o ispunjenju uvjeta iz Odjeljka II Kriterija B Priloga VIa **Smjernice (EU) 2015/510**, Odluku o prihvatljivosti sustava za namiru vrijednosnih papira kojim upravlja SKDD za kreditne operacije Eurosustava. Dana 21. studenog 2022. ESB je dostavio SKDD-u i Pismo kojim potvrđuje donošenje navedene Odluke uz preporuke koje je bilo potrebno implementirati u određenim rokovima o prihvatljivosti sustava za namiru vrijednosnih papira kojim upravlja SKDD za kreditne operacije Eurosustava.

¹⁸ U skladu s člankom 12. stavkom 1. točkama b) i c) **Uredbe CSDR**

¹⁹ Predmet nadzora bilo je poslovanje SKDD-a i obavljanje djelatnosti iz članka 629. **ZTK-a** u razdoblju od 1. siječnja 2019. do dana okončanja postupka.

²⁰ Delegirana **Uredba Komisije (EU) 2017/392** od 11. studenog 2016. o dopuni **Uredbe (EU) br. 909/2014** Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu regulatornih tehničkih standarda povezanih sa zahtjevima za odobrenje za rad te nadzornim i operativnim zahtjevima za središnje depozitorije vrijednosnih papira, SL L 65/48

klijentima. Pored navedenog, Hanfa kontinuirano putem posrednog nadzora prati izvještaje sudionika u vezi s internaliziranim namirama²¹ (volumenima, vrijednostima, stopama neuspjelih internaliziranih namira, vrstama financijskih instrumenata i vrstama transakcija koje se namiruju izvan sustava namire kojim upravlja središnji depozitorij), procjenjuje rizike u pogledu internaliziranih namira i tromjesečno izvještava ESMA-u o eventualno uočenim rizicima u pogledu internaliziranih namira.

Sličan, iako nešto manje zahtjevan proces prilagodbe ulasku u europodručje prolazio je i SKDD-CCP. Od rujna 2022. na internetskim stranicama SKDD-CCP-ja bio je dostupan Cjenik usluga u dvojno iskazanim cijenama. Također, u 2023. SKDD-CCP imao je dvije manje značajne izmjene operativnih pravila rada, koje su se u bitnome odnosile na usklađenje s novom službenom valutom euro te na usklađenje s izmjenama operativnih pravila rada SKDD-a uslijed priključenja T2S-u, a u određenom dijelu i sa zahtjevima Uredbe o okviru za oporavak i sanaciju središnjih drugih ugovornih strana²² (dalje u tekstu: Uredba CCP RRR).

S početkom primjene odredbi Uredbe CCP RRR dana 12. veljače 2022. SKDD-CCP postao je obveznik izrade plana oporavka u skladu s navedenom regulativom, Hanfa je određena kao sanacijsko tijelo²³, a krajem 2023. osnovan je i sanacijski kolegij za središnju drugu ugovornu stranu SKDD-CCP. Sanacijski kolegij prema Uredbi CCP RRR pruža sanacijskim tijelima i ostalim relevantnim tijelima okvir za obavljanje sljedećih zadataka: razmjenu informacija relevantnih za izradu planova sanacije i procjenu mogućnosti sanacije središnjih drugih ugovornih strana, utvrđivanje, rješavanje i uklanjanje prepreka mogućnosti sanacije središnjih drugih ugovornih strana te koordinaciju javne komunikacije o planovima i strategijama sanacije. Hanfa je nakon postupka provedenog u skladu s odredbama Uredbe CCP RRR i Uredbe o OTC izvedenicama, središnjoj drugoj ugovornoj strani i trgovinskom repozitoriju (dalje u tekstu: Uredba EMIR), uzimajući u obzir pozitivnu Zajedničku odluku Kolegija regulatora SKDD-CCP-ja s kraja 2022²⁴, u siječnju 2023. dala suglasnost na Plan oporavka SKDD-CCP-ja uz određene preporuke odnosno očekivanja s ciljem

²¹ U skladu s definicijom iz članka 2. stavka 1. točke 11. **Uredbe CSDR** internalizator namire jest bilo koja institucija, uključujući ona koja ima odobrenje za rad u skladu s **Direktivom 2013/36/EU** ili **Direktivom 2014/65/EU**, koja provodi naloge za prijenos za račun klijenata ili za svoj vlastiti račun izvan sustava za namiru vrijednosnih papira. U skladu s člankom 9. **Uredbe CSDR** internalizatori namire obvezni su na tromjesečnoj osnovi izvješćivati Hanfu kao nadležno tijelo svojeg mjesta poslovnog nastana o zbirnom volumenu i vrijednosti svih transakcija vrijednosnim papirima koje namiruju izvan sustava za namiru vrijednosnih papira, a Hanfa je obvezna takve informacije prenijeti ESMA-i.

²² **Uredba (EU) 2021/23** Europskog parlamenta i Vijeća od 16. prosinca 2020. o okviru za oporavak i sanaciju središnjih drugih ugovornih strana i o izmjeni uredaba **(EU) br. 1095/2010**, **(EU) br. 648/2012**, **(EU) br. 600/2014**, **(EU) br. 806/2014** i **(EU) 2015/2365** te direktiva **2002/47/EZ**, **2004/25/EZ**, **2007/36/EZ**, **2014/59/EU** i **(EU) 2017/1132**, SL L 22

²³ Zakonom o provedbi **Uredbe (EU) 2021/23** o okviru za oporavak i sanaciju središnjih drugih ugovornih strana (**NN, br. 119/22**), kao sanacijsko tijelo SKDD-CCP-ja određena je Hanfa, u kojoj poslove sanacijskog tijela SKDD-CCP-ja u skladu s odredbama Uredbe CCP RRR obavlja zasebna organizacijska jedinica Hanfe - Ured za sanaciju. Također, tijekom 2023. sanacijsko tijelo SKDD-CCP-ja utvrdilo je listu članova sanacijskog kolegija koji se uspostavlja na temelju odredbi Uredbe CCP RRR i s kojim su započete aktivnosti u cilju zaključenja pisanog sporazuma o uspostavi i osnivanju sanacijskog kolegija SKDD-CCP-ja.

²⁴ Kolegij regulatora SKDD-CCP-ja osnovan je u skladu s člankom 18. **Uredbe EMIR** pisanim sporazumom 16. kolovoza 2021., a članovi Kolegija regulatora SKDD-CCP-ja jesu Hanfa, HNB, ESB i predsjednik ili neovisni član Nadzornog odbora za središnje druge ugovorne strane iz članka 24.a stavka 2. točaka (a) i (b) (ESMA). Popis članova Kolegija regulatora SKDD-CCP-ja ažurira se nakon svake promjene te se objavljuje na internetskim stranicama Hanfe.

unaprjeđenja i poboljšanja sadržaja i elemenata plana oporavka. Ažurirani plan oporavka Hanfi je SKDD-CCP dostavio krajem rujna 2023., čime je započeo novi postupak njegova preispitivanja, u kojem sudjeluju svi članovi Kolegija regulatora i Hanfa kao sanacijsko tijelo SKDD-CCP-ja.

Hanfa je tijekom 2023. provela i postupak preispitivanja, ocjene rizika i usklađenosti SKDD-CCP-ja s odredbama Uredbe EMIR i druge pripadajuće regulative, na temelju kojeg je SKDD-CCP-ju izrekla nekoliko preporuka s ciljem daljnjeg poboljšanja internih organizacijskih mehanizama, protokola i pravila. U tom je postupku provedena i ocjena rizika SKDD-CCP-ja po pojedinim kategorijama (poslovni rizik, operativni rizik, rizik upravljanja, rizik likvidnosti, investicijski rizik, dubinska analiza strukture članova SKDD-CCP-ja, bonitetni zahtjevi).

Tijekom 2023. Hanfa je kontinuirano nadzirala ispunjavanje preporuka navedenih u rješenju o licenciranju SKDD-CCP-ja iz 2021. godine, a koje su se odnosile na potrebu za izmjenama modela i parametara SKDD-CCP-ja koji se odnose na upravljanje rizikom te izračun nadoknada, doprinosa u jamstveni fond i zahtjeva za kolateralom. Tako je tijekom 2023. pred Hanfom i ESMA-om iniciran postupak ishodaženja pozitivnog odobrenja, odnosno validacije izmjena u modelu/parametrima za upravljanje rizikom. Krajem studenog 2023. SKDD-CCP podnio je Hanfi zahtjev i za proširenje inicijalnog odobrenja za rad u odnosu na poravnanje transakcija s ETF²⁵-ovima koji u podlozi imaju dionice te trezorskim zapisima²⁶ izdavatelja Ministarstva financija Republike Hrvatske, a koje se izvršavaju na uređenom tržištu i multilateralnoj trgovinskoj platformi (MTP-u), kojima upravlja Zagrebačka burza. Nakon Hanfine analize i procjene kako se u konkretnom slučaju novopredloženi financijski instrumenti (ETF-ovi koji u podlozi imaju dionice i trezorski zapisi izdavatelja Ministarstva financija) po svom profilu rizika mogu u potpunosti podvesti pod profil rizika već postojećih financijskih instrumenata koji se poravnavaju (dionice, obveznice) te nakon konzultacija s ostalim članovima Kolegija regulatora SKDD-CCP-ju je rješenjem Hanfe prošireno odobrenje i na poravnanje novih financijskih instrumenata.

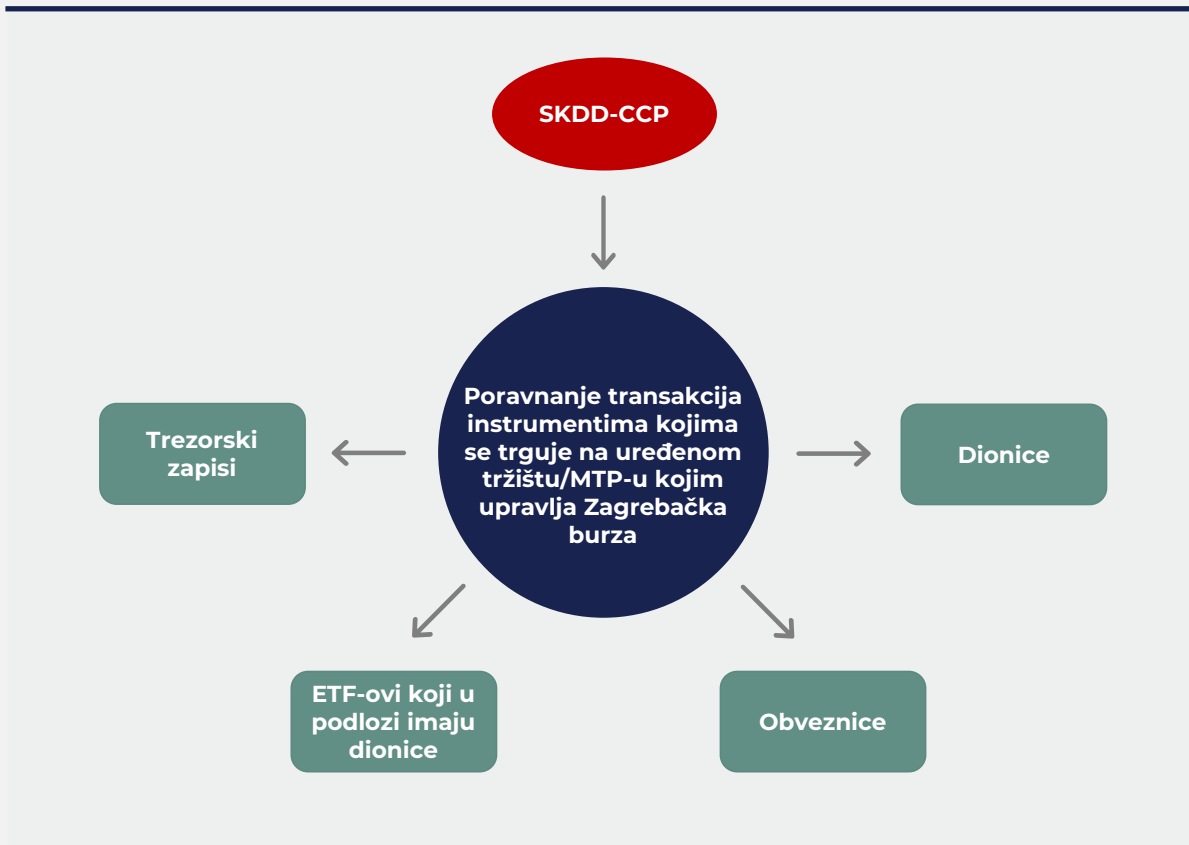
Tijekom studenoga 2023. Hanfa je sudjelovala u provođenju međunarodne *fire-drill* vježbe za središnje druge ugovorne strane. Vježba se provodila putem upitnika / seta pitanja koje su popunjavale središnje druge ugovorne strane (dalje u tekstu: CCP-jevi), njihovi članovi, klijenti i nacionalna nadležna tijela, a osim toga obuhvaćala je i tzv. *connectivity call* (audiopoziv organiziran s ciljem provjere funkcioniranja komunikacijskih kanala između ESMA-e i nacionalnih nadležnih tijela, sve kroz hipotetski slučaj neispunjenja obveza određenog člana poravnanja), na kojem je

²⁵ Fond kojim se trguje na burzi ili ETF jest udjel ili dionica u subjektu za zajednička ulaganja čijom se najmanje jednom klasom udjela ili rodnom dionica tijekom dana trguje na najmanje jednom mjestu trgovanja i s najmanje jednim održavateljem tržišta koji poduzima mjere kojima se osigurava da cijena udjela ili dionica na tom mjestu trgovanja bitno ne odstupa od netovrijednosti imovine po udjelu odnosno dionici i, ako je primjenjivo, indikativne netovrijednosti imovine po udjelu odnosno dionici.

²⁶ Trezorski zapis jest instrument tržišta novca koji je prema svojim karakteristikama sličan dužničkim vrijednosnim papirima, s tom razlikom da se trezorski zapisi prodaju uz diskont, a o njihovu dospijeću isplaćuje se njihova nominalna cijena, te da su izdani s kraćim rokom dospijeća do jedne godine (u pravilu su to rokovi od 91, 182, 364 dana).

sudjelovala i Hanfa. Izvještaj na temelju prikupljenih odgovora na upitnike sastavit će ESMA početkom 2024. godine.

Slika 3.1. Poravnavanje transakcija financijskim instrumentima u sustavu SKDD-CCP-ja

Izvor: Hanfa

ESMA je i tijekom 2023. analizirala Hanfine nadzorne aktivnosti, što podrazumijeva ispitivanje konvergencije nadzornih aktivnosti svih nadležnih tijela CCP-jeva u EU-u i usklađenosti u primjeni Uredbe EMIR (engl. *peer review analysis*). ESMA-ina analiza obuhvatila je nadležna tijela svih država članica EU-a koje imaju licencirane CCP-jeve (ukupno 12 tijela) te je u zaključnom izvještaju utvrđeno da je Hanfa kao nadležno tijelo središnje druge ugovorne strane u Republici Hrvatskoj ocijenjena najboljom ukupnom ocjenom bez ijedne preporuke²⁷.

3.1.2. Nadzor izdavatelja

Hanfa je u skladu sa svojim ovlastima tijekom 2023. donijela jedno rješenje o odobrenju prospekta uvrštenja dionica na uređeno tržište i jedno rješenje o odobrenju prospekta

Fire drill vježba CCP-jeva

je vježba u kojoj su sudjelovali CCP-jevi iz EU-a i izvan EU-a te njihova nadležna tijela, a kojom se testirao cijeli ili dio lanca operacija koje trebaju uslijediti u slučaju kad član poravnanja ne ispuni svoje obveze (default).

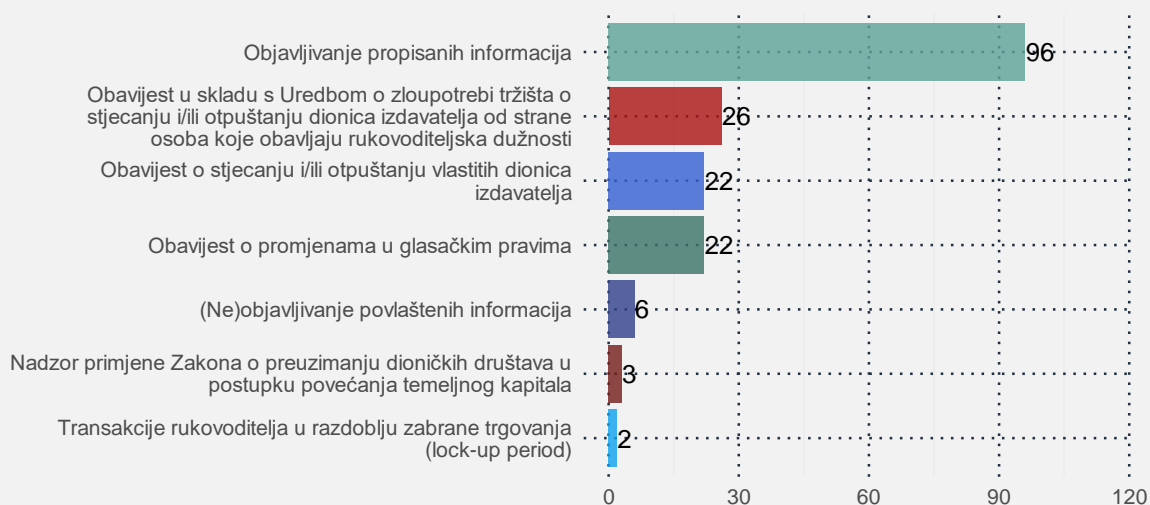
²⁷ Izvještaj ESMA-e dostupan je na njezinim internetskim stranicama: <https://www.esma.europa.eu/press-news/esma-news/esma-publishes-annual-peer-review-eu-ccp-supervision-1>

izdanja i uvrštenja dionica na uređeno tržište. Dodatni zahtjevi u smislu izmjena i dopuna prospekata odnosili su se na korekcije poglavlja Čimbenici rizika, navođenje podataka o članovima administrativnih, rukovodećih i nadzornih tijela i višeg rukovodstva, pojedinosti o obiteljskim vezama rukovoditelja te podatke o društvima u kojima su te osobe bile zaposlene. Tijekom godine zaprimljeno je 58 iznimki od obveze objave prospekta izdanja i/ili uvrštenja dionica ili obveznica na uređeno tržište. Najčešće korištena iznimka ona je s osnove izdanja dionica upućenih manje od 150 fizičkih osoba po državi članici, a koje nisu kvalificirani ulagatelji. Hanfa je prilikom pregleda prospekta uputila izdavatelje na ESMA-inu izjavu iz srpnja 2023. kojom se skreće pozornost na objavljivanje informacija povezanih s održivošću u prospektu kako bi se zadovoljile relevantne odredbe Uredbe o prospektu²⁸.

Hanfa kontinuirano provjerava objavljuju li izdavatelji vrijednosnih papira na domaćem tržištu kapitala sve propisane informacije koje su dužni objaviti na Zagrebačkoj burzi u Službenom registru propisanih informacija (SRPI) i putem medija. Hanfa pritom provjerava potpunost i pravovremenost objave te propisano označavanje i potpisivanje objavljenih propisanih informacija.²⁹ Tako je u 2023. provedeno 177 posrednih nadzora izdavatelja u pogledu postupanja s propisanim informacijama, a vrste izvršenih posrednih nadzora vidljive su na slici 3.2. Posredni nadzori izdavatelja tijekom 2023. godine.

Slika 3.2. Posredni nadzori izdavatelja tijekom 2023. godine

Broj posrednih nadzora

Izvor: Hanfa

Zbog utvrđenih nepravilnosti u postupcima kontinuiranih nadzora postupanja s propisanim informacijama otvoreno je 11 posrednih nadzora u vezi s uspostavljanjem procesa upravljanja propisanim i povlaštenim informacijama izdavatelja. Utvrđene nepravilnosti odnosile su se na vođenje popisa upućenih osoba i njihovo

²⁸ [Uredba \(EU\) 2017/1129](#) Europskog parlamenta i Vijeća od 14. lipnja 2017. o prospektu koji je potrebno objaviti prilikom javne ponude vrijednosnih papira ili prilikom uvrštavanja za trgovanje na uređenom tržištu te stavljanju izvan snage [Direktive 2003/71/EZ](#), SL L 168

²⁹ U skladu s Pravilnikom o sadržaju, obliku i načinu dostavljanja propisanih informacija Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga i u službeni registar propisanih informacija ([NN, br. 114/18](#))

obavješćivanje³⁰ kao i obavješćivanje osoba koje obavljaju rukovoditeljske dužnosti o njihovim obvezama, a koje su izdavatelji ispravili u tijeku nadzora.

Tijekom 2023. Hanfa je redovno nadzirala urednost sastavljanja i objavljivanja svih financijskih izvještaja izdavatelja, uključujući tromjesečne i godišnje financijske izvještaje. U skladu sa Smjernicama ESMA-e o provedbi odredaba koje se odnose na financijske informacije od 23. studenoga 2020. odabrano je šest izdavatelja, nad čijim je izvještajima započet sveobuhvatni nadzor. S istekom 2023. okončani su nadzori četiriju izdavatelja, dok je nadzor dvaju izdavatelja još uvijek bio u tijeku. Utvrđene nepravilnosti pri nadzoru financijskih izvještaja odnosile su se na nepotpunu primjenu MSFI standarda i Međunarodnih računovodstvenih standarda (dalje u tekstu: MRS), najčešće u odnosu na MRS 16 Nekretnine, postrojenja i oprema, MRS 24 Objavljivanje povezanih osoba, MRS 37 Rezerviranja, nepredvidive obveze i nepredvidiva imovina, MSFI 10 Konsolidirani financijski izvještaji i MSFI 16 Najmovi. Pored toga, određene nepravilnosti uočene su i pri označavanju pojedinih pozicija godišnjih financijskih izvještaja u ESEF-u (engl. *European Single Electronic Format*).

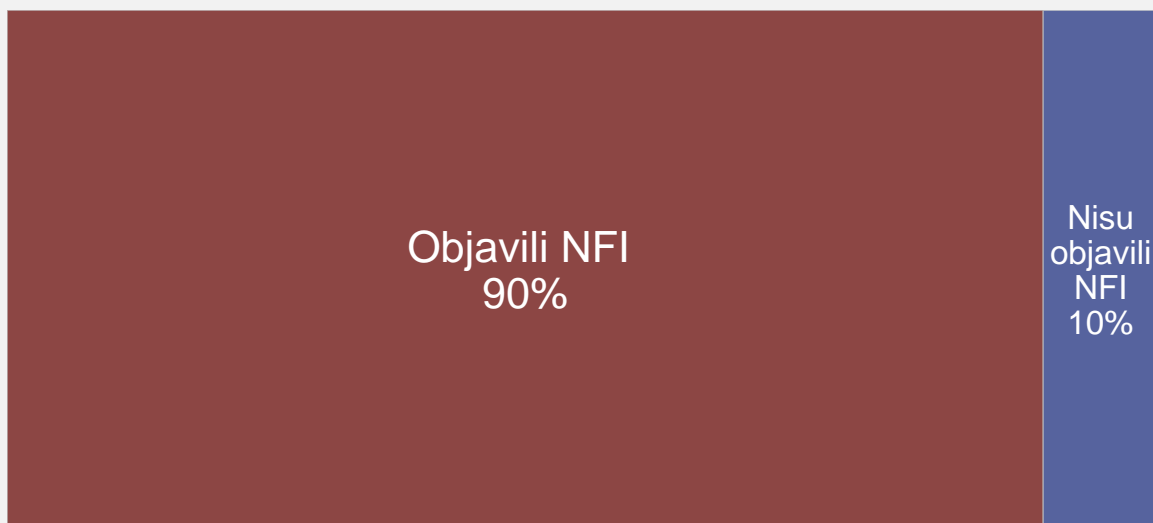
Nadalje, Hanfa je ovlaštena za prikupljanje, obradu i javno objavljivanje podataka o izdavateljima u vezi s korporativnim upravljanjem, odnosno primjenom, usklađenosti i napretkom usklađenosti s Kodeksom korporativnog upravljanja koji su 2019. usvojile Hanfa i Zagrebačka burza (dalje u tekstu: Kodeks). Analizom podataka za 2022. utvrđeno je da je ukupna usklađenost izdavatelja dionica s Kodeksom viša u odnosu na usklađenost prethodne godine. Isto tako, u sklopu Godišnjeg izvještaja o korporativnom upravljanju analizirane su objave nefinancijskih izvještaja za 2022. te su prikazane informacije o urednosti objave nefinancijskog izvještaja te pojedine informacije o samom sadržaju nefinancijskih izvještaja izdavatelja i urednosti objave pokazatelja prema Uredbi o taksonomiji³¹. Na slici 2. dostupan je pregled objava nefinancijskog izvještaja od strane izdavatelja koji su obveznici nefinancijskog izvještavanja za 2022. te je vidljivo da je 90 % obveznika izvršilo svoju obvezu.

Radi utvrđenja stupnja usklađenosti pravnog okvira Republike Hrvatske s Načelima skupine G20 i Organizacije za ekonomsku suradnju i razvoj (dalje u tekstu: OECD) o korporativnom upravljanju (engl. *G20/OECD Principles of Corporate Governance*), Hanfa je u prosincu 2022. sastavila izvještaj o usklađenosti, koji je dopunjen u lipnju 2023. te analiziran od strane Odbora za korporativno upravljanje OECD-a. Odbor je utvrdio kako određena područja koja su uređena načelima OECD-a nisu uopće ili u dovoljnoj mjeri implementirana u pravni sustav Republike Hrvatske te su u odnosu na utvrđena područja dane preporuke. One obuhvaćaju sljedeća područja: transakcije povezanih osoba, dioničarski ugovori, nadzor grupe, neovisnost odbora te skupštine dioničara na daljinu. Slijedom preporuka OECD-a predložene su daljnje zakonodavne i druge aktivnosti s ciljem pune implementacije tih preporuka u pravni sustav Republike Hrvatske.

³⁰ U skladu s odredbama članka 18. stavka 2. [Uredbe o zlouporabi tržišta](#)

³¹ [Uredba \(EU\) 2020/852](#) Europskog parlamenta i Vijeća od 18. lipnja 2020. o uspostavi okvira za olakšavanje održivih ulaganja i izmjeni [Uredbe \(EU\) 2019/2088](#), SL L 198

Slika 3.3. Objava nefinancijskog izvještaja za 2022. godinu

Napomena: Obveznici NFI-ja mogu ga sami objaviti ili za njih to može napraviti matrica što se smatra jednako valjanim kao da su ga sami objavili.
Izvor: Hanfa

Hanfa je u 2023. odobrila ukupno pet zahtjeva za odobrenje objavljivanja ponude za preuzimanje dioničkih društava i jedan zahtjev za odobrenje objavljivanja dobrovoljne ponude za preuzimanje dioničkih društava.³² Jedan je zahtjev za odobrenje objavljivanja dobrovoljne ponude za preuzimanje dioničkih društava odbačen. Nadalje, u 2023. rješenjem Hanfe okončan je postupak nadzora u predmetu utvrđivanja nastanka obveze objavljivanja ponude za preuzimanje koji se provodio slijedom presude i rješenja Visokog Upravnog suda Republike Hrvatske kojom se predmet vratio Hanfi na ponovni postupak. U navedenom postupku doneseno je deklaratorno rješenje kojim je utvrđen nastanak obveze objavljivanja ponude za preuzimanje.

Tijekom 2023. Hanfa je radila i na izmjeni niza pravilnika, smjernica i tehničkih uputa s obzirom na to da je u travnju 2023. započela obveza korištenja kvalificiranog elektroničkog potpisa.

Edukacije izdavatelja

U travnju 2023. održana je virtualna edukacija na teme nefinancijskog izvještavanja, regulatornog okvira ESEF izvještavanja, ispodgodišnjeg financijskog izvještavanja te Godišnjeg izvještaja o korporativnom upravljanju. U lipnju 2023. održana je i virtualna edukacija u suradnji sa Zagrebačkom burzom i SKDD-om u vezi s regulativom tržišta kapitala. Nakon niza virtualnih edukacija u pandemijskom razdoblju, u studenome 2023. uživo je održana druga samostalna edukacija Hanfe na teme europskih zajedničkih prioriteta nadzora financijskih informacija (engl. *European Common Enforcement Priorities – ECEP*), propisanih informacija prema važećoj regulativi, popisa upućenih osoba, rezultata Godišnjeg izvještaja o korporativnom upravljanju, novog regulatornog okvira izvještavanja o održivosti i taksonomije XBRL.

³² U skladu sa Zakonom o preuzimanju dioničkih društava (NN, br. [109/07](#), [36/09](#), [108/12](#), [90/13](#), [99/13](#), [148/13](#))

3.1.3. Investicijske usluge

Neposredni nadzor društva za upravljanje investicijskim fondovima

Hanfa je u 2023. završila neposredni nadzor jednog društva za upravljanje investicijskim fondovima koje osim UCITS fondovima upravlja i alternativnim investicijskim fondovima. Cilj tog nadzora bila je provjera investicijskog procesa i ulaganja imovine fondova, učinkovitosti kontrolne funkcije praćenja usklađenosti s relevantnim propisima te učinkovitosti kontrolne funkcije interne revizije. U nadzoru su utvrđene određene nepravilnosti i manjkavosti u odnosu na uspostavljeni investicijski proces i ulaganja imovine fondova u pogledu glavnog internog akta, nezaklonitosti i nepravilnosti u pogledu funkcije praćenja usklađenosti s relevantnim propisima u vezi s osiguravanjem trajnosti i kontinuiteta navedene funkcije te načinom određivanja konačne procjene stupnja rizika neusklađenosti, kao i manjkavosti u dokumentiranju preporuka od strane navedene funkcije. Osim navedenog, uočene su određene manjkavosti u dijelu interne dokumentacije društva koja nije bila na hrvatskom jeziku. Društvo je sve uočene nezaklonitosti, nepravilnosti i manjkavosti ispravilo tijekom samog postupka neposrednog nadzora i stoga društvu nije bila izrečena nadzorna mjera.

Neposredni nadzor investicijskog društva u pogledu obavljanja poslova depozitara alternativnih investicijskih fondova

Izmjenama i dopunama Zakona o alternativnim investicijskim fondovima krajem 2021. investicijskim društvima pružena je mogućnost da obavljaju poslove depozitara alternativnih investicijskih fondova čiji se udjeli ne nude malim ulagateljima.³³ Prije navedenih zakonskih izmjena ta je djelatnost bila dopuštena isključivo za to registriranim kreditnim institucijama.

Tu zakonsku pogodnost iskoristilo je jedno investicijsko društvo koje je uz svoju osnovnu djelatnost započelo i s obavljanjem poslova depozitara AIF-ova. S tim u vezi, Hanfa je u 2023. pokrenula neposredni nadzor tog investicijskog društva koji se odnosio na poslove pohrane i evidentiranja imovine, obveze povezane s kontrolom izračuna neto vrijednosti i vrednovanja imovine, praćenje tijeka novca, obveze povezane s izdavanjem i otkupom udjela, provođenje naloga društva za upravljanje alternativnim investicijskim fondovima (dalje u tekstu: UAIF), kontrolu ulaganja imovine AIF-ova u skladu s proklamiranim ciljevima i odredbama pravila AIF-ova te zakonskih i podzakonskih propisa te postupanje u slučajevima kada se utvrde nepravilnosti u poslovanju UAIF-a.

Utvrđene nezaklonitosti i nepravilnosti uglavnom su se odnosile na internu proceduru investicijskog društva kojom je uređeno poslovanje depozitara, manjkavosti u sistematizaciji radnih mjesta organizacijske jedinice investicijskog društva koja obavlja navedene poslove, nezaklonitosti i nepravilnosti u ugovorima o obavljanju poslova depozitara, nezaklonitosti i manjkavosti postupanja depozitara kod utvrđenih nezaklonitosti i nepravilnosti u poslovanju UAIF-a, nezaklonitosti prilikom praćenja

³³ Uz zadovoljavanje određenih uvjeta u dijelu visine inicijalnog kapitala, uvjeta iz [Uredbe \(EU\) 2019/2033](#) Europskog parlamenta i Vijeća od 27. studenoga 2019. o bonitetnim zahtjevima za investicijska društva i o izmjeni uređaba [\(EU\) br. 1093/2010](#), [\(EU\) br. 575/2013](#), [\(EU\) br. 600/2014](#) i [\(EU\) br. 806/2014](#), SL. L 314 te odobrenja Hanfe za obavljanje poslova skrbništva i s tim povezanih usluga

tijeka novca te kontrole vrednovanja imovine AIF-ova. Hanfa je utvrdila da je depozitar nakon zaprimanja zapisnika djelomično otklonio nezakonitosti i nepravilnosti na koje bi se donosila odgovarajuća nadzorna mjera, nakon čega je depozitaru upućen dopis s ciljem otklanjanja preostalih nezakonitosti i nepravilnosti, što je depozitar u konačnici i učinio i time otklonio sve nezakonitosti i nepravilnosti koje su utvrđene nadzorom.

Posredni nadzor primjene Uredbe SFTR

U 2023. započeo je i dovršen posredni nadzor čiji je cilj bila provjera postupanja u skladu s Uredbom SFTR³⁴, odnosno urednog i točnog prijavljivanja transakcija vrijednosnim papirima trgovinskim repozitorijima, analize prijavljenih podataka te objava ulagateljima. Nadzorom je bilo obuhvaćeno šest UCITS fondova, četiri AIF-a i jedno investicijsko društvo.

Nadzorom su utvrđene određene nepravilnosti i manjkavosti te razlika u opsegu izvještavanja. Samim subjektima nadzora nisu izdavane mjere na temelju nalaza tog nadzora, nego je Udruženju društava za upravljanje investicijskim fondovima koje se vodi pri Hrvatskoj gospodarskoj komori upućen dopis o rezultatima posrednog nadzora s izdanim preporukama.

Uredba o financiranju transakcija vrijednosnim papirima (engl. Securities Financing Transactions Regulation, SFTR)

je uredba uvedena s ciljem smanjenja sistemskog rizika na tržištu transakcija financiranja vrijednosnim papirima povećanjem transparentnosti i nadzora.

Posredni nadzor vrednovanja imovine UCITS fondova

Hanfa je tijekom 2023. provela posredni nadzor društava za upravljanje otvorenim investicijskim fondovima s javnom ponudom (dalje u tekstu: DZU-ovi) s fokusom na kontrolu vrednovanja imovine UCITS fondova kojima upravljaju, posebno vrednovanja neaktivnih vrijednosnih papira. Svrha nadzora bila je provjera drže li se DZU-ovi pri utvrđivanju neto vrijednosti imovine UCITS fondova odredaba Pravilnika o utvrđivanju neto vrijednosti imovine UCITS fonda i cijene udjela u UCITS fondu³⁵ koje se odnose na vrednovanje vrijednosnih papira kojima se trguje na aktivnom i neaktivnom tržištu. Kod jednog subjekta nadzora utvrđene su manjkavosti, a davanje preporuka o njima planirano je za naredno razdoblje.

Posredni nadzor distribucije udjela UCITS fondova

U posrednom nadzoru jedne kreditne institucije pokrenutom u 2023. na temelju predstavke ulagatelja Hanfa je utvrdila određene nezakonitosti i nepravilnosti u odnosu na distribuciju investicijskih proizvoda na negativnom ciljanom tržištu, što je kreditna institucija otklonila. Slijedom nezakonitosti i nepravilnosti utvrđenih u tom postupku nadzora, a s ciljem ujednačavanja nadzornih praksi, Hanfa je izdala Upute distributerima pri utvrđivanju negativnog ciljanog tržišta i prilikom distribucije udjela u UCITS fondovima ulagateljima na negativnom ciljanom tržištu.

³⁴ **Uredba (EU) 2015/2365** Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2015. o transparentnosti transakcija financiranja vrijednosnih papira i ponovne uporabe te izmjeni **Uredbe (EU) br. 648/2012**, SL L 337

³⁵ NN, br. **128/17, 114/18, 124/19, 2/20** i **155/22**

Nadalje, Hanfa je u 2023. pokrenula nadzor još jedne kreditne institucije u pogledu distribucije udjela jednog UCITS fonda. U postupku nadzora utvrđene su nezakonitosti i nepravilnosti u područjima postupka upravljanja proizvodima, procjene primjerenosti i prikladnosti, obavještanja ulagatelja o promjeni dokumenta s ključnim informacijama (dalje u tekstu: KID-ovi) i periodičke procjene primjerenosti te dostave dokumentacije klijentima. Kreditna institucija je prije donošenja rješenja o nadzornim mjerama ispravila većinu utvrđenih nezakonitosti i nepravilnosti.

Posredni nadzor dokumenta s ključnim informacijama fonda i obavještanje distributera

U posrednom nadzoru jednog društva za upravljanje pokrenutom u 2023. Hanfa je utvrdila određene nezakonitosti koje se odnose na nepravovremeno ažuriranje dokumenta s ključnim informacijama fonda, proces preispitivanja informacija sadržanih u dokumentu s ključnim informacijama te proces obavještanja distributera predmetnog fonda. Za navedeno je predmetnom društvu za upravljanje izdano rješenje o nadzornoj mjeri s opomenom.

Zajedničke nadzorne akcije

Hanfa je tijekom 2023. sudjelovala u dvije zajedničke nadzorne akcije pod koordinacijom ESMA-e (engl. *Common Supervisory Action*, dalje u tekstu: CSA). Jedna se odnosila na marketinšku komunikaciju subjekata koji pružaju investicijske usluge i obavljaju investicijske aktivnosti i pomoćne usluge u skladu s odredbama ZTK-a, dok se druga odnosila na promidžbeni sadržaj fondova kojima upravljaju društva za upravljanje otvorenim investicijskim fondovima s javnom ponudom i društva za upravljanje alternativnim investicijskim fondovima.

Marketinške komunikacije subjekata koji pružaju investicijske usluge

Cilj ove nadzorne akcije bila je provjera unutarnjih politika, procesa i procedura usvojenih kako bi se osigurala usklađenost sa zahtjevima Direktive o tržištu financijskih instrumenata II (dalje u tekstu: Direktiva MiFID II) primjenjivim na promidžbene sadržaje uključujući oglase (CSA je razmatrao i aspekte upravljanja kao što su pitanja o ulozi nadzornih funkcija i višeg rukovodstva u kreiranju i odobravanju marketinške komunikacije). CSA su istovremeno provele i druge države članice na identičan način, odnosno uporabom unaprijed propisanih obrazaca u prethodno dogovorenim rokovima prema unaprijed donesenoj metodologiji. Odabrani subjekti nadzora koji su udovoljavali ESMA-inim zahtjevima o kreiranju uzorka nad kojima je proveden CSA bile su četiri kreditne institucije i dva investicijska društva.

U sklopu ovog nadzora izvršen je i tzv. *Mystery Shopping Exercise* (dalje u tekstu: MSE) prema unaprijed definiranoj metodologiji ESMA-e za njegovo provođenje. MSE je izvršen na istom uzorku kao i CSA, a obuhvatio je marketinšku komunikaciju, uključujući reklamne

aktivnosti te druge povezane usluge. MSE se proveo *online* prikupljanjem informacija na internetskim stranicama subjekata i drugim relevantnim *online* distribucijskim

Mystery shopping

predstavlja praksu anonimnog prikupljanja podataka i informacija od subjekata nadzora u svrhu provjere njihova postupanja u skladu sa zakonskim i drugim relevantnim odredbama.

kanalima (mobilne aplikacije, društvene mreže, YouTube kanali i sl.). Hanfa je cjelokupno stanje ocijenila zadovoljavajućim kod većine subjekata iz odabranog uzorka, uz određene manje nepravilnosti koje su ispravljene tijekom postupka nadzora. Kod jednog investicijskog društva utvrđeno je da nije uspostavilo procese i donijelo procedure u vezi s izradom, objavom i kontrolom marketinških komunikacija i oglasa te će se za navedeno u narednom razdoblju pokrenuti upravni postupak posrednog nadzora. Pored toga, Udruženju za poslovanje i posredovanje na financijskim tržištima koje se vodi pri Hrvatskoj gospodarskoj komori upućen je dopis o rezultatima ovog posrednog nadzora s izdanim preporukama i najboljim praksama.

Oglašavanje UCITS fondova i AIF-ova s javnom ponudom

Cilj nadzora bilo je prepoznavanje promidžbenih sadržaja kao takvih te provjera jesu li sve informacije iz promidžbenih sadržaja ulagateljima ili potencijalnim ulagateljima za UCITS fondove i AIF-ove nepristrane, jasne i neobmanjujuće.³⁶ Nakon izvršene kontrole promidžbenih aktivnosti ukupno 11 DZU-ova i dva UAIF-a Hanfa je cjelokupno stanje ocijenila zadovoljavajućim, uz određene manjkavosti kod objave promidžbenog sadržaja koje su se odnosile na nepostojanje oznake samog promidžbenog sadržaja, kao i izjava o odricanju odgovornosti. Udruženju društava za upravljanje investicijskim fondovima koje se vodi pri Hrvatskoj gospodarskoj komori upućen je dopis o rezultatima ovog posrednog nadzora s izdanim preporukama.

Kontrola procjene primjerenosti kvalificiranih ulagatelja u alternativne investicijske fondove s privatnom ponudom

U studenome 2023. započeo je, a u narednom će se razdoblju nastaviti posredni nadzor kontrole procjene primjerenosti kvalificiranih ulagatelja u alternativne investicijske fondove s privatnom ponudom. Cilj je tog nadzora provjera ispravnosti postupanja društava za upravljanje AIF-ovima kod procjene primjerenosti kvalificiranih ulagatelja te prema potrebi korigiranje načina prikupljanja podataka u svrhu navedne procjene. Nadzor se počeo provoditi na odabranom uzorku AIF-ova s privatnom ponudom, a u njegovu je fokusu bila provjera ispunjavanja uvjeta za kvalificiranog ulagatelja u skladu s relevantnim odredbama ZAIF-a³⁷, pregled izvršenih procjena primjerenosti u skladu s odredbama Pravilnika o vrstama AIF-ova³⁸ te sastavljenih izvještaja o primjerenosti i njihova dostava ulagatelju, provjera pribavljenih potvrda ulagatelja o razumijevanju i prihvaćanju bitnih karakteristika AIF-a te vrstama i značaju svih rizika povezanih s ulaganjem u konkretan AIF, kao i pregled internih procedura svakog UAIF-a, koje bi trebale osigurati točnost, potpunost, ažurnost i dokumentiranje prikupljenih podataka o ulagatelju.

Posredni nadzor konverzije u euro

Početakom 2023. dovršen je posredni nadzor svih subjekata pružatelja investicijskih usluga u smislu Zakona o uvođenju eura, započeo 2022. godine. Svim subjektima nadzora upućeni su dopisi u kojima su jasno naznačene njihove obveze u pogledu

³⁶ Usklađenost promidžbenog sadržaja s pozitivnim zakonskim odredbama Zakona o otvorenim investicijskim fondovima s javnom ponudom (ZOIFJP) i Zakona o alternativnim investicijskim fondovima (dalje u tekstu: ZAIF), kao i s ESMA-inim Smjernicama o promidžbenim sadržajima u skladu s **Uredbom o prekograničnoj distribuciji fondova (ESMA34-45-1272)**

³⁷ NN, br. **21/18, 126/19, 110/21 i 83/23**

³⁸ NN, br. **28/19, 15/20 i 155/22**

razdoblja dvojnog iskazivanja cijena usluga, obveze u pogledu općenitih obavijesti koje su se korisnicima financijskih usluga morale učiniti dostupnima najkasnije tri mjeseca prije datuma uvođenja eura te individualne obavijesti. Utvrđeno je da su sve obavijesti otpremljene svim članovima odnosno klijentima u za to predviđenom zakonskom roku od 30 dana nakon dana uvođenja eura kao službene valute RH, odnosno do 31. siječnja 2023. godine.

Posredni nadzor zaštite financijske imovine klijenata

Tijekom 2023. provedene su aktivnosti posrednog nadzora zaštite financijske imovine klijenata. U uzorak su uključena tri investicijska društva, tri kreditne institucije i dva društva za upravljanje investicijskim fondovima. Nadzor je proveden analizom dostavljene dokumentacije i očitovanja subjekata nadzora te informacija i podataka dostupnih iz drugih izvora (javne objave, financijski i nadzorni izvještaji te dostupni registri). Cilj nadzora bio je utvrditi usklađenost i postupanje subjekata nadzora u odnosu na organizacijske zahtjeve u pogledu zaštite imovine klijenata kod pružanja brokerskih usluga kao što su izvršavanje naloga klijenata, upravljanje portfeljem i skrbništvo nad imovinom. Utvrđeno je da dva društva nisu jasno i u potpunosti propisala internim aktima kriterije za procjenu adekvatnosti trećih strana kod kojih drže financijsku imovinu klijenta, što su tijekom postupka nadzora otklonila. Nadalje, kod jednog društva utvrđena je manjkavost u organizacijskom dijelu vođenja internih evidencija, zbog čega je izdana preporuka za njezino otklanjanje.

Hanfa je u 2023. obavljala i druge kontinuirane posredne nadzore koji su se odnosili na kontrolu godišnjih financijskih izvještaja društava za upravljanje UCITS fondovima i UCITS fondova, UAIF-ova i AIF-ova, kao i investicijskih društava. Izvršeni su posredni nadzori izmjena prospekata odnosno pravila UCITS fondova i AIF-ova koji se godišnje ažuriraju i onih s bitnim izmjenama. Izvršena je i redovna godišnja kontrola dokumenata s ključnim informacijama za ulagatelje u UCITS fondove, koje su društva za upravljanje dužna izraditi i ažurirati jednom godišnje te objavljivati na svojim internetskim stranicama.

3.1.4. Mirovinska štednja

Neposredni nadzori mirovinskih društava

Tijekom 2023. godine Hanfa je provela četiri neposredna nadzora mirovinskih društava i mirovinskih fondova.

U 2023. započeo je postupak redovnog neposrednog nadzora jednog mirovinskog društva, a predmet nadzora bio je investicijski proces i ulaganje imovine mirovinskih fondova te uključenost i učinkovitost kontrolnih funkcija u investicijskom procesu. Okončanje navedenog postupka neposrednog nadzora očekuje se tijekom 2024. godine.

Dva postupka neposrednog nadzora, od kojih je jedan bio izvanredni, započeta su u 2022., a okončana tijekom 2023. godine. U redovnom neposrednom nadzoru utvrđeno je da je predmetno mirovinsko društvo uredno ustrojilo poslovne procese koji su bili predmet nadzora te nisu utvrđene nezakonitosti, već nekoliko nepravilnosti. Uočeno je da mirovinsko društvo kroz uspostavljeni investicijski proces nije dokumentiralo

potencijalne investicije koje je razmatralo i nije obrazložilo razloge njihove nerealizacije. Isto tako, mirovinsko društvo nije na adekvatan i transparentan način obrazložilo ni dokumentiralo razloge donošenja određenih investicijskih odluka te u okviru kontinuiranog praćenja ulaganja nije donosilo ažurne i pravovremene odluke utemeljene na relevantnim analizama. Mirovinsko društvo je tijekom postupka neposrednog nadzora, a nakon zaprimanja zapisnika o utvrđenom činjeničnom stanju, otklonilo utvrđene manjkavosti i nepravilnosti te je postupak redovnog neposrednog nadzora okončan.

Nadalje, u izvanrednom neposrednom nadzoru utvrđeno je da predmetno mirovinsko društvo Hanfi nije podnosilo redovite nadzorne izvještaje kako je propisano pravilnicima te nije donijelo učinkovite postupke i tehnike mjerenja i upravljanja rizikom likvidnosti obveznih mirovinskih fondova kojima upravlja. Osim toga, mirovinsko društvo nije uspostavilo procedure internog izvještavanja i dostave informacija na svim relevantnim razinama društva u odnosu na rukovanje aplikativnim rješenjem koje je bilo predmetom nadzora, što je otklonjeno tijekom postupka nadzora. Što se tiče ostalih utvrđenih nezakonitosti, Hanfa je donijela rješenje s nadzornim mjerama kojima se mirovinskom društvu naložilo da unaprijedi izradu nadzornog izvještaja, izvrši prilagodbu postupka procjene likvidnosti te na temelju izvršenih prilagodbi izmijeni interne akte kojima je uređen postupak izvještavanja Hanfe. Društvu je također naložena izrada i dostava izvještaja interne revizije o postupanju u skladu s naloženim te dostava novog dorađenog nadzornog izvještaja. Mirovinsko društvo postupilo je po nadzornim mjerama, slijedom čega je postupak izvanrednog neposrednog nadzora okončan.

U neposrednom nadzoru jednog mirovinskog društva započetom u 2022. utvrđeno je više nezakonitosti i nepravilnosti, u vezi s kojima je Hanfa tijekom 2023. predmetnom mirovinskom društvu naložila nekoliko nadzornih mjera. Rješenjem su propisane nadzorne mjere koje su obuhvaćale opomenu zbog neadekvatnog određivanja i praćenja ostvarivanja strategije, neuspostavljanja adekvatnog upravljanja i praćenja ulaganja imovine mirovinskih fondova u dionice određenog izdavatelja te neuspostavljanja primjerenih mehanizama upravljanja povlaštenim informacijama.

Mirovinskom društvu naloženo je da ustroji detaljniju podjelu klasa imovine u koje se ulaže imovina mirovinskih fondova i razgraničenje izdavatelja prenosivih dužničkih vrijednosnih papira. Ujedno je izrečena i preporuka upravi mirovinskog društva da odredi interne kreditne rejtinge ulaganja te da uspostavi sustav usporedbe takvih ulaganja s ostalim potencijalnim ulaganjima kako bi se provjerilo postoji li neko drugo ulaganje s jednakim ili većim potencijalom rasta te nižim procijenjenim rizikom. Upravi mirovinskog društva također je izrečena preporuka da unaprijedi praksu i dokumentiranje odluka o poslovnoj suradnji (izbor strateških partnera) i praćenja uspješnosti poslovnih suradnji. Naposljetku, mirovinskom društvu naloženo je da do određenog roka u 2024. dostavi dokaze o postupanju u skladu s unaprijeđenim internim aktima u vezi s korporativnim upravljanjem u izdavateljima u kojima mirovinski fondovi imaju većinski udio ili strateško partnerstvo s drugim dioničarem te u pogledu obveze obrazlaganja razloga za nesudjelovanje pojedinog mirovinskog fonda u transakcijama realiziranim za ostale fondove. Mirovinsko je društvo tijekom

2023. u zadanim rokovima dostavljalo dokaze i izvještaje o postupanju po izrečenim nadzornim mjerama, a nastavak postupanja očekuje se i u narednom razdoblju.

Posredni nadzor primjene Uredbe SFTR

Hanfa je tijekom 2023. provela posredni nadzor usklađenosti postupanja društava za upravljanje dobrovoljnim mirovinskim fondovima s obvezama iz članka 4. Uredbe SFTR o izvješćivanju i zaštiti u pogledu transakcija financiranja vrijednosnih papira. Budući da je posrednim nadzorom utvrđeno da su mirovinska društva osigurala primjenu Uredbe SFTR, da se radi o zanemarivom broju transakcija financiranja vrijednosnih papira u dužem vremenskom razdoblju te da nadzorom nisu utvrđene nepravilnosti, nije bilo daljnjih postupanja u predmetu.

Posredni nadzor godišnjih izvještaja kontrolne funkcije

U svim mirovinskim društvima u listopadu 2023. proveden je nadzor rada kontrolne funkcije praćenja usklađenosti s relevantnim propisima, i to što se tiče godišnjih izvještaja funkcije usklađenosti. Nadzorom je utvrđeno da je u mirovinskim društvima postupanje kontrolne funkcije praćenja usklađenosti usklađeno s internim procedurama i eksternom regulativom te nisu utvrđene nezakovitosti ni nepravilnosti. U odnosu na manjkavosti utvrđene u nadzoru mirovinska društva uvažila su preporuke Hanfe i izvršila odgovarajuće korekcije.

Posredni nadzor konverzije u euro

Krajem 2022. i početkom 2023. Hanfa je nadzirala usklađenost mirovinskih društava i Regosa u pogledu ispunjavanja regulatornih zahtjeva za uvođenje eura u vezi s dvojnim iskazivanjem novčanih vrijednosti prema članovima mirovinskih fondova i obavještavanja članova o bitnim elementima preračunavanja. Utvrđeno je da su mirovinska društva i Regos izvršili potrebne izmjene i prilagodbe u vezi s dvojnim prikazivanjem, kako na mrežnim stranicama tako i u dokumentima koje dostavljaju ili čine dostupnima članovima mirovinskih fondova, kao i da su nakon uvođenja eura ispunjeni regulatorni zahtjevi u pogledu individualne obavijesti o provedenom preračunavanju prema članovima mirovinskih fondova u Republici Hrvatskoj.

Posredni nadzor financijskih izvještaja i praćenje kapitalnih zahtjeva za mirovinska društva

Pregledom financijskih izvještaja i praćenjem kapitalnih zahtjeva za mirovinska društva za 2022. utvrđene su neusklađenosti određenih podataka iz revidiranih godišnjih izvještaja i revidiranih izvještaja o izračunu regulatornog kapitala te podataka iz nadzornih izvještaja kod dva mirovinska društva, koja su ih otklonila. Utvrđeno je i da jedno mirovinsko društvo nije na ispravan način ispunilo izvještaj o izračunu regulatornog kapitala te da podaci o primicima isplaćenim radnicima mirovinskog društva nisu objavljeni na jasan, jednostavan i razumljiv način, dok su dva mirovinska društva, za potrebe revizije izvještaja o izračunu regulatornog kapitala, zaključila angažman s neovisnim vanjskim ovlaštenim revizorom s izražavanjem ograničenog uvjerenja, što predstavlja znatno niži stupanj uvjerenja u odnosu na angažman s izražavanjem razumnog uvjerenja.

Ostali kontinuirani posredni nadzori

Kontinuirani posredni nadzori poslovanja mirovinskih društava i mirovinskih fondova tijekom 2023. obuhvaćali su kontrolu ulaganja mirovinskih društava u osnaživanje financijske pismenosti građana, ulaganja mirovinskih fondova u prenosive vrijednosne papire koji nisu uvršteni na uređeno tržište i stjecanja preko 10 % prenosivih vlasničkih vrijednosnih papira jednog izdavatelja, kontrolu vrednovanja prenosivih dužničkih vrijednosnih papira u portfeljima obveznih mirovinskih fondova, pregled Izvještaja obveznih mirovinskih fondova za Hrvatski sabor te pregled izvješća Središnjeg registra osiguranika za Vladu Republike Hrvatske. Osim toga, provedeni su i posredni nadzori koji su uključivali pregled izvještaja o pritužbama članova mirovinskih fondova, pregled mjesečnih i tromjesečnih izvještaja koje mirovinska društva objavljuju na svojim internetskim stranicama te kontrolu upravljanja rizikom likvidnosti obveznih mirovinskih fondova, u kojima su utvrđene određene nezakonitosti, nepravilnosti i manjkavosti, a koje su mirovinska društva pravovremeno otklonila, slijedom čega nije bilo potrebe za daljnjim postupanjima.

3.1.5. Osiguranje

U 2023. Hanfa je provela ukupno deset postupaka nadzora, od čega dva neposredna i osam posrednih. Od dva postupka neposrednog nadzora, jedan je bio redovan, a drugi izvanredan. Na temelju provedenih neposrednih nadzora doneseno je jedno rješenje kojim su društvu naložene mjere za otklanjanje nezakonitosti i nepravilnosti, dok je drugi postupak nadzora nastavljen u 2024. godini. Predmeti nadzora obuhvatili su: provjeru usklađenosti društva sa zahtjevima stručnosti i primjerenosti zaposlenika koji obavljaju aktivnosti distribucije osiguranja, sustav upravljanja (sustav upravljanja rizicima, sustav unutarnjih kontrola i ključne funkcije), mjere i politike upravljanja kapitalom, adekvatnost sustava nadgledanja i upravljanja investicijskim proizvodima osiguranja, proces vrednovanja i validacije najbolje procjene za životno osiguranje, upravljanje kibernetičkom sigurnošću te izdvajanje poslova. Isto tako, Hanfa je tijekom 2023. provodila praćenje postupanja odnosno izvršavanja naloga nadzornih mjera u deset postupaka neposrednih nadzora iz prethodnih godina. U navedenim postupcima doneseno je devet rješenja, od kojih je pet rješenja kojima su društvima naložene mjere za otklanjanje nezakonitosti i/ili nepravilnosti te četiri rješenja o okončanju postupka nadzora.

Osim toga, s ciljem zaštite ugovaratelja osiguranja, osiguranika i korisnika iz ugovora o osiguranju, Hanfa je tijekom 2023. pratila postupanje u jednom neposrednom tajnom nadzoru u pogledu predugovornog informiranja i poštivanja pravila profesionalnog ponašanja distributera u skladu s odredbama zakonskih i pozitivnih propisa. Navedeni nadzorni postupak nastavljen je i u 2024. godini.

Od osam postupaka posrednih nadzora provedenih u 2023. pet je bilo redovnih, a tri izvanredna. Predmeti nadzora obuhvatili su:

- predugovorno informiranje za neživotna osiguranja te proces rješavanja pritužbi i prigovora

- usklađenost postupanja društva s odredbama Uredbe o objavama povezanim s održivosti u sektoru financijskih usluga (dalje u tekstu: Uredba SFDR)³⁹ te odredbama ostalih pozitivnih propisa u području održivosti
- provjeru izvršavanja obveze dostave financijskih i statističkih izvještaja distributera u osiguranju te ispunjavanje uvjeta o odgovornoj osobi za obavljanje poslova distribucije osiguranja
- izračun solventnosti, izloženost rizicima s aspekta mjera i politika upravljanja kapitalom te sustav upravljanja u dijelu rizika prekograničnog poslovanja.

Na temelju navedenih posrednih nadzora izdano je šest rješenja, od kojih je pet rješenja kojima su društvima naložene mjere za otklanjanje nezakonitosti i/ili nepravilnosti te jedno rješenje o okončanju postupka nadzora. Kao i u slučaju neposrednih nadzora Hanfa je tijekom 2023. provodila praćenje postupanja odnosno izvršavanja naloga nadzornih mjera u sedam postupaka iz prethodnih godina. Na temelju takvih aktivnosti donesena su tri rješenja, od kojih je jedno rješenje o izvršenju, jedno rješenje kojim su društvu naložene mjere za otklanjanje nezakonitosti i nepravilnosti te jedno rješenje o okončanju postupka nadzora.

U sklopu nadzornih aktivnosti Hanfa je tijekom 2023. za društva za osiguranje koja pružaju pokriće za vrstu osiguranja otplate kredita provela tematsku analizu uvjeta osiguranja i predugovorne dokumentacije predmetnih proizvoda, koji su najčešće distribuirani putem banaka. Predmetna analiza bila je usmjerena prvenstveno na zaštitu potrošača, s naglaskom na provjeru koncepta „vrijednosti koju potrošač dobiva za novac“ i provjeru razumljivosti osigurateljnog pokrića te primjerenosti isključenja ili ograničenja osigurateljnih pokrića u uvjetima osiguranja. Kao rezultat analize Hanfa je u studenome 2023. svim predmetnim društvima za osiguranje dostavila Uputu u vezi sa zahtjevima za nadgledanje i upravljanje proizvodima osiguranja kako bi naglasila nadzorna očekivanja u pogledu dizajna, načina distribucije i preispitivanja predmetnih proizvoda, zajedno s pojašnjenjima, primjedbama i preporukama za usklađenje s njom. S ciljem zaštite interesa potrošača Hanfa će nastaviti analizirati i pratiti postupanja društava za osiguranje u skladu s nadzornim očekivanjima koje je priopćila u Uputi te prema potrebi poduzimati dodatne nadzorne mjere i postupke.

S obzirom na izazove s kojima su se društva za osiguranje susrela tijekom 2023, kao što je početak primjene novih međunarodnih standarda financijskog izvještavanja te uvođenje valute eura i u skladu s tim promjene izvještajnih obrazaca, Hanfa je na temelju kvantitativnih i kvalitativnih informacija provodila dodatne procjene rizika društava za osiguranje. Isto tako, nastavljene su i kontinuirane provjere i analize redovnih financijskih, nadzornih i ostalih izvještaja društava za osiguranje, mirovinskih osiguravajućih društava, Hrvatskog ureda za osiguranje (HUO), Hrvatskog nuklearnog POOL-a, društava za osiguranje iz drugih država članica koja preko podružnica pružaju usluge osiguranja i reosiguranja na području Republike Hrvatske te osoba koje imaju dozvolu za obavljanje poslova distribucije osiguranja i/ili distribucije reosiguranja. Nastavljeno je i redovito godišnje praćenje ulaganja društava za osiguranje u aktivnosti kojima se podržava osnaživanje financijske pismenosti građana Republike Hrvatske.

³⁹ **Uredba (EU) 2019/2088** Europskog parlamenta i Vijeća od 27. studenoga 2019. o objavama povezanim s održivosti u sektoru financijskih usluga, SL L 317

Nadalje, u svrhu poticanja i podizanja svijesti o važnosti održivog financiranja, ali i praćenja postupanja društava za osiguranje i mirovinskih osiguravajućih društava u skladu s regulativom povezanom s održivosti⁴⁰, Hanfa je i u 2023. kontinuirano provodila uvid u objave povezane s održivosti na internetskim stranicama društava, kao i druge nadzorne aktivnosti, uključujući posredne nadzore kada je bilo potrebno. Pored toga, s obzirom na to da su predmetna regulativa i obveze koje iz nje proizlaze novost svim sudionicima na financijskom tržištu, Hanfa je subjektima nadzora u 2023. pružala podršku i smjernice za postupanje putem dopisa, okružnica, radionica i redovnog odgovaranja na zaprimljene upite, a tako će nastaviti i u nadolazećem razdoblju.

Osim toga, u 2023. su nastavljene i pojačane nadzorne aktivnosti u pogledu usklađenosti postupanja društava za osiguranje s Direktivom o distribuciji osiguranja⁴¹ i Delegiranom uredbom POG⁴², koja propisuje zahtjeve za nadgledanje i upravljanje proizvodima društava za osiguranje. Svrha i naglasak tih aktivnosti bili su osigurati da društva za osiguranje prate i preispituju karakteristike proizvoda osiguranja, a kako bi ostali usklađeni s potrebama, ciljevima i karakteristikama potrošača kojima su namijenjeni te da potrošaču nude adekvatnu vrijednost za novac na način da troškovi i naknade koje obuhvaćaju budu razmjerni koristima koje potrošač ostvaruje njihovim ugovaranjem. Navedeno se posebno odnosilo na proizvode osiguranja otplate kredita i investicijske proizvode osiguranja kod kojih ugovaratelj osiguranja snosi rizik ulaganja, kojima će Hanfa posvetiti posebnu pozornost i u nadolazećem razdoblju.

Tijekom 2023. Hanfa je nastavila s aktivnostima usmjerenim na unaprjeđenje procesa vlastite procjene rizika i solventnosti (dalje u tekstu: ORSA) i ORSA izvješća društava za osiguranje. Održani su sastanci s predstavnicima društava za osiguranje te je, radi poboljšanja ORSA procesa i ORSA izvješća, Hanfa uputila dodatne preporuke za njihovo unaprjeđenje. Pored individualnih preporuka Hanfa je društvima za osiguranje poslala i zajedničke preporuke koje se odnose na uključenje rezultata analiza utjecaja rizika od inflacije, kao i utjecaja klimatskih promjena u ORSA izvješće.

Nadalje, Hanfa je u 2023. nastavila s aktivnostima praćenja likvidnosti društava za osiguranje na polugodišnjoj razini. Praćenjem su bili obuhvaćeni podaci o realiziranim i projiciranim novčanim tokovima te o strukturi imovine u pogledu likvidnosti. Procjena stanja likvidnosti društava za osiguranje obuhvaćala je i održivost novčanih tokova, tj. procjenu ima li društvo, u slučaju negativnih projekcija novčanih tokova, dovoljno likvidne imovine za pokriće novčanih odljeva.

⁴⁰ **Uredba o taksonomiji** - Uredba (EU) 2020/852 Europskog parlamenta i Vijeća od 18. lipnja 2020. o uspostavi okvira za olakšavanje održivih ulaganja i izmjeni **Uredbe (EU) 2019/2088**, SL L 198, **Delegirana uredba Komisije (EU) 2022/1288** od 6. travnja 2022. o dopuni **Uredbe (EU) 2019/2088** Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu regulatornih tehničkih standarda kojima se pobliže određuju sadržaj i prikaz informacija o načelu „ne nanosi bitnu štetu”, sadržaj, metodologije i prikaz informacija o pokazateljima održivosti i štetnim učincima na održivost te sadržaj i prikaz informacija o promicanju okolišnih ili socijalnih obilježja i ciljeva održivih ulaganja u predugovornoj dokumentaciji, na internetskim stranicama i u periodičnim izvještajima, SL L 196

⁴¹ **Direktiva (EU) 2016/97 Europskog parlamenta i Vijeća** od 20. siječnja 2016. o distribuciji osiguranja, SL L 26

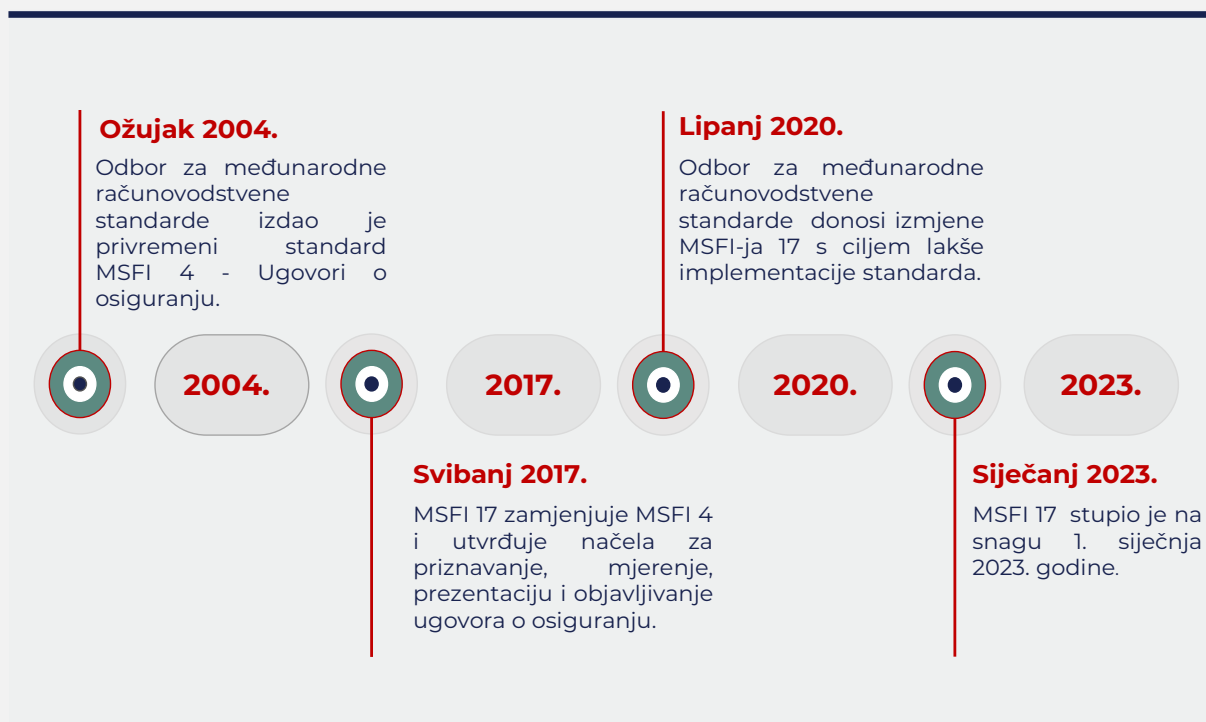
⁴² **Delegirana uredba Komisije (EU) 2017/2358** od 21. rujna 2017. o dopuni **Direktive (EU) 2016/97** Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu zahtjeva za nadgledanje proizvoda i upravljanje njima za društva za osiguranje i distributere osiguranja, SL L 341

Primjena međunarodnih standarda MSFI 17 i MSFI 9

S početkom 2023. društva za osiguranje i mirovinska osiguravajuća društva započela su s primjenom međunarodnih standarda MSFI 17 Ugovori o osiguranju i MSFI 9 Financijski instrumenti. Primjena novih standarda MSFI 17 i MSFI 9, koji su zamijenili dotadašnje MSFI 4 i MRS 39, očekivano je dovela do promjena u strukturi imovine i obveza društava za osiguranje i mirovinskih osiguravajućih društava. Naime, fokus standarda MSFI 17 je na vrednovanju obveza iz ugovora o osiguranju uzimajući u obzir karakteristike osigurateljnog posla, kao i neizvjesnosti u vezi s trajanjem i iznosima. Tijekom 2023. društva za osiguranje i mirovinska osiguravajuća društva intenzivno su radila na stabilizaciji primjene MSFI-ja 17 (npr. raspodjela troškova, naknadno mjerenje promjena novčanih tokova i drugih promjena). Glavni izazovi u implementaciji MSFI-ja 17 s kojima su se društva suočavala bili su dostupnost povijesnih podataka na potrebnoj razini granularnosti, postavljanje procesa i metodologije u odnosu na nove zahtjeve standarda, određivanje diskontnih stopa, prilagođavanje aktuarskih modela za izračun tokova novca, izazovi povezani s IT prilagodbom kao i rizici povezani s ljudskim resursima i rokovima.

S druge strane, primjena MSFI-ja 9, koji je zamijenio dotadašnji MSFI 39, dovela je do povećanja udjela financijske imovine klasificirane kroz portfelj fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka. Prilikom klasifikacije imovine u portfelju prema MSFI-ju 9 društva za osiguranje rukovodila su se modelom upravljanja financijskom imovinom i ugovornim značajkama novčanih tokova financijske imovine. Prema provedenom istraživanju Hanfe na tržištu osiguranja primjena MSFI-ja 9 nije utjecala na promjenu strategija ulaganja društava za osiguranje.

Slika 3.4. Najvažniji datumi u procesu implementacije računovodstvenog standarda MSFI 17

Izvori: Hanfa i MSFI

Slijedom implementacije novih standarda Hanfa je izradila i nove pravilnike u vezi s postupcima vrednovanja obveza društava za osiguranje i mirovinskih osiguravajućih društava. Nadalje, Hanfa je propisala nove setove financijskih, dodatnih i statističkih izvješća društava za osiguranje i mirovinskih osiguravajućih društava. S obzirom na opsežnost pripreme podataka u skladu sa zahtjevima novih obrazaca, društvima za osiguranje i mirovinskim osiguravajućim društvima u prve su dvije godine primjene novih standarda produljeni rokovi za dostavu tromjesečnih izvještaja.

Predugovorno informiranje korisnika investicijskih proizvoda osiguranja

Stupanjem na snagu nove Delegirane uredbe Komisije (EU) 2021/2268⁴³ (dalje u tekstu: Delegirana uredba o PRIIP-ovima) 1. siječnja 2023. društva za osiguranje našla su se pred značajnim izazovom revidiranja KID-ova u pogledu elemenata prikaza i samog sadržaja. S ciljem zaštite potencijalnih ulagatelja, Hanfa kontinuirano provjerava ispunjavanje zahtjeva Delegirane uredbe o PRIIP-ovima u novoobjavljenim KID-ovima za investicijske proizvode osiguranja, a u vezi s primjenom Delegirane uredbe o PRIIP-ovima održala je i radionicu za društva za osiguranje.

Nedostatak osigurateljne zaštite za rizike prirodnih nepogoda

U Hrvatskoj je primijećena zabrinjavajuće niska razina osigurateljnog pokrića za rizike prirodnih nepogoda i katastrofa, i to za rizik tuče, oluje, poplave, potresa, slijeganja tla i dr. Naime, u posljednje tri godine prosječni udio bruto zaračunate premije osiguranja od potresa u ukupnoj zaračunatoj bruto premiji iznosio je tek 1,2 %, a za osiguranje od poplave samo 0,5 % od ukupne zaračunate bruto premije. Iako osnovni rizici od prirodnih katastrofa obuhvaćaju vrlo nisku vjerojatnost nastupa, slijedom događaja u 2023. (poplave, oluje, tuče) u budućnosti se očekuje njihova češća realizacija uz veće štetne posljedice.

Europsko nadzorno tijelo za osiguranje i strukovno mirovinsko osiguranje (dalje u tekstu: EIOPA) stoga je razvilo europsku *online* nadzornu ploču koja prikazuje razinu osigurateljne zaštite i ranjivost europskih zemalja na rizike od prirodnih katastrofa (engl. *dashboard on insurance protection gap for natural catastrophes*). Riječ je o analitičkom alatu koji ukazuje na nedostatak

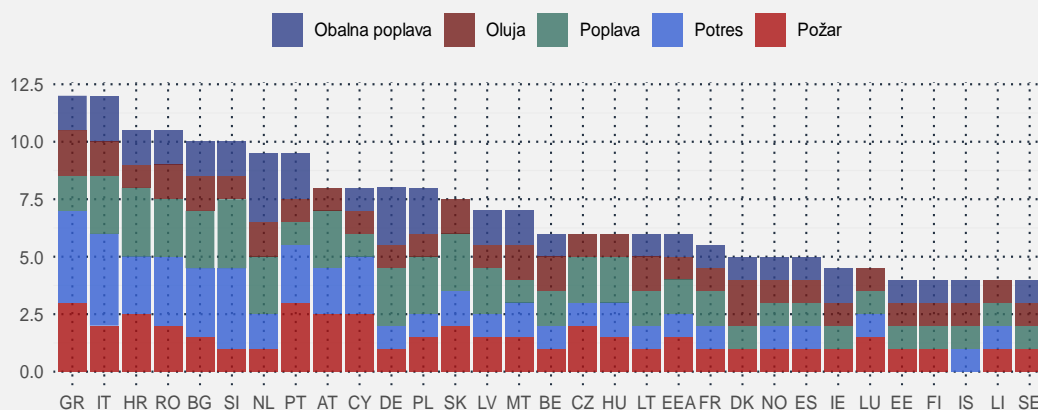
⁴³ **Delegirana uredba Komisije (EU) 2021/2268** od 6. rujna 2021. o izmjeni regulatornih tehničkih standarda utvrđenih u **Delegiranoj uredbi Komisije (EU) 2017/653** u pogledu temeljne metodologije i prikaza scenarija uspješnosti, prikaza troškova i metodologije za izračun zbirnih pokazatelja troškova, prikaza i sadržaja informacija o povijesnim prinosima i prikaza troškova u okviru upakiranih investicijskih proizvoda za male ulagatelje i investicijskih osigurateljnih proizvoda (PRIIP-ovi) koji nude niz mogućnosti ulaganja te u pogledu usklađivanja prijelaznog aranžmana za izdavatelje PRIIP-ova koji nude udjele u fondovima iz članka 32. **Uredbe (EU) br. 1286/2014** Europskog parlamenta i Vijeća kao temeljne mogućnosti ulaganja s produljenim prijelaznim aranžmanom iz tog članka, SL L 455I. Odgoda primjene navedene Uredbe do 1.1.2023. temeljila se na **Delegiranoj uredbi Komisije (EU) 2022/975** od 17. ožujka 2022. o izmjeni regulatornih tehničkih standarda utvrđenih u **Delegiranoj uredbi (EU) 2017/653** u pogledu produljenja prijelaznog aranžmana utvrđenog u članku 14. stavku 2. te Uredbe i izmjeni regulatornih tehničkih standarda utvrđenih u **Delegiranoj uredbi (EU) 2021/2268** u pogledu datuma početka primjene te Uredbe.

osigurateljne zaštite od prirodnih katastrofa diljem Europe s povijesnim i trenutačnim pogledom. Cilj je tog alata razumijevanje i povećanje svijesti o postojanju nedostatnosti osiguranja te stvaranje osnova za razvoj proaktivnih preventivnih mjera kako bi se poboljšala zaštita od rizika prirodnih katastrofa na europskoj razini. EIOPA je spomenuti alat temeljila na kvantitativnom pristupu sa znanstveno utemeljenim podacima (potres, poplava), a gdje oni nisu bili dostupni (npr. za šumske požare), korištene su stručne procjene. Nedostatnost osiguranja razmatrala se kroz dvije dimenzije: 1) procjenu rizika temeljenu na osjetljivosti, opasnosti i izloženosti određenoj opasnosti na određenom prostoru i 2) penetraciju osiguranja koja se računa kao omjer osigurane svote i zamjenske vrijednosti.

Hrvatska se prema EIOPA-inoj analizi ističe kao treća zemlja u EU-u po nedostatnosti osigurateljne zaštite od rizika prirodnih katastrofa (slika 3.5), odmah iza Grčke i Italije. U Hrvatskoj je nedostatak osigurateljne zaštite najviši za potres i poplave, s obzirom na povijesne podatke o realizaciji štetnih događaja. Naime, do potresa u Zagrebu i Petrinji 2020. nije bilo značajnih štetnih događaja u odnosu na osiguranje od potresa. Pored toga, zbog klimatskih promjena povećani su rizici od poplava i požara.

Slika 3.5. Nedostatnost osigurateljske zaštite za europske zemlje u 2023.

Agregatni zbroj procjenitelja nedostatnosti osigurateljske zaštite za 5 rizika

Napomena: Vrijednost procjenitelja nedostatka osigurateljne zaštite može biti od 0 do 4, stoga maksimalni zbroj može biti 20.
Izvor: EIOPA

Isto tako, EIOPA je u 2023. provodila i proces procjene i moguće rekalkulacije izračuna potrebnog kapitala društava za osiguranje za prirodne katastrofe, u čemu je sudjelovala i Hanfa. Cilj je bio bolje obuhvatiti rizike koji proizlaze iz opasnosti kao što su potres, poplava, tuča i oluja na temelju novih uvida, novih podataka i novih modela koji su se pojavili od posljednje procjene iz 2018. Predloženi su novi čimbenici rizika za 25 opasnosti, odnosno regija u odnosu na pet prirodnih katastrofa (poplava, tuča, potres, oluja, slijeganje tla).

Kako bi i sama društva za osiguranje adekvatno procijenila utjecaj prirodnih katastrofa na svoje poslovanje i kapitaliziranost, a slijedom EIOPA-ina dokumenta *Application guidance on climate change materiality assessments*

and climate change scenarios in ORSA iz kolovoza 2022. (dalje u tekstu: *Application guidance*) Hanfa je društvima u studenom 2022. poslala preporuke u vezi s analizom klimatskih promjena u ORSA-i. Društvima je tako preporučeno da u buduća ORSA izvješća uključe aktualna događanja koja se odnose na klimatske promjene, uključujući analize rizika klimatskih promjena i scenarija rizika od klimatskih promjena. Hanfa je potom tijekom 2023. provela analizu rizika klimatskih promjena iz ORSA izvješća, te je utvrđeno da je 73 % društava napravilo vlastite scenarije / testove otpornosti na stres u kojima su uključila rizike povezane s klimatskim promjenama. Nadalje, 20 % društava napravilo je detaljnu analizu rizika klimatskih promjena, dok je 60 % društava provelo procjenu fizičkih i/ili tranzicijskih rizika. Iz provedene analize vidljivo je da gotovo sva društva rizik klimatskih promjena još uvijek svrstavaju u buduće rizike ili rizike u nastajanju te su procijenila da im rizik klimatskih promjena nije materijalno značajan. Dodatne preporuke za primjenu dokumenta *Application guidance* Hanfa je poslala društvima u prosincu 2023. u pogledu provedbe analize kratkoročnih i dugoročnih rizika od klimatskih promjena, uzimajući u obzir veličinu, prirodu i složenost izloženosti riziku od klimatskih promjena (primjena principa proporcionalnosti).

Nadzorne aktivnosti u suradnji s EIOPA-om i drugim nacionalnim nadzornim tijelima

Tijekom 2023. zaposlenici Hanfe sudjelovali su na 12 redovnih sastanaka kolegija nadzornih tijela grupa (povezanih društava za osiguranje odnosno reosiguranje te osigurateljnih ili mješovitih financijskih holdinga) u organizaciji nadležnih nadzornih tijela država članica. Svrha je tih kolegija nadzornih tijela razmjena informacija i podataka o društvima za osiguranje koja pripadaju grupi, a obavljaju poslove osiguranja u drugim državama članicama. Sudjelovanje Hanfe odnosi se na kolegije nadzornih tijela osam grupa kojima pripadaju pojedina društva za osiguranje sa sjedištem u Republici Hrvatskoj.

3.1.6. Nebankarsko financiranje

Leasing

Hanfa je u 2023. završila nadzorne aktivnosti u pogledu provjere obračuna ispravaka vrijednosti potraživanja po ugovorima o financijskom i operativnom leasingu na dan 31. prosinca 2021. godine. Navedene nadzorne aktivnosti provedene su nad svim aktivnim leasing društvima te su uključivale provjeru postupanja društava u skladu s internim aktima i procedurama te njihovu usklađenost s primjenjivom regulativom, kao i sam obračun ispravaka vrijednosti.

Dva nadzora obračuna ispravaka vrijednosti okončana su rješenjima u 2023., dok se po jednom nadzoru, zbog nepostupanja društva po rješenju iz 2022., utvrdila potreba za ponovnim nadzorom te je u 2023. po predmetnom nadzoru doneseno i rješenje o posebnoj nadzornoj mjeri.

Nadalje, tijekom 2023. Hanfa je nad svih devet leasing društava koja sklapaju ugovore o leasingu s potrošačima započela nadzorne aktivnosti u pogledu primjene kamatnih

stopa u ugovorima o financijskom leasingu sklopljenim s potrošačima. Nadzorom se provjeravala usklađenost internih akata i ugovornih odredbi leasing društava s odredbama Zakona o potrošačkom kreditiranju⁴⁴, izračun leasinga rata, usklađivanja kamatnih stopa s promjenama referentne kamatne stope, primjena maksimalno dopuštene kamatne stope propisane Zakonom o potrošačkom kreditiranju i obavještanje primatelja leasinga o promjenama kamatnih stopa.

Pritom su nezakonitosti i nepravilnosti koje se odnose na nepravilan obračun leasing rata te postupanje protivno Zakonu o potrošačkom kreditiranju u pogledu premašivanja maksimalno dozvoljene kamatne stope utvrđene kod tri leasing društva, o čemu su tijekom 2023. sastavljena dva zapisnika o provedenom nadzoru.

Nadzori obračuna kamatnih stopa potrošačima rezultirali su povratom više naplaćenih kamata na temelju utvrđenih nepravilnosti u obračunu rata (kamata) te zaračunavanju kamatne stope više od maksimalno dopuštene u skladu sa Zakonom o potrošačkom kreditiranju.

Uz navedeno je Hanfa tijekom godine obavljala postupke kontinuiranog posrednog nadzora, što je uključivalo provjeru financijskih, dodatnih i ostalih izvještaja koje su leasing društva obvezna dostavljati Hanfi.

Factoring

Hanfa je u 2023. nad jednim factoring društvom provela upravne postupke nadzora, koji su rezultirali s tri zapisnika te posljedično tri rješenja radi otklanjanja utvrđenih nezakonitosti i nepravilnosti. Navedenim nadzorima utvrđene su neusklađenosti u pogledu evidentiranja ugovora o kratkoročnim pozajmicama na način suprotan odredbama Međunarodnog računovodstvenog standarda 8 – Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i pogreške, kao i neusklađenosti u iskazivanju potraživanja i obveza društva prema dužnicima i vjerovnicima u poslovnim knjigama.

Navedeni upravni postupci nadzora u konačnici su, s obzirom na to da društvo nije postupilo po nadzornim mjerama Hanfe, rezultirali rješenjem kojim se predmetnom društvu ukida odobrenje za obavljanje poslova faktoringa.

Osim toga, Hanfa je tijekom godine nastavila s nadzornim aktivnostima provjere poslovanja digitalnih platformi na kojima se odvija kupoprodaja potraživanja te je redovito provjeravala financijske, dodatne i ostale izvještaje koje su factoring društva obvezna dostavljati Hanfi.

3.1.7. Sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma

Pranje novca i financiranje terorizma aktualan je svjetski problem i predstavlja značajan rizik za gospodarstvo i financijski sustav, a Hanfa zajedno s ostalim regulatornim tijelima ima važnu ulogu u njihovu sprječavanju i otkrivanju. Sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma (dalje u tekstu: SPNFT) u Republici Hrvatskoj

⁴⁴ NN, br. [75/09](#), [112/12](#), [143/13](#), [147/13](#), [09/15](#), [78/15](#), [102/15](#), [52/16](#), [128/22](#), [156/23](#)

uređeno je Zakonom o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma⁴⁵ (dalje u tekstu: ZSPNFT), čiju primjenu Hanfa nadzire zajedno s primjenom Zakona o mjerama ograničavanja⁴⁶ u poslovanju svojih subjekata nadzora. U tom je smislu cilj Hanfe ojačati sustav SPNFT-a i pridonijeti njegovoj učinkovitosti te u konačnici poboljšati cjelokupan okvir za borbu protiv pranja novca u Republici Hrvatskoj.

Hanfa sve svoje nadzore u dijelu SPNFT-a provodi primjenjujući pristup na temelju rizika, slijedom čega je razvila vlastitu matricu rizika koju kontinuirano unaprjeđuje. Na temelju unaprijed definiranog i dorađenog seta pitanja izrađen je poseban upitnik s ciljem prikupljanja podataka za identifikaciju svih čimbenika rizika koji su karakteristični i relevantni za pojedinu vrstu subjekata nadzora. Upitnik je u 2023. dodatno dorađen pitanjima koja se odnose na inherentni rizik (odbijanje i prekidanje poslovnog odnosa). Slijedom navedenog, Hanfa na godišnjoj razini analizira i izrađuje procjenu rizika u vezi sa SPNFT-om za subjekte nadzora kao i procjenu tih rizika za svaki sektor. Prilikom provođenja nadzora posebna se pozornost pridaje provjeri primjene i načina provedbe mjera ograničavanja kod subjekata koje Hanfa nadzire.

Što se tiče SPNFT-a, Hanfa provodi posredne i neposredne nadzore. Tijekom 2023. obavljeno je deset neposrednih nadzora kojima su obuhvaćena društva ovlaštena za pružanje investicijskih usluga i obavljanje investicijskih aktivnosti, društva za upravljanje fondovima,

društva za osiguranje te društva koja obavljaju djelatnosti povezane s virtualnom imovinom (engl. *virtual asset service providers*; dalje u tekstu: VASP-ovi). Nadzori su okončani donošenjem nadzornih mjera po kojima su društva postupila u zadanim rokovima. Nepostupanje po rješenju i neotklanjanje utvrđenih nezakonitosti kod jednog VASP-a rezultiralo je zabranom njegova poslovanja na području Republike Hrvatske. Osim neposrednih nadzora Hanfa je provela i 197 posrednih nadzora koji se odnose na SPNFT.

Izmjenom ZSPNFT-a, koji je stupio na snagu početkom 2023., uveden je režim registracije VASP-ova te se na taj način Hanfa prilagodila standardima koje postavlja Radna skupina za financijsko djelovanje⁴⁷ (engl. *Financial Action Task Force*) u svrhu veće transparentnosti, jačanja financijske stabilnosti i pojačane zaštite tržišta. Uvođenjem obveze registracije postignut je značajan napredak transparentnosti poslovanja VASP-ova u odnosu na potencijalne ulagatelje kao i veća zaštita ulagatelja. Obveza registracije VASP-ova rezultirala je i uvođenjem dvaju novih pravilnika, a sve u svrhu veće transparentnosti i kvalitetnijeg prikupljanja podataka na temelju kojih se izrađuju mjesečne analize i prati stanje na tržištu.

Virtualna imovina

digitalni je prikaz vrijednosti ili prava kojim se može digitalno trgovati ili ga se može digitalno prenositi te koji se može koristiti za plaćanje ili investicijske svrhe.

⁴⁵ NN, br. [108/17](#), [39/19](#), [151/22](#)

⁴⁶ [NN, br. 133/23](#)

⁴⁷ Međudržavna organizacija koja vodi globalne akcije za suzbijanje pranja novca, financiranja terorizma i širenja oružja

Donošenjem Pravilnika o vođenju registra pružatelja usluga virtualne imovine i procjeni dobrog ugleda fizičkih osoba u pružateljima usluga virtualne imovine⁴⁸ započeo je postupak registracije VASP-ova. Za sva društva koja nisu poštovala zakonsku obvezu u pogledu režima registracije Hanfa je podnijela sudskim registrima nadležnih Trgovačkih sudova zahtjeve za brisanje djelatnosti povezanih s virtualnom imovinom. Tako je zahtjev za brisanjem djelatnosti obuhvatio 85 društava. Zahtjev za upis u registar pružatelja usluga virtualne imovine podnijelo je 19 društava, za osam društava je odobren upis, a za jedno društvo upis je odbijen. S ciljem zaštite građana Hanfa je objavila niz upozorenja u kojima ih je savjetovala da ne ulaze u poslovne odnose s društvima koja nisu podnijela Hanfi zahtjev za registraciju kako bi izbjegli rizike koji mogu proizaći iz takvog poslovnog odnosa.

Zaposlenici Hanfe su tijekom 2023. sudjelovali u više kolegija⁴⁹ nadzornih tijela čiji je cilj bio poticanje suradnje i razmjena iskustava iz područja SPNFT-a među nadzornim tijelima EU-a. Na taj su se način razmijenile najbolje prakse s regulatorima iz zemalja članica EU-a te se podigla kvaliteta nadzornih aktivnosti, a ujedno su se dobile i informacije o profilu rizika pranja novca i financiranja terorizma, kaznama i drugim nadzornim mjerama, kao i informacije povezane s nadzornim postupcima za subjekte nadzora koji posluju na prekograničnoj osnovi.

Projekt „Nadzor temeljen na riziku za AML/CFT u financijskom sektoru u Hrvatskoj”, koji je organizirala Europska komisija, uspješno je zaključen u 2023. godini. Projekt je započeo 2021. i obuhvatio je opsežne radionice i suradnju s ekspertima Europske komisije i drugim nadzornim tijelima iz EU-a (nadzorna tijela iz Francuske, Portugala i Irske).

Hanfa je održala i nekoliko edukacija za svoje subjekte nadzora. Edukacije su obuhvaćale teme financijskih sankcija te obveza koje proizlaze iz tih sankcija za subjekte nadzora. U suradnji s Hrvatskom gospodarskom komorom organizirana je edukacija na kojoj je sudjelovalo 197 sudionika iz 75 društava. Održana je i edukacija za VASP-ove gdje su im detaljnije pojašnjene obveze koje proizlaze iz ZSPNFT-a i Zakona o mjerama ograničavanja, kao i rizici koji proizlaze iz njihova poslovanja.

3.2. Makrobonitetni nadzor

Hanfa je u 2023. nastavila analizirati rizike koji bi mogli utjecati na stabilnost sektora financijskih usluga i komunicirati s javnošću o istima putem svojim redovnih publikacija: Makroprudencijalnog skenera rizika i Financijske stabilnosti. Osim redovne analize rizika, u publikacijama je posebna pozornost posvećena i specifičnim temama i rizicima koji su recentno dospjeli u fokus javnosti ili su ocijenjeni kao potencijalno važni s aspekta financijske stabilnosti. Tako je u jesenskom izdanju Makroprudencijalnog skenera rizika ispitano opravdavaju li fundamenti vrednovanja na domaćem dioničkom tržištu⁵⁰. Analiza je pokazala da cijene dionica na domaćem dioničkom tržištu nisu relativno precijenjene u odnosu na temeljne poslovne i druge

⁴⁸ **NN, br. 69/23**

⁴⁹ Oblik suradnje među nadzornim tijelima država članica EU-a

⁵⁰ Vidjeti Okvir 1. Opravdavaju li fundamenti vrednovanja na domaćem dioničkom tržištu? U Makroprudencijalnom skeneru rizika br. 9 koji je dostupan na [poveznici](#).

čimbenike te da se unatoč cjenovnom skoku nalaze na granici između zone podcijenjenosti i realne tržišne vrijednosti.

U Financijskoj stabilnosti detaljnije je analizirano tržište nekretnina⁵¹, s posebnim naglaskom na nekretnine komercijalne namjene jer su nekretninska ulaganja sektora financijskih usluga već dulji period najzastupljenija alternativna vrsta ulaganja. Iako izloženost nekretninama nudi određene stabilizacijske efekte poslovanja, njih je potrebno adekvatno procijeniti, što nije moguće bez temeljitog praćenja tržišta nekretnina i sistemskih rizika koji mogu nastati u tom sektoru. Za adekvatnije praćenje cijena poslovnih nekretnina i s time povezanih rizika, nužno je poboljšati statistiku na nacionalnoj, ali i europskoj razini što zahtjeva sveobuhvatnu međuinstitucionalnu suradnju. U publikaciji su prikazani i rezultati specifične analize mogućeg sistemskog utjecaja klimatskih rizika s obzirom na njihov rastući značaj i utjecaj na financijsku stabilnost⁵². Istraženi su transmisijski mehanizmi klimatskih rizika s posebnim naglaskom na društva za osiguranje, postojeći zakonodavni okvir, kao i izloženost domaćeg sektora financijskih usluga takvim rizicima. Analiza je pokazala da je ukupna izloženost domaćih institucionalnih investitora te leasing društava klimatskim rizicima krajem rujna 2023. bila na umjerenim razinama uz vrlo nisku varijabilnost promatrajući između pojedinih segmenata sektora financijskih usluga.

Osim redovne analize rizika Hanfa je u 2023. postupala u skladu s člankom 25. Direktive 2011/61/EU i Smjernicama o članku 25. Direktive 2011/61/EU te analizirala rizike povezane s potencijalnim prekomjernim korištenjem financijske poluge alternativnih investicijskih fondova. Analizom podataka za kraj 2022. utvrđeno je kako u Hrvatskoj nije postojao nijedan fond (ili grupa fondova) čije korištenje financijske poluge pridonosi povećanju sistemskog rizika u financijskom sustavu, rizika poremećaja na tržištu ili rizika za dugoročni gospodarski rast te nisu uvedena ograničenja razine financijske poluge. O provedenoj analizi izviještena je i ESMA.

Krajem godine provedena je i druga iteracija procjene sistemski važnih institucija u sektoru financijskih usluga te su identificirane sistemski značajne institucije u segmentu društava za osiguranje, leasing društava, društava za upravljanje investicijskim fondovima i investicijskih društava. Nastavljena je i suradnja s ostalim domaćim i europskim nositeljima makrobonitetne politike. Predstavnici Hanfe sudjelovali su na sjednicama Vijeća za financijsku stabilnost na kojima su predstavljene ocjene glavnih rizika i izazova za financijsku stabilnost te aktivnosti u vezi s provođenjem makrobonitetne politike. Slične teme na razini EU-a analizirane su na brojnim sastancima odbora i skupina Europskog odbora za sistemske rizike na kojima su sudjelovali i Hanfini predstavnici.

⁵¹ Vidjeti Okvir 1. Nekretninska ulaganja: alternativna ulaganja koja značajno određuju stabilnost sektora financijskih usluga u RH? u Financijskoj stabilnosti br. 3 koji je dostupan na [poveznici](#).

⁵² Vidjeti Okvir 2. Izloženost sektora financijskih usluga klimatskim rizicima u Financijskoj stabilnosti br. 3 koji je dostupan na [poveznici](#).

NORMATIVNE AKTIVNOSTI

4. NORMATIVNE AKTIVNOSTI

Hanfa aktivno sudjeluje u radnim skupinama za izradu zakona koji uređuju pružanje financijskih usluga te samostalno donosi podzakonske akte iz područja svoje nadležnosti, što osim pravilnika obuhvaća i odluke, smjernice, preporuke i mišljenja o primjeni propisa. Hanfa je tijekom 2023. bila aktivna u radnim skupinama Ministarstva financija za izradu zakonodavnih prijedloga iz područja tržišta kapitala, investicijskih fondova, obveznih osiguranja u prometu te mirovinskog osiguranja na temelju individualne kapitalizirane štednje.

Upravno vijeće Hanfe donijelo je u 2023. godini 35 pravilnika iz gotovo svih područja nadležnosti te jedno službeno stajalište. Za sve podzakonske propise prethodno je provedena stručna i javna rasprava putem portala e-Savjetovanja.

4.1. Tržište kapitala i investicijske usluge

4.1.1. Zakonodavne aktivnosti

S ciljem usklađivanja nacionalnog zakonodavstva s uredbama EU-a iz područja tržišta kapitala tijekom godine nastavio se rad na nizu zakona o izmjenama i dopunama zakona iz područja nadležnosti Hanfe. Navedeni zakoni javno su objavljeni u listopadu 2023. u Narodnim novinama. Njima se iznosi konverzija prekršajnih kazni iz kune u euro prema pravilima propisanim Zakonom o uvođenju eura.

Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o provedbi Uredbe (EU) br. 1286/2014 o dokumentima s ključnim informacijama za upakirane investicijske proizvode⁵³ uz navedene izmjene dodatno je uređen raspon prekršajnih kazni. Za prekršaje koji nisu ponavljajući te ne utječu sustavno i teško na interese malih ulagatelja propisan je manji raspon kazni u svrhu poštivanja općeg načela proporcionalnosti.

Stupanjem na snagu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o provedbi Uredbe (EU) 2020/1503 o europskim pružateljima usluga skupnog financiranja⁵⁴ dopunjava se postojeći Zakon na način da se usklađuju odredbe koje se tiču preračunavanja vrijednosti iz kune u euro zbog uvođenja eura te se podižu iznosi novčanih kazni. Hanfi se dodjeljuju dodatne ovlasti u pogledu:

- izricanja posebnih nadzornih mjera u odnosu na fizičke osobe (članove upravljačkog tijela ili druge osobe na rukovodećim funkcijama u pružatelju

⁵³ [NN, br. 123/23](#)

⁵⁴ [NN, br. 88/23](#)

usluga skupnog financiranja) za koje je utvrđeno da su odgovorne za teže kršenje odredbi Uredbe o skupnom financiranju⁵⁵ te se utvrđuje obveza Hanfe da takve mjere uzme u obzir u slučaju da se te osobe namjeravaju imenovati u upravljačka tijela ili druge rukovodeće funkcije u drugom pružatelju usluga skupnog financiranja

- donošenja pravilnika kojim će se detaljnije propisati konkretni nacionalni okvir za promidžbeni sadržaj o uslugama skupnog financiranja u skladu s relevantnim odredbama Uredbe o skupnom financiranju te se
- dodatno usklađuje iznos najviše novčane kazne za prekršaje fizičkih osoba na iznos od najmanje 500.000,00 eura za države članice čija je nacionalna valuta euro. U važećem Zakonu o provedbi Uredbe o skupnom financiranju⁵⁶ najviši iznos novčane kazne za prekršaje odgovorne osobe u pravnoj osobi, odnosno fizičke osobe, propisan je u iznosu od 1.000.000,00 kuna (132.722,81 euro).

Znatno povećanje najvišeg mogućeg iznosa novčane kazne za prekršaje fizičke osobe u pružatelju usluga skupnog financiranja proizlazi iz obveze Republike Hrvatske za dodatno usklađenje i poboljšanje pretpostavki za provedbu Uredbe o skupnom financiranju.

Uredba o tržištima kriptovaluta

Uredba (EU) 2023/1114 o tržištima kriptovaluta⁵⁷ (dalje u tekstu: Uredba MiCA) stupila je na snagu 29. lipnja 2023., s odgođenom primjenom odredaba o tokenima elektroničkog novca (engl. *electronic money tokens*, dalje u tekstu: EMT) i tokenima vezanima uz imovinu (engl. *asset referenced tokens*, dalje u tekstu: ART), na koje će se primjenjivati od 30. lipnja 2024., te odredaba koje se odnose na izdavanje ostalih vrsta kriptovaluta i na pružanje usluga povezanih s kriptovalutom, koje će biti u primjeni od 30. prosinca 2024. godine. Uredba MiCA uspostavlja režim za regulaciju i nadzor izdavanja kriptovaluta i pružanja usluga povezanih s kriptovalutom u EU-u.

Osnovni ciljevi donošenja Uredbe MiCA su sljedeći:

- osiguravanje pravne sigurnosti uspostavom čvrstog pravnog okvira za kriptovalutu koja nije obuhvaćena postojećim zakonodavstvom EU-a koje se odnosi na financijske usluge

⁵⁵ **Uredba (EU) 2020/1503** Europskog parlamenta i Vijeća od 7. listopada 2020. o europskim pružateljima usluga skupnog financiranja za poduzeća i izmjeni Uredbe (EU) 2017/1129 i Direktive (EU) 2019/1937, SL L 347

⁵⁶ **NN, br. 144/21, 83/23**

⁵⁷ **Uredba (EU) 2023/1114** Europskog parlamenta i Vijeća od 31. svibnja 2023. o tržištima kriptovaluta i izmjeni odredaba (EU) br. 1093/2010 i (EU) br. 1095/2010 te direktiva 2013/36/EU i (EU) 2019/1937, SL L 150/40

- podržavanje inovacija i zdrave konkurencije s ciljem promicanja razvoja kriptoinovine uspostavljanjem sigurnog i proporcionalnog pravnog okvira
- zaštita potrošača, ulagatelja i integriteta tržišta s obzirom na rizike povezane s kriptoinovinom i
- osiguravanje financijske stabilnosti, uz uključivanje zaštitnih mjera za rješavanje potencijalnih rizika za financijsku stabilnost.

Kriptoinovina se prema Uredbi MiCA definira kao digitalni prikaz vrijednosti ili prava koje se može prenositi i pohranjivati elektronički, s pomoću tehnologije distribuiranog zapisa ili slične tehnologije. Prikazi vrijednosti uključuju vanjsku, neintrinzičnu vrijednost koju zainteresirane strane ili sudionici na tržištu pripisuju kriptoinovini, što znači da je vrijednost subjektivna i temelji se samo na interesu kupca kriptoinovine.

Kriptoinovina se Uredbom MiCA klasificira u tri vrste koje bi trebalo međusobno razlikovati i na koje bi trebalo primjenjivati različite zahtjeve, ovisno o rizicima koje nose. Klasifikacija se temelji na tome nastoji li kriptoinovina stabilizirati svoju vrijednost vezivanjem uz drugu imovinu. Prva vrsta sastoji se od kriptoinovine čiji je cilj stabilizirati svoju vrijednost vezivanjem uz samo jednu službenu valutu. Funkcija takve kriptoinovine vrlo je slična funkciji elektroničkog novca kako je definiran u Direktivi 2009/110/EZ⁵⁸. Kao i elektronički novac, takva je kriptoinovina elektronička zamjena za kovanice i novčanice te će se vjerojatno koristiti za plaćanje. Ta se kriptoinovina u Uredbi MiCA definira kao EMT. Drugu vrstu kriptoinovine čine ART-ovi, čiji je cilj stabilizirati svoju vrijednost vezivanjem uz drugu vrijednost ili pravo ili njihovu kombinaciju, uključujući jednu ili više službenih valuta. Ta druga vrsta obuhvaća svu ostalu kriptoinovinu, osim tokena e-novca, čija je vrijednost osigurana imovinom, kako bi se izbjeglo zaobilaženje propisa i kako bi ova Uredba bila otporna na buduće promjene. Naposljetku, treću vrstu čini kriptoinovina koja nisu tokeni vezani uz imovinu ni tokeni e-novca, a koja obuhvaća širok raspon kriptoinovine, uključujući korisničke tokene (engl. *Utility Tokens* – UT).

Uredbom MiCA između ostalog uređeni su:

- zahtjevi u pogledu transparentnosti i objavljivanja za izdavanje, javnu ponudu i uvrštenje kriptoinovine za trgovanje na platformu za trgovanje kriptoinovinom („uvrštenje za trgovanje”)

⁵⁸ **Direktiva 2009/110/EZ** Europskog parlamenta i Vijeća od 16. rujna 2009. o osnivanju, obavljanju djelatnosti i bonitetnom nadzoru poslovanja institucija za elektronički novac te o izmjeni direktiva 2005/60/EZ i 2006/48/EZ i stavljanju izvan snage Direktive 2000/46/EZ, SL L 267/7

- zahtjevi za odobrenje za rad i nadzor pružatelja usluga povezanih s kriptoinovinom, izdavatelja tokena vezanih uz imovinu i izdavatelja tokena e-novca, kao i za njihovo poslovanje, organizaciju i upravu
- zahtjevi za zaštitu imatelja kriptoinovine pri izdavanju, javnoj ponudi i uvrštenju za trgovanje kriptoinovine
- zahtjevi za zaštitu klijenata pružatelja usluga povezanih s kriptoinovinom
- mjere za sprječavanje trgovanja na temelju povlaštenih informacija, nezakonitog objavljivanja povlaštenih informacija i manipuliranja tržištem u vezi s kriptoinovinom kako bi se osigurao integritet tržišta kriptoinovine.

Obveze izdavatelja kriptoinovine

Uredbom MiCA propisane su obveze izdavatelja kriptoinovine (izdavatelji koji nude kriptoinovinu trećim stranama kao i izdavatelji koji uvrstavaju kriptoinovinu za trgovanje), u ovisnosti o tome o kojoj se vrsti kriptoinovine radi:

- svaki izdavatelj kriptoinovine dužan je sastaviti, objaviti i svojem nadležnom tijelu dostaviti notifikaciju „bijele knjige“ te kriptoinovine, primjenjivati pravila o promidžbi kriptoinovine te osigurati usklađenost s obvezama poštenog, transparentnog i profesionalnog postupanja u odnosu na ulagatelje, posebno u vezi s upravljanjem sukobima interesa i održavanjem sigurnosnih pristupnih protokola, kao i prava povlačenja za ulagatelje
- izdavatelji tokena vezanih uz imovinu dužni su ishoditi odobrenje za izdavanje takvog tokena od svojeg nadležnog tijela, dok izdavatelji tokena e-novca mogu biti samo kreditne institucije ili institucije za elektronički novac
- ako se radi o uvrštenju za trgovanje na inicijativu operatera platforme za trgovanje, a bijela knjiga o kriptoinovini nije objavljena, operater te platforme za trgovanje mora ispuniti gore navedene zahtjeve.

Uredba MiCA predviđa i izuzetke od ove obveze, kako bi se osigurala nužna proporcionalnost. Za ART-ove je propisano obvezno licenciranje izdavatelja takvoga tokena (osim ako to nije kreditna institucija) i bijele knjige od strane nadležnog tijela. Radi se o posebnoj vrsti kriptoinovine koja se može koristiti i u investicijsku svrhu i kao sredstvo razmjene. Za izdavatelje ART-ova propisani su kapitalni zahtjevi i obveza održavanja pričuve imovine čija je svrha pokriti rizike povezane s imovinom koja se odnosi na ART, kao i rizike likvidnosti povezane s trajnim pravima imatelja ART-a na iskup od strane izdavatelja. Kreditna institucija koja ispunjava zahtjeve iz Uredbe

MiCA također može biti izdavatelj ART-ova pod uvjetom da ima dodatno odobrenje svojeg nadležnog tijela (HNB-a odnosno ESB-a). Predviđa se obveza praćenja uporabe ART-ova jer se ne smiju široko koristiti kao sredstvo razmjene unutar područja jedne valute. Smatra se da se ART široko koristi kao sredstvo razmjene kada su prosječan broj i prosječna ukupna vrijednost transakcija po danu povezanih s korištenjem sredstava razmjene unutar područja jedne valute veći od 1 milijuna transakcija ili 200.000.000 eura. Značajne ART-ove (kriteriji su propisani člankom 43. Uredbe MiCA) nadzire Europsko nadzorno tijelo za bankarstvo (dalje u tekstu: EBA) jer se mogu koristiti kao sredstvo razmjene i u dovoljno velikim volumenima mogu utjecati na monetarnu politiku i monetarnu suverenost.

Pružatelji usluga povezanih s kriptoinovinom

Pružatelj usluga povezanih s kriptoinovinom (engl. *cryptoassets service provider*, dalje u tekstu: CASP) definiran je Uredbom MiCA kao pravna osoba ili drugi poduzetnik čija je djelatnost ili poslovanje pružanje jedne ili više usluga povezanih s kriptoinovinom klijentima na profesionalnoj osnovi i kojem je dopušteno pružanje usluga povezanih s kriptoinovinom u skladu s člankom 59. Uredbe MiCA. Usluge povezane s kriptoinovinom Uredba MiCA definira kao svaku od sljedećih usluga i djelatnosti koje su povezane s bilo kojom kriptoinovinom:

- pružanje skrbništva nad kriptoinovinom i upravljanje njome u ime klijenata
- upravljanje platformom za trgovanje kriptoinovinom
- razmjena kriptoinovine za novčana sredstva
- razmjena kriptoinovine za drugu kriptoinovinu
- izvršavanje naloga za kriptoinovinu u ime klijenata
- plasman kriptoinovine
- zaprimanje i prijenos naloga za kriptoinovinu u ime klijenata
- savjetovanje o kriptoinovini
- upravljanje portfeljem kriptoinovine
- pružanje usluga prijenosa kriptoinovine u ime klijenata.

CASP je prema Uredbi MiCA subjekt koji se bavi pružanjem usluga povezanih s kriptoinovinom koja nije financijski instrument. Te su usluge prema svojoj prirodi usporedive s investicijskim i pomoćnim uslugama iz ZTK-a. U skladu s člankom 63. Uredbe MiCA, CASP mora ishoditi odobrenje za rad od nadležnog tijela države članice, što mu omogućava da to odobrenje koristi kao EU putovnicu za pružanje licenciranih usluga

kriptoimovine u drugim državama članicama. Uvjeti za izdavanje odobrenja za rad usporedivi su s drugim pružateljima financijskih usluga i obuhvaćaju: dobar ugled i stručnost višeg rukovodstva, minimalne kapitalne zahtjeve, adekvatno osiguravajuće pokriće (kao alternativa minimalnom kapitalu), pouzdanu organizaciju i procese, zaštitu imovine klijenata, politike sprječavanja sukoba interesa, poticaja, izvršenja naloga, rješavanja pritužbi, sprječavanja pranja novca, kontinuiteta IKT poslovanja itd. Osim CASP-ova, prema Uredbi MiCA usluge povezane s kriptoimovinom mogu pružati i pružatelji financijskih usluga koji već imaju odobrenje za rad od svojeg nadležnog tijela u skladu s posebnim propisima kojima se uređuje njihovo poslovanje (investicijska društva, kreditne institucije, mjesta trgovanja, društva za upravljanje i upravitelji alternativnih investicijskih fondova koji imaju dozvolu za pružanje određenih investicijskih usluga te središnji depozitoriji vrijednosnih papira), pod uvjetom slanja prethodne obavijesti nadležnom tijelu imenovanom u skladu s Uredbom MiCA. Uredba MiCA ne primjenjuje se na usluge koje se pružaju na potpuno decentralizirani način, bez posrednika, kao ni na kriptoimovinu kod koje nije moguće identificirati izdavatelja.

Donošenje Zakona o provedbi Uredbe MiCA

Republika Hrvatska trenutačno nema nacionalni okvir za izdavanje kriptoimovine koja nije financijski instrument u kontekstu ZTK-a, kao ni za pružanje usluga u vezi s izdavanjem kriptoimovine. Na poslovanje s kriptoimovinom i pružanje usluga u odnosu na kriptoimovinu koja se ne kvalificira kao financijski instrument trenutačno se primjenjuju samo opća pravila koja se odnose na ugovorne odnose iz Zakona o obveznim odnosima⁵⁹ te odredbe ZSPNFT-a⁶⁰. U drugoj polovici 2024. planira se donošenje Zakona o provedbi Uredbe MiCA, kojim će se u Republici Hrvatskoj prvi put urediti pravila za regulaciju i nadzor izdavanja kriptoimovine, uvjeti za izdavanje, javnu ponudu i uvrštenje kriptoimovine na platformu za trgovanje, odobrenje za rad pružatelja usluga i izdavatelja tokena, zaštita klijenata, mjere za sprječavanje trgovanja na osnovi povlaštenih informacija i manipuliranja tržištem te sankcije za kršenje odredaba Uredbe MiCA. Zakonom o provedbi Uredbe MiCA također će se urediti podjela nadležnosti između Hanfe i HNB-a.

⁵⁹ [NN, br. 35/05](#), [41/08](#), [125/11](#), [78/15](#), [29/18](#), [126/21](#), [114/22](#), [156/22](#), [145/23](#), [155/23](#)

⁶⁰ [NN, br. 108/17](#), [39/19](#), [151/22](#)

4.1.2. Podzakonski propisi

Na temelju ZTK-a⁶¹ u 2023. doneseno je osam pravilnika⁶². Izmjenama Pravilnika o sadržaju revizije u investicijskim društvima⁶³ usklađuju se rizici u revizorskom izvještaju s rizicima propisanim člankom 167. ZKT-a. Umjesto korištenja termina „upravljanje kreditnim, tržišnim i operativnim rizikom“ usklađen je izričaj pravilnika na način da se koriste termini „upravljanje rizikom za klijenta, rizikom za tržište i rizikom za društvo“.

U veljači 2023. izmijenjena su tri pravilnika koji se odnose na izdavatelje i pružatelje usluga dostave podataka. Najvažnije izmjene važećih pravilnika odnose se na obvezno korištenje kvalificiranog elektroničkog potpisa za dostavu podataka u SRPI (od 1. travnja 2023.), ukidanje ograničenja broja potpisnika, vraćanje roka dostave upitnika za korporativno upravljanje s 30. lipnja na 30. travnja radi ujednačavanja s krajnjim rokom dostave godišnjeg revidiranog izvještaja izdavatelja te usklađivanje propisanih obrazaca s uvođenjem eura kao službene valute u Republici Hrvatskoj.

U pogledu sanacije i stečaja središnje druge ugovorne strane i središnjeg depozitorija Hanfa je donijela dva pravilnika. Pravilnikom⁶⁴ donesenim na temelju Zakona o provedbi Uredbe (EU) 2021/23⁶⁵, koji se primjenjuje na središnju drugu ugovornu stranu sa sjedištem u Republici Hrvatskoj te na relevantne osobe središnje druge ugovorne strane sa sjedištem u Republici Hrvatskoj, propisuju se privremene zabrane koje se mogu izreći unutar odluke o podnošenju ili povlačenju prijedloga za otvaranje stečajnog postupka nad središnjom drugom ugovornom stranom, uvjeti za određivanje stope konverzije te provođenje pojednostavnjenog smanjenja temeljnoga kapitala.

Pravilnikom o stečaju i sanaciji središnjeg depozitorija⁶⁶ također su detaljnije propisane privremene zabrane koje se mogu izreći unutar odluke o podnošenju ili povlačenju prijedloga za otvaranje stečajnog postupka nad središnjim depozitorijem, uvjeti i način provedbe sanacijskog nadzora, sanacijske mjere te obveze središnjeg depozitorija tijekom i nakon provedbe sanacijskog nadzora. Isto tako, propisan je postupak donošenja i sadržaj plana sanacije kao i sanacijski instrumenti.

Službenim stajalištem Hanfe o primjeni odredbi članka 321. stavka 4. točke 1. Zakona o tržištu kapitala⁶⁷, a s ciljem ujednačavanja postupanja prilikom primjene odredbi toga zakona, Hanfa je zainteresiranoj javnosti obznanila svoje stavove u vezi s tumačenjem uvjeta slobodne prenosivosti kod uvrštenja prenosivih vrijednosnih papira na uređeno tržište te odgovorila na pitanje je li moguće na uređeno tržište uvrstiti dionice dioničkog društva koje su na temelju međudioničarskog ugovora (jednog ili više njih, između različitih dioničara) opterećene obveznopravnim pravom prvokupa, a koje se odnosi na sve izdane dionice društva. Službeni je stav Hanfe da je ograničenje u vidu konkretnog prava prvokupa postavljeno toliko široko da bi onemogućilo smatranje relevantnih vrijednosnih papira slobodno prenosivima. Navedeni stav temelji se i na

⁶¹ [NN, br. 65/18, 17/20, 83/21 i 151/22](#)

⁶² Popis pravilnika koje je Hanfa donijela u 2023. nalazi se u Dodacima.

⁶³ [NN, br. 69/23](#)

⁶⁴ [NN, br. 69/23](#)

⁶⁵ [NN, br. 119/22](#)

⁶⁶ [NN, br. 45/23](#)

⁶⁷ [Poveznica](#)

činjenici da je u smislu članka 1. stavka 2. Delegirane uredbe Komisije (EU) 2017/568⁶⁸ (u pogledu regulatornih tehničkih standarda iz MiFID-a II za uvrštenje financijskih instrumenata za trgovanje na uređenim tržištima) izgledno da bi u odnosu na mogućnost trgovanja dionicama takva klauzula međudioničarskog ugovora (jednog ili više njih) izazvala poremećaje na tržištu.

4.2. Investicijski fondovi

4.2.1. Zakonodavne aktivnosti

U 2023. na snagu je stupio Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o alternativnim investicijskim fondovima⁶⁹ (dalje u tekstu: ZID ZAIF), kojim je provedeno usklađivanje novčanih iznosa iskazanih u kunama u iznose u eurima, propisano pravnom stečevinom EU-a u području tržišta kapitala. Novine koje donosi ZID ZAIF povezane su i s daljnjim usklađivanjem regulatornog okvira s pravnom stečevinom EU-a u dijelu prenošenja Direktive (EU) 2019/1160⁷⁰ i provedbe Uredbe (EU) 2015/760⁷¹. Dorađene su odredbe koje se odnose na povlačenje obavijesti o trgovanju udjelima ili dionicama pojedinih ili svih AIF-ova u državama članicama koje nisu matična država članica UAIF-ova na način da je pojašnjeno da se obavijest o trgovanju može povući ako je UAIF Hanfi priložio dokaze da je, između ostaloga, dao opću ponudu za otkup ili isplatu svih udjela predmetnog AIF-a koje drže ulagatelji u državi članici domaćinu UAIF-a bez odbitka ili naplate naknada za otkup ili isplatu udjela te da je UAIF dužan prestati s novom ili daljnjom izravnom ili neizravnom distribucijom udjela predmetnog AIF-a u državi članici domaćinu UAIF-a. U zakonu je također jasnije navedeno da (dobrovoljno) podnošenje zahtjeva za višu kategoriju u UAIF-u nije uvjetovano pragovima ukupne vrijednosti imovine AIF-a pod upravljanjem tog AIF-a.

4.2.2. Podzakonski propisi

Krajem 2023. izmijenjena su dva pravilnika kojima se uređuje poslovanje UCITS fondova i AIF-ova.⁷² Izmjenama pravilnika implementirane su odredbe Uredbe o novčanim fondovima⁷³ u vezi s vrednovanjem imovine novčanih fondova (UCITS fondova/AIF-ova). Prema odredbama te Uredbe, imovina novčanih fondova (osim novčanih fondova

⁶⁸ **Delegirana uredba Komisije (EU) 2017/568** od 24. svibnja 2016. o dopuni Direktive 2014/65/EU Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu regulatornih tehničkih standarda za uvrštenje financijskih instrumenata za trgovanje na uređenim tržištima, SL L 87/117

⁶⁹ **NN, br. 83/2023**

⁷⁰ **Direktiva (EU) 2019/1160** Europskog parlamenta i Vijeća od 20. lipnja 2019. o izmjeni direktiva 2009/65/EZ i 2011/61/EU u pogledu prekogranične distribucije subjekata za zajednička ulaganja, SL L 188/106

⁷¹ **Uredba (EU) 2015/760** Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2015. o europskim fondovima za dugoročna ulaganja kako je posljednji put izmijenjena Uredbom (EU) 2023/606 Europskog parlamenta i Vijeća od 15. ožujka 2023. o izmjeni Uredbe (EU) 2015/760 u pogledu zahtjeva koji se odnose na politike ulaganja i uvjete poslovanja europskih fondova za dugoročna ulaganja i opsega imovine prihvatljive za ulaganja, zahtjeva u pogledu sastava i diversifikacije portfelja te pozajmljivanja novčanih sredstava i drugih pravila o fondovima, SL L 80

⁷² Popis pravilnika koje je Hanfa donijela u 2023. nalazi se u Dodacima.

⁷³ **Uredba (EU) 2017/1131** Europskog parlamenta i Vijeća od 14. lipnja 2017. o novčanim fondovima, SL L 169/8

javnog duga s nepromjenjivim NAV-om i novčanih fondova s NAV-om niske volatilnosti, čiji je preostali rok do dospeljeća do 75 dana) može se vrednovati jedino po fer vrijednosti, odnosno nije dopušteno primjenjivati metodu amortiziranog troška. Navedeno je ograničenje gore spomenutim izmjenama sada uneseno u predmetne pravilnike.

4.3. Mirovinski sustav

4.3.1. Zakonodavne aktivnosti

U 2023. Hanfa je sudjelovala u radnoj skupini za izradu nacrtu triju zakona kojima se uređuje mirovinski sustav u Republici Hrvatskoj:

- Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o obveznim mirovinskim fondovima⁷⁴
- Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o dobrovoljnim mirovinskim fondovima⁷⁵
- Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o mirovinskim osiguravajućim društvima⁷⁶.

Izmjenama i dopunama navedenih zakona unaprjeđuje se sustav individualne kapitalizirane mirovinske štednje s ciljem boljeg poslovanja subjekata u sustavu na korist svih članova mirovinskih fondova, a što bi u konačnici trebalo rezultirati povećanjem iznosa mirovina korisnika. Također, navedeni zakoni uskladili su se s drugim donesenim propisima, kako propisima koji reguliraju kapitalizirani mirovinski sustav tako i drugim horizontalnim propisima kojima se regulira tržište kapitala u širem smislu.

4.3.2. Podzakonski propisi

Hanfa je u 2023. donijela šest novih pravilnika kojima se uređuje poslovanje mirovinskih osiguravajućih društava⁷⁷.

Pravilnikom o dozvoljenim ulaganjima i ograničenjima ulaganja imovine za pokriće tehničkih pričuva mirovinskog osiguravajućeg društva⁷⁸ detaljnije su propisani dodatni uvjeti koje mora ispunjavati imovina za pokriće tehničkih pričuva u koju je mirovinskom osiguravajućem društvu dopušteno ulagati, zatim dodatna ograničenja ulaganja imovine za pokriće tehničkih pričuva i način izračuna izloženosti te struktura, sadržaj, način i rokovi dostave izvještaja o ulaganjima imovine za pokriće tehničkih pričuva mirovinskog osiguravajućeg društva koje je mirovinsko osiguravajuće društvo obvezno sastavljati u sklopu regulatornog izvještavanja za potrebe Hanfe.

⁷⁴ **NN, br. 156/23**

⁷⁵ **NN, br. 156/23**

⁷⁶ **NN, br. 156/23**

⁷⁷ Popis pravilnika koje je Hanfa donijela u 2023. nalazi se u Dodacima.

⁷⁸ **NN, br. 30/23**

Pravilnikom o adekvatnosti kapitala mirovinskog osiguravajućeg društva⁷⁹ propisana su obilježja kategorija kapitala mirovinskog osiguravajućeg društva, način izračuna potrebne granice solventnosti te način i rokovi izvještavanja o adekvatnosti kapitala.

Navedenim pravilnicima uvedene su manje izmjene te je njima uređen način dostave izvještaja (u skladu s tehničkom uputom).

Pravilnikom o interventnim pričuvama mirovinskog osiguravajućeg društva⁸⁰ propisuju se obilježja interventnih pričuva kao i struktura, sadržaj, način i rokovi dostave izvještaja o interventnim pričuvama koje je mirovinsko osiguravajuće društvo obvezno sastavljati u sklopu regulatornog izvještavanja za potrebe Hanfe. Njime se detaljnije opisuje odvojeno vođenje interventnih pričuva u odnosu na dobrovoljno i obvezno mirovinsko osiguranje te se uređuje način dostave izvještaja (u skladu s tehničkom uputom).

Osim izvještaja o interventnim pričuvama, mirovinska osiguravajuća društva dužna su Hanfi dostavljati i financijske i dodatne izvještaje čiji su struktura i sadržaj kao i način i rokovi njihove dostave te njihovo objavljivanje propisani Pravilnikom o strukturi i sadržaju financijskih i dodatnih izvještaja mirovinskog osiguravajućeg društva⁸¹. Tim Pravilnikom kao dodatni izvještaji uvode se izvještaj o izračunu naknade za upravljanje imovinom (Obrazac MOD-IN), izvještaj o pregledu broja korisnika i ugovora prema vrsti i obliku mirovine (Obrazac MOD-NKU) te izvještaj o pregledu isplata mirovina i primljenih doznaka prema vrsti i obliku mirovine (Obrazac MOD-VOM), a dodatno se uređuju pozivanja na druge odredbe tog Pravilnika, rokovi dostave izvještaja kao i način njihove dostave Hanfi.

Uzimajući u obzir obvezu mirovinskih osiguravajućih društava da vode poslovne knjige, poslovnu dokumentaciju i ostale evidencije na način koji omogućuje provjeru usklađenosti poslovanja s važećim propisima i standardima struke, kao i obvezu da vrednuju imovinu i obveze u skladu sa zakonskom regulativom koja uključuje i međunarodne standarde financijskog izvještavanja, Hanfa je donijela Pravilnik o kontnom planu mirovinskog osiguravajućeg društva⁸² te Pravilnik o vrednovanju imovine mirovinskog osiguravajućeg društva⁸³, koji su terminološki usklađeni s obzirom na primjenu računovodstvenog standarda MSFI 17.

Što se tiče mirovinskih fondova, Hanfa je donijela Pravilnik o izmjenama Pravilnika o utvrđivanju neto vrijednosti imovine i cijene udjela dobrovoljnog mirovinskog fonda⁸⁴ i Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o utvrđivanju neto vrijednosti imovine i cijene udjela dobrovoljnog mirovinskog fonda⁸⁵. Predmetnim izmjenama omogućeno je korištenje referentnih tečajeva ESB-a prilikom preračunavanja imovine i obveza mirovinskog fonda denominiranih u stranoj valuti u eursku protuvrijednost i terminskih bodova (engl. *forward points*) prilikom vrednovanja deviznih terminskih transakcija, zbog prestanka objave LIBOR USD kamatnih stopa.

⁷⁹ [**NN, br. 30/23**](#)

⁸⁰ [**NN, br. 30/23**](#)

⁸¹ [**NN, br. 30/23**](#)

⁸² [**NN, br. 30/23**](#)

⁸³ [**NN, br. 30/23**](#)

⁸⁴ [**NN, br. 139/23**](#)

⁸⁵ [**NN, br. 139/23**](#)

Izmjene i dopune zakona o mirovinskom osiguranju na temelju individualne kapitalizirane štednje (II. i III. mirovinski stup)

Hanfa je u 2023. sudjelovala u radnoj skupini Ministarstva rada, obitelji i socijalne politike za izmjene i dopune zakona o mirovinskom osiguranju na temelju individualne kapitalizirane štednje (II. i III. mirovinski stup), što uključuje ZOMF⁸⁶, Zakon o dobrovoljnim mirovinskim fondovima⁸⁷ i Zakon o mirovinskim osiguravajućim društvima⁸⁸. Izmjene su napravljene kako bi se osigurali preduvjeti za daljnje jačanje mirovinskog sustava i unaprjeđenje kapitalizirane štednje s ciljem povećanja broja korisnika koji biraju isplatu mirovine iz oba mirovinska stupa, ostvarivanja većih prinosa i u konačnici viših iznosa mirovina. Izmjenama i dopunama također se društvima koja upravljaju obveznim i dobrovoljnim mirovinskim fondovima te mirovinskim osiguravajućim društvima osigurala nužna fleksibilnost u promjenjivim tržišnim okolnostima poslovanja.

Usvojenim izmjenama i dopunama ZOMF-a, ZDMF-a i ZMOD-a unaprjeđen je sustav individualne kapitalizirane mirovinske štednje u fazi akumulacije i u fazi isplate, s ciljem boljeg poslovanja subjekata u kapitaliziranom sustavu, a na korist svih članova mirovinskih fondova odnosno korisnika mirovina. Cilj je također postići i veće uključivanje osiguranika u DMF-ove te omogućiti povećanje njihove imovine na osobnim računima i povećanje prinosa na uložena sredstva. S obzirom na materiju koju uređuju, zakoni su međusobno usklađeni gdje je to bilo potrebno i primjereno, a također su usklađeni i s drugim horizontalnim propisima kojima se regulira tržište kapitala u širem smislu.

Najbitnije izmjene koje su napravljene horizontalno u zakonima o mirovinskom osiguranju na temelju individualne kapitalizirane štednje prikazane su u nastavku.

Uvođenje primjene koncepta održivog financiranja

Koncept održivog financiranja reguliran je Uredbom (EU) 2019/2088 o objavama povezanim s održivosti u sektoru financijskih usluga⁸⁹ (dalje u tekstu: Uredba SFDR) i Uredbom 2020/852 o uspostavi okvira za olakšavanje održivih ulaganja⁹⁰. Spomenuti koncept uzima u obzir okolišne, socijalne i upravljačke (tzv. ESG) faktore u pogledu donošenja odluka o ulaganju, što bi trebalo dovesti do dugoročnog povećanja ulaganja u održive ekonomske aktivnosti. Iako primjena Uredbe SFDR nije obvezna za sudionike II.

⁸⁶ [NN, br. 156/23](#)

⁸⁷ [NN, br. 156/23](#)

⁸⁸ [NN, br. 156/23](#)

⁸⁹ [Uredba \(EU\) 2020/852](#) Europskog parlamenta i Vijeća od 18. lipnja 2020. o uspostavi okvira za olakšavanje održivih ulaganja i izmjeni Uredbe (EU) 2019/2088, SL L 198/13

⁹⁰ [Uredba \(EU\) 2019/2088](#) Europskog parlamenta i Vijeća od 27. studenog 2019. o objavama povezanim s održivosti u sektoru financijskih usluga, SL L 317/1

mirovinskog stupa, na globalnoj je razini prepoznata potreba razmatranja i integriranja rizika povezanih s održivošću u proces donošenja odluka o ulaganju imovine mirovinskih fondova, odnosno imovine za pokriće tehničkih pričuva iz obveznog mirovinskog osiguranja, kao i razmatranja utjecaja takvih ulaganja na održivost (posebno je izražen utjecaj ulaganja na klimatske promjene). Kako bi se ublažila asimetrija informacija, Uredba SFDR daje diskrecijsko pravo državama članicama da prošire primjenu i na nacionalne sustave ili da alternativno nacionalno propišu zaseban režim. Republika Hrvatska odlučila se uskladiti s navedenim uredbama na način da je u ZOMF-u i ZMOD-u propisala ekvivalentne nacionalne odredbe.

Navedenim odredbama propisana je obveza integriranja rizika održivosti u sustav upravljanja rizicima, uključujući i sukobe interesa, informiranja o uzimanju u obzir faktora i rizika održivosti te potencijalnih štetnih učinaka ulaganja kod donošenja investicijskih odluka, kao i procjene njihova utjecaja na prinose mirovinskih fondova odnosno mirovinskih programa. Uvedena je i obveza objava povezanih s održivosti koje se odnose na mirovinske fondove i mirovinske programe, a uključuju objave u predugovornim dokumentima proizvoda i njegovim periodičkim izvještajima kao i informacija dostupnih na internetskoj stranici mirovinskog društva odnosno mirovinskog osiguravajućeg društva. Kroz navedene odredbe osigurano je da su članovi mirovinskih fondova odnosno korisnici mirovina upoznati s tim kako mirovinska društva odnosno mirovinska osiguravajuća društva u okviru svojeg poslovanja uzimaju u obzir štetne učinke na održivost, promiču okolišna ili socijalna obilježja ili provode održiva ulaganja.

Liberalizacija dozvoljenih ulaganja i ograničenja ulaganja

Slijedom promijenjenih okolnosti na financijskim tržištima, a u svrhu regulatornog rasterećenja, diversifikacije rizika i mogućnosti ostvarivanja boljih prinosa, u pogledu dozvoljenih ulaganja i ograničenja ulaganja mirovinskih fondova te imovine za pokriće tehničkih pričuva iz obveznog i dobrovoljnog mirovinskog osiguranja napravljene su sljedeće izmjene i dopune:

- omogućeno je ulaganje u nove oblike imovine u koje se ovisno o vrsti proizvoda može ulagati, a to su nekretnine, neuvrštene hipotekarne obveznice i vlasnički vrijednosni papiri kojima se trguje na multilateralnim trgovinskim platformama, instrumenti s dugoročnom perspektivom ulaganja koji nisu uvršteni na tržište i instrumenti koje izdaje Europska investicijska banka
- propisana su ograničenja ulaganja za svaku pojedinu novu klasu imovine

- uvedena je geografska diversifikacija portfelja kao dio principa raspršenosti ulaganja
- dodatno je uređeno ulaganje u infrastrukturne projekte
- kod ulaganja obveznih mirovinskih fondova i imovine za pokriće tehničkih pričuva iz obveznog mirovinskog osiguranja uvedena je posebna kategorija „alternativna klasa imovine“, koja obuhvaća dio portfelja obveznog mirovinskog fonda koji se sastoji od slabije likvidne imovine
- liberalizirana su ograničenja ulaganja imovine za postojeće klase imovine.

Što se tiče „alternativne klase imovine“, a s obzirom na to da se radi o rizičnijem dijelu portfelja, propisani su dodatni organizacijski zahtjevi koje mirovinsko društvo odnosno mirovinsko osiguravajuće društvo mora ispuniti. To se prvenstveno odnosi na osiguravanje odgovarajućeg znanja i razumijevanja rizika ulaganja povezanih s takvom imovinom kroz zapošljavanje stručnog kadra koji će upravljati navedenim dijelom portfelja. Uvedena je i obveza izrade nadzornih izvještaja o alternativnim ulaganjima koji će se na godišnjoj razini dostavljati Hanfi. Izvještaji će sadržavati podatke o realizaciji poslovnog plana za konkretno ulaganje, podatke o uspješnosti provedenog ulaganja u odnosu na poslovni plan, uključujući i podatke o izlaznoj strategiji.

Navedene izmjene bile su potrebne kako bi se omogućio širi raspon investicijskih strategija u različitim tržišnim okolnostima. Osim mogućnosti ulaganja u profitabilnije oblike imovine, takvo proširenje investicijskih opcija doprinit će i većoj diversifikaciji rizika ulaganja, što je posebno bitno s obzirom na sistemsku značajnost mirovinskih fondova, čija imovina na kraju 2023. čini gotovo 20 % ukupne imovine domaćeg financijskog sustava.

Administrativno rasterećenje kroz smanjenje i/ili ukidanje naknada

Redefinirana je naknada za upravljanje u interesu članova obveznih mirovinskih fondova na način da je s trenutačnih 0,27 % godišnje smanjena na 0,25 % godišnje u 2024., a zatim će se dalje postupno smanjivati za 0,01 % godišnje do 0,20 %, koliko će iznositi od 2029. nadalje. Ukinuta je ulazna naknada od 0,5 % od uplaćenih doprinosa te je istovremeno proširena kategorija troškova koji se mogu plaćati iz imovine obveznog mirovinskog fonda, i to za pokriće određenih neophodnih troškova vezanih uz stjecanje ili prodaju imovine obveznog mirovinskog fonda kod kojih mirovinsko društvo koristi usluge vanjskih suradnika do iznosa koji se do sada mogao naplatiti članu kao ulazna naknada. Pritom se najviše 50 % takvih troškova može platiti iz imovine obveznog mirovinskog fonda, dok preostalih 50 % financira samo mirovinsko društvo.

Naknada za izlaz iz dobrovoljnog mirovinskog fonda, koja se plaća samo u slučaju prijenosa osobnog računa u drugi dobrovoljni mirovinski fond kojim upravlja drugo mirovinsko društvo, a koja trenutno iznosi maksimalno 2,5 %, smanjena je na maksimalno 1,75 % kako bi se dodatno smanjilo opterećenje članova pri promjeni mirovinskog fonda. Smanjenje naknade za izlaz iz mirovinskog fonda može potaknuti i veću konkurenciju između domaćih mirovinskih društava te daje poticaj za kvalitetnije upravljanje portfeljem mirovinskog fonda, a članovima fonda pruža veću slobodu kod odluka o raspolaganju sredstvima namijenjenim za umirovljenje.

Novo ovlasti nadzornog tijela u vezi s vrednovanjem imovine

Uvedene su nove nadzorne ovlasti koje se tiču vrednovanja imovine (posebno u slučaju ulaganja u nove kategorije alternativnih ulaganja), koje omogućavaju nadzornim tijelima da u slučajevima gdje postoji sumnja u ispravnost i objektivnost postupka vrednovanja imovine mogu od mirovinskog društva odnosno mirovinskog osiguravajućeg društva zahtijevati da na njihov trošak vrednovanje ili provedbu dubinskog snimanja (engl. *due diligence*) izvrši vanjski procjenitelj ili revizor.

Dodatna fleksibilnost kod mogućnosti kombinirane isplate mirovine putem mirovinskog društva i mirovinskog osiguravajućeg društva

Član DMF-a može po ostvarivanju prava na mirovinu odlučiti da isplatu mirovine u visini do 13.272,28 eura ostvari putem mirovinskog društva. Izmjenama i dopunama ZDMF-a omogućeno je da se, u skladu sa zakonski propisanim uvjetima, članu mirovinskog fonda koji na osobnom računu ima do 17.253,97 eura cjelokupni iznos može isplatiti iz mirovinskog fonda, za razliku od dosadašnjih 13.272,28 eura. Osim toga, omogućeno je da član odabere kombiniranu isplatu od minimalno 3.981,69 eura koja se isplaćuje preko mirovinskog osiguravajućeg društva, s obzirom na slučajeve iz prakse u kojima su se prilikom ugovaranja isplate mirovine iz III. stupa u mirovinska osiguravajuća društva prenosili vrlo mali novčani iznosi, koji su bili ekonomski neisplativi kako za člana dobrovoljnog mirovinskog fonda tako i za mirovinsko osiguravajuće društvo.

Poboljšanje financijske pismenosti osiguranika i budućih korisnika mirovine iz II. stupa

U svrhu poboljšanja financijske pismenosti osiguranika i budućih korisnika mirovine iz II. stupa, kroz izmjene ZOMF-a i ZMOD-a unaprijeđeno je informiranje članova mirovinskih fondova o njihovim pravima i obvezama nakon trenutka kada ostvare pravo na mirovinu (kada članu mirovinskog fonda ostane manje od godinu dana do datuma umirovljenja). Kako bi se osiguralo da članovi imaju više vremena za informiranje o svim opcijama isplate mirovine, uvedene su sljedeće obveze:

- mirovinska društva dužna su članovima poslati standardiziranu i objektivnu obavijest o opcijama koje članovi imaju kod isplate mirovine
- takvu obavijest mirovinska društva dužna su izraditi u suradnji s Regosom i mirovinskim osiguravajućim društvom, a ona između ostalog treba sadržavati i podatke o svim mirovinskim programima koje nude mirovinska društva
- članove je potrebno uputiti na to da se kod mirovinskih osiguravajućih društava dodatno informiraju o mirovinskim programima koje nude.

Član obveznog mirovinskog fonda može se nakon zaprimanja obavijesti obratiti mirovinskom osiguravajućem društvu ne samo sa zahtjevom o općenitom informiranju o mirovinskim programima, već može zatražiti i da mu se napravi informativni izračun mirovine iz obveznog mirovinskog osiguranja individualne kapitalizirane štednje za razne opcije mirovinskih programa. Na taj se način podiže stupanj informiranosti budućih korisnika mirovine o opcijama koje su im na raspolaganju kada nastupi dan njihova umirovljenja.

Usklađivanje s drugim propisima

U ZOMF-u su izmijenjene odredbe koje se odnose na odobrenje Hanfe kod promjene vlasničke strukture mirovinskog društva na način da je odobrenje sada potrebno samo za stjecanje kvalificiranog udjela mirovinskog društva, a ne, kako je ranije bilo predviđeno, za bilo koju promjenu vlasničke strukture od samo jedne dionice ili jednog poslovnog udjela.

U ZDMF-u je, u skladu s usporedivim zakonima, formalizirana uloga nadzornog odbora mirovinskog društva nakon provedenog nadzora Hanfe nad poslovanjem mirovinskog društva, na način da je propisano da nadzorni odbor mora Hanfi dati mišljenje o nalazima u postupcima nadzora mirovinskog društva, i to u roku od 30 dana od dana dostave zapisnika o obavljenom nadzoru, te nadzirati postupanje mirovinskog društva u skladu s nalogima i rješenjima Hanfe.

Što se tiče ZMOD-a, uvedeno je licenciranje članova nadzornog odbora mirovinskog osiguravajućeg društva radi usklađivanja s propisima koji se primjenjuju na mirovinska društva i društva za osiguranje te je proširen popis osoba koje ne trebaju ishoditi odobrenje Hanfe za stjecanje kvalificiranog udjela u mirovinskom osiguravajućem društvu.

U sva tri zakona dorađena su postojeća pravila u odnosu na područja IKT-a povezana s upravljanjem sigurnošću informacijskog sustava, upravljanjem IKT rizicima i osiguranjem kontinuiteta poslovanja, a po uzoru na usporedivu praksu kod društava za osiguranje.

Prilagodbe zbog uvođenja eura kao službene valute u Republici Hrvatskoj

S obzirom na to da je od 1. siječnja 2023. u Republici Hrvatskoj službena valuta euro, izmjenama i dopunama ZOMF-a, ZDMF-a i ZMOD-a konvertirani su novčani iznosi iskazani u kunama u iznose u eurima, u skladu sa Zakonom o uvođenju eura.

Osim opisanih izmjena i dopuna koje su napravljane horizontalno, bile su potrebne i ciljane izmjene i dopune predmetnih zakona u pojedinim područjima, a najvažnije od njih navedene su u nastavku.

Izmjenama i dopunama ZOMF-a omogućena je promjena kategorije obveznog mirovinskog fonda. Naime, omogućena je promjena kategorije obveznog mirovinskog fonda jednom godišnje, bilo kada tijekom godine, unutar istog mirovinskog društva ili prelaskom u obvezni mirovinski fond kojim upravlja drugo mirovinsko društvo, a ne samo u kalendarskom mjesecu u kojem je osiguranik rođen. Što se tiče automatskog raspoređivanja osiguranika u odnosu na dan umirovljenja, ukinut je automatski prelazak člana fonda u kategoriju C posljednjih pet godina do dana ispunjenja uvjeta starosti za ostvarivanje prava na starosnu mirovinu. Članovi koji sami ne izaberu kategoriju fonda ostat će u fondu kategorije B do odlaska u mirovinu, a prelazak u kategoriju C omogućit će im se na zahtjev. Osobama koje su već članovi fonda kategorije C omogućen je prelazak natrag u fond kategorije B pod uvjetom da im je do ostvarivanja uvjeta za mirovinu ostalo najmanje šest mjeseci. Osim toga, dana je mogućnost članovima da dulje ostanu u fondu kategorije A – do 60. godine života, umjesto do 55. godine života. Kako bi članovi mirovinskih fondova bili obaviješteni o tom pravu, uvedena je i obveza Regosu i mirovinskim društvima da u propisanim rokovima obavještavaju članove o mogućnosti ostanka u fondu kategorije A.

Kroz izmjene i dopune ZDMF-a omogućena je prijevremena jednokratna isplata ili prijevremena privremena periodična isplata sredstava članu kod kojeg je nastupio potpuni gubitak radne sposobnosti, odnosno opća nesposobnost za rad jer je takav član u potpunosti izgubio radnu sposobnost te je u skladu s propisima o mirovinskom osiguranju ostvario pravo na invalidsku mirovinu. Također je uvedena nova dužnost i obveza depozitara dobrovoljnog mirovinskog fonda da mora osiguravati da se uplate na osobne račune članova mirovinskih fondova i isplate s osnove ostvarivanja prava na mirovinu obavljaju u skladu s relevantnim zakonskim i podzakonskim propisima i prospektom mirovinskog fonda.

Izmjenama i dopunama ZMOD-a osigurana je regulacija tehničkih pričuva. Definicija tehničkih pričuva usklađena je s računovodstvenim standardom MSFI 17. Prema novom MSFI-ju 17, od 1. siječnja 2023. mirovinska osiguravajuća društva u svojim su financijskim izvještajima, umjesto

sadašnjih kategorija tehničkih pričuva, počela iskazivati obveze po ugovorima o osiguranju. Uvedene su i nove mjere u svrhu osiguravanja potrebne granice solventnosti, poput obveze izrade plana oporavka, te dodatne mjere zabrane isplate dividende kada iznos kapitala padne ispod granice solventnosti od 120 %, odnosno ispod 120 % jamstvenog kapitala („prag za obavješćivanje“). Postavljen je i mehanizam ranog upozorenja u skladu s kojim mirovinsko osiguravajuće društvo obavještava Hanfu kada kapital padne ispod 120 % potrebne granice solventnosti te je omogućen povrat vlastitih sredstava mirovinskog osiguravajućeg društva uplaćenih za pokriće manjka i dana mogućnost da mirovinsko osiguravajuće društvo ne uplati vlastita sredstava u imovinu za pokriće tehničkih pričuva pod kontroliranim uvjetima. Nadalje, povećan je iznos jednokratne isplate te su poboljšane odredbe o ugovoru o mirovini. Umjesto dosadašnjih 15 %, omogućena je jednokratna isplata u visini do 20 % ukupno kapitaliziranih sredstava u II. stupu. Omogućena je ponuda opcije isplate mirovine bez usklađivanja s inflacijom, uz obvezu pružanja kompletnih informacija o svim mogućnostima isplate, kao i detaljnog pojašnjenja rizika kod odabira opcije isplate mirovine bez usklađivanja s inflacijom. Propisane su i posljedice nesklapanja ugovora o mirovini u dijelu obveznog mirovinskog osiguranja.

4.4. Osiguranje

4.4.1. Zakonodavne aktivnosti

Tijekom 2023. Hanfa je sudjelovala u izradi Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o obveznim osiguranjima u prometu⁹¹ (dalje u tekstu: ZID ZOOP), koji se primjenjuje od 28. prosinca 2023., a kojim se u pravni poredak Republike Hrvatske implementira Direktiva 2021/2118⁹². ZID ZOOP-om uvedene su ciljane izmjene u pogledu naknada štete osobama oštećenima zbog nezgoda u slučaju nesolventnosti društva za osiguranje, minimalnih obveznih iznosa osigurateljnog pokrića, provjera osiguranja vozila koje provode države članice i korištenja potvrde o odštetnim zahtjevima ugovaratelja osiguranja od strane novog društva za osiguranje. Na temelju navedenih izmjena očekuju se aktivnosti na izradi podzakonskih propisa u 2024. godini.

⁹¹ **NN, br. 155/23**

⁹² **Direktiva (EU) 2021/2118** Europskog parlamenta i Vijeća od 24. studenoga 2021. o izmjeni Direktive 2009/103/EZ u odnosu na osiguranje od građanskopravne odgovornosti u pogledu upotrebe motornih vozila i izvršenje obveze osiguranja od takve odgovornosti, SL L 430

Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o obveznim osiguranjima u prometu

Zakon o obveznim osiguranjima u prometu (dalje u tekstu: ZOOP) uređuje obvezna osiguranja u prometu u koja se ubrajaju:

- osiguranje putnika u javnom prometu od posljedica nesretnog slučaja
- osiguranje vlasnika, odnosno korisnika vozila od odgovornosti za štete nanesene trećim osobama
- osiguranje zračnog prijevoznika, odnosno operatora zrakoplova od odgovornosti za štete nanesene trećim osobama i putnicima
- osiguranje vlasnika, odnosno korisnika brodice na motorni pogon, odnosno jahte od odgovornosti za štete nanesene trećim osobama.

Osiguranje od građanskopravne odgovornosti u pogledu upotrebe motornih vozila (obvezno osiguranje motornih vozila) posebno je važno kako za ugovaratelje osiguranja tako i za žrtve nezgoda. Ono također ima velik značaj za društva za osiguranje jer čini znatan dio poslova neživotnog osiguranja u Republici Hrvatskoj (35,5 %).

ZOOP-om je u hrvatski pravni poredak prenesena Direktiva 2009/103/EZ⁹³. Europska komisija provela je 2017. evaluaciju funkcioniranja te Direktive, među ostalim njezine učinkovitosti, djelotvornosti i usklađenosti s drugim politikama EU-a. Zaključak evaluacije bio je da Direktiva u cjelini dobro funkcionira te da u pogledu većine aspekata nije potrebna njezina izmjena. Međutim, utvrđeno je ipak nekoliko područja koja iziskuju određene promjene, a koja se odnose na:

- **modifikaciju definicije vozila** – jedan od poticaja za nova rješenja jest činjenica da su u 2009. na tržište došle mnoge nove vrste vozila na motorni pogon koje nisu bile obuhvaćene dotadašnjom definicijom „vozila“. Neka od njih pogonjena su isključivo električnim motorom, a neka pomoćnom opremom. Stoga se javila potreba takva vozila uzeti u obzir pri definiranju značenja „vozila“, pri čemu bi se definicija trebala temeljiti na općim značajkama takvih vozila, posebno na njihovim najvećim konstrukcijskim brzinama i neto masama, te bi njome trebalo obuhvatiti samo vozila koja pogoni isključivo mehanička snaga.
- **definiciju uporabe vozila** – pokretač izmjena svakako su i presude Suda Europske unije⁹⁴ kojima se pojasnilo značenje pojma „upotreba vozila“, a čija je definicija uvedena u interesu pravne sigurnosti. Navedena definicija podrazumijeva kako se motorna vozila, neovisno o njihovim značajkama, obično upotrebljavaju kao prijevozna sredstva, a njihova

⁹³ **Direktiva 2009/103/EZ** Europskog parlamenta i Vijeća od 16. rujna 2009. u odnosu na osiguranje od građanskopravne odgovornosti u pogledu upotrebe motornih vozila i izvršenje obveze osiguranja od takve odgovornosti (kodificirana verzija), SL L 114

⁹⁴ U predmetima Vnuk, Rodrigues de Andrade i Torreiro

upotreba odnosi se na svaku upotrebu koja je u skladu s njihovom uobičajenom funkcijom, neovisno o terenu na kojem se motorno vozilo upotrebljava te o tomu je li ono u stanju mirovanja ili u pokretu.

- **dogadjanja i aktivnosti povezane s motornim sportom**⁹⁵, a koji nisu obuhvaćeni Direktivom 2009/103/EZ – oštećenim se stranama treba isplatiti naknada štete na način koji je što bliži načinu na koji bi im se isplatila takva naknada u skladu s Direktivom 2009/103/EZ.
- **nezgode koje uključuju prikolice za koje je izdano osiguranje od odgovornosti** za štetu nanесenu trećim osobama zasebno od onog od vučnog vozila – oštećena osoba trebala bi moći podnijeti odštetni zahtjev protiv osiguravatelja prikolice, ako je tako predviđeno nacionalnim pravom, te od osiguravatelja prikolice dobiti informacije o identitetu osiguravatelja vučnog vozila ili informacije o mehanizmu za naknadu štete.
- **priznavanje postavljenih odštetnih zahtjeva pri sklapanju nove police osiguranja** – sadržaj i oblik tih potvrda nužno je ujednačiti kako bi se pojednostavnila provjera i autentifikacija potvrda o odštetnim zahtjevima. Osim toga, društva za osiguranje koja pri određivanju premija osiguranja motornog vozila uzimaju u obzir potvrde o odštetnim zahtjevima ne bi smjela diskriminirati na temelju državljanstva ili države članice boravišta ugovaratelja osiguranja.
- **nesolventnost društva za osiguranje** – potrebno je javno objaviti kada je izdan nalog ili je donesena odluka o pokretanju stečajnog ili likvidacijskog postupka, a tijelo koje je osnovano ili ovlašteno za naknadu štete oštećenim osobama u slučaju nesolventnosti društva za osiguranje u matičnoj državi članici trebalo bi o tom nalogu ili odluci obavijestiti takva tijela u svim drugim državama članicama te bi trebalo biti nadležno za to da u svim fazama postupka zatraži informacije, daje informacije drugim relevantnim nadležnim i drugim tijelima i dionicima u EU-u, prima informacije od njih te s njima surađuje.

Slijedom navedenog, Direktivu 2009/103/EZ trebalo je na odgovarajući način izmijeniti te je donesena Direktiva EU 2021/2118⁹⁶, a čije su odredbe unesene u hrvatsko zakonodavstvo kroz izmjene ZOOP-a.

Tako su najprije izmijenjene definicije pojmova „vozilo“, „upotreba vozila“, „oštećena osoba“ i „matična država članica“ te je isključena dužnost sklapanja i obnove obveznog osiguranja od automobilske odgovornosti u odnosu na vozila koja su privremeno ili trajno povučena iz upotrebe ili zabranjena za upotrebu u

⁹⁵ Uključujući utrke i natjecanja, kao i treniranje, testiranje i demonstracije dopuštene u skladu s nacionalnim pravom svake države članice EU-a

⁹⁶ **Direktiva (EU) 2021/2118** Europskog parlamenta i Vijeća od 24. studenoga 2021. o izmjeni Direktive 2009/103/EZ u odnosu na osiguranje od građanskopravne odgovornosti u pogledu upotrebe motornih vozila i izvršenje obveze osiguranja od takve odgovornosti, SL L430/1

skladu s posebnim propisima ili koja se upotrebljavaju isključivo na područjima na kojima je pristup ograničen u skladu s posebnim propisima.

U slučaju ulaska u Republiku Hrvatsku vozila koja se uobičajeno nalaze na području druge države članice ili treće zemlje propisano je kako je policija ovlaštena obavljati nesustavne kontrole posjedovanja valjane međunarodne isprave o osiguranju od automobilske odgovornosti. Navedene kontrole trebaju se provoditi u okviru nadzora koji nije usmjeren isključivo na provjeru osiguranja te trebaju biti dio općeg sustava provjera koje se provode i u pogledu vozila koja se uobičajeno nalaze na području Republike Hrvatske i za njihovu provedbu nije nužno zaustavljanje vozila.

Nadalje, uvedena je i obveza vlasnika vozila koji namjerava upotrijebiti vozilo u događanjima i aktivnostima povezanim s motornim sportom da sklopi ugovor o osiguranju od automobilske odgovornosti koji mora obuhvaćati i odgovornost za štetu koju takvom upotrebom može nanijeti bilo kojoj trećoj strani, uključujući gledatelje i druge osobe. Navedena obveza postoji kada organizator te aktivnosti ili bilo koja druga strana nemaju alternativnu policu osiguranja. Pravo na naknadu štete neće imati vozač vozila koji sudjeluje u aktivnostima povezanim s motornim sportom kao ni vlasnik vozila koje se upotrebljava u tim aktivnostima u slučaju štete nastale upotrebom vozila u tim aktivnostima.

Isto tako, izmjenama ZOOP-a propisano je da osiguranje od automobilske odgovornosti pokriva štetu nastalu od vučnog vozila kao i štetu nastalu od priključnog vozila na način da za štetu trećim osobama solidarno odgovaraju vlasnici obaju vozila⁹⁷. Oštećena osoba može stoga podnijeti odštetni zahtjev ili osiguratelju vučnog vozila ili osiguratelju priključnog vozila. Društvo za osiguranje koje je oštećenoj osobi nadoknadilo štetu ima pravo na naknadu isplaćenog iznosa, kamatu i troškove od osiguratelja vučnog, odnosno priključnog vozila ako postoji odgovornost njegovog osiguranika za štetu. U slučaju kad je vučno ili priključno vozilo neosigurano ili nepoznato, pravo na naknadu isplaćenog iznosa društvo može zatražiti od Hrvatskog ureda za osiguranje.

Osim toga, izmjenama ZOOP-a propisano je da su društva za osiguranje dužna izdati potvrdu o eventualno postavljenim odštetnim zahtjevima te su propisane informacije koje takva potvrda mora sadržavati te kako se ta potvrda daje na propisanom obrascu⁹⁸. Propisuje se i da je društvo za osiguranje koje pri određivanju premije za osiguranje ili pri primjeni popusta uzima u obzir potvrde o odštetnim zahtjevima dužno na svojim internetskim stranicama objaviti način na koji ih upotrebljava, te da je društvo za osiguranje dužno s potvrdama izdanim u drugim državama članicama postupati jednako kao s onima izdanim u RH, ne diskriminirajući ugovaratelje osiguranja.

⁹⁷ Ako je šteta nastala od vučnog ili priključnog vozila dok su oba vozila bila spojena i činila jednu cjelinu ili ako je šteta nastala tijekom vožnje nakon odvajanja priključnog vozila.

⁹⁸ Njegov oblik i sadržaj provedbenim će aktom utvrditi Europska komisija.

Naposljetku, izmjenama i dopunama ZOOP-a propisana je obveza naknade štete iz namjenskih sredstava Garancijskog fonda kada oštećene osobe nisu mogle naplatiti štetu zbog otvaranja postupka likvidacije ili stečaja društva za osiguranje.

Osim implementacije Direktive (EU) 2021/2118, izmjenama i dopunama ZOOP-a u postojeći normativni okvir unesene su i neke dodatne značajnije izmjene:

- uvedene su odredbe povezane s automatiziranim vozilima; uvedena je definicija automatiziranog vozila te se regulira osiguranje od građanskopravne odgovornosti u pogledu upotrebe automatiziranih vozila vodeći računa o njihovim specifičnostima
- uvedene su definicije operatora bespilotnog zrakoplova kao i putnika u zrakoplovu
- Hanfi je dan mandat da donese pravilnike kojima će detaljnije propisati obveze osiguratelja u pogledu rješavanja odštetnih zahtjeva i kojim će detaljnije propisati način obračuna i rokove uplate doprinosa u garancijski fond.

4.4.2. Podzakonski propisi

U 2023. godini Hanfa je donijela novi Pravilnik o načinu obračuna i rokovima uplate doprinosa te načinu vođenja i uporabi imovine namijenjene za obveze Garancijskog fonda⁹⁹, kojim su propisani način obračuna i rokovi uplate doprinosa, način vođenja i uporaba imovine namijenjene za obveze Garancijskog fonda te način i rokovi dostavljanja izvješća o stanju imovine namijenjene za obveze Garancijskog fonda. Pravilnik se nomotehnički usklađuje s terminologijom u Zakonu o izmjenama i dopunama Zakona o osiguranju¹⁰⁰ (dalje u tekstu: ZID ZOS) prema kojem, zbog primjene MSFI-ja 17, više neće postojati zaračunata bruto premija. Dodatno se uređuje način dostave izvještaja o stanju imovine namijenjene za obveze Garancijskog fonda koje HUO dostavlja Hanfi te se usklađuju vrijednosti najnižeg iznosa na koji mora glasiti instrument za osiguranje izvršenja obveza Garancijskog fonda i iznos osnovice te obrazac izvješća o stanju imovine namijenjene za obveze Garancijskog fonda u eurima zbog Zakona o uvođenju eura. Također, detaljnije se uređuje postupanje HUO-a kod određivanja iznosa uplate doprinosa te se HUO-u propisuje nova obveza praćenja rizika koncentracije i kreditne kvalitete banaka čije garancije koriste društva za osiguranje (kad se takve garancije koriste kao instrumenti osiguranja).

Hanfa je u 2023. donijela osam pravilnika¹⁰¹ u vezi s poslovanjem društava za osiguranje i distributera osiguranja. Tako je, radi provjere postupaju li njezini subjekti nadzora u skladu s propisima o distribuciji osiguranja, a sve u cilju očuvanja i unaprjeđenja zaštite

⁹⁹ **NN, br. 20/23**

¹⁰⁰ **NN, br. 151/22**

¹⁰¹ Popis pravilnika koje je Hanfa donijela u 2023. nalazi se u Dodacima.

ugovaratelja osiguranja, osiguranika i korisnika iz ugovora o osiguranju, donesen Pravilnik o provođenju tajnog nadzora¹⁰². Tajni nadzor Hanfa provodi:

- putem tajnih kupovina u kojima tajni kupac iskazuje jasnu i nedvojbenu namjeru sklapanja ugovora o osiguranju odnosno kupovine određenog proizvoda osiguranja
- pregledom i analizom izvješća tajnog kupca o postupanju subjekta nadzora u provedenoj tajnoj kupnji i
- provjerom je li subjekt nadzora postupio i tajnog kupca informirao u skladu s propisima o distribuciji osiguranja.

Pravilnikom o izvještavanju o značajnim promjenama i izvještavanju na zahtjev Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga¹⁰³ Hanfa je propisala sadržaj izvješća o značajnim promjenama i izvješća na zahtjev Hanfe odnosno način i rokove njihova dostavljanja Hanfi. Navedenim pravilnikom:

- usklađuje se terminologija s onom u ZID ZOS-u te se njime uvodi obveza dostave prethodne obavijesti o namjeri donošenja odluke o sazivanju glavne skupštine društva tri dana prije donošenja odluke
- uvodi se obveza obavještavanja Hanfe o početku i prestanku obavljanja poslova osiguranja u drugim državama (ako se one pružaju putem podružnice ili izravno) te se proširuje obveza dostave dodatne dokumentacije kod obavijesti za cjenike životnih osiguranja u vezi s MSFI-jem 17
- propisuje se nova obveza dostave informacija i dokaza o primjerenom vođenju evidencija o izračunima vrijednosti na temelju kojih društvo za osiguranje izvršava obveze koje proizlaze iz ugovora o osiguranju, kao i detalji o samim izračunima te tehničkim postavkama izračuna vrijednosti na temelju kojih društvo za osiguranje izvršava obveze koje proizlaze iz ugovora o osiguranju, što se osobito odnosi na podloge za otkupne i kapitalizirane vrijednosti, pripisanu dobit te na obveze po zahtjevu za isplatu osigurnine ili naknade štete
- ukida se obveza obavještavanja Hanfe o pritužbama jer je to uređeno drugim pravilnikom
- proširuje se opseg podataka koje društvo dostavlja o distributerima u pogledu toga koje vrste osiguranja pojedini distributer distribuira. Za distributere je dodana i referenca na Smjernice Hanfe za obavljanje poslova osiguranja, dok je za HUU dorađena odredba o dostavi podataka o upisu u sudski registar i sazivanju Skupštine.

Pravilnikom o strukturi i sadržaju financijskih i dodatnih izvještaja društva za osiguranje odnosno društva za reosiguranje¹⁰⁴ Hanfa je propisala strukturu i sadržaj financijskih, dodatnih, godišnjih i konsolidiranih godišnjih izvještaja društva za (re)osiguranje, način i rokove njihova dostavljanja Hanfi, sadržaj registra imovine za pokriće statutarnih tehničkih pričuva prema računovodstvenim propisima te opseg, način i rokove

¹⁰² **NN, br. 76/23**

¹⁰³ **NN, br. 20/23**

¹⁰⁴ **NN, br. 20/23**

izvještavanja. Pravilnik se nomotehnički usklađuje s terminologijom u ZID ZOS-u zbog stupanja na snagu MSFI-ja 17 i MSFI-ja 9 te se njime

- mijenjaju temeljni financijski izvještaji
- uvode novi obrasci (dodatni izvještaji) koji pružaju dodatne informacije o stavkama u skladu s novim računovodstvenim standardima
- uvodi obveza dostave podataka o distributerima (naplaćena premija i fakturirana provizija)
- ukidaju sljedeći obrasci: Izvještaj o starosnoj strukturi potraživanja iz poslova osiguranja (SSP), Izvještaj o prihodima i troškovima ulaganja prema izvoru sredstava (PiT), Račun dobiti i gubitka za poslove reosiguranja (RDG-R), Izvještaj o ročnoj usklađenosti imovine za pokriće matematičke pričuve s obvezama iz matematičke pričuve (RU-MP) i Izvještaj o ročnoj usklađenosti imovine za pokriće tehničkih pričuva osim matematičke pričuve s obvezama iz tehničkih pričuva osim matematičke pričuve (RU-TP).

Pravilnikom o reviziji u društvu za osiguranje¹⁰⁵ propisan je sadržaj revizije za potrebe Hanfe, način i rokovi dostave kao i razlozi za odbijanje godišnjih financijskih izvještaja društva za osiguranje odnosno godišnjih konsolidiranih financijskih izvještaja koji su predmet zakonske revizije. Nomotehnički se usklađuje postojeći pravilnik s terminologijom u ZID ZOS-u te se dodatno uređuje način dostave izvještaja Hanfi (prethodni izvještaji dostavljali su se u papirnatom obliku, dok je ovim Pravilnikom predviđena dostava u skladu s tehničkom uputom Hanfe).

U svrhu upravljanja rizicima kod malih društava za osiguranje Hanfa je donijela Pravilnik o dodatnim zahtjevima za mala društva za osiguranje¹⁰⁶, kojim se propisuju izračun i adekvatnost kapitala, izračun granice solventnosti, upravljanje likvidnošću, kvalitativni i kvantitativni kriteriji ulaganja imovine, sadržaj poslovnog plana kao i izvještavanje Hanfe. Prema MSFI-ju 17 ukinuto je bruto i neto prikazivanje te se uvodi:

- faktor utjecaja reosiguranja na pokrivenost statutarnih tehničkih pričuva životnih osiguranja
- faktor utjecaja reosiguranja na pokrivenost rizičnog kapitala za poslove životnog osiguranja
- faktor utjecaja reosiguranja za poslove neživotnog osiguranja.

S obzirom na to da su društva za osiguranje odnosno društva za reosiguranje dužna voditi i obrađivati statističke podatke o poslovima (re)osiguranja, rizicima koje pokriva (re)osiguranje te osiguranim slučajevima i štetama, Hanfa je donijela Pravilnik o statističkim standardima osiguranja¹⁰⁷, kojim su propisani statistički standardi za obrađivanje takvih podataka te su određeni rokovi i način izvještavanja Hanfe o njima. Pravilnik se nomotehnički usklađuje s terminologijom u ZID ZOS-u zbog stupanja na snagu MSFI-ja 17 te se uvodi obveza izvještavanja o naplaćenju premiji i likvidiranim

¹⁰⁵ **NN, br. 20/23**

¹⁰⁶ **NN, br. 20/23**

¹⁰⁷ **NN, br. 20/23**

štetama po linijama poslovanja i po rizicima, obveza mjesečnog izvještavanja o naplaćenju premiji i likvidiranim štetama te obveza izvještavanja o premiji osiguranja od požara.

Osim toga, Hanfa je donijela i Pravilnik o minimalnim standardima koji se primjenjuju u postupku obračuna statutarnih tehničkih pričuva¹⁰⁸. Tim Pravilnikom:

- propisuju se minimalni standardi koji se primjenjuju u postupku obračuna statutarnih tehničkih pričuva i uređuju poslovi imenovanog ovlaštenog aktuara
- definira se minimalni sadržaj Izvješća i mišljenja imenovanog ovlaštenog aktuara
- određuju se obveze društva za osiguranje u vezi s poslovima imenovanog ovlaštenog aktuara, interni akti u vezi sa statutarnim tehničkim pričuvama, obveza ažuriranja internih akata, način dokumentiranja obračuna statutarnih tehničkih pričuva, pripadajuće kontrole, mišljenje nezavisnog ovlaštenog aktuara o pouzdanosti i adekvatnosti statutarnih tehničkih pričuva prilikom revizije, posebni standardi i minimalni standardi koji se odnose na postupke u vezi s vrednovanjem prema MSFI-ju 17 te literatura koja se smatra standardnom u pogledu statutarnih tehničkih pričuva.

Osim donošenja novih, Hanfa je u području tržišta osiguranja tijekom 2023. izmijenila i dva važeća pravilnika:

- Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o uvjetima za obavljanje funkcije člana uprave, člana nadzornog odbora društva za osiguranje odnosno društva za reosiguranje, prokurista društva za osiguranje odnosno društva za reosiguranje i ovlaštenog zastupnika podružnice društva za osiguranje odnosno društva za reosiguranje¹⁰⁹, kojim su u bitnome uvedene izmjene povezane s primjerenosti i procjenom sukoba interesa za članove uprave društva za osiguranje odnosno društva za reosiguranje te je detaljnije propisana mogućnost izdavanja prethodnog odobrenja za obavljanje funkcije člana uprave za mandat kraći od zahtijevanog. Naime, Pravilnikom su sada eksplicitno navedeni slučajevi u kojima Hanfa može izdati prethodno odobrenje za obavljanje funkcije člana uprave za mandat kraći od zahtijevanog, primjerice, kada se kandidat kandidira za novo mandatno razdoblje u istom društvu, a društvo opetovano ima poteškoća s održavanjem adekvatnosti kapitala, ako iz podataka kojima Hanfa raspolaže proizlazi neurednost i nedosljednost po propisanim obvezama u obaveštavanju Hanfe od strane društva i sl.
- Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o stručnosti i primjerenosti distributera osiguranja i distributera reosiguranja i upisu u registar¹¹⁰, kojim je olakšana prijava i polaganje ispita za distributera osiguranja na način da se navedeno provodi isključivo *online*.

¹⁰⁸ [NN, br. 76/23](#)

¹⁰⁹ [NN, br. 30/23](#)

¹¹⁰ [NN, br. 45/23](#)

4.5. Ostale normative aktivnosti

4.5.1. Zakonodavne aktivnosti

Novi Zakon o mjerama ograničavanja¹¹¹ stupio je na snagu 15. studenoga 2023. godine. Hanfa je zadužena za nadzor provedbe mjera ograničavanja kod subjekata koje nadzire na temelju ZSPNFT-a¹¹² te onih subjekata kojima izdaje odobrenje za rad u skladu s posebnim propisima. U roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu Zakona o mjerama ograničavanja subjekti nadzora dužni su uspostaviti politike, kontrole i postupke za provođenje mjera ograničavanja. SKDD d.d. (kao

Mjere ograničavanja

obuhvaćaju ograničenje raspolaganja imovinom, zabranu ulaska na državno područje Republike Hrvatske ili zabranu tranzita preko državnog područja Republike Hrvatske, potpuni ili djelomični prekid gospodarskih odnosa, potpuno ili djelomično ograničenje trgovine, uvoza, izvoza, provoza, pružanja usluga te poštanskog prometa, prometnih, elektroničkih i drugih komunikacija, embargo na oružje i vojnu opremu, prekid diplomatskih odnosa i druge mjere u skladu s međunarodnim i europskim pravom.

središnji depozitorij vrijednosnih papira u Republici Hrvatskoj) je izrijekom određen kao subjekt nadležan za primjenu mjera ograničavanja nad nematerijaliziranim vrijednosnim papirima. U skladu s predmetnim Zakonom, Hanfa sudjeluje u Stalnoj skupini za primjenu i praćenje provedbe mjera ograničavanja, kojom koordinira Ministarstvo vanjskih i europskih poslova. Isto tako, Hanfa je dužna informirati subjekte nadzora o sankcijama na snazi kao i o smjernicama i uputama za njihovo provođenje.

U skladu s novim zakonskim uređenjem, obveznici Zakona dužni su mjere ograničavanja uvedene rezolucijama kao i konsolidirane sankcijske popise Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda primjenjivati od trenutka njihove objave na internetskim stranicama Ministarstva vanjskih i europskih poslova. U tom se smislu internetska stranica Ministarstva vanjskih i europskih poslova smatra primarnim izvorom za informacije o stupanju na snagu mjera ograničavanja te će sadržavati ažurirane poveznice na važeće sankcijske popise Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda i Europske unije.

Odobranje odstupanja od zabrana iz sankcijskog režima za subjekte nadzora Hanfe u nadležnosti je pojedinog ministarstva, dok je Hanfa dužna dostaviti mišljenje na zahtjev nadležnog ministarstva.

4.5.2. Podzakonski propisi

Donesena su dva nova pravilnika na temelju ZSPNFT-a:

- Pravilnik o vođenju registra pružatelja usluga virtualne imovine i procjeni dobrog ugleda fizičkih osoba u pružateljima usluga virtualne imovine¹¹³ i

¹¹¹ **NN, br. 133/23**

¹¹² NN, br. **108/2017, 39/2019, 151/2022**

¹¹³ **NN, br. 69/23**

- Pravilnik o nadzornim izvještajima i informacijama o pitanjima bitnim za obavljanje nadzora ili za praćenje usklađenosti obveznika u smislu Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma¹¹⁴.

Pravilnikom o vođenju registra pružatelja usluga virtualne imovine i procjeni dobrog ugleda fizičkih osoba u pružateljima usluga virtualne imovine uređena je provedba obveze upisa VASP-ova u registar Hanfe (uz provjeru uvjeta dobrog ugleda za vlasnike i članove uprave), a koja je uvedena Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma¹¹⁵. Pravilnikom je propisan postupak upisa u registar VASP-ova i procjene dobrog ugleda za vlasnike i članove upravljačkog tijela VASP-ova te dostava izvješća o usklađenosti, čiji je fokus na profilu rizika SPNFT-a.

Pravilnikom o nadzornim izvještajima i informacijama o pitanjima bitnim za obavljanje nadzora ili za praćenje usklađenosti obveznika u smislu ZSPNFT-a Hanfa je detaljnije propisala minimalni sadržaj te način i rokove izrade i dostave nadzornih izvještaja i informacija.

Hanfa je također izmijenila Pravilnik o postupku procjene rizika od pranja novca i financiranja terorizma te načinu provođenja mjera pojednostavljene i pojačane dubinske analize stranke¹¹⁶ te je uvedenim izmjenama osigurala njegovu primjenu na VASP-ove. Izmjenama tog Pravilnika također je osigurano da će se na VASP-ove primjenjivati i Smjernice EBA-e o dubinskoj analizi stranaka i čimbenicima koje bi kreditne i financijske institucije trebale uzeti u obzir pri procjeni rizika od pranja novca i financiranja terorizma koji je povezan s pojedinačnim poslovnim odnosima i povremenim transakcijama (EBA/GL/2021/02), a koje su donesene na temelju članka 17. i članka 18. stavka 4. Direktive (EU) 2015/849¹¹⁷.

U području leasinga i faktoringa Hanfa je donijela dva pravilnika:

- Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o uvjetima za članstvo u upravi i nadzornom odboru leasing društva¹¹⁸ i
- Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o uvjetima za članstvo u upravi i nadzornom odboru faktoring društva¹¹⁹, kojima su uvedene manje izmjene.

Pravilnikom o izračunu, visini i naplati naknada koje se plaćaju Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga za 2023. godinu¹²⁰ Hanfa je propisala naknade za nadzor koje plaćaju novi subjekti nadzora Hanfe: pružatelji usluga skupnog financiranja i kreditne institucije koje pružaju usluge skupnog financiranja te izdavatelji pokrivenih obveznica. Naknade za ostale subjekte nadzora nisu se mijenjale, već su se usklađivale s eurskim iznosima.

¹¹⁴ [NN, br. 76/23](#)

¹¹⁵ [NN, br. 151/22](#)

¹¹⁶ [NN, br. 69/23](#)

¹¹⁷ [Direktiva \(EU\) 2015/849](#) Europskog parlamenta i Vijeća od 20. svibnja 2015. o sprječavanju korištenja financijskog sustava u svrhu pranja novca ili financiranja terorizma, o izmjeni Uredbe (EU) 648/2015 Europskog parlamenta i Vijeća te o stavljanju izvan snage Direktive 2005/60/EZ Europskog parlamenta i Vijeća i Direktive Komisije 2006/70/EZ, SL L 141

¹¹⁸ [NN, br. 21/23](#)

¹¹⁹ [NN, br. 45/23](#)

¹²⁰ [NN, br. 155/22](#)

LICENCIRANJE I EDUKACIJE

5. LICENCIRANJE I EDUKACIJE

U postupcima licenciranja, kako fizičkih tako i pravnih osoba, u skladu s relevantnom regulativom, Hanfa provjerava ispunjavanje propisanih uvjeta za izdavanje odobrenja i suglasnosti.

Uvjeti koje Hanfa provjerava prilikom osnivanja društava odnose se na regulatorne i organizacijske zahtjeve, dok prilikom licenciranja članova uprave i nadzornog odbora subjekata nadzora, prije mogućeg izdavanja odobrenja provjerava ugled i integritet kandidata, njihovo radno iskustvo, stručnost i ostale uvjete propisane zakonskim i podzakonskim propisima. U postupcima promjene vlasništva subjekata nadzora Hanfe, odnosno imatelja kvalificiranih udjela provjerava se dobar ugled, financijsko stanje te transparentno podrijetlo sredstava za financiranje namjeravanog stjecanja.

Hanfa održavanjem ispita za stjecanje ovlaštenja u području distribucije osiguranja te izdavanjem uvjerenja o položenom ispitu u području tržišta kapitala, mirovinskih fondova i mirovinskih osiguravajućih društava, brine o adekvatnom licenciranju i osposobljenosti osoba koje djeluju na tom području.

5.1. Licenciranje

Hanfa je u 2023. provela 235 postupaka licenciranja, koji su obuhvaćali izdavanje odobrenja za stjecanje kvalificiranog udjela, odobrenja za rad te odobrenja za obavljanje funkcije člana uprave i člana nadzornog odbora, odobrenja za statusnu promjenu pripajanja, izdavanje ovlaštenja za obavljanje poslova ovlaštenog aktuaru te izdavanje dozvola za obavljanje poslova distribucije osiguranja i reosiguranja, kao i postupke u kojima se utvrđuje prestanak važenja dozvole.

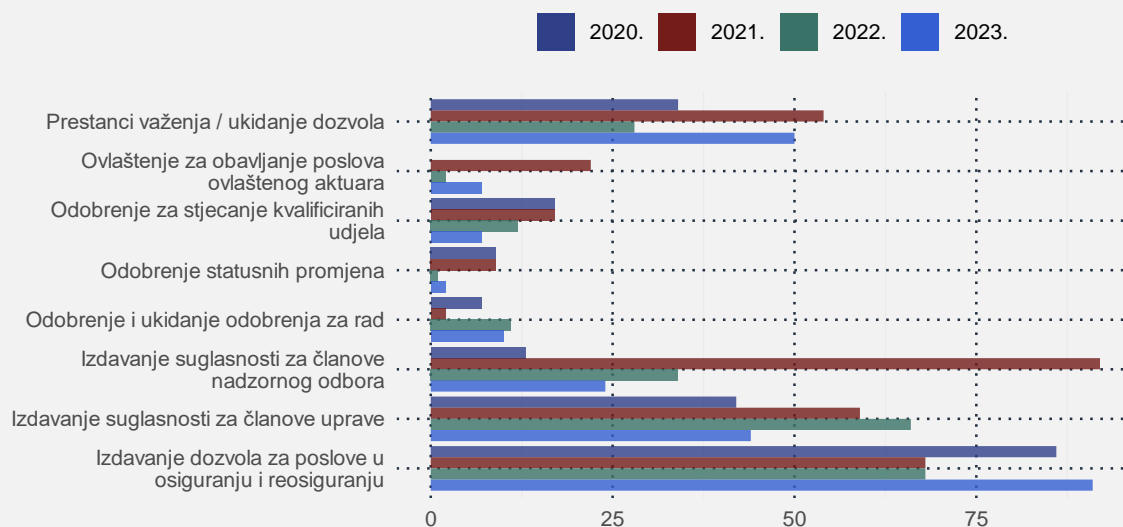
Najveći broj zahtjeva za licenciranje odnosio se na zahtjeve za izdavanje dozvola za obavljanje poslova distribucije osiguranja i reosiguranja (71), od čega je najveći broj odobrenja izdan obrtima za zastupanje u osiguranju (54) za obavljanje poslova distribucije osiguranja.

5.1.1. Tržište kapitala

Hanfa je u 2023. izdala tri suglasnosti za imenovanje člana uprave investicijskog društva. Jednom investicijskom društvu izdano je odobrenje i za pružanje pomoćne usluge na temelju odredbi zakona kojima se uređuje tržište kapitala. Isto tako, izdana

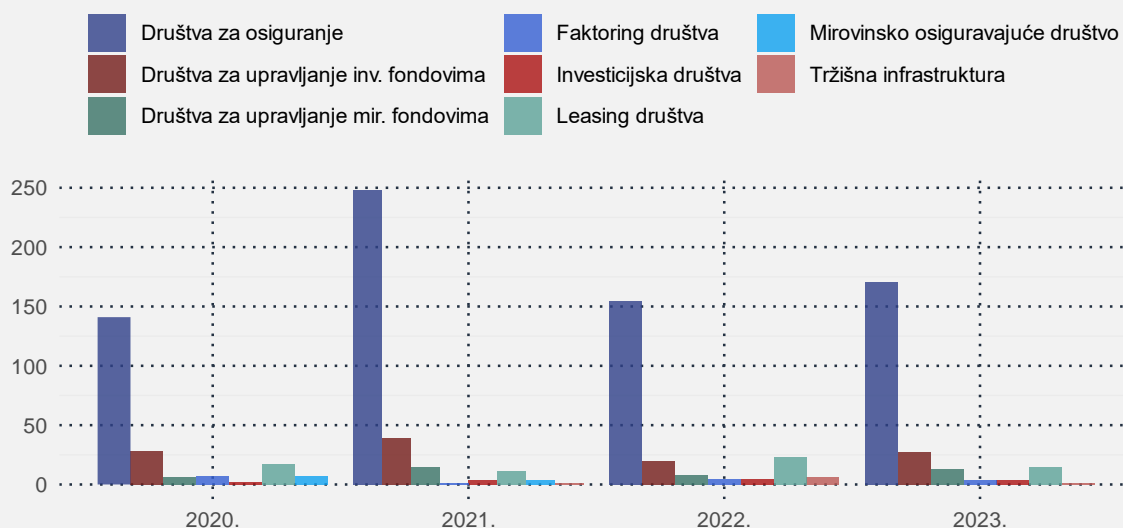
je jedna suglasnost za imenovanje člana uprave središnje druge ugovorne strane, a obustavljeno je pet postupka koji su se odnosili na osnivanje novog investicijskog društva.

Slika 5.1. Postupci licenciranja prema vrsti postupka

Izvor: Hanfa

Slika 5.2. Postupci licenciranja prema industriji

Izvor: Hanfa

5.1.2. Investiranje

U 2023. izdano je šest odobrenja za rad društvima za upravljanje alternativnim investicijskim fondovima, jedno u kategoriji veliki UAIF, dva u kategoriji srednji UAIF i tri u kategoriji mali UAIF. Odobrenje za rad u kategoriji veliki UAIF izdano je postojećem UAIF-u koji je imao odobrenje za rad u kategoriji mali UAIF. Odobrenje za rad u kategoriji srednji UAIF izdano je jednom novom društvu za upravljanje alternativnim investicijskim fondovima, a drugo je izdano postojećem UAIF-u koji je imao odobrenje za rad u kategoriji veliki UAIF. Dva odobrenja za rad u kategoriji mali UAIF izdana su novim društvima za upravljanje alternativnim investicijskim fondovima, a jedno odobrenje za rad u kategoriji mali UAIF izdano je postojećem UAIF-u koji je imao odobrenje za rad u kategoriji srednji UAIF.

Izdano je i 14 odobrenja za obavljanje funkcije člana uprave društava za upravljanje investicijskim fondovima. Od toga pet odobrenja za obavljanje funkcije člana uprave društva za upravljanje UCITS-ima, pet za obavljanje funkcije člana uprave UAIF-ovima te četiri za obavljanje funkcije člana uprave društava za upravljanje UCITS-ima i UAIF-ovima. Jedan je postupak za izdavanje odobrenja za obavljanje funkcije člana uprave društva za upravljanje investicijskim fondovima obustavljen.

Tijekom 2023. izdano je pet suglasnosti za stjecanje kvalificiranih udjela u društvima za upravljanje investicijskim fondovima. Od toga su se tri suglasnosti odnosile na izravno, a dvije na neizravno stjecanje kvalificiranog udjela.

Hanfa je u 2023. izdala dva odobrenja za statusnu promjenu pripajanja društva za upravljanje investicijskim fondovima iz Republike Hrvatske drugom društvu za upravljanje investicijskim fondovima iz Republike Hrvatske.

5.1.3. Mirovinski sustav

Hanfa je u 2023. izdala tri odobrenja za obavljanje funkcije člana uprave mirovinskog društva i deset odobrenja za obavljanje funkcije člana nadzornog odbora mirovinskog društva. Od toga su se četiri odobrenja odnosila na članove nadzornog odbora mirovinskih društava koje je imenovala Vlada Republike Hrvatske, a radi zaštite interesa članova obveznih mirovinskih fondova.

Osim toga, tijekom 2023. Hanfa je izdala dva odobrenja za obavljanje funkcije člana uprave mirovinskog osiguravajućeg društva.

5.1.4. Osiguranje

U 2023. Hanfa je domaćem društvu za osiguranje izdala odobrenje za statusnu promjenu pripajanja drugog društva za osiguranje sa sjedištem u Republici Hrvatskoj.

Nadalje, tijekom 2023. izdano je osam odobrenja za članove uprave društava za osiguranje, 14 odobrenja za članove nadzornog odbora društava za osiguranje te sedam ovlaštenja za obavljanje poslova ovlaštenog aktuaru. Najviše dozvola (71) izdano je u segmentu distribucije osiguranja i reosiguranja, a većina njih (54) odnosila se na obrte za zastupanje u osiguranju. Isto tako, u segmentu distribucije osiguranja i

reosiguranja Hanfa je donijela 50 rješenja o prestanku važenja dozvola za obavljanje djelatnosti distribucije osiguranja, što je povećanje od 79 % u odnosu na 2022. godinu.

5.1.5. Nebankarsko financiranje

Leasing/factoring društva

Tijekom 2023. izdano je 13 rješenja o suglasnosti za obavljanje funkcije člana uprave leasing društva. Dvama leasing društvima koja su prethodno bila u postupku likvidacije u 2023. su na temelju vlastitog zahtjeva ukinuta odobrenja za obavljanje poslova leasinga. U odnosu na factoring društva Hanfa je donijela dva rješenja kojima se daje odobrenje za obavljanje funkcije člana uprave factoring društva. Osim toga, izdana su tri odobrenja za stjecanje kvalificiranog udjela u visini od 15 % temeljnog kapitala u domaćem factoring društvu.

5.2. Ispiti i edukacije

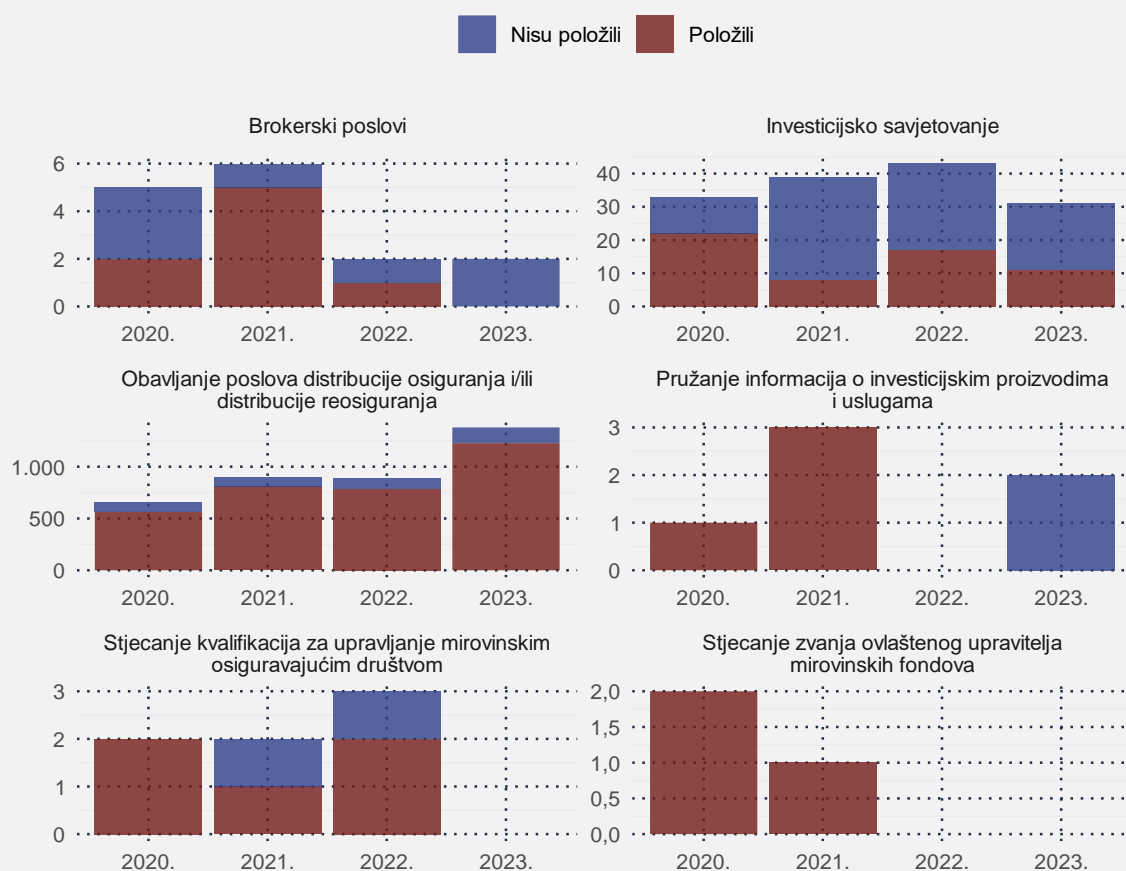
5.2.1. Ispiti iz područja tržišta kapitala, mirovinskih fondova i mirovinskih osiguravajućih društava

U 2023. održano je osam ispitnih rokova za provjeru znanja i stjecanje kvalifikacija za pružanje informacija o investicijskim proizvodima i uslugama, brokerskih poslova i investicijskog savjetovanja, stjecanja zvanja ovlaštenog upravitelja mirovinskih fondova te stjecanja kvalifikacija za upravljanje mirovinskim osiguravajućim društvom. Ispitni rokovi u 2023. održavali su se *online* i kontinuirano na dvomjesečnoj bazi, a pristupilo im je ukupno 36 kandidata, od kojih je njih 14 (39 %) uspješno položilo ispit.

5.2.2. Ispiti za provjeru stručnih znanja potrebnih za obavljanje poslova distribucije osiguranja i/ili distribucije reosiguranja i kontinuirana edukacija distributera

Ispiti se održavaju *online* na tjednoj bazi, a obuhvaćaju provjeru znanja prema izabranoj skupini osiguranja, kategoriji posrednika i sporednih posrednika u osiguranju i proizvodima osiguranja ili reosiguranja koje posrednik namjerava distribuirati. U 2023. ispitu je pristupilo ukupno 1.415 kandidata, što je za 60 % više u odnosu na 2022. godinu. Stručnost distributera osiguranja i/ili reosiguranja, osim polaganja ispita za provjeru stručnih znanja potrebnih za obavljanje poslova distribucije osiguranja i/ili distribucije reosiguranja, podrazumijeva i održavanje potrebne razine znanja i sposobnosti distributera tijekom cijelog razdoblja obavljanja poslova distribucije osiguranja i/ili distribucije reosiguranja. Stoga je i u 2023. nastavljeno praćenje ispunjavanja obveza distributera u pogledu stalnog stručnog osposobljavanja i usavršavanja, koje je i uvjet za zadržavanje licenci.

Slika 5.3. Rezultati ispitnih rokova, prema vrsti ispita

Izvor: Hanfa

**ZAŠTITA POTROŠAČA I
UNAPRJEĐENJE
FINANCIJSKE
PISMENOSTI**

6. ZAŠTITA POTROŠAČA I UNAPRJEĐENJE FINACIJSKE PISMENOSTI

Promicanje i očuvanje stabilnosti financijskog sustava te nadzor zakonitosti poslovanja subjekata nadzora dva su temeljna cilja Hanfe. Kako bi navedeni ciljevi bili ostvarivi, potrebno je osigurati međusobno povjerenje među svim sudionicima u sektoru financijskih usluga, a najbolji je put prema tome otvorena i transparentna komunikacija s korisnicima financijskih usluga i cjelokupnom zainteresiranom javnosti. Zaštita prava i interesa korisnika financijskih usluga primarno se provodi kroz različite oblike nadzornih aktivnosti, no jednako je važna i kontinuirana edukacija i povećanje razine financijske pismenosti. Konkretno aktivnosti obuhvaćaju postupanja po predstavkama potrošača, objavu edukativnih materijala i upozorenja te održavanje raznih oblika edukacija, izravno ili *online* putem društvenih mreža.

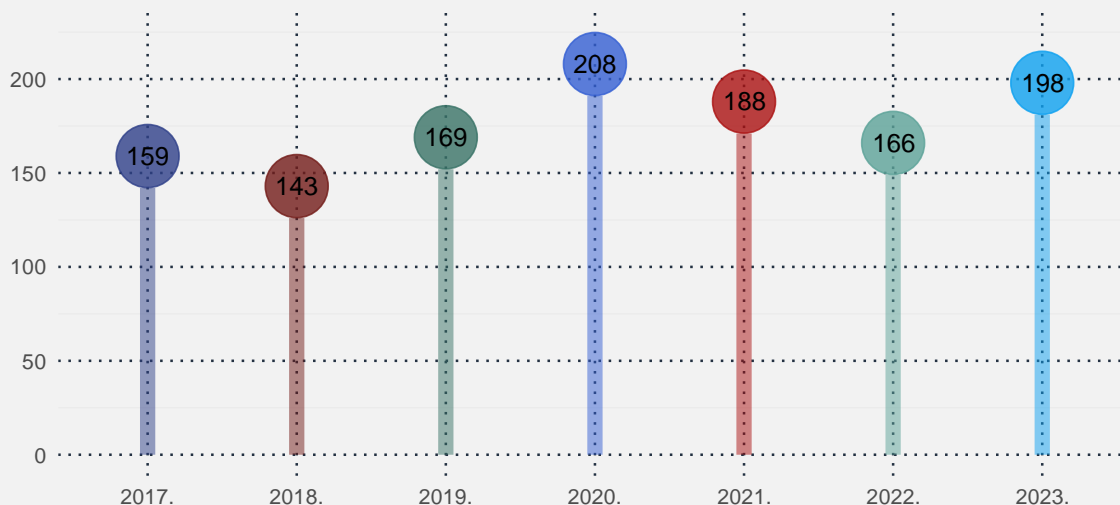
6.1. Zaštita potrošača

Osim što nadzire financijsko tržište i usluge te pravne i fizičke osobe koje pružaju te usluge s ciljem promicanja i očuvanja njihove financijske stabilnosti kao i stabilnosti financijskog sustava u cjelini, Hanfa kao nadzorno tijelo ujedno nadzire i zakonitost poslovanja subjekata nadzora u dijelu odnosa i postupanja prema korisnicima financijskih usluga. Kao jedan od bitnih indikatora postupanja subjekata nadzora prema korisnicima, Hanfa zaprima, obrađuje i analizira predstavke korisnika financijskih usluga i drugih zainteresiranih osoba iz svih područja svoje nadležnosti. Na svaku zaprimljenu predstavku odgovara se pisanim putem u roku od 30 dana. Hanfa odgovara i na predstavke koje se ne odnose na njezin djelokrug i nadležnost, obavještavajući podnositelje o toj činjenici uz prosljeđivanje predstavke relevantnom nadležnom tijelu kada je to moguće i svrsishodno. Predstavke mogu biti dostavljene u pisanom obliku neposredno (urudžbiranjem ili usmeno na zapisnik), poštom, telefaksom, elektroničkom poštom te putem obrasca objavljenog na Hanfinoj internetskoj stranici. Predstavke potrošača i drugih korisnika financijskih usluga Hanfa u okviru svojeg djelokruga i nadležnosti razmatra i uzima u obzir pri ocjeni postojanja razloga za pokretanje postupaka po službenoj dužnosti ili drugih aktivnosti, a u svrhu zaštite javnog interesa i interesa korisnika financijskih usluga ili za potrebe provjere poslovanja subjekata nadzora Hanfe u skladu sa zakonima čiju primjenu ona nadzire.

U 2023. zaprimljeno je ukupno 198 predstavi, što su 32 predstavke, odnosno 19,3 % više u odnosu na 2022. godinu.

Slika 6.1. Zaprimitljene predstavke tijekom godine

Broj predstavki

Izvor: Hanfa

Promatrano po pojedinom području tržišta financijskih usluga, vidljivo je kako se najveći broj predstavki i u 2023. odnosi na područje osiguranja, njih 104, odnosno 52,5 % od ukupnog broja. To je blago smanjenje udjela predstavki u području osiguranja u odnosu na prethodnu godinu, kada su one činile 60,8 % svih zaprimljenih predstavki. Na temelju gotovo svake treće predstavke u tom području utvrđeni su određeni nedostaci ili manjkavosti u postupanju društava, i to dominantno povezani s obradom šteta u zakonskim rokovima i neadekvatnim predugovornim informiranjem. Velika zastupljenost predstavki iz područja osiguranja može se pripisati samim obilježjima te financijske usluge, široko rasprostranjene u gotovo svim segmentima svakodnevnog života korisnika financijskih usluga, kako pravnih osoba tako i potrošača, na što upućuje i velik broj sklopljenih ugovora o osiguranju¹²¹. Stoga se može očekivati da će se upravo u tom segmentu tržišta financijskih usluga događati najveći broj prijepora između društava za osiguranje i distributera te korisnika financijskih usluga. Prijepori se u velikoj većini odnose na osnovanost odštetnih zahtjeva korisnika financijske usluge osiguranja, obveze isplate štete ili osigurnine od strane društava za osiguranje i same visine iznosa naknade štete. Tako je i najčešći razlog podnošenja predstavki Hanfi u području osiguranja i u 2023. godini bilo pitanje osnovanosti odluke o odštetnom zahtjevu odnosno neisplata štete (23,5 % – 24 predstavke), dok je pitanje visine odštetnog zahtjeva bio glavni povod za podnošenje njih 7,8 % (8 predstavki). Predstavke u području osiguranja u manjem se dijelu odnose na postupke obrade štete i komunikaciju, a što je usko povezano i s razinom financijske pismenosti korisnika usluga i njihovom svijesti o vlastitim pravima i obvezama, kao i pravima i obvezama društava za osiguranje i distributera.

Prema vrsti osiguranja najveći udio zaprimljenih predstavki u 2023. odnosio se na autoosiguranja (44,1 % – 45 predstavki), od čega se više od polovice (30 predstavki – 29,4 %) odnosilo na obvezno osiguranje od automobilske odgovornosti, dok ih je 15 (14,7 %) zaprimljeno u vezi s kasko-osiguranjem. Rast broja predstavki iz područja

¹²¹ Broj polica osiguranja u razdoblju od 1. siječnja 2023. do 31. prosinca 2023. iznosi 13.267.550.

dobrovoljnog zdravstvenog osiguranja koji je bio vidljiv u 2022. nastavio se i u 2023. godini, kada je udio tih predstavki iznosio 18,6 % (19 predstavki). Kod tih predstavki najčešće se radilo o pitanjima povezanim s mogućnostima i načinima raskida ugovora tj. police osiguranja ili razumijevanjem uvjeta sklopljenih ugovora. U 2023. došlo je do povećanja predstavki iz područja osiguranja imovine pa je njihov udio iznosio 13,7 % (14 predstavki). Radi se o značajnom povećanju u odnosu na 2022., kada je njihov udio bio samo 6,1 %, no i dalje nije dostignuta razina iz 2020. i 2021., kada je nakon potresa u Zagrebu i Petrinji udio predstavki iz tog područja iznosio čak 26,3 %. Relativni udio predstavki podnijetih zbog drugih oblika osiguranja uglavnom bilježi manji pad ili ne pokazuje značajna odstupanja od prethodnih godina.

Smanjen udio predstavki iz područja osiguranja u 2023. jednim je djelom i rezultat povećanja udjela predstavki iz područja tržišta kapitala, koje su u 2023. činile 15,6 % svih primljenih obraćanja, u odnosu na 10,8 % u 2022. godini. Povećan broj predstavki posebno je zabilježen u prvom polugodištu 2023. (22 predstavke), pri čemu se više od polovice njih odnosilo na obraćanja malih dioničara povezana s preuzimanjem društva TURISTHOTEL d.d.

Broj predstavki iz područja leasinga nije se značajno promijenio u odnosu na prethodnu godinu, pa je u 2023. zaprimljeno ukupno devet predstavki, što čini 4,5 % svih predstavki tijekom godine. U predstavkama iz nadležnosti Hanfe pojavile su se razne teme poput reklasifikacije ugovora iz operativnog u financijski leasing u smislu računovodstvenih propisa, a u odnosu na tu predstavku nisu utvrđene nepravilnosti. Zaprimljena je i predstavka u vezi s pravima primatelja leasinga na temelju sklopljenog ugovora o operativnom leasingu, a u odgovoru na nju podnositelj je informiran o osnovnim obilježjima operativnog leasinga. Osim navedenih, zaprimljena je i predstavka u vezi s povećanjem kamatnih stopa tj. ugovorenom ratom uslijed promjenjive kamatne stope, pri čemu je podnositeljica upućena na odredbe ugovora te nije utvrđena potreba za daljnjim radnjama Hanfe.

U području mirovinske štednje i isplate mirovina tijekom 2023., slično kao i prethodnih godina, zaprimljen je manji broj obraćanja (tek dvije predstavke, odnosno 1,0 % svih predstavki), koja su se odnosila na promjenu tržišne vrijednosti iznosa ušteđevine u mirovinskim fondovima te mogućnosti isplate mirovine na zaštićeni račun. Ni u odnosu na investicijska društva i investicijske fondove nije došlo do značajnijih promjena u broju primljenih predstavki u usporedbi s prethodnom godinom. Zaprimljene su tri predstavke povezane s investicijskim društvima (1,5 %), od kojih je jedna podnesena anonimno, dok su se druge dvije odnosile na isplatu sredstava na račun Revolut te postupanje u vezi s ugovorima o brokerskim poslovima i obilježjima takvih poslova. Na rad društava za upravljanje investicijskim fondovima podneseno je sedam predstavki (3,5 %), od kojih su se najviše isticale teme pada vrijednosti udjela, naplate naknade i informiranosti ugovaratelja.

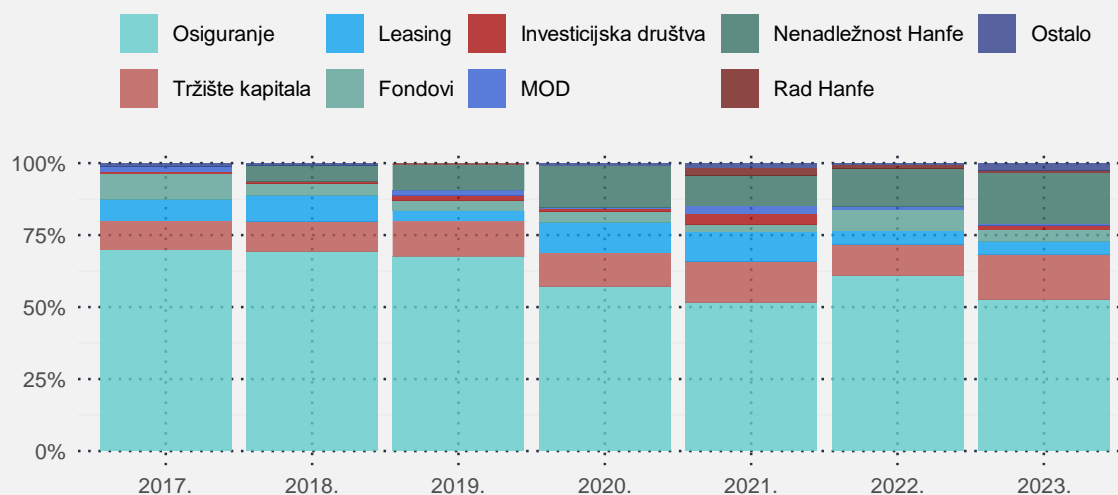
Tijekom 2023. Hanfa je zaprimila 35 predstavki (17,7 % svih zaprimljenih tijekom godine) koje se nisu odnosile na njezinu nadležnost, što je značajan porast u odnosu na prethodnu godinu, kada su zaprimljene 22 takve predstavke. Takva su se obraćanja većinom odnosila na postupanje banaka u vezi s pružanjem bankarskih usluga ili teleoperatera, kao i pojedinih trgovačkih društava koja nisu subjekti nadzora Hanfe.

Povećan je bio i broj zaprimljenih predstavki iz područja sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma u odnosu na 2022. godinu (njih pet u usporedbi sa samo jednom godinu prije). Sve su se odnosile na netransparentno poslovanje i postupanje društava koja se bave djelatnošću pružanja usluga razmjene virtualnih i fiducijarnih valuta i/ili pružanja skrbničke usluge novčanika. Jednom takvom društvu koje je bilo spomenuto i kroz predstavke Hanfa je rješenjem odbila upis u Registar pružatelja usluga virtualne imovine s obzirom na to da nije ispunjavalo sve uvjete, što je bilo utvrđeno i kroz prethodni postupak nadzora.¹²² Hanfa je provođenjem radnji iz svoje nadležnosti utvrdila da društvo nije ispunilo uvjete za upis u Registar, dok je i prije podnošenja zahtjeva obavila neposredan nadzor nad društvom, na temelju kojeg je izrekla osam nadzornih mjera. U nadzoru je utvrđeno da sustav sprječavanja i otkrivanja pranja novca i financiranja terorizma nije razmjernan veličini, vrsti, opsegu i složenosti poslova pa je društvu naloženo da osigura adekvatan sustav sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma. O navedenom je Hanfa obavijestila javnost putem svoje internetske stranice.

U 2023. zaprimljene su dvije predstavke na rad Hanfe, jednako kao i prethodne godine, na temelju kojih nisu bile utvrđene nepravilnosti na koje su one ukazivale. Predstavke je obradila i analizirala komisija sastavljena od predstavnika više Hanfinih organizacijskih jedinica, uključujući i internu reviziju, a u skladu s internim postupovnikom Hanfe.

Slika 6.2. Struktura predstavki korisnika financijskih usluga upućenih Hanfi

U % ukupnog broja zaprimljenih predstavki

Izvor: Hanfa

Na sve predstavke zaprimljene u 2023. Hanfa je podnositeljima dostavila odgovor ili je, u slučaju kada Hanfa nije bila nadležna za zaprimljenu predstavku, obavijestila podnositelje o tome da predmet podnesene predstavke nije u njezinoj nadležnosti te ga je prosljedila nadležnom tijelu na postupanje kada je to bilo moguće. Osim

¹²² Radilo se o društvu Wirex Digital d.o.o. iz Zagreba, kojem je Hanfa rješenjem odbila upis u Registar pružatelja usluga virtualne imovine te naložila da bez odgode mora podnijeti prijavu za brisanje djelatnosti pružanja usluga razmjene virtualnih i fiducijarnih valuta i pružanja skrbničkih usluga novčanika iz sudskog registra pri nadležnom trgovačkom sudu te o tome obavijestiti Hanfu.

predstavki, Hanfa zaprima i druga obraćanja i upite potrošača putem elektroničke pošte na posebnu e-adresu namijenjenu potrošačima te putem telefonske linije za potrošače. U 2023. zaprimljeno je ukupno 295 takvih obraćanja.

Hanfa je u 2023. nastavila svoje nadzorne aktivnosti iz prethodne godine potaknute zaprimljenim predstavkama, a koje su se odnosile na neodgovaranje društava za osiguranje pisanim putem na pritužbe/prigovore u zakonskom roku.¹²³ Neposredni nadzor jednog društva završen je donošenjem rješenja kojim je društvu izrečena opomena zbog utvrđenih nezakonitosti i nepravilnosti koje nije bilo moguće otkloniti zbog njihove prirode i protoka vremena, a koje nisu bile većeg opsega. Društvo je tijekom nadzora izmijenilo i s propisima uskladilo svoje interne akte povezane s postupkom obrade pritužbi i prigovora. Neposredni nadzor drugog društva također je završen donošenjem rješenja kojim je društvu izrečena opomena zbog utvrđenih nezakonitosti i nepravilnosti, uz nalog za otklanjanje onih nezakonitosti i nepravilnosti koje je bilo moguće otkloniti (izmjena pojedinačnih obrazaca odluka te izmjena internih pravilnika i internetske stranice). Društvo je dostavilo izvješće uprave iz kojeg je vidljivo da je postupilo po nalogu Hanfe te je doneseno rješenje o okončanju postupka nadzora. Nadzor još dvaju društava je u tijeku.

U 2023. također je proveden postupak posrednog nadzora nad distributerom osiguranja koji je bio iniciran anonimnom predstavkom. Utvrđeno je postupanje distributera protivno Zakonu o osiguranju te su se stekli uvjeti za ukidanje dozvole za distribuciju osiguranja i brisanje iz registra Hanfe. No budući da je nad društvom distributera otvoren postupak stečaja, zbog čega je brisan iz registra Hanfe po sili zakona, doneseno je rješenje o obustavi postupka nadzora nad društvom, a nastavljen je postupak nadzora nad zastupnikom u osiguranju kao fizičkom osobom.

Svim društvima za osiguranje registriranim u Republici Hrvatskoj i podružnicama društava za osiguranje iz država članica Europske unije koje posluju u Republici Hrvatskoj Hanfa je uputila preporuku o mogućnosti unaprjeđenja informiranosti zainteresiranih osoba o

Preporuka društvima za osiguranje

U 2023. izdana je preporuka društvima za osiguranje, povezana s unaprjeđenjem informiranosti zainteresiranih osoba iz članka 375. Zakona o osiguranju, o mogućnostima i načinima podnošenja pritužbi/prigovora društvima.

mogućnostima i načinima podnošenja pritužbi/prigovora. Preporuka je u bitnom pozvala društva da svoje internetske stranice uredi na način da uključe informacije i za oštećene osobe, a ne samo svoje osiguranike, te da iz uputa na stranici bude vidljivo da rok za podnošenje pritužbi/prigovora za zainteresirane osobe nije prekluzivan. Osim te preporuke, koja se odnosila na sva društva za osiguranje, u 2023. upućene su također i četiri pojedinačne preporuke društvima za osiguranje, koje su se uglavnom odnosile na manjkavosti kod predugovornog informiranja i obrade šteta. Upućen je također i dopis jednom leasing društvu u vezi s postupanjem u skladu s vlastitim internim aktima, a na temelju saznanja iz predstavke.

Hanfa kroz aktivnosti zaštite potrošača prati i potrebu izdavanja upozorenja potrošačima o djelovanju i postupcima inozemnih društava koja se bave investicijskim uslugama na tržištu RH, a bez prethodne notifikacije Hanfe. Na temelju upita i drugih

¹²³ Članak 378. Zakona o osiguranju ([NN, br. 30/2015, 112/2018, 63/2020, 133/2020, 151/2022](#))

obraćanja građana Hanfa je u 2023. izdala upozorenja povezana s društvima koja se koriste lažnim potvrdama Hanfe i ESMA-e. Naime, Hanfa ne izdaje potvrde inozemnim investicijskim društvima, već ih po zaprimanju notifikacije od njihova matičnog nadležnog tijela upisuje i objavljuje u svojem registru pružatelja investicijskih usluga koji mogu hrvatskim građanima nuditi investicijske usluge. Osim toga, Hanfa je izdala upozorenje o društvu Dryden Partners iz Tajvana, društvu BitLucky d.o.o. iz Kostrene, koje nije bilo registrirano za ulaganje u kriptoinovinu, društvu OrbisFX te lažnim porukama Hanfe, odnosno njezinih djelatnika, povezanim s navodnim povratom novca koji su građani izgubili putem internetskog trgovanja financijskim instrumentima.

Kako bi podigla razinu svijesti i financijske pismenosti potrošača u odnosu na složenije financijske proizvode, Hanfa je u 2023. objavila informativni tekst pod nazivom KID – osobna iskaznica upakiranih investicijskih proizvoda, a koji se odnosi na životna osiguranja kod kojih ugovaratelj osiguranja snosi rizik ulaganja, odnosno investicijske osigurateljne proizvode (tzv. IBIP, engl. *Insurance-Based Investment Products*). U Hrvatskoj se najčešće radi o ugovoru o životnom osiguranju kod kojeg se uplaćeni iznos premije ulaže u neki otvoreni investicijski fond s javnom ponudom ili veže uz indeks. Prije ulaganja u takve proizvode, a kako bi se donijela utemeljena odluka, potrebno je dobro poznavati njihova obilježja, povezane troškove, moguće povrate i uključeni rizik. S obzirom na složenost tih proizvoda regulativom je detaljno propisano koje su to ključne informacije koje se moraju dati potrošaču o takvim proizvodima i u kojem formatu, konkretno u KID-ovima.

Matrica rizika za potrošače

Hanfa na svojoj internetskoj stranici objavljuje pregled glavnih izvora rizika kojima mogu biti izloženi korisnici usluga osiguranja.

Hanfa je početkom 2023. objavila i pregled glavnih izvora rizika kojima u toj godini mogu biti izloženi korisnici usluga osiguranja s ciljem upoznavanja potrošača i šire javnosti s obilježjima usluga osiguranja, ali i ukazivanja društvima za osiguranje i ostalim dionicima (primjerice, udrugama za zaštitu potrošača) na trendove i rizike kojima korisnici usluga osiguranja mogu biti izloženi. Matricom rizika za potrošače potrošačima se daje jedinstven pregled rizika kojima mogu biti izloženi na tržištu osiguranja. Ti rizici mogu biti povezani s društvima za osiguranje i distributerima (poslovni procesi, postupanja i politike društva) ili s potrošačima (razumijevanje financijskih proizvoda, razina financijske pismenosti i očekivanja), ali mogu biti i uvjetovani vanjskim utjecajima poput tržišnih kretanja te geopolitičkih, regulatornih, tehničkih i drugih okolnosti. Za procjenu rizika koristila su se dva kriterija: vjerojatnost ostvarivanja (materijalizacije) rizika te utjecaj koji bi rizik imao na potrošače ako bi se materijalizirao. Procjena se radila na tržišnoj razini te su ocjenu rizika putem anketnog upitnika dala gotova sva društva za osiguranje u Hrvatskoj. Hanfa je također ocijenila moguće rizike, a ocjene je temeljila na nadzornim i drugim aktivnostima povezanim sa zaštitom potrošača u području osiguranja. Hanfa planira početkom svake godine objaviti glavne rizike za potrošače za godinu u tijeku te procjenu dodatno proširiti i na ocjenu rizika od samih potrošača, tj. u matricu integrirati i percepciju korisnika usluga osiguranja.

6.2. Edukativne aktivnosti

Izražena digitalizacija financija posljednjih godina učinila je financijske proizvode sve složenijima, manje transparentnima te neke dijelom i rizičnijima, a pritom ujedno sve dostupnijima potrošačima. S obzirom na ove trendove važnost osnaživanja financijske pismenosti, odnosno razumijevanja financijskih pojmova i odgovornog financijskog ponašanja, posebno u pogledu digitalnih financija, postaje sve važnija. Hanfa je stoga i u 2023. nastavila bilježiti trend rasta u provedbi edukativnih aktivnosti, kako uživo tako i *online*. Ukupno je održano 88 edukativnih aktivnosti, organiziranih samostalno ili u suradnji s drugim dionicima, namijenjenih različitim ciljnim skupinama. U edukativnim aktivnostima izravno je sudjelovalo gotovo 3900 polaznika, dok je neizravno obuhvaćeno više od 2500 osoba, pretežito kroz preglede snimki predavanja objavljenih na YouTube kanalu Hanfe. Ovaj porast uključuje povećanje od 11,4 % u broju održanih aktivnosti i 7,5 % u broju sudionika u usporedbi s prethodnom godinom, što jasno ukazuje na rastuću svijest o važnosti financijskog obrazovanja i potrebu za kontinuiranim učenjem kako bi se bolje razumjeli financijski proizvodi, rizici i prilike na tržištu.

Tijekom 2023., kao i prethodnih godina, Hanfa je obilježila sve značajnije međunarodne manifestacije posvećene financijskoj pismenosti ili području njezina djelovanja i nadležnosti. Ostvarena je i suradnja s raznim dionicima putem javnog poziva za suradnju u provođenju edukativnih aktivnosti, koji se redovito objavljuje početkom siječnja svake godine. Glavni je cilj tog poziva intenziviranje suradnje s različitim dionicima kako bi se unaprijedila financijska pismenost u društvu. Osim kroz javni poziv, Hanfa kontinuirano, tijekom cijele godine, razvija suradnju s drugim institucijama i organizacijama koje provode financijsko opismenjavanje. Pored toga, aktivno djeluje kao član Nacionalnog vijeća za zaštitu potrošača te kao dio Operativne radne grupe za praćenje provedbe mjera i aktivnosti definiranih Akcijskim planom za unaprjeđenje financijske pismenosti, čiji rad koordinira Ministarstvo financija.

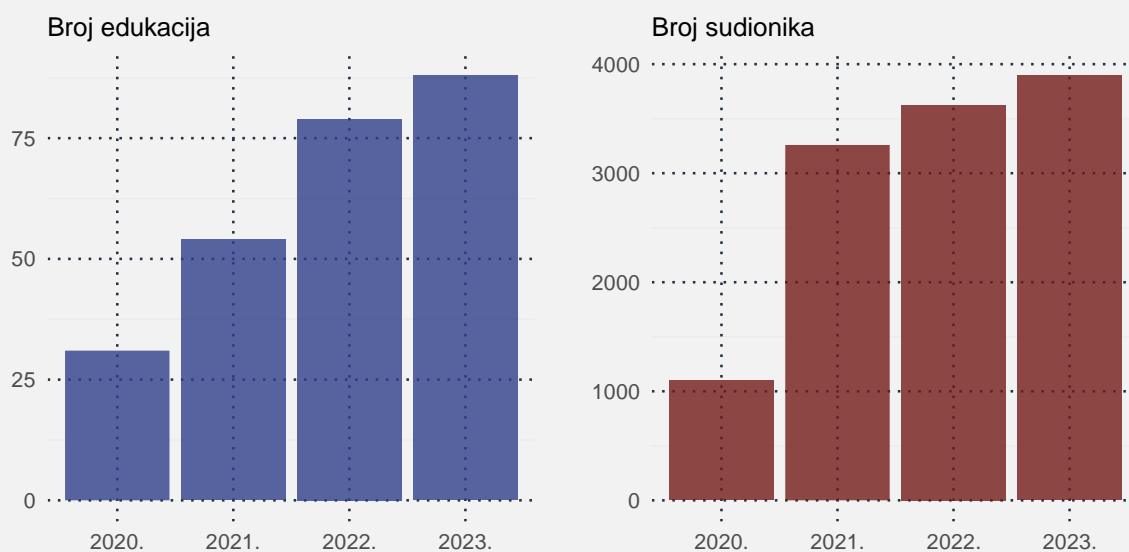
Operativna radna grupa pri Ministarstvu financija

Operativna radna grupa za praćenje provedbe mjera i aktivnosti definiranih Akcijskim planom za unaprjeđenje financijske pismenosti, a koju koordinira Ministarstvo financija, osnovana je na temelju Nacionalnog strateškog okvira financijske pismenosti potrošača za razdoblje od 2015. do 2020. Hanfa je aktivni član od početka osnivanja, a u 2023. Operativna radna grupa imala je 27 članova.

Prema većini istraživanja razine financijske pismenosti, mladi su često pokazivali najniže rezultate zbog čega Hanfa najveći dio svojih aktivnosti ostvaruje upravo kroz obrazovni sustav. Tijekom 2023. gotovo je polovica edukativnih aktivnosti ostvarena u suradnji sa srednjim školama, dok je istovremeno ostvareno i 11 edukativnih aktivnosti s osnovnim školama, što predstavlja značajan pomak u odnosu na prethodnu godinu (kada su bile ostvarene samo četiri aktivnosti). Ova ojačana suradnja s osnovnim školama odražava namjeru Hanfe da dodatnu pažnju

u edukaciji posveti mlađim učenicima kako bi se osiguralo temeljno razumijevanje financijskih pojmova još od najmlađe dobi.

Slika 6.3. Broj održanih edukacija Hanfe i prisutnih sudionika

Izvor: Hanfa

Stoga je tijekom 2023. proveden natječaj za izradu stripa za učenike osnovnih škola pod nazivom „Za novac marim, troškove pratim“. Na natječaju su pobijedili učenici Osnovne škole Turanj iz Karlovca sa stripom pod nazivom „Zipi i osobni budžet“, koji je objavljen na internetskoj stranici Hanfe. Na natječaj se prijavila ukupno 31 osnovna škola iz svih dijelova Hrvatske, a pobjednička škola dobila je vrijednu nagradu – interaktivni zaslon. Osim natječaja za osnovne škole proveden je i natječaj za srednje škole za izradu videorada pod nazivom „Zaštiti svoj novac“, a pobijedio je videorad učenika Srednje škole za umjetnost, dizajn, grafiku i odjeću Zabok. Videorad pobjedničke srednje škole objavljen je i na internetskoj stranici i YouTube kanalu Hanfe, a školi je dodijeljen interaktivni zaslon. Na natječaju je sudjelovalo 45 srednjih škola iz svih dijelova Hrvatske.

Financijska pismenost kroz igru

Hanfa je tijekom 2023. izradila i na svojoj internetskoj stranici objavila edukativni sadržaj za učenje kroz igru namijenjen djeci, roditeljima, ali i nastavnicima. Za djecu nižeg uzrasta, učenike razredne nastave, kreirane su dvije osmosmjerke „Osobni budžet“ i „Razlikovanje želja i potreba“, igra „Dešifriraj poruku“ te igra „Financijska bundeva“. Radni listić „Moj plan štednje“, osim za učenike razredne nastave, primjeren je i za učenike predmetne nastave. Navedenim edukativnim materijalima želi se omogućiti djeci upoznavanje s financijskim pojmovima kroz igru i istraživanje, a nastavnicima učiniti dostupnima materijali primjereni za financijsko opismenjavanje učenika. Uz navedene igre i križaljke na internetskoj stranici Hanfe nalaze se i

edukativni stripovi koje je kreirala Hanfa, ali i učenički strip „Zipi i osobni budžet“. Upravo se forma stripa koristi na radionicama za učenike razredne nastave osnovnih škola. Radionica se odvija na način da se učenici podjele u manje radne grupe, prezentira im se strip „Štednja“ te se od njih traži da izrade vlastite stripove na temu štednje. Strip učenici izrađuju samostalno, prema vlastitom nahođenju, zadovoljavajući kriterije i formu stripa, a strip također treba dati odgovor na tri osnovna pitanja: „Što je štednja?“, „Na koje sve načine mogu štedjeti“ i „Za što štedim?“. Takvom radionicom želi se potaknuti učenike na razmišljanje o štednji, koristeći se pritom likovnim i kreativnim izražavanjem, što dodatno potiče inovativnost učenika, ali i njihov interes za sudjelovanjem.

Na natječaju za osnovne škole iz 2022. „Financijska pismenost kroz igru“ učenici Osnovne škole Petra Hektorovića s otoka Hvara predstavili su svoje idejno rješenje društvene igre „Desitudo“. Hanfa je odlučila igru doraditi sadržajno, metodološki i grafički te je fizički izraditi i koristiti u edukaciji u osnovnim školama. Igra je javno predstavljena tijekom 2024. godine.

Interaktivni edukativni sadržaj kreiran je i za učenike srednjih škola. Na internetskoj stranici Hanfe objavljena su dva *escape rooma*, odnosno digitalni interaktivni sadržaj na temu „Tržište kapitala“ i „Mirovinski sustav“. U edukativnom sadržaju na temu tržišta kapitala postavljena su pitanja na primjeru izmišljenih kompanija i situacija na tržištu u okviru kojih se od učenika očekuje kritičko i analitičko mišljenje te upoznavanje s različitim financijskim pojmovima. Edukativni sadržaj na temu mirovinskog sustava postavlja učenike u situaciju u kojoj su dobili prvi posao i moraju izračunati izdatke iz bruto plaće za 1. i 2. stup mirovinskog osiguranja, odabrati fond i kategoriju s obzirom na sklonost prema riziku te napraviti informativni izračun iznosa dobrovoljne mirovinske štednje. Učenici kroz točno odgovorena pitanja napreduju kroz igru, a u slučaju pogrešnog odgovora otvara se dodatna pomoć u okviru uputa i/ili objašnjenja određenih pojmova koji učenicima mogu pomoći u rješavanju zadatka. Na kraju igre učenicima se prikazuje dio tajnog koda koji im pomaže u dešifriranju tajne poruke povezane s financijskom pismenosti. Uz tajni kod na kraju svakog kviza nalaze se dodatne informacije, savjeti i poveznice na kojima se može pronaći više informacija na navedenu temu.

Interaktivnim, kreativnim sadržajem želi se približiti tema financijske pismenosti učenicima, ali i potaknuti ih na daljnje samostalno istraživanje i učenje. Učenje kroz igru te poticanje kreativnog, kritičkog i analitičkog mišljenja pomaže u usvajanju i dugoročnoj osviještenosti naučenog sadržaja. Financijske teme često su kompleksne i teške za razumijevanje, stoga je važno kreirati zanimljiv i jednostavan sadržaj primjeren dobi i ciljnoj skupini. Hanfa nizom aktivnosti i kreiranjem interaktivnog edukativnog sadržaja želi približiti financijske teme učenicima, ali i ponuditi nastavnicima mogućnost za samostalno provođenje edukativnih aktivnosti na temu financijske pismenosti.

Slika 6.4. Kreativni edukativni sadržaj za učenike osnovnih škola

HANFA ZAIGRAJ I PONOVI FINACIJSKA BUNDEVA

71	72	OSIGURANJE	74	75	76	KRAJ
70	69	68	67		65	64
57	ULAGANJE	64-5	60		62	63
56		54		52		50
43	44	45	46	47	48	49
	41	BUDŽET	39		38	36
29	30	31	32	33	34	35
28	27	ŠTEDNJA	25	24		22
15	16	17		19	20	21
14	POTREBA	12	11	10	9	8
START	2		4		6	7

HANFA Osobni budžet

Možete li pronaći skrivene pojmove?

S	K	A	Š	O	R	T	I	C	E	D	C
H	Š	L	P	N	I	G	H	O	I	T	L
S	P	T	F	E	T	I	G	S	O	L	T
H	O	U	E	T	U	L	A	G	A	N	E

HANFA RAZLIKOVANJE ŽELJA I POTREBA

Pronađi zadane riječi i razmisli što je želja, a što potreba.

O	D	J	E	Č	A	E	G	S	C	Ž	Š
T	Č	H	R	K	L	N	G	L	A	E	C
S	A	N	G	A	N	T	P	A	M	L	L
C	M	B	Č	S	A	E	O	D	P	A	I

MOJ PLAN ŠTEDNJE

Štedim za:

Kako ću ostvariti svoj cilj?

Koraci koje ću poduzeti da ispunim svoj cilj:

-
-
-

Što mi je potrebno da ispunim svoj cilj?

OSOBNI BUDŽET DEŠIFIRAJ PORUKU

Zipi je poslao odličan savjet svojim prijateljima. Pokušaj dešifrirati poruku.

A	B	C	Č	Ć	D	DŽ	Đ	E	F	G	H	I	J	K
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
L	M	N	NJ	O	P	R	S	Š	T	U	V	Z	Ž	
16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30

1. 10 9 2. 26 23 21 25 13

3. 28 13 25 9 4. 19 9 11 21

5. 25 26 21 6. 20 1 23 1 6 13 25

Izvor: Hanfa

Osim s osnovnim i srednjim školama, Hanfa provodi brojne edukativne aktivnosti i sa studentima. Već treću godinu zaredom proveden je i natječaj za studente „Godišnja nagrada Hanfe studentima za najbolje znanstvene i stručne radove za 2023. godinu“. U

2023. su, osim studenata ekonomskih fakulteta, nagradu osvojili i studenti prava te elektrotehnike i računarstva, što dodatno ističe interes za financijskim temama i izvan ekonomske zajednice. Objavljen je i novi natječaj za 2024. s ciljem nastavka osnaživanja suradnje s fakultetima i razvoja znanstveno-istraživačkih vještina mladih, prvenstveno iz područja financija.

U 2023. Hanfa je uspješno organizirala konferenciju „Blokchain i kriptotržišta – disruptivne inovacije“ u suradnji s Ekonomskim fakultetom u Zagrebu. Sudjelovala je i na dvjema konferencijama u organizaciji Hrvatske akademske zajednice ekonomskih fakulteta i na tjednu financijske pismenosti u organizaciji Ekonomskog fakulteta u Zagrebu. Održana je i studentska debata koju Hanfa, sada već tradicionalno, organizira u suradnji s HNB-om povodom Svjetskog i Europskog tjedna novca. U 2023. tema studentske rasprave bila je „Održive financije i generacija Z“, a u njoj su sudjelovali studenti Ekonomskog fakulteta u Zagrebu. Rasprava je uključivala upoznavanje studenata s mogućnostima ulaganja, štednje i kreditiranja na financijskom tržištu uzimajući u obzir okolišne, društvene i upravljačke kriterije. Cilj je bio upoznati studente s održivim financijama, ali i steći uvid na koji način predstavnici generacije Z percipiraju održivost i koliko im je ona važna prilikom donošenja odluka povezanih s financijama.

Održana su i četiri edukativna predavanja za stručno usavršavanje nastavnika, kao dio njihova profesionalnog razvoja. Osim toga, Hanfa je aktivno sudjelovala na dvodnevnom Državnom stručnom skupu za odgojno-obrazovne djelatnike u veljači te jednom u ožujku 2023., na kojima je prisustvovalo preko 600 nastavnika. Hanfa kontinuirano organizira predavanja i sudjeluje na stručnim skupovima za nastavnike u svrhu povećanja financijske pismenosti nastavnika, ali i pružanja informacija i podrške u provođenju financijskog opismenjavanja učenika.

Hanfa je nastavila s praksom organiziranja *online* predavanja otvorenih za širu javnost, pokrivajući različite teme iz svoje nadležnosti, financijske pismenosti i drugih relevantnih financijskih tema poput financijskih navika generacije Z, zaštite potrošača u području osiguranja, prijevara na financijskim i kriptotržištima te prezentacije rezultata istraživanja financijske pismenosti u Hrvatskoj. Ukupno je održano deset *online* predavanja koja su okupila više od 380 sudionika. Sva održana predavanja dostupna su na YouTube kanalu Hanfe, a do kraja 2023. pregledana su više od 900 puta.

Hanfa je aktivno sudjelovala u obilježavanju gotovo svih relevantnih međunarodnih događaja poput Svjetskog i Europskog tjedna novca, Svjetskog tjedna ulagatelja, Međunarodnog tjedna svjesnosti o prijevarama i sličnih. U sklopu tih događanja organizirala je prilagođene edukativne aktivnosti, radionice, javne *online* prezentacije, rasprave sa studentima te specifične prezentacije za ciljne skupine. Tijekom 2023. naglasak je bio na temama financijskih prijevara, digitalizacije i održivosti jer su te teme bile izuzetno aktualne na financijskim tržištima.

Uza sve navedene edukativne materijale objavljen je i niz tekstova, upozorenja i kratkih videa na internetskoj stranici Hanfe, portalu *Novac za sutra* te društvenim mrežama. Hanfa je 2023. redizajnirala svoju internetsku stranicu vodeći pritom računa upravo o zaštiti potrošača i edukaciji. Na novoj internetskoj stranici nalazi se posebna podstranica koja je posvećena potrošačima s naglaskom na financijske usluge, edukaciju, pritužbe i financijske prijekure. Na internetskoj stranici Hanfe objavljeni su i

novi edukativni letci „Koraci do mirovine“, „Dobrovoljna mirovinska štednja“, „Isplata mirovine iz 2. stupa“ i „Vrste mirovina“. Edukativni letci izrađeni su u svrhu približavanja mirovinskog sustava građanima, s obzirom na to da su rezultati istraživanja financijske pismenosti mladih i osoba pred mirovinom i u mirovini 2022. pokazali relativno nisku razinu mirovinske pismenosti navedenih ciljnih skupina.

Tijekom održavanja edukativnih aktivnosti u suradnji sa srednjim školama Hanfa redovno provodi ispitivanje financijske pismenosti srednjoškolaca. U ispitivanju koje je provedeno tijekom 2023. anketni upitnik ispunilo je ukupno 545 učenika, od čega su 69,1 % učenice, a 30,9 % učenici, dok je prosjek godina 16,7. U prosjeku su učenici točan odgovor dali na samo 42 % postavljenih financijskih pitanja, dok je razina samoprocijenjenog znanja

učenika viša u odnosu na stvarno poznavanje financijskih pojmova. Financijsko ponašanje bolje je ocijenjeno, a označava odgovorno upravljanje novcem (58 %), dok odnos prema novcu (41 %) opisuje na koji način učenici doživljavaju novac. Učenici se uglavnom rijetko informiraju o temama povezanim s financijama, a većini su učenika izvori informiranja internet, roditelji i škola.

U 2023. Hanfa je provela i ispitivanje financijske pismenosti učenika osnovnih škola, a u njemu je sudjelovalo 113 učenika predmetne nastave, od čega su 61,3 % učenice, a 38,7 % učenici, a prosjek godina je 14. Učenici su prema rezultatima najmanje upoznati s pojmom budžeta i razlikovanja štednje od ulaganja. Prilikom kupovine uglavnom razmišljaju imaju li dovoljno novca za kupovinu, međutim, rjeđe uspoređuju cijene. Učenici većinom štede, a samo 17 % učenika troši više od iznosa svojeg džeparca.

Tijekom 2023. Hanfa je u suradnji s HNB-om provela nacionalno istraživanje financijske pismenosti prema metodologiji Međunarodna mreža OECD-a za financijsko obrazovanje (engl. *OECD International Network on Financial Education - OECD/INFE*), zbog čega su rezultati međunarodno usporedivi¹²⁴. U 2023. prosječna ocjena financijske pismenosti iznosila je 62 %, što znači da su ispitanici u prosjeku točno odgovorili na 62 % postavljenih pitanja. Najbolje rezultate ispitanici su ostvarili u kategoriji financijskog znanja, a usporedba s rezultatima dvaju prethodnih istraživanja provedenih 2015. i 2019. pokazuje kontinuirani rast financijskog znanja građana. Naime, postotak točnih odgovora povećao se sa 60 % u 2015. na 65 % u 2019. te dalje na 70 % u 2023. godini. Iako financijsko znanje raste, financijsko ponašanje građana i dalje je lošije ocijenjeno. Istraživanje je također pokazalo da su građani Hrvatske manje skloni tražiti savjete o financijama od neovisnih izvora u usporedbi s građanima zemalja EU-a i zemalja OECD-a. Međutim, postoje i pozitivni trendovi: Hrvati češće plaćaju svoje račune na vrijeme (za 3,1 postotni bod) i češće provode promišljene kupovine (za 2,4 postotna

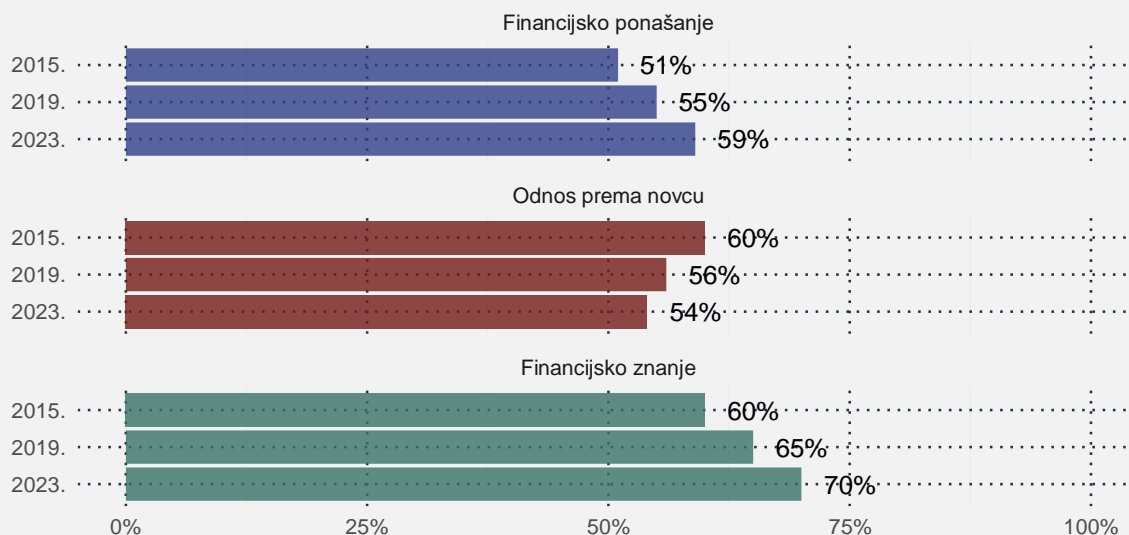
Online predavanja „15. u mjesecu“

Hanfa je 2021. započela s provođenjem edukacije šire javnosti s ciljem približavanja financijskih tema i tržišnih aktualnosti građanima. Predavanja se održavaju jednom mjesečno online, a prijaviti se mogu svi građani koje predmetna tema zanima. Predavanja se snimaju te se snimka predavanja objavljuje na YouTube kanalu Hanfe, a nakon samog izlaganja građani mogu postavljati pitanja i sudjelovati u raspravi.

¹²⁴ Osim u Hrvatskoj istraživanje je provedeno u još 38 drugih zemalja, uključujući i 20 zemalja članica OECD-a.

boda). Odnos prema novcu ukazuje na to da i dalje značajan broj građana u Hrvatskoj preferira potrošnju umjesto dugoročne štednje. No vrijedi napomenuti da je to jedina komponenta financijske pismenosti u kojoj se bilježi pad od 2015. kada je provedeno prvo mjerenje financijske pismenosti u Hrvatskoj.

Slika 6.5. Ocjena financijske pismenosti prema komponentama

Izvor: Hanfa

Ove se godine prvi put analizirala digitalna financijska pismenost, koja obuhvaća pitanja u vezi s poznavanjem digitalnih tehnologija te stavove i ponašanje u digitalnom okruženju. Prosječna ocjena digitalne financijske pismenosti građana Hrvatske iznosi 49 %, pri čemu je najbolji rezultat postignut u komponenti digitalnog ponašanja. Rezultati digitalne financijske pismenosti ukazuju na nužnost usmjeravanja edukativnih aktivnosti na digitalne financije s obzirom na to da je prosjek zemalja OECD-a iznosio 55 %, dok je prosjek ispitanika u Hrvatskoj iznosio 49 %.

Unatoč tome što je ukupna financijska pismenost u Hrvatskoj nešto ispod prosjeka OECD-a, treba napomenuti da je u Hrvatskoj značajno manji broj ispitanika bio izložen financijskim prijevarama ili neovlaštenim transakcijama u usporedbi s drugim zemljama ili prosjekom zemalja OECD-a.

Rezultati istraživanja ukazuju na to da edukacijske aktivnosti svih dionika u Hrvatskoj povezanih s financijskom pismenosti donose rezultate i pomake u podizanju razine financijske pismenosti. Hanfa posebnu pažnju usmjerava na edukaciju građana iz područja mirovinske pismenosti i tržišta kapitala kako bi građani pravovremeno planirali svoju mirovinu te se efikasno štitili od financijskih prijevara. S obzirom na relativno niske rezultate digitalne financijske pismenosti, Hanfa planira posebnu pažnju usmjeriti na digitalnu financijsku pismenost. Jedan je od ciljeva i poticanje građana da se prije sklapanja ugovora o financijskim uslugama adekvatno informiraju, usporede dostupne usluge te dobiju najbolju vrijednost za svoj novac, istovremeno izbjegavajući prijevare te da minimiziraju loše procjene kod ulaganja.

KOMUNIKACIJSKE AKTIVNOSTI

7. KOMUNIKACIJSKE AKTIVNOSTI

Komunikacija i odnosi s javnošću predstavljaju značajnu komponentu Hanfina rada i djelovanja pa su i ciljevi komunikacijske strategije usklađeni s njezinim dugoročnim ciljevima. Osim održavanja kontinuiteta pravovremenih informacija i komunikacije prema subjektima nadzora, Hanfa je nastavila pravovremeno informirati i građane s ciljem njihove kontinuirane edukacije i podizanja razine financijske pismenosti.

S obzirom na to da dionici na financijskom tržištu s velikom pozornošću prate svaku objavu i odluku regulatora, ta pozicija Hanfi daje izuzetnu važnost u svakodnevnoj komunikaciji na tržištu financijskih usluga. Radi osiguravanja jasnijeg i preglednijeg internetskog sadržaja, u 2023. napravljen je komunikacijski iskorak – redizajn internetske stranice kao ključnog kanala komunikacije, koji je bio popraćen i novim vizualnim identitetom.

7.1. Komunikacijske aktivnosti u 2023.

U 2023. Hanfa je nastavila s intenzivnim i pravodobnim komunikacijskim aktivnostima, posvetivši velik značaj edukaciji pojedinih ciljnih skupina, sudionika financijskog tržišta te šire javnosti.

Slika 7.1. Strateške teme u komunikaciji Hanfe

Izvor: Hanfa

Pored toga, Hanfa je nastavila transparentno izvještavati o rješenjima donesenim na sjednicama Upravnog vijeća, a za pojedina rješenja koja su bila od većeg interesa za tržište i širu javnost objavljena su i posebna obrazloženja i priopćenja.

Ujedno su se pravovremeno najavljivale i nadolazeće regulatorne promjene koje su važne za tržište i ulagatelje. To se posebno odnosi na odredbe nadolazeće Uredbe MiCA o uspostavi jedinstvenih pravila za reguliranje i nadzor izdavanja kriptoinovine te trgovanja i pružanja usluga povezanih s kriptoinovinom. U kontekstu zaštite potrošača Hanfa je potkraj godine provela edukativnu kampanju povodom Međunarodnog tjedna svijesti o prijevarama, u kojoj je putem niza članaka i edukativnog digitalnog vodiča ponovo informirala potrošače o vrstama financijskih i kriptoprijevara. Cilj kampanje bio je razvijati svijest o važnosti vlastite zaštite od takvih prijevara te upozoravati na rizike povezane s klasičnim i kriptotržištem.

Osim toga, Hanfa je nastavila izvještavati o aktualnim temama povezanim s ESG legislativnim paketom, koji definira nefinancijska izvještavanja i financijska ulaganja u održive projekte te zelenu transformaciju poduzeća. U pogledu te tematike Hanfa je kao važan način komunikacije s tržištem prepoznala edukacije; tijekom godine organizirane su brojne radionice usmjerene na Hanfine subjekte nadzora i izdavatelje na uređenom tržištu kapitala.

Hanfa je o svim zaključcima aktivno komunicirala putem svojeg Savjeta: od procesa pristupanja Hrvatske OECD-u, aktualnih zakonskih promjena povezanih sa sektorom financijskih usluga i novosti na tržištu kapitala te Strategije razvoja tržišta kapitala pa do tumačenja potencijalnih obveza koje ESG regulativa donosi za financijski sektor i izdavatelje na Zagrebačkoj burzi.

Hanfa se također aktivno uključila u velik broj javnih događanja posvećenih edukaciji potrošača u kojima je bila suorganizator s ostalim granskim udruženjima i državnim institucijama, ali je organizirala i vlastita javna događanja.

Od posebne je važnosti bila organizacija konferencije „Zaštita potrošača u osiguranju i mirovinskoj štednji“, na kojoj se raspravljalo o ulozi i mogućnostima industrije u kontekstu razvoja financijske pismenosti i zaštite potrošača. Glavni govornik konferencije bila je predsjednica EIOPA-e Petra Hielkema, koja se osvrnula na europski kontekst zaštite prava potrošača.

U listopadu je održana konferencija pod nazivom „Korporativno upravljanje u Hrvatskoj – put u klimatsku tranziciju“, čiji je cilj bio raspraviti o izuzetnoj važnosti kvalitete korporativnog upravljanja kako za pojedinačni poslovni uspjeh poduzeća tako i za opći gospodarski rast. Tom su prilikom u povodu objave Godišnjeg izvještaja o korporativnom upravljanju dodijeljena priznanja društvima uvrštenim na uređeno tržište koja su pokazala najbolju usklađenost s Kodeksom korporativnog upravljanja u 2022. godini.

Uz izlaganja i radionice na javnim događanjima, Hanfa je kroz mnoge poruke poslovnoj zajednici, financijskom tržištu i potrošačima redovito komunicirala preko društvenih mreža. Hanfina je LinkedIn zajednica krajem 2023. imala oko 10.500 pratitelja, a njezinu Facebook stranicu *Novac za sutra* prati više od 8.500 građana. Tijekom godine

medijima je upućeno 60-ak priopćenja i četiri prigodna edukativna videomaterijala, a objavljen je i prvi Hanfin podcast.

Uz brojne tradicionalne publikacije i izvješća, u 2023. ciljanoj publici predstavljen je i novi regulatorni bilten za područje tržišta kapitala. Namjera je biltena na jednom mjestu predstaviti važne izmjene novih europskih i nacionalnih propisa i dokumenata kako bismo dionicima nebankarskog financijskog sektora na vrijeme najavili nadolazeće regulatorne promjene važne za njihovo poslovanje.

7.2. Promjena vizualnog identiteta

Od posljednje promjene Hanfina logotipa prošlo je gotovo deset godina. U međuvremenu se na globalnom i domaćem tržištu mnogo toga promijenilo. U tim okolnostima, kao i kod drugih javnih i državnih tijela, način komunikacije značajno se proširio i produbio.

Stoga je u rujnu 2023. Hanfa prezentirala novi, redizajnirani logo. Novi vizualni identitet osigurava pamtljivost, fleksibilnost i širinu primjene, što omogućuje da informacije prema različitim vrstama javnosti budu jasnije, razumljivije i adekvatno prihvaćene. Vizualni doživljaj u komunikaciji sve više dominira pa novi vizualni identitet Hanfi omogućuje lakše prikazivanje informacija i educiranje kroz slike, infografike i videosadržaj.

Novi logotip promovira Hanfine nadzorne, regulatorne i edukativne aktivnosti u obliku kišobrana (luk kao vizualni element). Luk predstavlja i svojevrsni most u vidu izgradnje povjerenja među sudionicima financijskih tržišta. Time se korisnicima financijskih usluga i vizualno, u jednoj crti prezentiraju Hanfini temeljni ciljevi:

- promicanje i očuvanje stabilnosti financijskog sustava
- nadzor i praćenje usklađenosti poslovanja subjekata nadzora sa zakonskim odredbama
- zaštita i edukacija korisnika financijskih usluga.

7.3. Redizajn internetske stranice

Uz novi vizualni identitet u rujnu 2023. Hanfa je napravila važan komunikacijski pothvat – redizajn internetske stranice. Cilj je nove stranice pod jednom domenom olakšati pregled informacija ne samo subjektima nadzora već i široj publici koja je Hanfi od iznimnog značaja – građanima i budućim zaposlenicima.

Sadržaj stranice podijeljen je na tri podstranice i prilagođen različitim javnostima, a struktura sadržaja poboljšava preglednost i omogućava lakše snalaženje među brojnim dokumentima i vijestima koje se objavljuju gotovo svakodnevno.

Redizajnirana stranica omogućila je i jaču promociju informacija i aktivnosti koje se ističu u svakodnevnoj komunikaciji prema tržištu, subjektima nadzora, polaznicima ispita, potrošačima ili novim mladim stručnjacima, potencijalnim novim zaposlenicima Hanfe.

Posebna je briga posvećena edukaciji potrošača i jasnijem prikazu sveukupnog edukativnog sadržaja koji Hanfa već godinama objavljuje. Također, svatko tko želi prijaviti određenu nepravilnost ili prijevaru, može to učiniti izravno putem internetske stranice, a istovremeno pritom i lako uočiti aktualna upozorenja o potencijalnim prijevarama. Čitav sadržaj jezično se i stilski razlikuje od sadržaja posvećenog financijskom tržištu i stručnoj javnosti, a pazilo se i na to da do izražaja dolaze i upozorenja koja izdaje Hanfa.

Osim toga, novost je da je u okviru redizajna treća podstranica posvećena budućim zaposlenicima. Tzv. *employer branding* važan je radi predstavljanja Hanfe potencijalnim mladim zaposlenicima, ali i iskusnim stručnjacima koji žele saznati nešto više o mogućnostima zapošljavanja u Hanfi. Na tom je mjestu preglednije i detaljnije prikazan i program stipendija i studentskih praksi, a što promovira dosadašnje Hanfine napore u komunikaciji prema mladoj akademskoj zajednici.

7.4. Pristup informacijama

Hanfa kao tijelo javne vlasti kontinuirano i pravodobno objavljuje sve informacije propisane odredbama Zakona o pravu na pristup informacijama¹²⁵ (dalje u tekstu: ZPPI) na lako pretraživ način i u strojno čitljivom obliku.

U 2023. zaprimljeno je 14 zahtjeva za pristup informacijama. Od toga je u zakonskom roku 11 zahtjeva riješeno na način da su podnositeljima dostavljene zatražene informacije u vezi s postupcima u nadležnosti Hanfe, dva zahtjeva prenesena su u otvorenom roku u 2024., dok je jedan zahtjev ustupljen.

Na Hanfinim internetskim stranicama i dalje se nalaze svi relevantni podaci u pogledu njezina rada i nadležnosti, pri čemu treba posebno istaknuti odluke sa sjednica Upravnog vijeća koje su od važnosti za financijsku javnost, informacije o zadaćama koje Hanfa obavlja te informacije o unutarnjem ustrojstvu s imenima i kontaktima rukovodećih zaposlenika. Hanfa redovito objavljuje i ažurira propise iz područja svojeg rada, razne registre i obrasce, kao i baze podataka. Redovito se objavljuju i informacije o svim raspisanim natjecajima za zapošljavanje te s njima u vezi i rezultati provedenih natjecajnih postupaka. Objavljuju se i Hanfini planovi: strateški plan, plan javne nabave, plan prihoda i rashoda, godišnji plan normativnih aktivnosti te podaci o donacijama i sponzorstvima. Isto tako, objavljuju se i sve potrebne informacije o pravu na pristup informacijama s odgovarajućim obrascima za podnošenje zahtjeva.

Vodeći brigu o ispunjenju zakonske obveze iz ZPPI-ja, Hanfa je u propisanom roku dostavila povjereniku za informiranje Izvješće o provedbi Zakona o pravu na pristup informacijama za 2023., koje će biti sastavni dio godišnjeg izvješća povjerenika za informiranje za 2023., a javno je objavljeno i na Hanfinim internetskim stranicama.

¹²⁵ NN, br. [25/13](#), [85/15](#), [69/22](#)

MEĐUNARODNA SURADNJA

8. MEĐUNARODNA SURADNJA

Osим ciljeva koje je potrebno ostvariti u sektoru financijskih usluga u Hrvatskoj, postoje i ciljevi koji zahtijevaju provođenje aktivnosti na međunarodnoj razini. Te ciljeve Hanfa nastoji realizirati kroz članstvo u tijelima EU-a: ESMA-i i EIOPA-i, kao i sudjelovanjem u radu ESRB-a te suradnjom u okviru IAIS-a, IOSCO-a i IOPS-a – međunarodnim tijelima nadležnim za tržišta osiguranja, tržišta kapitala te mirovinske fondove. Učinkovita i pravovremena međunarodna suradnja nadzornih tijela unutar EU-a, ali i na globalnoj razini, postaje sve važnija dimenzija djelovanja nadzornih tijela sa svrhom održavanja financijske stabilnosti, urednog funkcioniranja tržišta te zaštite ulagatelja. Imajući u vidu da veliki broj društava svoje financijske usluge nudi na globalnoj razini te s obzirom na učestale tržišne turbulencije unutar financijskog sektora uzrokovane različitim događajima, na značaju dobiva nadzorna suradnja ne samo nadzornih tijela iz financijskog sektora, već i s regulatorima i nadležnim tijelima iz drugih sektora. Isto tako, značajne aktivnosti Hanfe usmjerene su na sudjelovanje u različitim oblicima tehničke suradnje pod pokroviteljstvom Europske komisije, kao primatelj ili pružatelj tehničke pomoći, kao i na sklapanje brojnih bilateralnih sporazuma o suradnji.

8.1. Sudjelovanje u radu nadzornih tijela i udruženja

8.1.1. ESMA – Europsko nadzorno tijelo za vrijednosne papire i tržišta kapitala

Nakon što su u 2022. djelovanje ESMA-e i zajednička suradnja s nacionalnim nadzornim tijelima uvelike bili obilježeni događanjima povezanim s ratom u Ukrajini te poremećajima na tržištu energenata s velikim rastom cijena i izraženom volatilnosti na tržištu izvedenica povezanih s energentima, a koji su tražili koordiniranu i učinkovitu reakciju ESMA-e i nacionalnih nadzornih tijela, fokus djelovanja ESMA-e i suradnje s nadzornim tijelima tijekom 2023. bio je na realizaciji ciljeva predstavljenih u ESMA-inoj strategiji 2023-2028 te reorganizaciji djelovanja njezinih grupa.

Kao tri strateška prioriteta u navedenom razdoblju identificirani su: briga o učinkovitim tržištima i financijskoj stabilnosti, jačanje nadzornih aktivnosti te zaštita ulagatelja uz dva tematska pokretača: kreiranje okvira za funkcioniranje održivog financiranja te omogućavanje tehnoloških inovacija i efikasnog korištenja prikupljenih podataka.

Reorganizacija ESMA-inih grupa koje su sastavljene od djelatnika ESMA-e i djelatnika nacionalnih nadzornih tijela, a bave se pripremom nacrtu tehničkih standarda, smjernica, pitanja i odgovora, javnih izjava, upozorenja, različitih izvještaja i analiza, poduzeta je kako bi navedene grupe mogle primjereno odgovoriti na sve veće regulatorne i nadzorne zahtjeve koji su posljedica donošenja velikog broja vrlo

specifičnih propisa na razini EU-a. Tako je formirana grupa kojoj je fokus na digitalnim financijama, uključujući pitanja povezana s kriptoinovinom i tehnologijom digitalnih zapisa (engl. *Digital Ledger Technology - DLT*), grupa koja se bavi pitanjima održivog financiranja na horizontalnoj razini dok su grupe koje se bave pitanjima povezanim s izdavateljima reorganizirane i konsolidirane uz osnivanje radnih grupa sa specifičnim zadacima poput korporativnog izvještavanja povezanog s održivosti ili financijskog izvještavanja o objavama prospekta. Pitanja povezana sa sekundarnim trgovanjem organizirana su tako da su osnovane radne grupe koje se bave pitanjem integriteta tržišta, poslijetrgovinskom infrastrukturom, robnim izvedenicama i dioničarskim transakcijama, dok je grupa koja se bavi podacima, a čija je kvaliteta jedan od dva ESMA-ina prioriteta za 2023. na razini Unije (tzv. *Union Strategic Supervisory Priorities -USSP*), dobila dvije radne grupe koje se bave objavama i izvještavanjem. Tako je Hanfa tijekom prošle godine aktivno sudjelovala u radu 15 odbora i 15 radnih grupa. Takav intenzivni angažman u ESMA-inim grupama predstavlja velik izazov za nacionalna nadzorna tijela u kontekstu raspolaganja adekvatnim brojem stručnih zaposlenika i financijskim resursima s obzirom na tekuće obveze na nacionalnoj razini.

Slijedom navedenog, zabilježen je i povećan broj glasovanja na Odboru nadzornih tijela (čiji su članovi predsjednik Upravnog vijeća Hanfe ili njegova zamjena), njih 141, putem postupka pisane procedure tj. procesa kojim se donose različite odluke ESMA-e. Predsjednik Upravnog vijeća Hanfe ili njegova zamjena aktivno su sudjelovali i u devet sastanaka Odbora nadzornih tijela na kojima su se razmatrale teme na strateškoj razini, a održani su u fizičkom ili digitalnom formatu.

Hanfa je izjavila usklađenost sa sljedećim smjernicama ESMA-e:

- Smjernice o standardnim obrascima, formatima i predlošcima za podnošenje zahtjeva za izdavanje odobrenja za upravljanje tržišnim infrastrukturama DLT
- Smjernice o zahtjevima za upravljanje proizvodima u skladu s Direktivom MiFID II
- Smjernice (ažurirane 2022. godine) o scenarijima testiranja otpornosti na stres u skladu s Uredbom o novčanim fondovima
- Smjernice o određenim aspektima zahtjeva Direktive MiFID II u pogledu primitaka od rada
- Smjernice o određenim aspektima zahtjeva vezanih uz primjerenost iz Direktive MiFID II
- Smjernice o metodologiji koju sanacijsko tijelo treba upotrebljavati za utvrđivanje načina vrednovanja ugovora prije njihova otkaza, kako je navedeno u članku 29. stavku 1. CCP RRR-a
- Smjernice o dosljednoj primjeni okidača za uporabu mjera rane intervencije
- Smjernice kojima se dodatno utvrđuju okolnosti za privremena ograničenja u slučaju značajnog događaja koji nije događaj neispunjavanja obveza u skladu s člankom 45.a EMIR
- Smjernice o pokazateljima planova oporavka središnjih drugih ugovornih strana.

O svim navedenim aktivnostima Hanfa je redovito informirala subjekte nadzora i širu zajednicu e-poštom i putem svojih internetskih stranica.

Osim toga, informacije u vezi s tržištima kapitala koje su u obuhvatu ESMA-e predstavljane su i kroz objavu Regulatornog biltena Hanfe za tržišta kapitala, koji je doživio dva izdanja.

Što se tiče tehničkih standarda kojima se razrađuje primarno zakonodavstvo EU-a, u fokusu ESMA-inih grupa bila je izrada tehničkih standarda (engl. RTS) povezanih s područjima održivog financiranja i digitalnih financija. U tom smislu, izdvaja se priprema nacрта nekoliko paketa tehničkih standarda u vezi s

provedbom Uredbe MiCA, Uredbe o digitalnoj operativnoj otpornosti za financijski sektor¹²⁶ (dalje u tekstu: Uredba DORA), kao i izmjene i dopune RTS-ova u skladu s Uredbom SFDR. Cilj donošenja ovih akata jest pojasniti tržišnim sudionicima obveze i načine implementacije primarnih propisa u njihovo svakodnevno poslovanje, kako bi se mogli pravovremeno pripremiti na stupanje u primjenu primarnih propisa te kako bi se među pružateljima usluga uspostavila ravnopravna tržišna utakmica, a nacionalna nadzorna tijela ujednačila standarde nadzornih postupanja. Pored izrade RTS-ova iz navedenih područja, ESMA-ine grupe radile su i na izradi RTS-ova koji se tiču poslijetrgovinske infrastrukture npr. obveza članova poravnanja CCP-ova, minimalnih elemenata koje treba sadržavati plan reorganizacije poslovanja i kriterija koje mora ispuniti plan reorganizacije poslovanja za odobrenje sanacijskog tijela za CCP-eve te RTS-ova u vezi s izvještajnim obrascima prema Uredbi o sekuritizaciji i Uredbi o europskim fondovima za dugoročna ulaganja¹²⁷.

Osim izrade RTS-ova, ESMA i nacionalna nadzorna tijela su, imajući u vidu svoje zadaće očuvanja financijske stabilnosti, osiguravanja urednog odvijanja trgovanja i zaštite ulagatelja, usvojili i objavili niz drugih dokumenata koji imaju svrhu pojašnjenja obveza tržišnih sudionika te prava i edukacije ulagatelja.

Tako su u smislu zaštite ulagatelja objavljena dva edukativna dokumenta (engl. *factsheet*) u *online* formatu, od kojih jedan ima za cilj objasniti značenje rasta kamatnih stopa i utjecaja inflacije na vrijednost financijskih instrumenata, a drugi pojasniti pojmove iz područja održivog financiranja i kako građani mogu svojim ulaganjima podržati tranziciju na održivo gospodarstvo. Dodatno je Odbor nadzornika razmatrao potrebu intervencijskih mjera u vezi s kompleksnim financijskim proizvodima i objavio upozorenje o investicijskim društvima koja neovlašteno pružaju povezane usluge te

Regulatorni bilteni Hanfe

Zbog stalnog razvoja europske i domaće regulative koja definira poslovanje u financijskom području, Hanfa je odlučila pokrenuti izradu regulatornih biltena koji će sadržavati bitne i aktualne regulatorne informacije u lako dostupnom i preglednom digitalnom formatu. Namjera je na jednom mjestu predstaviti važne izmjene novih europskih i nacionalnih propisa i dokumenata kako bi se tržišnim sudionicima i široj zainteresiranoj publici na vrijeme najavile nadolazeće relevantne regulatorne promjene. Tijekom 2023. objavljena su dva broja Biltena.

¹²⁶ **Uredba (EU) 2022/2554** Europskog parlamenta i Vijeća od 14. prosinca 2022. o digitalnoj operativnoj otpornosti za financijski sektor i izmjeni uredbi (EZ) br. 1060/2009, (EU) br. 648/2012, (EU) br. 600/2014, (EU) br. 909/2014 i (EU) 2016/1011

¹²⁷ **Uredba (EU) 2015/760** Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2015. o europskim fondovima za dugoročna ulaganja

upozorenje o načinu dopuštenog korištenja financijskih instrumenata malih klijenata u transakcijama posuđivanja financijskih instrumenata.

U odnosu na (ne)prihvatljivo ponašanje pružatelja usluga, Odbor nadzornika odobrio je više javnih izjava (engl. *public statement*) poput: izjave o frakcijskim dionicama, izjave o rezultatima zajedničke nadzorne akcije s nacionalnim nadzornim tijelima iz 2022. u pogledu *mystery shopping* vježbe kojom se provjeravalo kako društva informiraju klijente o troškovima i naknadama u odnosu na odredbe MiFID-a, izjave o potrebnim objavama povezanim s pitanjima održivosti prikazanim u prospektima financijskih instrumenata, izjave u vezi s deprioritiziranjem nadzornih aktivnosti izvještavanja prema MiFID RTS-ovima u odnosu na prakse najboljeg izvršenja naloga te izjave o zajedničkim nadzornim prioritetima u odnosu na financijsko izvješćivanje.

Također je objavljeno i više mišljenja i to u vezi s naplatom nedopuštenih troškova u slučaju investicijskih i alternativnih investicijskih fondova, u vezi s pozicijskim limitima te obvezama bilateralnih margina na dioničke opcije kao i o obvezama provođenja *back-testing* provjera prema Uredbi EMIR.

U kontekstu urednog odvijanja trgovanja fokus je bio i na raspravama o okviru za testiranje otpornosti na stres CCP-jeva, posebno što se tiče novih aspekata testiranja otpornosti na stres, koji ne naglašava samo otpornost samih CCP-jeva već i dobivanje povratnih informacija od strane šireg financijskog sustava kako bi se procijenilo moguće prelijevanje rizika iz jednog segmenta u drugi. Provodile su se i rasprave o nalazima u vezi sa stvarnim nadzornim slučajevima jer su se takve rasprave pokazale kao vrlo koristan alat u razrješavanju nedoumica i postizanju nadzorne konvergencije.

Značajan fokus ESMA-inih grupa tijekom 2023. bio je na pitanjima povezanim s održivosti. Tako je pored prethodno navedenih aktivnosti angažman bio na pripremi Privremenog izvještaja o zelenom manipulativnom marketingu (engl. *Progress report on greenwashing*) s ciljem utvrđivanja pojave praksi *greenwashinga* unutar lanca vrijednosti te davanja prijedloga kako to spriječiti. Realizacija spomenutog mandata završit će se pripremom i objavom Završnog izvještaja o zelenom manipulativnom marketingu (engl. *Final report on greenwashing*) čiji je cilj utvrditi prakse nacionalnih nadzornih tijela u vezi s detekcijom *greenwashinga* i mjera koje se poduzimaju kako bi se on umanjio i spriječio. Nalazi iz oba izvještaja koristit će se za unaprjeđenje nadzornih praksi kao i davanje preporuka u vezi s mogućim izmjenama postojećeg zakonodavnog okvira. U tom smislu Komisija je krajem godine objavila javne konzultacije u vezi s potencijalnim izmjenama Uredbe SFDR u pogledu koje Europska i nacionalna nadzorna tijela pripremaju svoja mišljenja i prijedloge. Pored toga, u okviru ESMA-ina projekta Sustainable Finance Roadmap intenzivno se radilo na organiziranju treninga u pogledu više različitih tema iz područja održivog financiranja, a s ciljem jačanja nadzornih kapaciteta ESMA-e i nacionalnih nadzornih tijela.

Pored navedenih aktivnosti, ESMA u suradnji sa zaposlenicima nacionalnih nadzornih tijela u okviru Odbora za rizike izrađuje i objavljuje različite članke kojima je cilj dati pregled tržišnih kretanja te upozoriti na identificirane rizike. Protekle godine u fokusu je bilo pitanje inflacije, rasta kamatnih stopa kao i različitih tema iz područja održivog financiranja.

8.1.2. EIOPA – Europsko nadzorno tijelo za osiguranje i strukovno mirovinsko osiguranje

Tijekom 2023. EIOPA je nastavila biti nositeljem ključne uloge u nadzoru osiguranja i strukovnih mirovina u Europi, blisko surađujući s nacionalnim nadzornim tijelima, europskim institucijama i drugim dionicima kako bi ispunila svoje strateške ciljeve postavljene u godišnjem programu rada, a koji podrazumijevaju:

- osiguranje snažne i dosljedne zaštite interesa potrošača diljem EU-a te
- jačanje otpornosti i održivosti financijskog sektora radi očuvanja učinkovitosti, jednakih uvjeta te financijske uključenosti.

U kontekstu gospodarske i geopolitičke neizvjesnosti koja rezultira nestabilnošću tržišta, visokom inflacijom i neizvjesnim gospodarskim rastom, EIOPA se u 2023. usredotočila na pomno praćenje kapitalnog položaja i likvidnosti društava za osiguranje i institucija za strukovno mirovinsko osiguranje (engl. *institutions for occupational retirement provision*, dalje u tekstu: IORP) u EU-u, kako bi osigurala otpornost sektora osiguranja i mirovina te zaštitu potrošača.

EIOPA je nastavila svoj rad na promicanju integracije rizika održivosti u prakse upravljanja rizicima (re)osiguratelja i strukovnih mirovinskih osiguratelja. U 2023. EIOPA se usredotočila na razvoj nadzornih alata za aktivno prepoznavanje, praćenje i rješavanje slučajeva *greenwashinga* te je radila s ESB-om na mogućim rješenjima za rješavanje jaza u zaštiti od rizika koji su povezani s klimatskim promjenama. EIOPA je nastavila svoj rad s drugim Europskim nadzornim tijelima u vezi s Uredbom SFDR koja zahtijeva od sudionika na financijskom tržištu da otkriju svoje okolišne, društvene i upravljačke utjecaje i zahtjeve.

EIOPA je i dalje pažljivo pratila sve veće usvajanje digitalne tehnologije, poput umjetne inteligencije i otvorenog osiguranja (engl. *open insurance*), kako bi ostala u tijeku s najnovijim razvojem tržišta. To je uključivalo pronalaženje optimalnog pristupa zaštiti potrošača uz poticanje inovacija i potporu nacionalnim nadzornicima. Tijekom 2023. EIOPA je zajedno s drugim Europskim nadzornim tijelima zajednički radila na razvoju različitih političkih mandata koje je propisala Uredba DORA. Nadalje, EIOPA je radila na novoj holističkoj digitalnoj strategiji s ciljem razjašnjavanja načina na koji će podržati potrošače, tržišta i nadzornu zajednicu putem digitalne transformacije.

U sklopu svojih aktivnosti, a s ciljem unaprjeđenja regulatornog praćenja digitalnog razvoja europskog osigurateljnog sektora, EIOPA je u 2023. pokrenula Anketu o praćenju tržišta digitalizacije, alat za praćenje inovacija i trendova digitalizacije u osiguranju, pokrenula anketu o pristupu malih i srednjih poduzeća kibernetičkom osiguranju, implementirala *SupTech* projekte i ugradila Metodološka načela o testiranju otpornosti na stres osiguranja, a posebnim fokusom na kibernetički rizik. U suradnji s Europskom komisijom i drugim Europskim nadzornim tijelima, EIOPA je nastavila svoj rad na Europskoj akademiji za nadzor digitalnih financija i podržala rad Europskog foruma za poticanje inovacija.

EIOPA je nastavila promicati zajedničku nadzornu kulturu i dosljedne nadzorne prakse diljem Europe, postavljajući kao nadzorne prioritete (i.) praktičnu provedbu ključnih karakteristika zajedničke nadzorne kulture i daljnji razvoj nadzornih alata, (ii.) rizike za

unutarnje tržište i jednake uvjete koji mogu dovesti do nadzorne arbitraže i (iii.) nadzor nad rizicima u nastajanju.

Tijekom 2023. EIOPA je nastavila izračunavati i objavljivati informacije ključne za učinkovitu primjenu Direktive o osnivanju i obavljanju djelatnosti osiguranja i reosiguranja¹²⁸ (dalje u tekstu: Solventnost II) i Direktive o djelatnostima i nadzoru institucija za strukovno mirovinsko osiguranje¹²⁹ (dalje u tekstu: Direktiva IORP II).

EIOPA je podnijela Europskoj komisiji tehničke savjete o reviziji Direktive IORP II, koja pokriva primjerenost boniteta i upravljanja, prekogranične aktivnosti, funkcionalnost izvješća o mirovinama, prilagodbu prijelaza s definiranih naknada na sustave definiranih doprinosa, aspekte održivosti te bonitetne zahtjeve koji se odnose na raznolikost i uključenost. Što se tiče vođenja poslovne politike, EIOPA je nastavila raditi na Direktivi o distribuciji osiguranja¹³⁰ i pratila zakonodavni proces Strategije ulaganja u maloprodaju te davala svoj doprinos. EIOPA je nastavila igrati važnu ulogu na međunarodnoj razini u kontekstu Međunarodnog udruženja nadzornih tijela u osiguranju, pridonoseći razvoju globalnih standarda: Standarda osiguravajućeg kapitala i holističkog okvira za sistemске rizike.

EIOPA je nastavila pratiti i procjenjivati rizike i ranjivosti kako bi očuvala stabilnost sektora osiguranja i strukovnih mirovina. U 2023. usredotočila se na utjecaj inflacije na tržišta i potrošače, moguće posljedice koje donose rizici povezani s prirodom te na potencijalne rizike sve veće digitalizacije, posebice u obliku kibernetičkih napada. U skladu s razvojem događaja koji su u tijeku, EIOPA je analizirala ranjivost portfelja društava za osiguranje na tečajni rizik i smanjenje duga u pandemijskim i energetski osjetljivim sektorima. EIOPA je također nastavila objavljivati detaljne statistike o tržištima osiguranja i IORP-ima, odlučivši se za informativne popise kako bi informacije učinila dostupnijima. EIOPA je također poboljšala svoj metodološki okvir nadzornog testiranja otpornosti na stres odozdo prema gore (engl. *bottom-up stress testing*) i provela opsežan rad na unaprjeđenju modela korištenih u regulatornom testiranju otpornosti na stres odozgo prema dolje (engl. *top-down stress testing*). EIOPA je nastavila s daljnjim razvojem svojeg kriznog procesa i postupaka kako bi ih prilagodila najnovijim kretanjima i započela s osmišljavanjem krizne vježbe.

U 2023. EIOPA je nastavila s pripremom i procjenom učinka u vezi s Direktivom o oporavku i sanaciji osiguranja, koja nadzornom tijelu daje važne nove uloge i odgovornosti, uključujući razvoj tehničkih standarda i smjernica i druge trajnije zadatke, poput uspostave sanacijskog odbora ili sudjelovanje u sanacijskim kolegijima.

Postizanje EIOPA-inih ciljeva ovisi o bliskoj suradnji s nacionalnim nadzornim tijelima, kao i o redovitom savjetovanju s dionicima, organizacijama potrošača i predstavnicima industrije.

Članovi Upravnog vijeća Hanfe doprinijeli su aktivnostima EIOPA-e u okviru svojeg članstva u Odboru nadzornika, u svim upravljačkim odborima EIOPA-e, odnosno u

¹²⁸ [Direktiva 2009/138/EZ](#) Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2009. o osnivanju i obavljanju djelatnosti osiguranja i reosiguranja (Solventnost II)

¹²⁹ [Direktiva 2016/2341](#) Europskog parlamenta i Vijeća od 14. prosinca 2016. o djelatnostima i nadzoru institucija za strukovno mirovinsko osiguranje

¹³⁰ [Direktiva 2016/97](#) Europskog parlamenta i Vijeća od 20. siječnja 2016. o distribuciji osiguranja

Političkom upravljačkom odboru, Nadzornom upravljačkom odboru te Odboru za rizike i financijsku stabilnost, kao i u Upravljačkom odboru te Odboru za kontrolu kvalitete. Tijekom 2023. održano je devet sastanaka Odbora nadzornika te su provedena ukupno 93 postupka pisane procedure. U okviru ostalih navedenih odbora, članovi Upravnog vijeća sudjelovali su na 31 sastanku te u 73 postupka pisane procedure.

Doprinos Hanfe radu EIOPA-e očituje se nadalje preko brojnih Hanfinih stručnjaka koji su aktivno uključeni u Zajednički odbor za digitalnu operativnu otpornost za financijski sektor, Odbor za informacijsku tehnologiju i podatke, Odbor za zaštitu potrošača i financijske inovacije, devet specijaliziranih Mreža stručnjaka te u brojne projektne i radne skupine.

8.1.3. EBA - Europsko nadzorno tijelo za bankarstvo

U okviru EBA-ine Podskupine za investicijska društva zaposlenici Hanfe sudjelovali su tijekom 2023. u značajnoj mjeri u raspravama koje su rezultirale izradom konzultacijskog dokumenta u vezi s revizijom zakonodavnog okvira za bonitetne zahtjeve za investicijska društva, u pripremi materijala za sjednice Odbora nadzornih tijela EBA-e te pisanim procedurama predmetnog Odbora.

Najznačajniji EBA-in dokument s kojim je Hanfa iskazala suglasnost u lipnju 2023. su Smjernice koje se primjenjuju na postupak nadzorne provjere i ocjene (SREP) investicijskih društava kako je definirano u člancima od 36. do 45. Direktive (EU) 2019/2034. Smjernicama se posebno obuhvaćaju opći aranžmani upravljanja rizicima i sustava internog upravljanja, rizici za kapital te procjena sistemskog rizika investicijskih društava. Glavni je cilj ovih smjernica osigurati dosljednost u nadzornim praksama pri procjeni investicijskih društava te tako doprinijeti jednakim uvjetima za ta investicijska društva u cijelom EU-u.

8.1.4. ESRB – Europski odbor za sistemske rizike

Tijekom 2023. Hanfa je nastavila uspješnu suradnju s ESRB-om s ciljem pravovremenog rješavanja sistemskih rizika kojima je izložen europski financijski sustav, a koji bi mogli utjecati i na stabilnost financijskog sustava u Republici Hrvatskoj. Glavni alati kojima se ESRB služi u misiji sprječavanja i ublažavanja rizika za financijsku stabilnost su upozorenja i preporuke. ESRB izdaje upozorenja kada utvrdi da u nekoj od zemalja postoje značajni sistemski rizici te u idućem razdoblju prati jesu li poduzete mjere kako bi se taj rizik ublažio. Preporuke upućuju na veći stupanj sistemskih rizika te su po svojoj formi i učinku jači oblik primjene ESRB-ovih ovlasti jer se u njima utvrđuju i korektivne mjere i rokovi za njihovu provedbu. Iako one nisu pravno obvezujuće, primatelji su dužni obavijestiti ESRB i Vijeće Europske unije o mjerama koje su poduzete kao odgovor na preporuku i/ili dati odgovarajuće obrazloženje u slučaju nepostupanja po preporuci.

Premda u 2023. nije izdano nijedno novo upozorenje ili preporuka koja bi bila relevantna za domaći sektor financijskih usluga, Hanfa je imala obavezu postupanja po Preporuci o paneuropskom okviru za sistemsku koordinaciju kiberincidenata za

relevantna tijela¹³¹ iz 2021. godine. Prema dijelu B spomenute preporuke, u suradnji s ostalim nositeljima makroekonomske i fiskalne politike, određena je glavna kontaktna točka koja bi u slučaju velikog kiberincidenta bila dužna obavijestiti i koordinirati se s ostalim kontaktnim točkama u drugim državama članicama, kao i s ESRB-om. Uz spomenutu, Hanfa je aktivno postupala i po Preporuci o slabostima u sektoru poslovnih nekretnina u Europskom gospodarskom prostoru¹³², čiji je cilj prepoznati tržište nekretnina kao mogući izvor i/ili katalizator sistemskih poremećaja u sustavu te poboljšati otpornosti financijskih institucija na šokove koji proizlaze s tog tržišta. Kako bi, u okviru svojih zakonskih ovlasti, adekvatno ispunila zahtjeve iz Preporuke i poboljšala praćenje sistemskih rizika koji proizlaze iz tržišta poslovnih nekretnina, Hanfa je u 2023. detaljnije analizirala domaće tržište poslovnih nekretnina uz poseban naglasak na nekretninske portfelje svojih subjekata nadzora¹³³.

U skladu s uobičajenom praksom prema kojoj ESRB osigurava stresne scenarije za redovite testove otpornosti na stres koje provode europska nadzorna tijela, ESRB je u 2023. izradio tri različita stresna scenarija, a Hanfini su predstavnici putem pisanih procedura aktivno sudjelovali u iterativnom procesu finaliziranja tih scenarija. Riječ je stresnom scenariju za testiranje otpornosti novčanih fondova koje provodi ESMA, stresnom scenariju za testiranje otpornosti središnje druge ugovorne strane, te scenariju za jednokratnu analizu scenarija klimatskih rizika u okviru paketa *Fit for 55*.

Hanfini predstavnici sudjelovali su i u ostalim aktivnostima ESRB-a putem proaktivnog prisustvovanja na sastancima i raspravama na kojima se, osim o makrobonitetnim politikama i mjerama, raspravljalo i o tekućim kretanjima u makroekonomskom i financijskom sustavu te glavnim ranjivostima i rizicima kojima su europska gospodarstva izložena. Predsjednik Upravnog vijeća Hanfe sudjelovao na sastancima Općeg odbora, a zaposlenici Hanfe na sastancima Savjetodavnog tehničkog odbora te Radne grupe za analize.

8.1.5. IAIS – Međunarodno udruženje nadzornih tijela u osiguranju

Međunarodno udruženje nadzornih tijela u osiguranju (dalje u tekstu: IAIS) je udruženje koje promiče djelotvoran i globalno dosljedan nadzor industrije osiguranja kroz kreiranje međunarodnih standarda za nadzor osiguranja te kao forum za razmjenu iskustava i dobrih praksi među supervizorima osiguranja. IAIS okuplja nadzorna tijela iz više od 200 država i drugih jurisdikcija što čini više od 97 % globalnog tržišta osiguranja.

Hanfa aktivno sudjeluje u velikom broju aktivnosti koje IAIS provodi, a predsjednik Upravnog vijeća Hanfe član je izvršnog odbora IAIS-a te zastupa regiju Srednje i istočne Europe i Zakavkazja. Osim na sastancima Izvršnog odbora, predsjednik Upravnog vijeća (ili njegova zamjena) kao član sudjeluje i na sastancima Makrobonitetnog odbora, Odbora za proračun kao i nekoliko radnih skupina IAIS-a (Selekcijske skupine,

¹³¹ Preporuka Europskog odbora za sistemske rizike od 2. prosinca 2021. o paneuropskom okviru za sistemske koordinaciju kiberincidentata za relevantna tijela ([ESRB/2021/17](#))

¹³² Preporuka Europskog odbora za sistemske rizike od 1. prosinca 2022. o slabostima u sektoru poslovnih nekretnina u Europskom gospodarskom prostoru ([ESRB/2022/9](#))

¹³³ **Financijska stabilnost br. 3**, Okvir 1. *Nekretninska ulaganja: alternativna ulaganja koja značajno određuju stabilnost sektora financijskih usluga u RH?*

Radne skupine za strateško i financijsko planiranje). Predstavnicima Hanfe također sudjeluju na Glavnoj skupštini i Godišnjoj konferenciji IAIS-a.

Pored redovnog sudjelovanja u samoprocjenama primjene pojedinih temeljnih načela osiguranja koje usvaja IAIS (engl. *Insurance Core Principles - ICPs*), Hanfa nastavlja sudjelovati u projektu za praćenje kretanja globalnog tržišta osiguranja (engl. *Global Monitoring Exercise – Sector Wide Monitoring*) u sklopu kojeg priprema tražene kvalitativne i kvantitativne podatke o tržištu osiguranja i reosiguranja u Republici Hrvatskoj.

8.1.6. IOPS – Međunarodna organizacija nadzornih tijela za mirovinske sustave

Hanfa je u 2023. sudjelovala u svim redovnim aktivnostima Međunarodne organizacije nadzornih tijela za mirovinske sustave (engl. *International Organisation of Pension Supervisors*, dalje u tekstu: IOPS) kao punopravna članica. IOPS trenutačno ima 80 punopravnih članova te 10 pridruženih članova i promatrača. Sudjelovanje uključuje redovne godišnje sastanke IOPS-a na kojima se donose odluke o programu rada u narednom razdoblju i sastanke tehničkog odbora na kojima se raspravlja o raznim pitanjima u vezi s nadzorom sustava kapitalizirane mirovinske štednje. Hanfa sudjeluje i u radionicama na kojima se razmjenjuju iskustava iz nadzorne prakse kao i istraživanjima o supervizorskim i regulatornim praksama koje provodi IOPS.

Hanfa je na redovnim izborima održanima 2022. izabrana za članicu Izvršnog odbora IOPS-a na mandat u trajanju od dvije godine, odnosno za razdoblje od 2023. do kraja 2024. godine. Predstavnik Upravnog vijeća Hanfe sudjeluje na sastancima Izvršnog odbora na kojima se donose odluke povezane s aktivnostima organizacije te se pripremaju odluke za godišnji sastanak članstva.

IOPS je u protekloj godini proveo istraživanja o riziku likvidnosti mirovinskih fondova te o raznim aspektima ulaganja mirovinskih fondova uključujući korištenje financijske poluge u kojima je također sudjelovala Hanfa.

8.1.7. IOSCO – Međunarodna organizacija komisija za vrijednosne papire

Tijekom godine članovi Upravnog vijeća Hanfe nastavili su sudjelovati u radu Međunarodne organizacije komisija za vrijednosne papire (dalje u tekstu: IOSCO) putem sastanaka Odbora predsjednika, Odbora rastućih tržišta i tržišta u razvoju te Europskog regionalnog odbora, kao i kroz pisane procedure navedenih odbora. Kroz članstvo u Mreži za financijske inovacije i Skupini za praćenje provedbe Multilateralnog memoranduma o razumijevanju (dalje u tekstu: IOSCO MMoU) predstavnici Hanfe također su nastavili sudjelovati u radu te međunarodne organizacije. Hanfa je razmjenjivala informacije s drugim nadzornim tijelima u svrhu pomoći prilikom provedbe nadzornih aktivnosti, a na temelju IOSCO MMoU-a koji se odnosi na konzultacije, suradnju i razmjenu informacija te je sudjelovala u radu IOSCO AA-AG grupe (engl. *Administrative Arrangement Assessment Group*).

Pristupanje Republike Hrvatske OECD-u

Organizacija za ekonomsku suradnju i razvoj forum je u kojem vlade uspoređuju i razmjenjuju politička iskustva, identificiraju dobre prakse u svjetlu novih izazova te promiču odluke i preporuke koje trebaju pridonijeti boljim politikama za stvaranje boljih uvjeta življenja. Misija je OECD-a promicati politike koje poboljšavaju ekonomsko i socijalno blagostanje ljudi diljem svijeta. OECD ima 38 država članica.

Pristupanje Republike Hrvatske OECD-u zadnji je strateški vanjskopolitički cilj Republike Hrvatske. U tu je svrhu u veljači 2022. osnovana Pregovaračka skupina za pristupanje Hrvatske OECD-u (dalje u tekstu: Pregovaračka skupina) čiji je Hanfa član. Pregovaračka skupina osnovana je kao međuresorna skupina kojoj je na čelu ministar vanjskih i europskih poslova i koja redovno okuplja predstavnike svih tijela uključenih u proces pristupanja. Hrvatska je službeno započela pregovore o pristupanju u srpnju 2022., a proces pristupanja OECD-u trebao bi biti okončan do kraja 2025., s ambicijom da se formalno članstvo realizira u 2026. godini. Hanfa aktivno sudjeluje u procesu pristupanja Republike Hrvatske OECD-u od samog početka, kao član Pregovaračke skupine i stručna podrška relevantnim nadležnim ministarstvima i to u području financijskih tržišta, osiguranja, privatnih mirovina, korporativnog upravljanja, financijske pismenosti, zaštite potrošača i kodeksa za liberalizaciju.

Slijedom izrade samoprocjene u odnosu na važeće pravne instrumente OECD-a kroz tzv. Inicijalni memorandum u listopadu 2022., u studenome 2022. uslijedio je postupak tehničkih pregleda u odborima i radnim skupinama OECD-a. Tehnički pregledi i službena mišljenja koja iz njih proizlaze obuhvaćaju dva glavna elementa: ocjenu spremnosti i sposobnosti Republike Hrvatske da provede sve pravne instrumente OECD-a u okviru nadležnosti odbora te ocjenu politika i praksi Republike Hrvatske u usporedbi s najboljim politikama i praksama OECD-a u relevantnom području.

Hanfa je zajedno s relevantnim nadležnim ministarstvima u 2023. sudjelovala u postupcima tehničkih pregleda sljedećih odbora i radnih skupina OECD-a:

- Odbora za ulaganja (Kodeksi za liberalizaciju)
- Odbora za financijska tržišta
 - Radne skupine za zaštitu potrošača financijskih usluga
 - Međunarodne mreže za financijsku edukaciju
- Odbora za korporativno upravljanje
- Odbora za osiguranje i privatne mirovine
- Radne skupine za privatne mirovine.

Postupci tehničkih pregleda uključivali su pravovremenu pripremu i predaju odgovora na upitnike, izradu samoprocjene usklađenosti s pravnim instrumentima OECD-a, organizaciju i provedbu misija u kojima stručnjaci iz

tajništva OECD-a utvrđuju činjenice i prikupljaju dodatne informacije i podatke u svrhu pripreme izvještaja te predstavljanje na pristupnim raspravama pred odborima i radnim skupinama OECD-a.

U šest od sedam odbora, odnosno radnih skupina OECD-a u kojima Hanfa sudjeluje s relevantnim ministarstvima, Republika Hrvatska je u 2023. zaprimila službena pisma njihovih predsjedavajućih o ishodu pristupnog pregleda. Predsjedavatelji Odbora za financijska tržišta, Radne skupine za privatne mirovine, Radne skupine za zaštitu potrošača financijskih usluga i Međunarodne mreže za financijsku edukaciju obavijestili su Republiku Hrvatsku kako su navedena radna tijela OECD-a odlučila zaključiti pristupni pregled. Republika Hrvatska je u pismima zaprimila određene preporuke s ciljem dodatnog usklađenja s politikama i najboljim praksama OECD-a, međutim njihovo ispunjenje nije uvjet za zaključenje pristupnog pregleda.

Predsjednik Odbora za ulaganja, a u vezi s OECD-ovim Kodeksima za liberalizaciju, obavijestio je Republiku Hrvatsku kako je odbor zaključio da Republika Hrvatska treba ispuniti određeni broj obvezujućih preporuka i o postupanju po njima obavještavati odbor. Pregovaračka skupina analizirala je dobivene preporuke, a Hanfa je sudjelovala u izradi Akcijskog plana za postupanje po preporukama u dijelovima iz svoje nadležnosti (financijska tržišta, osiguranja, privatne mirovine).

Predsjednik Odbora za korporativno upravljanje također je obavijestio Republiku Hrvatsku kako je odbor zaključio da Republika Hrvatska treba ispuniti određeni broj obvezujućih preporuka u vezi s usklađivanjem s OECD-ovim Načelima korporativnog upravljanja, kako bi se pristupni pregled mogao zaključiti.

Pored aktivnosti povezanih s pristupanjem Republike Hrvatske OECD-u Hanfa je sudjelovala na redovnim sastancima iznad navedenih odbora i radnih skupina OECD-a. Također je sudjelovala u redovnom izvještavanju OECD-a u vezi s privatnim mirovinama i osiguranjem, što uključuje pripremu statističkih podataka o mirovinskim fondovima i mirovinskim osiguravajućim društvima i informacija o regulatornom okviru i pravilima ulaganja.

8.2. Tehnička međunarodna suradnja, bilateralna međunarodna suradnja i razmjena informacija

U sklopu projekta „Program za jačanje kapaciteta središnjih banaka Zapadnog Balkana“ (faza 2, dalje u tekstu: Program), koji financira Europska komisija, Hanfa je pružila tehničku pomoć Centralnoj banci Kosova, koja ima i ulogu nadzornog tijela za tržište osiguranja, po pitanju liberalizacije tržišta obveznih osiguranja u prometu. Tehnička pomoć uključivala je dvije misije Hanfinih stručnjaka u Centralnu banku Kosova, kao i organiziranje studijske posjete Zagrebu za kolege iz Kosova.

U sklopu pružanja potpore institucijama država kandidatkinja, Hanfa je sudjelovala u nizu misija, radionica i drugih aktivnosti Tehničke pomoći i razmjene informacija (dalje u tekstu: TAIEX), programa EU-a za pružanje tehničke pomoći. U protekloj godini

stručnjaci iz Hanfe pružili su tehničku pomoć u području osiguranja (Albanija) te otvorenih i alternativnih investicijskih fondova i financijskih konglomerata (Crna Gora). Instrument TAIEX korišten je i za provedbu analize usklađenosti nacrtu zakona pojedinih država kandidatkinja s pravnom stečevinom EU-a u području tržišta kapitala (Srbija) i mirovinskih fondova (Crna Gora). Hanfa je, pored TAIEX-a, tehničku pomoć državama regije pružila i u sklopu drugih međunarodnih projekata kao i na bilateralnoj osnovi.

S Komisijom za tržište kapitala Crne Gore Hanfa je 2023. potpisala novi sporazum o suradnji koji uređuje razmjenu podataka i tehničku suradnju u vezi s tržištem kapitala i kapitaliziranom mirovinskom štednjom. Stručnjaci iz Hanfe sudjelovali su u programu edukacije za upravitelje mirovinskim fondovima koje je organizirala Komisija.

Hanfa je u 2023. započela provedbu multinacionalnog projekta odobrenog u sklopu Instrumenta za tehničku potporu „Održivo financiranje – unaprjeđenje nadzornih kapaciteta“. Na projektu uz Hanfu sudjeluju nacionalna nadzorna tijela Malte, Poljske i Rumunjske. Projekt uključuje prilagođeni pristup svakom nadzornom tijelu i osigurava usklađeni pristup što se tiče zajedničkih aspekata. Cilj je Hanfe poboljšati stručnost u području održivog financijskog okvira EU-a i ojačati otpornost sustava pod njezinim nadzorom.

Pored toga, u 2023. Hanfa je nastavala s implementacijom zajedničkog projekta Hanfe i HNB-a „Provedba propisa i nadzorne prakse u pogledu tržišnog ponašanja“, usmjerenog na jačanje kapaciteta institucija u području zaštite potrošača. Završetak projekta očekuje se početkom 2024. godine. Nastavljena je i provedba projekta „EU SDFA – Europska nadzorna digitalna akademija“, čiji je cilj osigurati prijenos znanja nacionalnim nadzornim tijelima država članica u pogledu novih tehnologija u području financijskih usluga, razvoja nadzornih alata i informiranja o razvoju regulatornog okvira.

U drugoj polovici godine Hanfa je uspješno završila provedbu zajedničkog projekta Hanfe i HNB-a „Unaprjeđenje nadzora na temelju rizika nad sprječavanjem pranja novca i financiranja terorizma“, čiji je rezultat daljnje unaprjeđenje nadzornih praksi obiju institucija.

U drugoj polovici godine Hanfa je za novi ciklus Instrumenta za tehničku potporu prijavila dva projekta: zajednički projekt Ministarstva financija, HNB-a i Hanfe „Unaprjeđenje korištenja financijskih usluga kroz povećanje digitalne financijske pismenosti“ te multinacionalni projekt „Unaprjeđenje kapaciteta za licenciranje, nadzor, oporavak i sanaciju CCP-jeva“, koji će se provoditi zajedno s nadzornim tijelima Grčke, Poljske, Portugala i Rumunjske. Oba su projekta odobrena, a njihova bi provedba trebala započeti u 2024. godini.

SUDSKI POSTUPCI

9. SUDSKI POSTUPCI

Hanfa redovito sudjeluje u sudskim postupcima kao ovlaštenu tužitelj u prekršajnom postupku te kao tuženik u upravnom sporu po tužbi povodom upravnog akta Hanfe. Hanfa kao ovlaštenu tužitelj podnosi optužne prijedloge Općinskom prekršajnom sudu u Zagrebu (kao isključivo stvarno i mjesno nadležnom sudu) i Financijskom inspektoratu Ministarstva financija Republike Hrvatske, a zaposlenici Hanfe aktivno sudjeluju u prekršajnim postupcima (odlascima na rasprave, sastavljanjem očitovanja te poduzimanjem svih drugih radnji za koje je Hanfa po zakonu ovlaštena kao ovlaštenu tužitelj). Na postupke koje u okviru svoje nadležnosti provodi Hanfa primjenjuju se odredbe Zakona o općem upravnom postupku, ako zakonom nije drugačije propisano. Hanfa kao javnopravno tijelo vodi upravne postupke u jednom stupnju, stoga se protiv akata Hanfe može pokrenuti upravni spor u kojem Hanfa kao stranka aktivno sudjeluje. Na temelju kazneno-postupovnih propisa, Hanfa, u slučaju saznanja da je počinjeno kazneno djelo koje se progoni po službenoj dužnosti, podnosi kaznenu prijavu državnom odvjetništvu.

9.1. Prekršajni postupci

Na temelju svojih ovlasti Hanfa je tijekom 2023. podnijela 13 optužnih prijedloga. Od toga je deset prekršajnih postupaka pokrenuto pred nadležnim Općinskim prekršajnim sudom u Zagrebu, dok su tri prekršajna postupka pokrenuta pred Financijskim inspektoratom Ministarstva financija. Navedeni prekršajni postupci proizašli su iz postupaka nadzora koje je Hanfa provela u području tržišta osiguranja, faktoringa i sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma, te iz podnesenih predstavlki potrošača.

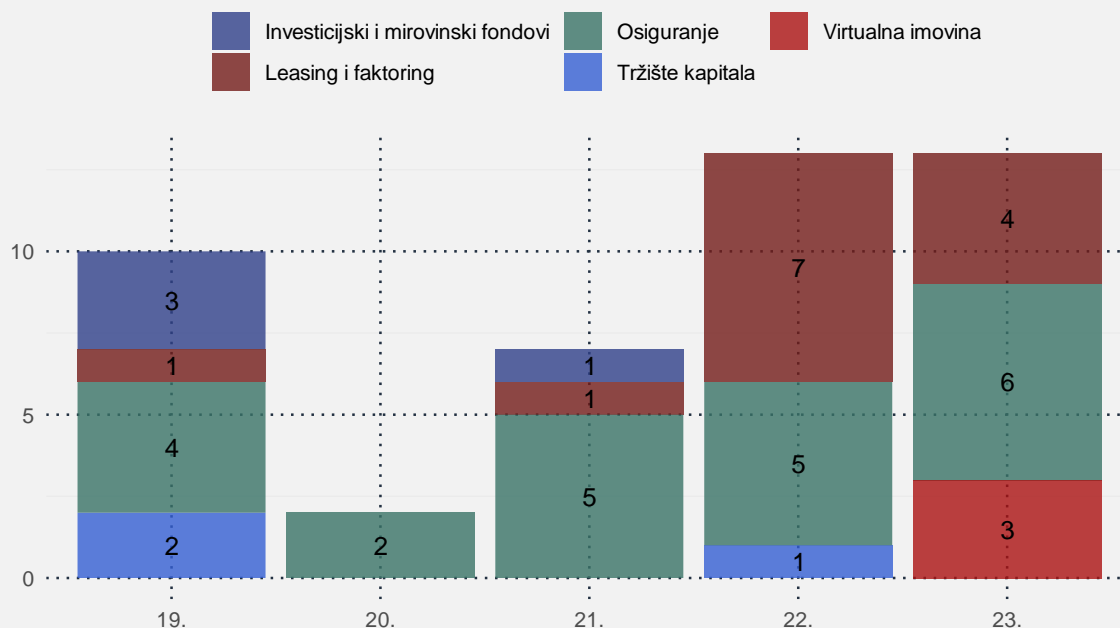
Od osnivanja 1. siječnja 2006. do 31. prosinca 2023. Hanfa je podnijela ukupno 529 optužnih prijedloga za pokretanje prekršajnog postupka.

U Prekršajnom zakonu¹³⁴ predviđena je mogućnost da ovlaštenu tužitelj i okrivljenik pregovaraju o uvjetima priznavanja krivnje i sporazumiju se o izboru i visini sankcije. Imajući u vidu opće trendove alternativnog rješavanja sudskih sporova, navedena mogućnost rezultirala je s 26 pravomoćno osuđujućih presuda u razdoblju od 2018. do kraja 2023. godine.

¹³⁴ NN, br. [107/07](#), [39/13](#), [157/13](#), [110/15](#), [70/17](#), [118/18](#), [114/22](#)

Slika 9.1. Prikaz prekršajnih postupaka po sektorima u razdoblju od 2019. do 2023.

Broj prekršajnih postupaka prema sektorima

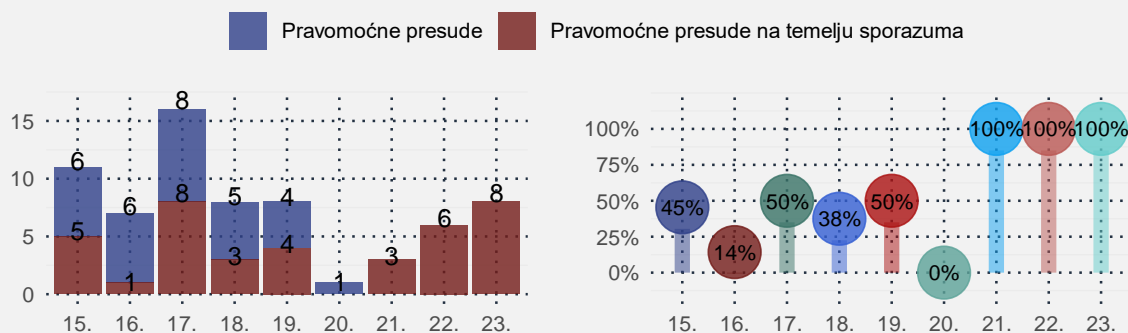

Izvor: Hanfa

Slika 9.2. Pravomoćne presude i optužni prijedlozi u razdoblju od 2015. do kraja 2023. godine

Broj pravomoćnih presuda na temelju sporazuma

Udio pravomoćnih presuda na temelju sporazuma, u % ukupnog broja optužnih prijedloga

Napomena: U pravomoćne presude na temelju sporazuma stranaka za 2016. uvršten je sporazum koji je sklopljen i pravomoćno potvrđen te godine, a za koji je optužni prijedlog podnesen 2012., kada u Prekršajnom zakonu još nije postojao institut sporazumijevanja ovlaštenog tužitelja i okrivljenika.

Izvor: Hanfa

9.1.1. Tržište osiguranja

Protiv društava za osiguranje i u njima odgovornih osoba tijekom 2023. podneseno je ukupno šest optužnih prijedloga. Tri optužna prijedloga podnesena su temeljem

predstavki potrošača zbog kršenja ZID ZOOP¹³⁵ i to zbog prekoračenja zakonski propisanog roka za dostavu obrazložene ponude odnosno utemeljenog odgovora na njihov odštetni zahtjev te kršenja rokova isplate iznosa naknade štete (ili nespornog dijela štete kao predujma) oštećenima. Navedeni postupci su u tijeku.

Preostala tri prekršajna postupka proizašla su iz postupaka nadzora provedenih nad društvima za osiguranje. Jedan od njih pokrenut je zbog kršenja ZOS-a¹³⁶ u vezi s Provedbenom uredbom Komisije (EU) 2015/2450 od 2. prosinca 2015. o utvrđivanju provedbenih tehničkih standarda u vezi s predlošcima za podnošenje informacija nadzornim tijelima u skladu s Direktivom 2009/138/EZ Europskog parlamenta i Vijeća¹³⁷ uslijed čega je došlo do propusta u vezi s dostavljanjem informacija Hanfi o prekograničnom pružanju usluga osiguranja u drugoj državi članici EU-a. Postupak je okončan zaključenjem nagodbe. Nadalje, jedan prekršajni postupak pokrenut je zbog kršenja odredaba ZOS-a u pogledu uspostave djelotvornog i pouzdanog sustava upravljanja i to u području koje se odnosilo na upravljanje operativnim rizikom, zatim zbog kršenja odredaba ZOS-a u vezi s uvjetima informiranja potrošača i poslovnog ponašanja prilikom distribucije proizvoda osiguranja te radi kršenja Delegirane uredbe o PRIIP-ovima u pogledu sadržaja dokumenata s ključnim informacijama. Postupak je okončan zaključenjem nagodbe.

Naposljetku, treći postupak pokrenut je kako bi se sankcioniralo postupanje društva za osiguranje kojim su protivno odredbama ZOS-a, a na štetu ugovaratelja osiguranja poduzimane nedopuštene aktivnosti u okviru distribucije osiguranja. Predmetni postupak je u tijeku.

9.1.2. Faktoring

Protiv društva za faktoring i u njemu odgovorne osobe pokrenuta su četiri prekršajna postupka. Od toga su tri postupka pokrenuta jer isti nisu postupili po rješenjima Hanfe o otklanjanju utvrđenih nezakonitosti i nepravilnosti te jedan prekršajni postupak zbog propusta dostave revidiranih godišnjih financijskih izvještaja u propisanom roku što je protivno odredbama Zakona o faktoringu¹³⁸. Sva četiri postupka okončana su zaključenjem nagodbe između okrivljenika i Hanfe kao ovlaštenog tužitelja.

9.1.3. Sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma

Protiv tri pravne osobe koje se bave djelatnošću pružanja usluga razmjene virtualnih i fiducijarnih valuta te pružanja skrbničke usluge novčanika i odgovornih osoba u istima inicirano je pokretanje prekršajnih postupaka pred Financijskim inspektoratom Ministarstva financija Republike Hrvatske zbog kršenja odredbi ZSPNFT-a¹³⁹. Jedan postupak odnosio se na propust provedbe potrebnih mjera dubinske analize stranke prilikom uspostavljanja poslovnog odnosa. Drugi postupak odnosio se na propust

¹³⁵ NN, br. [151/05](#), [36/09](#), [75/09](#), [76/13](#), [152/14](#), [155/23](#)

¹³⁶ NN, br. [30/15](#), [112/18](#), [63/20](#), [133/20](#), [151/22](#)

¹³⁷ [Provedbena uredba Komisije \(EU\) 2015/2450](#) od 2. prosinca 2015. o utvrđivanju provedbenih tehničkih standarda u vezi s predlošcima za podnošenje informacija nadzornim tijelima u skladu s Direktivom 2009/138/EZ Europskog parlamenta i Vijeća, SL L 347

¹³⁸ NN, br. [94/14](#), [85/15](#), [41/16](#)

¹³⁹ NN, br. [108/17](#), [39/19](#), [151/22](#)

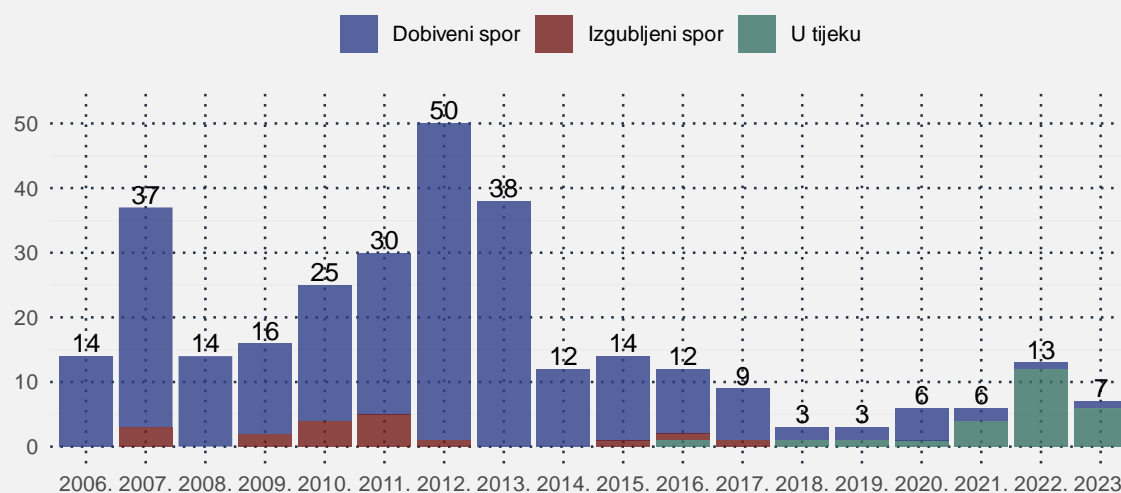
osiguranja redovite godišnje unutarnje revizije sustava sprječavanja pranja novca. Ova dva postupka okončana su zaključenjem nagodbe. Treći postupak odnosi se na propuste u vezi s imenovanjem jednog ili više zamjenika ovlaštene osobe za sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma kao i osiguranja odgovarajućih organizacijskih, kadrovskih, materijalnih i drugih uvjeta rada za iste. Potonji je postupak u tijeku.

9.2. Upravni sporovi

Protiv odluka Hanfe pokrenuto je sedam upravnih sporova. Šest tužbi podneseno je Upravnom sudu u Zagrebu dok je jedna podnesena Upravnom sudu u Splitu. Hanfa je na navedene tužbe, u skladu sa Zakonom o upravnim sporovima¹⁴⁰, dala odgovore te dostavila zatražene spise sudu. U postupcima pokrenutima na temelju navedenih tužbi, kao i tužbi iz prethodnih godina, zaposlenici Hanfe dostavljali su očitovanja i pristupali raspravama. Od ukupno sedam pokrenutih upravnih sporova, četiri su pokrenuta protiv odluka iz područja osiguranja, a tri protiv odluka iz područja tržišta kapitala u vezi sa Zakonom o preuzimanju dioničkih društava¹⁴¹. U jednom od postupaka iz područja tržišta kapitala doneseno je rješenje o odbacivanju tužbe te se taj spis povodom žalbe nalazi na Visokom upravnom sudu Republike Hrvatske i još nije konačno riješen. Svi postupci još uvijek su u tijeku.

Slika 9.3. Ishodi upravnih sporova

Broj sporova prema vrsti ishoda

Izvor: Hanfa

9.3. Kaznene prijave

Hanfa je od osnivanja 1. siječnja 2006. do 31. prosinca 2023. nadležnom državnom odvjetniku podnijela ukupno 52 kaznene prijave.

¹⁴⁰ NN, br. [20/10](#), [143/12](#), [152/14](#), [94/16](#), [29/17](#), [110/21](#)

¹⁴¹ NN, br. [109/07](#), [36/09](#), [108/12](#), [90/13](#), [99/13](#), [148/13](#)

9.4. Postupci radi naplate potraživanja

Pravilnikom o izračunu, visini i naplati naknada koje se plaćaju Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga za 2022. godinu¹⁴² i Pravilnikom o izračunu, visini i naplati naknada koje se plaćaju Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga za 2023. godinu¹⁴³ određeni su obveznici plaćanja i visina naknade koju su obveznici dužni plaćati Hanfi. Hanfa je tijekom 2023. radi naplate svojeg potraživanja na ime neplaćenih naknada prema jednom subjektu nadzora pokrenula ovršni postupak te je u njemu doneseno rješenje o ovrsi. Navedeni je postupak u tijeku.

¹⁴² NN, br. 144/21

¹⁴³ NN, br. 155/22

POSLOVANJE HANFE

10. POSLOVANJE HANFE

Radom Hanfe upravlja Upravno vijeće pod čijom se neposrednom nadležnošću nalazi pet sektora i deset ureda koji obavljaju temeljne funkcije i zadaće Hanfe definirane Zakonom o Hanfi. Funkciju podrške poslovanju provodi pet direkcija u Uredu glavnog tajnika, koje su pored redovitih poslova tijekom 2023. bile intenzivno uključene u nastavak digitalizacije poslovnih procesa, u skladu s jednim od strateških ciljeva Hanfe.

Interni akti i ugovori o radu usklađeni su s promjenama Zakona o radu koje su stupile na snagu početkom godine.

10.1. Unutrašnji ustroj i ljudski resursi

Hanfom upravlja Upravno vijeće koje se sastoji od pet članova, a jedan član je predsjednik. Predsjednika i članove Upravnog vijeća na mandat od šest godina imenuje Hrvatski sabor na prijedlog Vlade Republike Hrvatske. Godine 2018. predsjednikom Upravnog vijeća imenovan je dr. sc. Ante Žigman, a članovima Antun Palarić, dr. sc. Tomislav Ridzak, Ilijana Jeleč i Jurica Jednačak. Predsjednik Upravnog vijeća imenuje zamjenika predsjednika Upravnog vijeća na način da se članovi izmjenjuju svakih 18 mjeseci. Tijekom 2023. na toj je poziciji bio dr. sc. Tomislav Ridzak.

Upravno vijeće doosi odluke na sjednicama natpolovičnom većinom, bez mogućnosti suzdržavanja od glasanja. U 2023. održano je 35 sjednica na kojima je usvojeno 830 odluka.

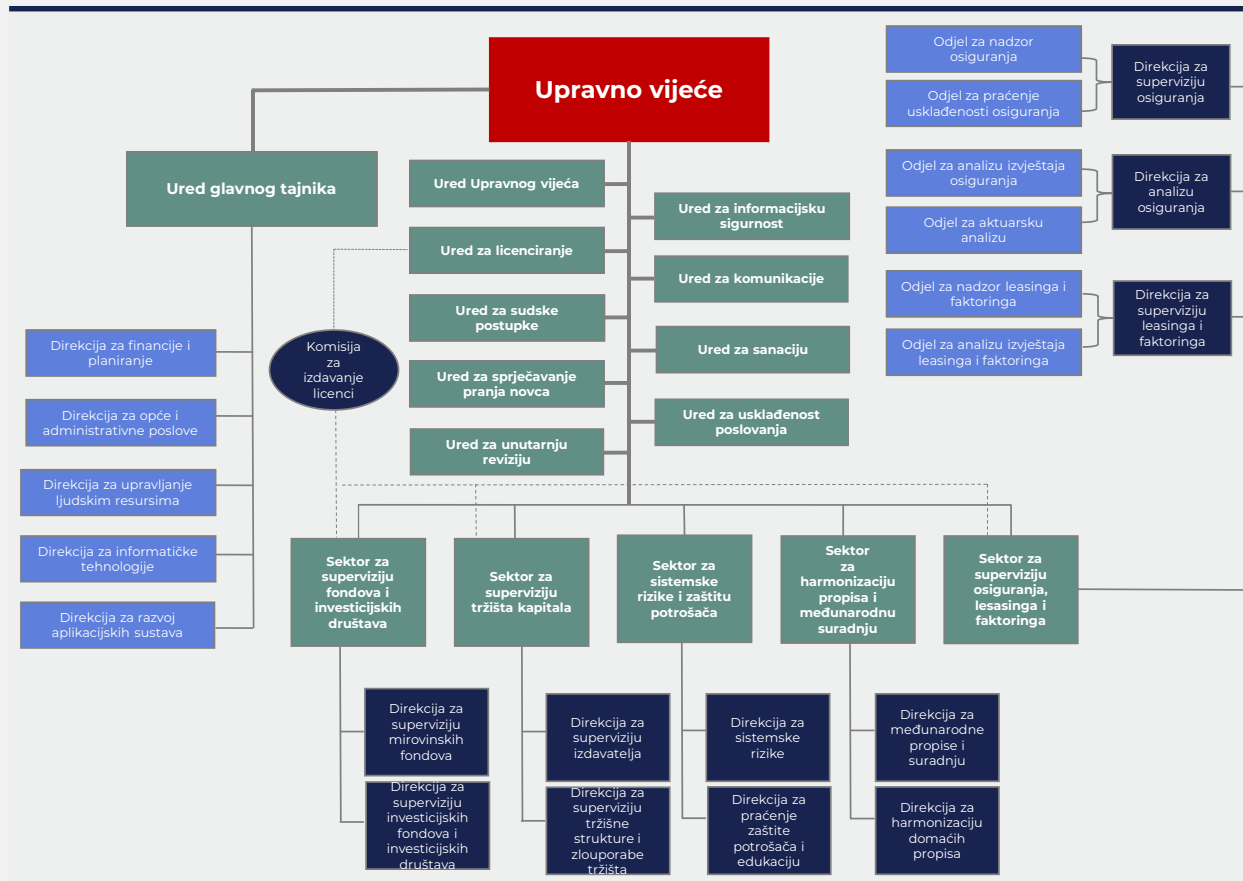
Zakonom o Hanfi određeno je da Hanfa ima deveteročlano savjetodavno tijelo – Savjet Hanfe. Predsjednik Upravnog vijeća Hanfe član je po službenoj dužnosti. Vlada Republike Hrvatske imenuje tri člana, a predstavnici udruga subjekata nadzora pri Hrvatskoj gospodarskoj komori preostalih pet članova. Tijekom 2023. članovi su uz predsjednika Upravnog vijeća dr. sc. Antu Žigmana bili Kristijan Buk (predsjednik Savjeta), Ivana Gažić, Josip Glavaš, Klaudija Karabuva Vidas, Ivana Ravlić Ivanović, Davor Tomašković, Ivana Žepić i Novka Simić. Tijekom 2023. Savjet se sastao četiri puta.

Broj i struktura zaposlenika Hanfe bili su slični kao i prethodnih godina. Krajem 2023. bilo je 189 zaposlenika, odnosno 7 % manje u odnosu na prethodnu godinu. Oko dvije trećine zaposlenika je ženskog, a oko jedne trećine muškog spola, kako na izvršiteljskim tako i na rukovodećim radnim mjestima. Prosječna dob muškaraca bila je 46 godina, žena 43, a svih zaposlenika 44 godine.

Najzastupljenija zvanja su ekonomisti, pravnici i matematičari. Prosječan ukupni radni staž zaposlenika iznosio je 18 godina, a radni staž u Hanfi 9 godina. Na supervizorskim

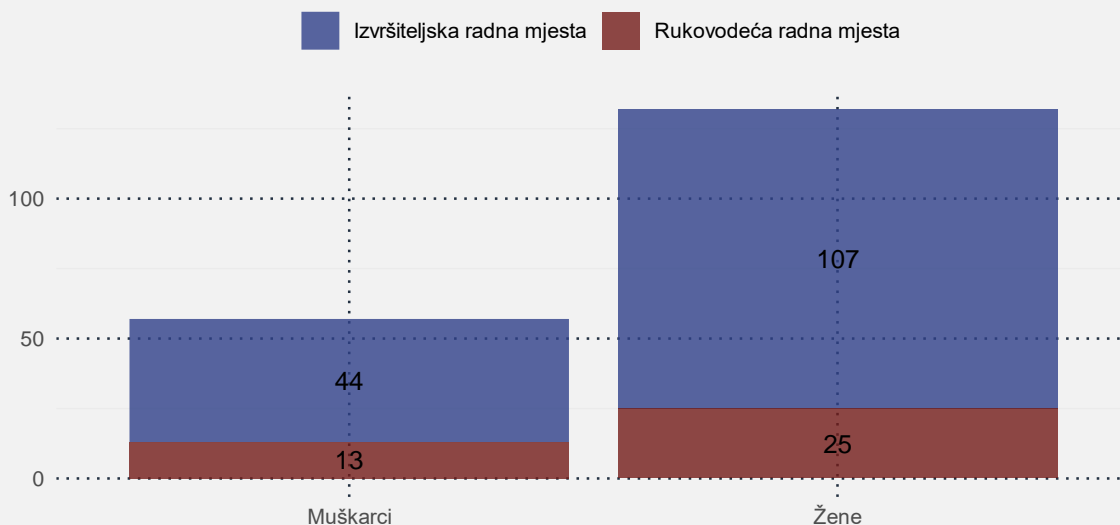
radnim mjestima 66 % zaposlenika Hanfe imalo je položen državni ispit, a 27 % pravosudni ispit (koji oslobađa zaposlenika obveze polaganja državnog ispita). Pravosudni ispit imalo je položeno 64 % svih pravnika, odnosno 79 % pravnika raspoređenih na supervizorska radna mjesta.

Slika 10.1. Organizacijska shema Hanfe na dan 31.12.2023.

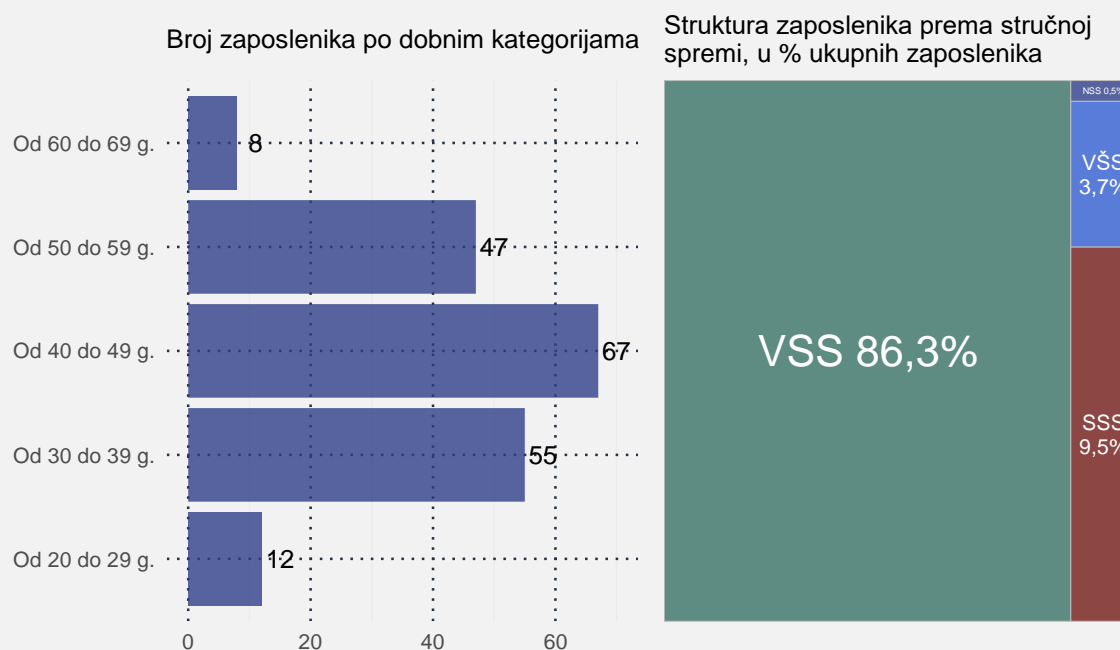
Izvor: Hanfa

Slika 10.2. Rodna struktura zaposlenika na kraju 2023. godine

Izvor: Hanfa

Slika 10.3. Struktura zaposlenika Hanfe na kraju 2023. godine

Napomena: NSS - niska stručna sprema (završena osnovna škola), SSS - srednja stručna sprema (završena srednja škola), VŠS - viša stručna sprema (studijski program u vrijednosti od 180 do 240 ECTS bodova), VSS - viša stručna sprema (studijski program u vrijednosti od minimalno 300 ECTS bodova)
Izvor: Hanfa

S obzirom na to da su 1. siječnja 2023. stupile na snagu izmjene i dopune Zakona o radu¹⁴⁴, provedeno je usklađivanje internih akata i povezanih ugovora. Dorađen je Pravilnik o radu Hanfe te su dopunjeni ugovori o radu zaposlenika. Rezultat je i imenovanje dviju osoba ovlaštenih za primanje i rješavanje pritužbi povezanih sa zaštitom dostojanstva umjesto prethodno imenovane jedne osobe. Manjim izmjenama Pravilnika o radu na daljinu dodatno je olakšano usklađivanje poslovnog i privatnog života, što prati globalne trendove u organizaciji rada. Ažuriran je Pravilnik o plaćama i ostalim primicima u Hanfi.

Kao i prethodnih godina i 2023. je objavljen natječaj za prijem studenata relevantnih studija na studentsku stručnu praksu te je organizirana praksa za 10 studenata.

Nastavljena je dorada i razvoj funkcionalnosti informacijskog sustava za računovodstvo i ljudske resurse. Digitalizacijom dijela procesa ubrzane su određene aktivnosti te je smanjena upotreba papira.

U okviru projekta izrade novih internetskih stranica Hanfe sadržaj je razdvojen na tri cjeline koje su namijenjene stručnjacima, potrošačima te potencijalnim zaposlenicima i studentima. Time je povećana dostupnost, preglednost i razumljivost sadržaja namijenjenog različitim kategorijama čitatelja. Radi bolje prezentacije Hanfe kao poslodavca znatno je povećan opseg informacija koje se odnose na organizacijsku strukturu, postupak prijave na natječaj, selekcijski postupak, rad u Hanfi, pripravnički staž, obavljanje studentske stručne prakse i uvjete stipendiranja studenata.

¹⁴⁴ [NN, br. 151/22](#)

10.2. Poslovanje interne revizije

Unutarnja revizija provodi se prema planu sastavljenom na temelju zahtjeva sustava financijskog upravljanja i kontrola te zahtjeva poslovanja Hanfe, u skladu s važnosti poslovnih procesa, rizičnosti i drugim relevantnim parametrima. Ured za unutarnju reviziju proveo je tijekom 2023. unutarnje revizije u području stjecanja i otpuštanja financijskih instrumenata radnika, procesa provođenja samoprocjene sustava financijskog upravljanja i kontrola, poslovnih procesa vezanih uz obavljanje postupaka javne i jednostavne nabave, zatim poslovnih procesa nadzora nad zakonitošću poslovanja operatera i ostale infrastrukture tržišta kapitala te procesa nadzora nad zakonitošću postupanja izdavatelja vrijednosnih papira.

10.3. Informacijska sigurnost Hanfe

Hanfa je tijekom 2023. sudjelovala u izradi europske regulative iz područja digitalne operativne otpornosti. Zaposlenici Ureda za informacijsku sigurnost su kao članovi više europskih radnih tijela i odbora bili uključeni u postupak izrade regulatornih i provedbenih tehničkih standarda proizašlih iz Uredbe DORA, koja će se primjenjivati od siječnja 2025. godine. Hanfa je sudjelovala i u izradi novog Zakona o kibernetičkoj sigurnosti¹⁴⁵ te u pripremi zakona iz područja kritičnih infrastruktura i provedbe Uredbe DORA. U suradnji s HNB-om poduzete su brojne aktivnosti usmjerene na informiranje financijskih subjekata o obvezama koje propisuje Uredba DORA, organizacijom radionica za velik broj financijskih institucija.

Ured za informacijsku sigurnost je u suradnji sa Sektorom za superviziju osiguranja, leasinga i faktoringa sudjelovao u nadzoru kvalitete informacijskih sustava kod pojedinih subjekata nadzora s posebnim naglaskom na kibernetičku sigurnost, kontinuitet poslovanja i upravljanje odnosima s vanjskim dobavljačima. Isto tako, tijekom godine provedene su aktivnosti u vezi s primjenom Zakona o kibernetičkoj sigurnosti operatora ključnih usluga i davatelja digitalnih usluga¹⁴⁶.

10.4. Informatički sustavi Hanfe

U održavanju i unaprjeđivanju informacijskog sustava nastavila se daljnja digitalizacija poslovnih procesa u svrhu smanjenja troškova te sigurnijeg i ekološki prihvatljivijeg načina rada. Glavne aktivnosti bile su povezane s usklađivanjem sustava izvještavanja zbog zamjene hrvatske kune eurom, implementacijom novih računovodstvenih standarda MSFI 17 i MSFI 9 te uvođenjem digitalnog potpisa u poslovanje Hanfe. Unaprijeđena je dostava dokumenata subjekata nadzora i proces automatizirane obrade zaprimljenih podataka. Pored toga, informatički sustavi Hanfe prilagođeni su zahtjevima koji proizlaze iz izmjene regulative, uključujući i integraciju s državnom infrastrukturom i referentnim državnim registrima.

¹⁴⁵ [NN, br. 14/24](#)

¹⁴⁶ [NN, br. 64/18](#)

10.5. Financijsko poslovanje Hanfe

Hanfa vodi poslovne knjige u skladu s propisima koji reguliraju financijsko poslovanje i računovodstvo neprofitnih organizacija. Ovi propisi uključuju Zakon o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija¹⁴⁷, Pravilnik o neprofitnom računovodstvu i računskom planu¹⁴⁸, Pravilnik o izvještavanju u neprofitnom računovodstvu i Registru neprofitnih organizacija¹⁴⁹ te Pravilnik o sustavu financijskog upravljanja i kontrola te izradi i izvršavanju financijskih planova neprofitnih organizacija¹⁵⁰.

Ukupna imovina Hanfe na dan 31. prosinca 2023. iznosila je 4,3 mil. eura, što predstavlja povećanje od 3,3 % u odnosu na kraj 2022. godine. Na povećanje ukupne imovine prvenstveno je utjecao porast financijske imovine koja je porasla za 6,5 %, dok se iznos nefinancijske imovine smanjio za 8,8 % u odnosu na 2022. godinu. Struktura pasive također se izmijenila u odnosu na 2022. na način da su vlastiti izvori porasli za 10,4 %, a obveze su se smanjile za 10,9 %, te je omjer vlastitih izvora i obveza u 2023. iznosio 71/29 u korist vlastitih izvora.

Tablica 10.1. Bilanca Hanfe na dan 31. prosinca 2023.

U tisućama EUR

Aktiva	Iznos	Udio u aktivima
Nefinancijska imovina	796,4	18,6%
Financijska imovina	3.487,1	81,4%
Ukupno aktiva	4.283,5	
Pasiva	Iznos	Udio u pasivi
Obveze	1.237,1	28,9%
Vlastiti izvori	3.046,4	71,1%
Ukupno pasiva	4.283,5	

Napomena: Detaljna bilanca Hanfe objavljena je na Hanfinoj internetskoj stranici.

Izvor: Hanfa

U strukturi financijske imovine najveću stavku zauzimaju novac u banci i blagajni s 59,6 % i depoziti u bankama s 31,5 %. Ostatak financijske imovine odnosi se na jamčevne pologe, potraživanja te rashode budućih razdoblja. Što se tiče strukture nefinancijske imovine, 75,1 % odnosilo se na nematerijalnu imovinu, odnosno licence i ostala prava.

¹⁴⁷ NN, br. [121/14](#), [114/22](#)

¹⁴⁸ NN, br. [01/15](#), [25/17](#), [96/18](#), [103/18](#), [134/22](#)

¹⁴⁹ NN, br. [31/15](#), [67/17](#), [115/18](#) i [21/21](#)

¹⁵⁰ NN, br. [119/15](#), [134/22](#)

Ostatak nefinancijske imovine odnosio se na objekte, opremu i namještaj te na ulaganja u računalne programe.

Na strani pasive 98 % obveza odnosilo se na obveze za rashode, koje su činile obveze za radnike, obveze za materijalne rashode, ostale obveze te obveze za predujmove i poreze. Preostali dio obveza odnosio se na obveze za odgođeno plaćanje rashoda. Vlastite izvore činili su izvori od poslovanja i višak prihoda nad rashodima. U 2023. ostvaren je višak prihoda nad rashodima u iznosu od 455,8 tis. eura koji je Hanfa uplatila u državni proračun RH.

10.5.1. Prihodi

Hanfa je u 2023. ostvarila ukupne prihode od 12,6 mil. eura, što predstavlja povećanje od 8,1 % u odnosu na prethodnu godinu. Glavni izvor prihoda čine prihodi po posebnim propisima, koji uključuju prihode ostvarene iz naknada od imovine i prihoda subjekata nadzora, prihode od naknada za pružene usluge iz nadležnosti Hanfe te ostale prihode po posebnim propisima. Ovi prihodi čine 99,4 % odnosno 12,5 mil. eura ukupnih prihoda Hanfe. Preostali dio prihoda u iznosu od 81,7 tis. eura činili su prihodi od imovine, prihodi od donacija i ostali prihodi.

Tablica 10.2. Sažeti prikaz prihoda ostvarenih u 2023. godini

U tisućama EUR

Ukupni prihodi	12.555,7
Prihodi po posebnim propisima	12.474,0
Prihodi ostvareni na temelju Pravilnika o izračunu, visini i naplati naknada koje se plaćaju Hanfi za 2023. godinu	11.351,4
Prihodi ostvareni na temelju Pravilnika o vrsti i visini naknada Hanfe	1.107,1
Ostali prihodi po posebnim propisima	15,5
Prihodi od imovine	11,2
Prihodi od donacija	0,2
Ostali prihodi	70,3

Izvor: Hanfa

U strukturi prihoda po posebnim propisima najznačajniji udio u 2023. činili su prihodi ostvareni na temelju Pravilnika o izračunu, visini i naplati naknada¹⁵¹ s 90,4 %, koji su porasli za 4,1 % u odnosu na 2022. godinu. Najznačajniju stavku prihoda iz ove kategorije činili su prihodi od društava za upravljanje mirovinskim fondovima s iznosom od 6,9 mil. eura.

¹⁵¹ [NN, br. 155/22](#)

Prihodi ostvareni na temelju Pravilnika o vrsti i visini naknada¹⁵² realizirani su u visini od 1,1 mil. eura te su za 109,8 % veći u odnosu na 2022. godinu. Razlog tome prvenstveno su prihodi ostvareni na temelju Zakona o preuzimanju dioničkih društava (dalje u tekstu: ZPDD) koji su u 2023. iznosili 596,6 tis. eura, odnosno 53,9 % svih prihoda na temelju Pravilnika o vrsti i visini naknada. Iz ove kategorije prihoda značajnu stavku činili su i prihodi ostvareni na temelju ZOS-a po osnovi provjere stručnih znanja i izdavanja ovlaštenja i dozvola za obavljanje poslova distribucije osiguranja i reosiguranja. Ti su prihodi u 2023. iznosili 301 tis. eura, što je za 35,7 % više u odnosu na 2022. godinu.

U odnosu na Financijski plan Hanfe za 2023. ostvareni prihodi veći su za 9,1 % odnosno za 1,0 mil. eura. Ostvarenje viših prihoda u odnosu na plan nastalo je ponajviše zbog naplaćenih naknada na temelju ZPDD-a, više naknada za provjeru stručnih znanja i izdavanje ovlaštenja fizičkim osobama za obavljanje poslova distribucije osiguranja te više ostvarenih prihoda od društava za upravljanje mirovinskim fondovima.

10.5.2. Rashodi

Rashodi Hanfe knjiže se primjenom računovodstvenog načela nastanka događaja te se priznaju u izvještajnom razdoblju u kojem su nastali, neovisno o njihovom plaćanju.

U 2023. ukupni rashodi Hanfe iznosili su 12,1 mil. eura što je za 5,7 % više u odnosu na prethodnu 2022. godinu. U strukturi ukupnih rashoda najveću stavku u 2023. činili su rashodi za radnike s udjelom od 63 % te su za 9,2 % veći u odnosu na prethodnu godinu.

Materijalni rashodi iznosili su 4,0 mil. eura te su porasli za 1,7 % u odnosu na 2022. godinu. Najveći dio materijalnih rashoda odnosio se na rashode za usluge koje su činile 15,6 % ukupnih rashoda, a tu su bili troškovi zakupa poslovnog prostora, usluge tekućeg i investicijskog održavanja, usluge telefona, pošte i prijevoza, komunalne usluge, usluge promidžbe i informiranja, intelektualne usluge te ostale usluge. Značajni dio materijalnih rashoda činili su i ostali nespomenuti materijalni rashodi ostvareni u iznosu od 1,3 mil. eura, a uključivali su članarine u europskim i međunarodnim tijelima (ESMA, EIOPA, IAIS, IOSCO, IOPS i dr.), troškove reprezentacije i premije osiguranja.

Rashodi amortizacije u 2023. manji su za 17,5 % u odnosu na prethodnu godinu zbog isteka razdoblja amortizacije dijela imovine, a činili su 2,3 % ukupnih rashoda. Donacije su ostvarene u iznosu od 18,9 tis. eura te su u odnosu na 2022. veće za 71,4 %, a uključuju donacije institucijama i fizičkim osobama te isplate stipendija studentima. U 2023. Hanfa je povodom obilježavanja Svjetskog i Europskog tjedna novca provela natječaj za srednje škole pod nazivom „Zaštiti svoj novac“ u sklopu kojeg je pobjedniku, Srednjoj školi za umjetnost, dizajn, grafiku i odjeću Zabok, dodijeljen interaktivni zaslon. Pored toga, proveden je natječaj za osnovne škole pod nazivom „Za novac marim, troškove pratim“ u sklopu kojega je osnovnoj školi Turanj iz Karlovca dodijeljena interaktivna ploča. Osim toga, u 2023. Hanfa je isplaćivala i stipendije studentima.

Ostali rashodi u 2023. činili su 1,1 % ukupnih rashoda, a u ovu skupinu rashoda ubrajaju se naknade zbog neispunjavanja kvote zapošljavanja osoba s invaliditetom, neotpisana vrijednost i drugi rashodi dugotrajne imovine, otpisana potraživanja, porez na cestovna

¹⁵² [NN, br. 26/19](#)

motorna vozila, povrati naknada, premije dobrovoljnog mirovinskog osiguranja te ostali nespomenuti rashodi.

U skladu s odredbama Zakona o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija obavljena je vanjska revizija financijskih izvještaja Hanfe za 2023., a Izvješće neovisnog revizora objavljeno je na internetskim stranicama Hanfe.

Tablica 10.3. Prihodi od naknada ostvareni u 2023. godini

U tisućama EUR

Prihodi ostvareni na temelju Pravilnika o izračunu, visini i naplati naknada koje se plaćaju Hanfi za 2023.	Iznos	Udjel u ukupnim prihodima
Prihodi od društava za upravljanje mirovinskim fondovima	6.943,4	61,17%
Prihodi od društava za osiguranje i društava za reosiguranje	1.246,7	10,98%
Prihodi od društava za upravljanje investicijskim fondovima	905,8	7,98%
Prihodi od investicijskih društava	720,9	6,35%
Prihodi od leasing društava	581,3	5,12%
Prihodi od izdavatelja	463,2	4,08%
Prihodi od Središnjeg klirinškog depozitarnog društva	160,7	1,42%
Prihodi od distributera osiguranja i distributera reosiguranja	112,8	0,99%
Prihodi od mirovinskih osiguravajućih društava	104,6	0,92%
Prihodi od Zagrebačke burze	61,6	0,54%
Prihodi od društava za upravljanje fondovima osnovanim posebnim zak	38,5	0,34%
Prihodi od središnje druge ugovorne strane	8,5	0,07%
Prihodi od faktoring društava	3,4	0,03%
Ukupno	11.351,4	100,00%
Prihodi ostvareni na temelju Pravilnika o vrsti i visini naknada Hanfe	Iznos	Udjel u ukupnim prihodima
Prihodi ostvareni na temelju ZPDD-a	596,6	53,89%
Prihodi ostvareni na temelju ZOS-a	301,0	27,19%
Prihodi ostvareni na temelju ZOIFJP-a	63,4	5,73%
Prihodi ostvareni na temelju ZAIF-a	34,1	3,08%
Prihodi ostvareni na temelju ZTK-a	33,7	3,04%
Prihodi od vođenja registra objekata leasinga	20,9	1,89%
Prihodi ostvareni na temelju ZOMF-a	18,7	1,69%
Prihodi ostvareni na temelju ZOL-a	17,9	1,62%
Prihodi ostvareni na temelju Zakona o Hanfi (izdavanje mišljenja i preslik	10,7	0,97%
Prihodi od naknada za pohađanje obrazovnog programa za brokera, investicijskog savjetnika, stjecanje zvanja ovlaštenog upravitelja mirovinskih fondova, stjecanje zvanja ovlaštenog upravitelja mirovinskog osiguravajućeg društva	3,3	0,30%
Prihodi na temelju Zakona o provedbi Uredbe EMIR	3,3	0,30%
Prihodi ostvareni na temelju ZOF-a	2,1	0,19%
Prihodi ostvareni na temelju ZMOD-a	1,3	0,12%
Ukupno	1.107,0	100,00%

Izvor: Hanfa

Tablica 10.4. Sažeti prikaz rashoda u 2023. godini

U tisućama EUR

Ukupni rashodi	12.099,8
Rashodi za radnike	7.620,0
Materijalni rashodi	4.042,6
Naknade troškova radnicima	571,7
Naknade ostalim osobama izvan radnog odnosa	31,1
Rashodi za usluge	1.883,9
Rashodi za materijal i energiju	291,9
Ostali nespomenuti materijalni rashodi	1.264,0
Rashodi amortizacije	278,8
Financijski rashodi	10,2
Donacije	18,9
Ostali rashodi	129,3

Izvor: Hanfa

STATISTIČKI PREGLED INDUSTRIJA

11. STATISTIČKI PREGLED INDUSTRIJA

11.1. Investicijski fondovi

Otvoreni investicijski fondovi s javnom ponudom – UCITS

Investicijski fondovi - UCITS

	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.
Broj fondova	93	96	96	93	100	109
Neto imovina fondova, u tisućama EUR	2.537.289	2.996.499	2.417.699	2.855.179	2.165.751	2.288.781

Izdavanje i otkup udjela u UCITS fondovima

U tisućama EUR

	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.
Izdavanje udjela	1.525.904	1.526.082	1.171.994	1.387.582	1.019.540	987.044
Otkup udjela	1.434.937	1.259.075	1.823.878	989.611	1.475.401	908.581

Struktura imovine dioničkih UCITS-a prema vrsti imovine

U tisućama EUR

	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.
Novčana sredstva	20.580	25.478	21.237	33.073	33.365	16.950
Dionice	180.052	200.906	186.193	269.944	215.771	300.822
Obveznice	3.542	3.856	3.658	1.843	1.819	1.726
Investicijski fondovi	8.150	10.561	10.002	16.165	6.852	12.110
Instrumenti tržišta novca	0	0	0	0	133	145
Depoziti	425	181	1.327	2.920	5.023	32.476

Struktura imovine mješovitih UCITS-a prema vrsti imovine

U tisućama EUR

	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.
Novčana sredstva	12.607	22.690	17.639	33.721	18.692	6.401
Dionice	34.203	29.336	32.711	48.669	32.797	47.653
Obveznice	51.856	58.264	57.394	68.073	52.444	160.312
Investicijski fondovi	15.102	19.406	20.542	45.038	31.177	43.364
Instrumenti tržišta novca	0	0	0	0	0	1.768
Depoziti	3.709	2.052	0	1.925	6.582	8.729

Struktura imovine obvezničkih UCITS-a prema vrsti imovine

U tisućama EUR

	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.
Novčana sredstva	131.617	296.304	304.237	322.504	170.590	41.427
Dionice	0	0	1.742	3.391	10.221	0
Obveznice	994.228	1.912.402	1.406.927	1.440.558	1.039.305	697.692
Investicijski fondovi	4.940	11.566	15.116	15.941	13.658	4.839
Instrumenti tržišta novca	63.024	91.955	15.810	64.313	35.233	29.595
Depoziti	38.685	238.592	208.327	186.150	104.966	148.996

Struktura imovine novčanih UCITS-a prema vrsti imovine

U tisućama EUR

	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.
Novčana sredstva	207.241	197				1
Dionice	0	0				0
Obveznice	258.721	0				0
Investicijski fondovi	2.842	0				0
Instrumenti tržišta novca	194.593	0				5.521
Depoziti	321.451	876				18.462

Struktura imovine ostalih UCITS-a prema vrsti imovine

U tisućama EUR

	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.
Novčana sredstva	5.213	23.053	21.178	46.486	22.607	6.192
Dionice	2.345	6.710	10.804	20.829	19.349	18.244
Obveznice	75.483	81.211	90.375	141.329	225.457	519.715
Investicijski fondovi	25.162	53.413	44.035	82.412	65.802	63.866
Instrumenti tržišta novca	0	0	27	40	465	5.398
Depoziti	9.003	17.703	16.504	15.101	12.548	33.583

Struktura imovine napajajućih UCITS-a prema vrsti imovine

U tisućama EUR

	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.
Novčana sredstva	287	101	497	2.022	2.022	1.859
Dionice	0	0	0	0	0	0
Obveznice	0	0	0	0	0	0
Investicijski fondovi	2.298	1.921	14.740	55.341	70.900	79.153
Instrumenti tržišta novca	0	0	0	0	0	0
Depoziti	0	0	0	0	0	0

Alternativni investicijski fondovi – AIF**Investicijski fondovi - AIF**

	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.
Broj fondova	34	36	38	34	39	41
Neto imovina fondova, u tisućama EUR	476.280	593.889	625.407	693.196	686.309	1.074.482

Investicijska društva**Investicijska društva**

	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.
Broj društava	7	7	6	6	5	5
Upravljanje portfeljem, u tisućama EUR	3.707	3.067	3.492	4.388	3.959	5.531
Skrbništvo nad financijskim instrumentima, u tisućama EUR	89.894	140.060	241.898	581.120	659.670	977.785

11.2. Mirovinski fondovi

Obvezni mirovinski fondovi

Obvezni mirovinski fondovi

	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.
Broj fondova	12	12	12	12	12	12
Broj članova fondova	1.936.261	2.010.403	2.057.391	2.111.192	2.179.051	2.248.825
Kategorija A	6.273	25.453	83.448	150.266	233.445	320.273
Kategorija B	1.896.361	1.948.510	1.925.328	1.899.623	1.865.378	1.827.332
Kategorija C	33.627	36.440	48.615	61.303	80.228	101.220
Neto imovina fondova, u tisućama EUR	13.023.584	14.944.337	15.803.047	17.650.040	17.542.566	20.233.301
Ukupne uplate, u tisućama EUR	9.714.146	10.602.678	11.509.131	12.498.732	13.592.485	14.848.092
Ukupne isplate, u tisućama EUR	-1.080.839	-1.231.711	-1.431.943	-1.678.874	-1.960.854	-2.260.060

Vrijednosti Mirex indeksa

	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.
Mirex A	134,6	152,3	153,0	173,7	166,5	191,3
Mirex B	243,2	265,2	267,7	287,4	272,9	300,7
Mirex C	129,0	136,0	137,5	138,1	130,9	136,1

Struktura imovine A OMF-ova prema vrsti imovine

U tisućama EUR

	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.
Novčana sredstva	4.473	2.084	4.685	8.409	20.835	9.580
Dionice	29.502	40.486	48.295	74.935	91.761	130.146
Obveznice	44.147	54.626	55.454	65.632	86.895	164.928
Investicijski fondovi	7.207	12.885	18.562	33.177	37.368	58.384
Instrumenti tržišta novca	0	0	0	0	3.101	10.851
Depoziti	1.725	664	3.557	8.017	15.662	41.755

Struktura imovine B OMF-ova prema vrsti imovine

U tisućama EUR

	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.
Novčana sredstva	410.899	108.900	269.507	199.866	431.359	95.729
Dionice	2.057.268	2.595.473	2.873.173	3.661.505	3.451.850	4.370.703
Obveznice	8.662.779	9.895.183	9.871.192	9.990.630	9.808.964	10.994.737
Investicijski fondovi	801.736	1.139.143	1.268.108	2.001.896	1.777.452	2.071.720
Instrumenti tržišta novca	165.866	186.563	234.221	143.334	120.492	79.457
Depoziti	240.404	154.626	215.349	234.396	250.779	337.318

Struktura imovine C OMF-ova prema vrsti imovine

U tisućama EUR

	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.
Novčana sredstva	24.531	11.372	35.157	36.485	93.064	35.671
Dionice	0	0	0	0	0	0
Obveznice	582.423	729.952	848.645	1.013.341	1.232.780	1.577.580
Investicijski fondovi	9.168	4.422	17.842	24.558	43.148	34.808
Instrumenti tržišta novca	5.308	7.429	10.612	31.853	20.004	62.328
Depoziti	22.430	0	52.692	85.143	50.107	153.983

Otvoreni dobrovoljni mirovinski fondovi**Otvoreni dobrovoljni mirovinski fondovi**

	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.
Broj fondova	8	8	8	8	8	8
Broj članova fondova	305.145	320.533	335.327	351.266	374.760	394.363
Neto imovina fondova, u tisućama EUR	561.596	679.470	735.652	852.153	875.608	1.045.123
Ukupne uplate u godini, u tisućama EUR	82.859	96.508	95.386	105.030	112.566	122.893
Ukupne isplate u godini, u tisućama EUR	-33.285	-32.297	-32.851	-34.194	-37.432	-40.342

Godišnji prinosi ODMF-ova

	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.
AZ Benefit ODMF	-0,07%	6,56%	-0,44%	0,55%	-6,53%	5,07%
AZ Profit ODMF	-2,53%	10,45%	-1,26%	7,03%	-6,33%	12,59%
Croatia osiguranje ODMF	-1,52%	12,20%	0,39%	5,92%	-7,55%	10,14%
Croatia osiguranje 1000 A ODMF	5,23%	13,76%	0,82%	7,69%	-10,47%	12,60%
Croatia osiguranje 1000 C ODMF	2,45%	5,37%	1,76%	0,76%	-4,05%	3,37%
Erste Plavi Expert ODMF	-2,09%	12,60%	-3,00%	11,26%	-4,16%	13,42%
Erste Plavi Protect ODMF	5,40%	6,85%	0,42%	-0,30%	-6,44%	4,75%
Raiffeisen ODMF	1,61%	8,86%	-1,04%	8,12%	-4,99%	8,62%

Struktura imovine ODMF-ova prema vrsti imovine*U tisućama EUR*

	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.
Novčana sredstva	53.232	42.311	56.249	81.140	94.189	28.661
Dionice	120.875	161.412	175.064	212.246	210.396	259.761
Obveznice	355.089	421.688	442.152	456.875	479.572	568.904
Investicijski fondovi	35.041	56.687	62.655	98.649	83.519	102.286
Instrumenti tržišta novca	0	0	0	0	3.951	29.478
Depoziti	0	1.699	1.858	4.645	5.638	57.731

Zatvoreni dobrovoljni mirovinski fondovi**Zatvoreni dobrovoljni mirovinski fondovi**

	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.
Broj fondova	20	20	20	20	21	21
Broj članova fondova	40.482	44.569	45.228	46.001	47.718	48.683
Neto imovina fondova, u tisućama EUR		146.220	159.012	183.712	181.597	215.102
Ukupne uplate u godini, u tisućama EUR		20.528	17.558	18.927	17.895	18.509
Ukupne isplate u godini, u tisućama EUR		-4.971	-5.246	-6.524	-7.571	-7.123

Struktura imovine ZDMF-ova prema vrsti imovine

U tisućama EUR

	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.
Novčana sredstva	14.355	8.885	10.916	18.691	15.970	6.300
Dionice	28.226	37.240	39.673	47.621	46.212	56.946
Obveznice	70.847	84.360	85.197	85.597	95.578	109.937
Investicijski fondovi	7.808	15.618	26.538	31.731	24.069	23.310
Instrumenti tržišta novca	0	0	0	0	0	14.759
Depoziti	0	565	0	0	0	4.064

11.3. Društva za osiguranje**Osiguranje**

	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.
Broj društava za osiguranje i reosiguranje	18	16	15	15	15	14
Naplaćene premije*, u tisućama EUR	1.308.916	1.391.964	1.391.144	1.558.675	1.633.669	1.749.382
Likvidirane štete, bruto iznosi, u tisućama EUR	737.025	793.188	869.171	972.868	1.024.107	1.163.501

*Prikazani iznosi od 2018. do 2021. odnose se na zaračunatu bruto premiju, dok se iznosi za 2022. i 2023. odnose na naplaćenu premiju.

Pregled naplaćene premije po vrstama osiguranja

U tisućama EUR

Šifra	Vrsta osiguranja	2022.	Udjel	2023.	Udjel	Promjena
01	Osiguranje od nezgode	71.695	4,39%	75.315	4,31%	5,05%
02	Zdravstveno osiguranje	97.541	5,97%	112.272	6,42%	15,10%
03	Osiguranje cestovnih vozila	208.310	12,75%	259.293	14,82%	24,47%
04	Osiguranje tračnih vozila	434	0,03%	663	0,04%	52,92%
05	Osiguranje zračnih letjelica	2.581	0,16%	2.029	0,12%	-21,40%
06	Osiguranje plovila	31.525	1,93%	31.817	1,82%	0,93%
07	Osiguranje robe u prijevozu	5.757	0,35%	6.897	0,39%	19,80%
08	Osiguranje od požara i elementarnih šteta	114.228	6,99%	128.929	7,37%	12,87%
09	Ostala osiguranja imovine	124.963	7,65%	141.293	8,08%	13,07%
10	Osiguranje od odgovornosti za upotrebu motornih vozila	423.051	25,90%	507.283	29,00%	19,91%
11	Osiguranje od odgovornosti za upotrebu zračnih letjelica	1.204	0,07%	1.043	0,06%	-13,37%
12	Osiguranje od odgovornosti za upotrebu plovila	6.059	0,37%	6.210	0,35%	2,49%
13	Ostala osiguranja od odgovornosti	72.698	4,45%	83.490	4,77%	14,85%
14	Osiguranje kredita	49.253	3,01%	19.152	1,09%	-61,11%
15	Osiguranje jamstava	1.509	0,09%	1.383	0,08%	-8,37%
16	Osiguranje raznih financijskih gubitaka	24.299	1,49%	26.647	1,52%	9,66%
17	Osiguranje troškova pravne zaštite	445	0,03%	475	0,03%	6,80%
18	Putno osiguranje	19.707	1,21%	23.647	1,35%	19,99%
19	Životno osiguranje	282.619	17,30%	246.605	14,10%	-12,74%
20	Rentno osiguranje	2.027	0,12%	1.845	0,11%	-8,95%
21	Dopunska osiguranja životnog osiguranja	16.071	0,98%	15.601	0,89%	-2,92%
22	Osiguranje za slučaj vjenčanja ili rođenja	423	0,03%	368	0,02%	-13,08%
23	Životna ili rentna osiguranja kod kojih ugovaratelj osigurar	77.270	4,73%	57.124	3,27%	-26,07%
24	Tontine	0	0,00%	0	0,00%	
25	Osiguranje s kapitalizacijom	0	0,00%	0	0,00%	
	Ukupno neživotna osiguranja (vrste 01 - 18)	1.255.259	76,84%	1.427.838	81,62%	13,75%
	Ukupno životna osiguranja (vrste 19 - 25)	378.411	23,16%	321.544	18,38%	-15,03%
	Sveukupno (vrste 01 - 25)	1.633.669	100,00%	1.749.382	100,00%	7,08%

11.4. Leasing društva

Leasing društva

	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.
Broj leasing društava	16	14	15	15	15	15
Aktiva leasing društava, u tisućama EUR	2.591.633	2.829.732	2.615.199	2.651.731	2.961.890	3.517.710
Broj novozaključenih ugovora (od 1.1. do 31.12.)						
Operativni leasing	20.483	14.853	10.392	10.983	11.530	16.815
Financijski leasing	41.223	50.600	30.033	39.130	42.438	46.000
Ukupno	61.706	65.453	40.425	50.113	53.968	62.815
Vrijednost novozaključenih ugovora , u tisućama EUR (od 1.1. do 31.12.)						
Operativni leasing	198.236	217.720	165.466	171.163	189.359	294.560
Financijski leasing	971.620	1.133.922	708.240	908.552	1.207.343	1.477.281
Ukupno	1.169.855	1.351.641	873.706	1.079.715	1.396.703	1.771.841
Broj aktivnih ugovora						
Operativni leasing	43.426	43.399	39.582	38.409	36.585	38.304
Financijski leasing	90.457	106.438	106.679	113.893	121.622	131.356
Zajmovi	205	25	24	17	6	7
Ukupno	134.088	149.862	146.285	152.319	158.213	169.667
Vrijednost aktivnih ugovora , u tisućama EUR						
Operativni leasing	334.941	347.218	322.681	315.284	320.297	412.595
Financijski leasing	1.649.146	1.916.266	1.834.678	1.895.173	2.156.922	2.579.746
Zajmovi	2.026	75	44	0	0	0
Ukupno	1.986.113	2.263.558	2.157.404	2.210.457	2.477.219	2.992.341

11.5. Faktoring društva

Faktoring društva

	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.
Broj faktoring društava	7	6	4	4	4	3
Aktiva faktoring društava, u tisućama EUR	185.532	180.903	42.997	48.143	31.632	17.112
Volumen transakcija , u tisućama EUR (od 1.1. do 31.12.)						
Faktoring	228.505	248.167	104.005	98.239	67.958	82.578
Faktoring koji uključuje otkup mjenica	66.444	28.333	11.335	11.081	2.392	2.500
Dobavljački (obrnuti) faktoring	133.260	136.598	16.547	14.598	6.359	10.223
Ukupno	428.208	413.098	131.887	123.918	76.710	95.301
Potraživanja , u tisućama EUR (od 1.1. do 31.12.)						
Faktoring	52.339	60.011	15.394	19.134	7.690	8.153
Faktoring koji uključuje otkup mjenica	34.339	8.358	3.242	1.875	737	0
Dobavljački (obrnuti) faktoring	51.588	49.097	5.488	4.890	932	1.921
Ukupno	138.266	117.466	24.123	25.899	9.359	10.074

DODACI

12. DODACI

Dodatak 1. Popis pravilnika donesenih u 2023.

Pravilnici doneseni na temelju Zakona o tržištu kapitala

1. Pravilnik o stečaju i sanaciji središnjeg depozitorija (**NN, br. 45/23**)
2. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o sadržaju i strukturi izvještaja izdavatelja za razdoblja tijekom godine te obliku i načinu njihovog dostavljanja Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga (**NN, br. 32/23**)
3. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o podacima u vezi s korporativnim upravljanjem koje su izdavatelji obvezni dostavljati Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga, te o obliku, rokovima i načinu njihovog dostavljanja (**NN, br. 12/23**)
4. Pravilnik o sadržaju, obliku i načinu dostavljanja propisanih informacija Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga i u službeni registar propisanih informacija (**NN, br. 12/23**)
5. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o izdavanju odobrenja za rad, organizacijskim zahtjevima i nadzornim izvještajima pružatelja usluga dostave podataka (**NN, br. 12/23**)
6. Pravilnik o izmjenama Pravilnika o nadzornim izvještajima središnje druge ugovorne strane (**NN, br. 56/23**)
7. Pravilnik o izmjeni Pravilnika o sadržaju revizije u investicijskim društvima (**NN, br. 69/23**)
8. Pravilnik o izmjenama Pravilnika o nadzornim izvještajima središnje druge ugovorne strane (**NN, br. 56/23**)

Pravilnici doneseni na temelju Zakona o otvorenim investicijskim fondovima s javnom ponudom

1. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o utvrđivanju neto vrijednosti imovine UCITS fonda i cijene udjela u UCITS fondu (**NN, br. 147/23**)

Pravilnici doneseni na temelju Zakona o alternativnim investicijskim fondovima

1. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o utvrđivanju neto vrijednosti imovine AIF-a i cijene udjela AIF-a (**NN, br. 147/23**)

Pravilnici doneseni na temelju Zakona o provedbi Uredbe (EU) 2021/23 o okviru za oporavak i sanaciju središnjih drugih ugovornih strana

1. Pravilnik o privremenim zabranama u slučaju prijedloga za otvaranje stečajnog postupka nad središnjom drugom ugovornom stranom i uvjetima za određivanje stope konverzije te provođenje pojednostavnjenog smanjenja temeljnoga kapitala odnosno povlačenje postojećih dionica ili drugih vlasničkih instrumenata u sanaciji središnje druge ugovorne strane (**NN, br. 69/23**)

Pravilnici doneseni na temelju Zakona o obveznim mirovinskim fondovima

1. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o utvrđivanju neto vrijednosti imovine i vrijednosti obračunske jedinice obveznog mirovinskog fonda (**NN, br. 139/23**)

Pravilnici doneseni na temelju Zakona o dobrovoljnim mirovinskim fondovima

1. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o utvrđivanju neto vrijednosti imovine i cijene udjela dobrovoljnog mirovinskog fonda (**NN, br. 139/23**)

Pravilnici doneseni na temelju Zakona o mirovinskim osiguravajućim društvima

1. Pravilnik o interventnim pričuvama mirovinskog osiguravajućeg društva (**NN, br. 30/23**)
2. Pravilnik o strukturi i sadržaju financijskih i dodatnih izvještaja mirovinskog osiguravajućeg društva (**NN, br. 30/23**)
3. Pravilnik o vrednovanju imovine mirovinskog osiguravajućeg društva (**NN, br. 30/23**)
4. Pravilnik o kontnom planu mirovinskog osiguravajućeg društva (**NN, br. 30/23**)
5. Pravilnik o dozvoljenim ulaganjima i ograničenjima ulaganja imovine za pokriće tehničkih pričuva mirovinskog osiguravajućeg društva (**NN, br. 30/23**)
6. Pravilnik o adekvatnosti kapitala mirovinskog osiguravajućeg društva (**NN, br. 30/23**)

Pravilnici doneseni na temelju Zakona o osiguranju

1. Pravilnik o reviziji u društvu za osiguranje (**NN, br. 20/23**)
2. Pravilnik o dodatnim zahtjevima za mala društva za osiguranje (**NN, br. 20/23**)
3. Pravilnik o strukturi i sadržaju financijskih i dodatnih izvještaja društva za osiguranje odnosno društva za reosiguranje (**NN, br. 20/23**)
4. Pravilnik o statističkim standardima osiguranja (**NN, br. 20/23**)
5. Pravilnik o izvještavanju o značajnim promjenama i izvještavanju na zahtjev Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga (**NN, br. 20/23**)

6. Pravilnik o minimalnim standardima koji se primjenjuju u postupku obračuna statutarnih tehničkih pričuva (**NN, br. 76/23**)
7. Pravilnik o provođenju tajnog nadzora (**NN, br. 76/23**)
8. Pravilnik o stručnosti i primjerenosti distributera osiguranja i distributera reosiguranja i upisu u registar (**NN, br. 16/19, 9/21, 83/21, 45/23**)
9. Pravilnik o uvjetima za obavljanje funkcije člana uprave i člana nadzornog odbora društva za osiguranje odnosno društva za reosiguranje, prokurista društva za osiguranje odnosno društva za reosiguranje i ovlaštenog zastupnika podružnice društva za osiguranje odnosno društva za reosiguranje (**NN, br. 102/20, 30/23**)

Pravilnici doneseni na temelju Zakona o obveznim osiguranjima u prometu

1. Pravilnik o načinu obračuna i rokovima uplate doprinosa te načinu vođenja i uporabi imovine namijenjene za obveze Garancijskog fonda (**NN, br. 20/23**)
2. Pravilnici doneseni na temelju Zakona o leasingu
3. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o uvjetima za članstvo u upravi i nadzornom odboru leasing društva (**NN, br. 21/23**)
4. Pravilnici doneseni na temelju Zakona o faktoringu
5. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o uvjetima za članstvo u upravi i nadzornom odboru faktoring društva (**NN, br. 45/23**).

Pravilnici doneseni na temelju Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma

1. Pravilnik o vođenju registra pružatelja usluga virtualne imovine i procjeni dobrog ugleda fizičkih osoba u pružateljima usluga virtualne imovine (**NN, br. 69/23**)
2. Pravilnik o nadzornim izvještajima i informacijama o pitanjima bitnim za obavljanje nadzora ili za praćenje usklađenosti obveznika u smislu Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma (**NN, br. 76/23**)
3. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o postupku procjene rizika od pranja novca i financiranja terorizma te načinu provođenja mjera pojednostavljene i pojačane dubinske analize stranke (**NN, br. 69/23**)

Pravilnici doneseni na temelju Zakona o Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga

1. Pravilnik o izračunu, visini i naplati naknada koje se plaćaju Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga za 2023 (**NN, br. 155/22**)

Dodatak 2. Financijska izvješća Hanfe

Bilanca Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga na dan 31.12.2023.

U tisućama EUR

Račun iz rač. plana	OPIS	AOP	Stanje 1. siječnja	Stanje 31. prosinca	Index (5/4)
1	2	3	4	5	6
IMOVINA					
	IMOVINA (AOP 002+074)	1	4.147	4.284	103,3%
0	Nefinancijska imovina (AOP 003+018+047+051+055+064)	2	873	796	91,2%
01	Neproizvedena dugotrajna imovina (AOP 004+008-017)	3	16	11	67,1%
011	Materijalna imovina – prirodna bogatstva (AOP 005 do 007)	4	0	0	-
0111	Zemljište	5	0	0	-
0112	Rudna bogatstva	6	0	0	-
0113	Ostala prirodna materijalna imovina	7	0	0	-
012	Nematerijalna imovina (AOP 009 do 016)	8	608	598	98,3%
0121	Patenti	9	0	0	-
0122	Koncesije	10	0	0	-
0123	Licence	11	446	424	95,1%
0124	Ostala prava	12	162	174	107,1%
0125	Goodwill	13	0	0	-
0126	Osnivački izdaci	14	0	0	-
0127	Izdaci za razvoj	15	0	0	-
0128	Ostala nematerijalna imovina	16	0	0	-
019	Ispravak vrijednosti neproizvedene dugotrajne imovine	17	592	587	99,2%
02	Proizvedena dugotrajna imovina (AOP 019+023+031+034+039+042-046)	18	849	781	92,0%
021	Građevinski objekti (AOP 020 do 022)	19	473	473	100,0%
0211	Stambeni objekti	20	0	0	-
0212	Poslovni objekti	21	458	458	100,0%
0213	Ostali građevinski objekti	22	15	15	100,0%
022	Postrojenja i oprema (AOP 024 do 030)	23	1.639	1.746	106,5%
0221	Uredska oprema i namještaj	24	1.494	1.570	105,1%
0222	Komunikacijska oprema	25	36	67	186,3%
0223	Oprema za održavanje i zaštitu	26	82	83	100,5%
0224	Medicinska i laboratorijska oprema	27	0	0	-
0225	Instrumenti, uređaji i strojevi	28	9	9	100,0%
0226	Sportska i glazbena oprema	29	0	0	-
0227	Uređaji, strojevi i oprema za ostale namjene	30	18	18	100,0%
023	Prijevozna sredstva (AOP 032+033)	31	36	36	100,0%
0231	Prijevozna sredstva u cestovnom prometu	32	36	36	100,0%
0232	Ostala prijevozna sredstva	33	0	0	-
024	Knjige, umjetnička djela i ostale izložbene vrijednosti (AOP 035 do 038)	34	20	20	100,0%
0241	Knjige u knjižnicama	35	0	0	-
0242	Umjetnička djela (izložena u galerijama, muzejima i slično)	36	20	20	100,0%
0243	Muzejski izlošci i predmeti prirodnih rijetkosti	37	0	0	-
0244	Ostale nespomenute izložbene vrijednosti	38	0	0	-
025	Višegodišnji nasadi i osnovno stado (AOP 040+041)	39	0	0	-
0251	Višegodišnji nasadi	40	0	0	-
0252	Osnovno stado	41	0	0	-
026	Nematerijalna proizvedena imovina (AOP 043 do 045)	42	884	941	106,5%
0261	Ulaganja u računalne programe	43	884	941	106,5%
0262	Umjetnička, literarna i znanstvena djela	44	0	0	-
0263	Ostala nematerijalna proizvedena imovina	45	0	0	-
029	Ispravak vrijednosti proizvedene dugotrajne imovine	46	2.203	2.436	110,6%
03	Plemeniti metali i ostale pohranjene vrijednosti (AOP 048)	47	0	0	-
031	Plemeniti metali i ostale pohranjene vrijednosti (AOP 049+050)	48	0	0	-
0311	Plemeniti metali i drago kamenje	49	0	0	-
0312	Pohranjene knjige, umjetnička djela i slične vrijednosti	50	0	0	-
04	Sitni inventar (AOP 052+053-054)	51	0	0	-
041	Zalihe sitnog inventara	52	0	0	-
042	Sitni inventar u uporabi	53	141	135	96,2%
049	Ispravak vrijednosti sitnog inventara	54	141	135	96,2%
05	Nefinancijska imovina u pripremi (AOP 056 do 059+062+063)	55	0	0	-
051	Građevinski objekti u pripremi	56	0	0	-
052	Postrojenja i oprema u pripremi	57	0	0	-
053	Prijevozna sredstva u pripremi	58	0	0	-
054	Višegodišnji nasadi i osnovno stado u pripremi (AOP 060+061)	59	0	0	-
0541	Višegodišnji nasadi u pripremi	60	0	0	-

0542	Osnovno stado u pripremi	61	0	0	-
055	Ostala nematerijalna proizvedena imovina u pripremi	62	0	0	-
056	Ostala nefinancijska imovina u pripremi	63	0	0	-
06	Proizvedena kratkotrajna imovina (AOP 065+070+073)	64	7	4	58,7%
061	Zalihe za obavljanje djelatnosti (AOP 066 do 069)	65	7	4	58,7%
0611	Zalihe za preraspodjelu drugima	66	0	0	-
0612	Zalihe materijala za redovne potrebe	67	7	4	58,7%
0613	Zalihe rezervnih dijelova	68	0	0	-
0614	Zalihe materijala za posebne potrebe	69	0	0	-
062	Proizvodnja i proizvodi (AOP 071+072)	70	0	0	-
0621	Proizvodnja u tijeku	71	0	0	-
0622	Gotovi proizvodi	72	0	0	-
063	Roba za daljnju prodaju	73	0	0	-
1	Financijska imovina (AOP 075+083+100+105+125+133+142)	74	3.274	3.487	106,5%
11	Novac u banci i blagajni (AOP 076+080+081+082)	75	2.956	2.078	70,3%
111	Novac u banci (AOP 077 do 079)	76	2.955	2.078	70,3%
1111	Novac na računu kod tuzemnih poslovnih banaka	77	2.955	2.078	70,3%
1112	Novac na računu kod inozemnih poslovnih banaka	78	0	0	-
1113	Prijelazni račun	79	0	0	-
112	Izdvojena novčana sredstva	80	0	0	-
113	Novac u blagajni	81	1	0	8,4%
114	Vrijednosnice u blagajni	82	0	0	-
12	Depoziti, jamčevni polozi i potraživanja od radnika te za više plaćene poreze i ostalo (AOP 084+087+088+089+095)	83	90	1.191	1324,1%
121	Depoziti u bankama i ostalim financijskim institucijama (AOP 085+086)	84	0	1.100	-
1211	Depoziti u tuzemnim bankama i ostalim financijskim institucijama	85	0	1.100	-
1212	Depoziti u inozemnim bankama i ostalim financijskim institucijama	86	0	0	-
122	Jamčevni polozi	87	80	80	100,0%
123	Potraživanja od radnika	88	1	1	87,7%
124	Potraživanja za više plaćene poreze i doprinose (AOP 090 do 094)	89	1	0	56,1%
1241	Potraživanje za više plaćene poreze	90	0	0	42,5%
1242	Potraživanja za porez na dodanu vrijednost kod obveznika	91	0	0	-
1243	Potraživanja za više plaćene carine i carinske pristojbe	92	0	0	-
1244	Potraživanja za više plaćene ostale poreze	93	0	0	-
1245	Potraživanja za više plaćene doprinose	94	0	0	67,1%
129	Ostala potraživanja (AOP 096 do 099)	95	8	9	121,6%
1291	Potraživanja za naknade koje se refundiraju	96	3	7	239,0%
1292	Potraživanja za naknade štete	97	0	0	-
1293	Potraživanja za predujmove	98	5	3	52,3%
1294	Ostala nespomenuta potraživanja	99	0	0	-
13	Zajmovi (AOP 101+102+103-104)	100	0	0	-
131	Zajmovi građanima i kućanstvima	101	0	0	-
132	Zajmovi pravnim osobama koji obavljaju poduzetničku djelatnost	102	0	0	-
133	Zajmovi ostalim subjektima	103	0	0	-
139	Ispravak vrijednosti danih zajmova	104	0	0	-
14	Vrijednosni papiri (AOP 106+109+112+115+118+121-124)	105	0	0	-
141	Čekovi (AOP 107+108)	106	0	0	-
1411	Čekovi-tuzemni	107	0	0	-
1412	Čekovi-inozemni	108	0	0	-
142	Komercijalni i blagajnički zapisi (AOP 110+111)	109	0	0	-
1421	Komercijalni i blagajnički zapisi – tuzemni	110	0	0	-
1422	Komercijalni i blagajnički zapisi – inozemni	111	0	0	-
143	Mjenice (AOP 113+114)	112	0	0	-
1431	Mjenice – tuzemne	113	0	0	-
1432	Mjenice – inozemne	114	0	0	-
144	Obveznice (AOP 116+117)	115	0	0	-
1441	Obveznice – tuzemne	116	0	0	-
1442	Obveznice – inozemne	117	0	0	-
145	Opcije i drugi financijski derivati (AOP 119+120)	118	0	0	-
1451	Opcije i drugi financijski derivati – tuzemni	119	0	0	-
1452	Opcije i drugi financijski derivati – inozemni	120	0	0	-
146	Ostali vrijednosni papiri (AOP 122+123)	121	0	0	-
1461	Ostali tuzemni vrijednosni papiri	122	0	0	-
1462	Ostali inozemni vrijednosni papiri	123	0	0	-
149	Ispravak vrijednosti vrijednosnih papira	124	0	0	-
15	Dionice i udjeli u glavnici (AOP 126+129-132)	125	0	0	-
151	Dionice i udjeli u glavnici banaka i ostalih financijskih institucija (AOP 127+128)	126	0	0	-
1511	Dionice i udjeli u glavnici tuzemnih banaka i ostalih financijskih institucija	127	0	0	-
1512	Dionice i udjeli u glavnici inozemnih banaka i ostalih financijskih institucija	128	0	0	-
152	Dionice i udjeli u glavnici trgovačkih društava (AOP 130+131)	129	0	0	-
1521	Dionice i udjeli u glavnici tuzemnih trgovačkih društava	130	0	0	-

1522	Dionice i udjeli u glavnici inozemnih trgovačkih društava	131	0	0	-
159	Ispravak vrijednosti dionica i udjela u glavnici	132	0	0	-
16	Potraživanja za prihode (AOP 134 do 137+140-141)	133	0	0	-
161	Potraživanja od kupaca	134	0	0	-
162	Potraživanja za članarine i članske doprinose	135	0	0	-
163	Potraživanja za prihode po posebnim propisima	136	0	0	-
164	Potraživanja za prihode od imovine (AOP 138+139)	137	0	0	-
1641	Potraživanja za prihode od financijske imovine	138	0	0	-
1642	Potraživanja za prihode od nefinancijske imovine	139	0	0	-
165	Ostala nespomenuta potraživanja	140	0	0	-
169	Ispravak vrijednosti potraživanja	141	0	0	-
19	Rashodi budućih razdoblja i nedospjela naplata prihoda (AOP 143+144)	142	228	218	95,4%
191	Rashodi budućih razdoblja	143	228	218	95,4%
192	Nedospjela naplata prihoda	144	0	0	-
OBVEZE I VLASTITI IZVORI					
OBVEZE I VLASTITI IZVORI (AOP 146+195)		145	4.147	4.284	103,3%
2	Obveze (AOP 147+174+182+190)	146	1.389	1.237	89,1%
24	Obveze za rashode (AOP 148+156+164+168+169+170)	147	1.353	1.213	89,6%
241	Obveze za radnike (AOP 149 do 155)	148	1.051	915	87,0%
2411	Obveze za plaće – neto	149	292	292	99,8%
2412	Obveze za naknade plaća – neto	150	30	36	118,9%
2413	Obveze za plaće u naravi – neto	151	0	0	-
2414	Obveze za porez i prirez na dohodak iz plaća	152	79	57	72,3%
2415	Obveze za doprinose iz plaća	153	116	96	82,6%
2416	Obveze za doprinose na plaće	154	90	72	80,1%
2417	Ostale obveze za radnike	155	444	362	81,6%
242	Obveze za materijalne rashode (AOP 157 do 163)	156	274	252	92,1%
2421	Naknade troškova radnicima	157	10	9	89,3%
2422	Naknade članovima u predstavničkim i izvršnim tijelima, povjerenstavima i slično	158	0	0	-
2423	Naknade volonterima	159	0	0	-
2424	Naknade ostalim osobama izvan radnog odnosa	160	0	0	-
2425	Obveze prema dobavljačima u zemlji	161	207	160	77,1%
2426	Obveze prema dobavljačima u inozemstvu	162	52	80	153,6%
2429	Ostale obveze za financiranje rashoda poslovanja	163	4	3	68,6%
244	Obveze za financijske rashode (AOP 165 do 167)	164	0	0	-
2441	Obveze za kamate za izdane vrijednosne papire	165	0	0	-
2442	Obveze za kamate za primljene kredite i zajmove	166	0	0	-
2443	Obveze za ostale financijske rashode	167	0	0	-
245	Obveze za prikupljena sredstva pomoći	168	0	0	-
246	Obveze za kazne, penale i naknade šteta	169	0	0	-
249	Ostale obveze (AOP 171 do 173)	170	28	46	164,7%
2491	Obveze za poreze	171	0	0	-
2492	Obveze za porez na dodanu vrijednost	172	2	2	69,9%
2493	Obveze za predujmove, depozite, primljene jamčevine i ostale nespomenute obveze	173	26	44	173,6%
25	Obveze za vrijednosne papire (AOP 175+178-181)	174	0	0	-
251	Obveze za čekove (AOP 176+177)	175	0	0	-
2511	Obveze za čekove – tuzemne	176	0	0	-
2512	Obveze za čekove – inozemne	177	0	0	-
252	Obveze za mjenice (AOP 179+180)	178	0	0	-
2521	Obveze za mjenice – tuzemne	179	0	0	-
2522	Obveze za mjenice – inozemne	180	0	0	-
259	Ispravak vrijednosti obveza za vrijednosne papire	181	0	0	-
26	Obveze za kredite i zajmove (AOP 183+186-189)	182	0	0	-
261	Obveze za kredite banaka i ostalih kreditora (AOP 184+185)	183	0	0	-
2611	Obveze za kredite u zemlji	184	0	0	-
2612	Obveze za kredite iz inozemstva	185	0	0	-
262	Obveze za robne i ostale zajmove (AOP 187+188)	186	0	0	-
2621	Obveze za zajmove u zemlji	187	0	0	-
2622	Obveze za zajmove iz inozemstva	188	0	0	-
269	Ispravak vrijednosti obveza za kredite i zajmove	189	0	0	-
29	Odgodeno plaćanje rashoda i prihodi budućih razdoblja (AOP 191+192)	190	35	24	68,7%
291	Odgodeno plaćanje rashoda	191	32	24	75,9%
292	Naplaćeni prihodi budućih razdoblja (AOP 193+194)	192	3	0	0,0%
2921	Unaprijed plaćeni prihodi	193	3	0	0,0%
2922	Odgodeno priznavanje prihoda	194	0	0	-
5	Vlastiti izvori (AOP 196+199-200)	195	2.758	3.046	110,4%
51	Vlastiti izvori (AOP 197+198)	196	288	282	97,8%
511	Vlastiti izvori	197	288	282	97,8%
512	Revalorizacijska rezerva	198	0	0	-
5221	Višak prihoda	199	2.470	2.765	111,9%
5222	Manjak prihoda	200	0	0	-
IZVANBILANČNI ZAPISI					
61	Izvanbilančni zapisi – aktiva	201	69	189	272,6%
62	Izvanbilančni zapisi – pasiva	202	69	189	272,6%

Izveštaj o prihodima i rashodima Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga za razdoblje 1.1.2023. do 31.12.2023.

U tisućama EUR

Račun iz rač. plana	OPIS	AOP	Stanje 1. siječnja	Stanje 31. prosinca	Index (5/4)
1	2	3	4	5	6
PRIHODI					
3	RIHODI (AOP 002+005+008+011+024+040+049)	1	11613	12556	108,1%
31	Prihodi od prodaje roba i pružanja usluga (AOP 003+004)	2	35,111	0	0,0%
3111	Prihodi od prodaje roba	3	0	0	-
3112	Prihodi od pružanja usluga	4	35,111	0	0,0%
32	Prihodi od članarina i članskih doprinosa (AOP 006+007)	5	0	0	-
3211	Članarine	6	0	0	-
3212	Članski doprinosi	7	0	0	-
33	Prihodi po posebnim propisima (AOP 009+010)	8	11447	12474	109,0%
3311	Prihodi po posebnim propisima iz proračuna	9	0	0	-
3312	Prihodi po posebnim propisima iz ostalih izvora	10	11447	12474	109,0%
34	Prihodi od imovine (AOP 012+021)	11	3,11	11,186	359,7%
341	Prihodi od financijske imovine (AOP 013 do 020)	12	3,11	11,186	359,7%
3411	Prihodi od kamata za dane zajmove	13	0	0	-
3412	Prihodi od kamata po vrijednosnim papirima	14	0	0	-
3413	Kamate na oročena sredstva i depozite po viđenju	15	0,0244	7,6275	>>100
3414	Prihodi od zateznih kamata	16	0	0	-
3415	Prihodi od pozitivnih tečajnih razlika	17	3,0855	3,5473	115,0%
3416	Prihodi od dividendi	18	0	0	-
3417	Prihodi od dobiti trgovačkih društava, banaka i ostalih financijskih institucija po posebnim propisima	19	0	0	-
3418	Ostali prihodi od financijske imovine	20	0	0,0108	-
342	Prihodi od nefinancijske imovine (AOP 022+023)	21	0	0	-
3421	Prihodi od zakupa i iznajmljivanja imovine	22	0	0	-
3422	Ostali prihodi od nefinancijske imovine	23	0	0	-
35	Prihodi od donacija (AOP 025+030+033+036+037)	24	0,0369	0,1945	527,0%
351	Prihodi od donacija iz proračuna (AOP 026 do 029)	25	0	0	-
3511	Prihodi od donacija iz državnog proračuna	26	0	0	-
3512	Prihodi od donacija iz proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave	27	0	0	-
3513	Prihodi od donacija iz državnog proračuna za EU projekte	28	0	0	-
3514	Prihodi od donacija iz proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave za EU projekte	29	0	0	-
352	Prihodi od inozemnih vlada i međunarodnih organizacija (AOP 031+032)	30	0	0	-
3521	Prihodi od inozemnih vlada i međunarodnih organizacija	31	0	0	-
3522	Prihodi od institucija i tijela EU	32	0	0	-
353	Prihodi od trgovačkih društava i ostalih pravnih osoba (AOP 034+035)	33	0,0369	0,1945	527,0%
3531	Prihodi od trgovačkih društava i ostalih pravnih osoba	34	0,0369	0,1945	527,0%
3532	Prihodi od trgovačkih društava i ostalih pravnih osoba za EU projekte	35	0	0	-
354	Prihodi od građana i kućanstava	36	0	0	-
355	Ostali prihodi od donacija (AOP 038+039)	37	0	0	-
3551	Ostali prihodi od donacija	38	0	0	-
3552	Ostali prihodi od donacija za EU projekte	39	0	0	-
36	Ostali prihodi (AOP 041+044+045)	40	127,22	70,282	55,2%
361	Prihodi od naknade štete i refundacija (AOP 042+043)	41	115,45	35,097	30,4%
3611	Prihodi od naknade šteta	42	0	10	-
3612	Prihod od refundacija	43	115,45	25,097	21,7%
362	Prihodi od prodaje dugotrajne imovine	44	1,1414	1,744	152,8%
363	Ostali nespomenuti prihodi (AOP 046 do 048)	45	10,629	33,441	314,6%
3631	Otpis obveza	46	0,876	0,1407	16,1%
3632	Naplaćena otpisana potraživanja	47	0	0	-
3633	Ostali nespomenuti prihodi	48	9,7534	33,3	341,4%
37	Prihodi od povezanih neprofitnih organizacija (AOP 050 do 053)	49	0	0	-
3711	Tekući prihodi od povezanih neprofitnih organizacija	50	0	0	-
3712	Kapitalni prihodi od povezanih neprofitnih organizacija	51	0	0	-
3713	Tekući prihodi od povezanih neprofitnih organizacija za EU projekte	52	0	0	-
3714	Kapitalni prihodi od povezanih neprofitnih organizacija za EU projekte	53	0	0	-
RASHODI					
4	RASHODI (AOP 055+067+108+109+120+128+139)	54	11452	12100	105,7%
41	Rashodi za radnike (AOP 056+061+062)	55	6977,2	7620	109,2%
411	Plaće (AOP 057 do 060)	56	5453,5	5562,9	102,0%
4111	Plaće za redovan rad	57	5373,4	5492,5	102,2%
4112	Plaće u naravi	58	59,7	58,841	98,6%
4113	Plaće za prekovremeni rad	59	20,358	11,501	56,5%
4114	Plaće za posebne uvjete rada	60	0	0	-
412	Ostali rashodi za radnike	61	644,44	1210,8	187,9%
413	Doprinosi na plaće (AOP 063 do 066)	62	879,27	846,38	96,3%
4131	Doprinosi za zdravstveno osiguranje	63	879,27	846,38	96,3%
4132	Doprinosi za zapošljavanje	64	0	0	-

4133	Doprinosi za mirovinsko osiguranje koje plaća poslodavac	65	0	0	-
4134	Posebni doprinos za poticanje zapošljavanja osoba s invaliditetom	66	0	0	-
42	Materijalni rashodi (AOP 068+072+077+082+087+097+102)	67	3975,9	4042,7	101,7%
421	Naknade troškova radnicima (AOP 069 do 071)	68	467,22	571,65	122,4%
4211	Službena putovanja	69	253,41	338,3	133,5%
4212	Naknade za prijevoz, za rad na terenu i odvojeni život	70	139,24	131,99	94,8%
4213	Stručno usavršavanje radnika	71	74,575	101,36	135,9%
422	Naknade članovima u predstavničkim i izvršnim tijelima, povjerenstvima i slično (AOP 073 do 076)	72	8,3	8,3002	100,0%
4221	Naknade za obavljanje aktivnosti	73	8,3	8,3002	100,0%
4222	Naknade troškova službenih putovanja	74	0	0	-
4223	Naknade ostalih troškova	75	0	0	-
4224	Ostale naknade	76	0	0	-
423	Naknade volonterima (AOP 078 do 081)	77	0	0	-
4231	Naknade za obavljanje djelatnosti	78	0	0	-
4232	Naknade troškova službenih putovanja	79	0	0	-
4233	Naknade ostalih troškova	80	0	0	-
4234	Ostale naknade	81	0	0	-
424	Naknade ostalim osobama izvan radnog odnosa (AOP 083 do 086)	82	21,338	22,79	106,8%
4241	Naknade za obavljanje aktivnosti	83	20,473	21,11	103,1%
4242	Naknade troškova službenih putovanja	84	0,8652	1,6804	194,2%
4243	Naknade ostalih troškova	85	0	0	-
4244	Ostale naknade	86	0	0	-
425	Rashodi za usluge (AOP 088 do 096)	87	1962,8	1883,9	96,0%
4251	Usluge telefona, pošte i prijevoza	88	93,893	102,02	108,7%
4252	Usluge tekućeg i investicijskog održavanja	89	353,01	351,24	99,5%
4253	Usluge promidžbe i informiranja	90	76,383	67,834	88,8%
4254	Komunalne usluge	91	153,99	153,67	99,8%
4255	Zakupnine i najamnine	92	666,72	696,9	104,5%
4256	Zdravstvene i veterinarske usluge	93	17,226	22,334	129,7%
4257	Intelektualne i osobne usluge	94	182,21	110,65	60,7%
4258	Računalne usluge	95	49,5	42,092	85,0%
4259	Ostale usluge	96	369,88	337,15	91,2%
426	Rashodi za materijal i energiju (AOP 098 do 101)	97	237,55	291,98	122,9%
4261	Uredski materijal i ostali materijalni rashodi	98	67,546	100,13	148,2%
4262	Materijal i sirovine	99	0	0	-
4263	Energija	100	156,64	185,71	118,6%
4264	Sitan inventar i auto gume	101	13,364	6,1412	46,0%
429	Ostali nespomenuti materijalni rashodi (AOP 103 do 107)	102	1278,7	1264	98,9%
4291	Premije osiguranja	103	22,039	16,845	76,4%
4292	Reprezentacija	104	150,23	74,486	49,6%
4293	Članarine	105	1105,2	1170,7	105,9%
4294	Kotizacije	106	1,1779	1,97	167,2%
4295	Ostali nespomenuti materijalni rashodi	107	0	0	-
43	Rashodi amortizacije	108	337,71	278,77	82,5%
44	Financijski rashodi (AOP 110+111+115)	109	17,725	10,206	57,6%
441	Kamate za izdane vrijednosne papire	110	0	0	-
442	Kamate za primljene kredite i zajmove (AOP 112 do 114)	111	0	0	-
4421	Kamate za primljene kredite banaka i ostalih kreditora	112	0	0	-
4422	Kamate za primljene robne i ostale zajmove	113	0	0	-
4423	Kamate za odobrene, a nerealizirane kredite i zajmove	114	0	0	-
443	Ostali financijski rashodi (AOP 116 do 119)	115	17,725	10,206	57,6%
4431	Bankarske usluge i usluge platnog prometa	116	8,187	7,8439	95,8%
4432	Negativne tečajne razlike i valutna klauzula	117	9,4347	2,3209	24,6%
4433	Zatezne kamate	118	0,0143	0,0409	285,3%
4434	Ostali nespomenuti financijski rashodi	119	0,0893	0	0,0%
45	Donacije (AOP 121+125)	120	11,006	18,868	171,4%
451	Tekuće donacije (AOP 122 do 124)	121	11,006	18,868	171,4%
4511	Tekuće donacije	122	2,6445	3,5388	133,8%
4512	Stipendije	123	8,3615	15,329	183,3%
4513	Tekuće donacije iz EU sredstava	124	0	0	-
452	Kapitalne donacije (AOP 126+127)	125	0	0	-
4521	Kapitalne donacije	126	0	0	-
4522	Kapitalne donacije iz EU sredstava	127	0	0	-
46	Ostali rashodi (AOP 129+134)	128	132,03	129,31	97,9%
461	Kazne, penali i naknade štete (AOP 130 do 133)	129	0	0	-
4611	Naknade šteta pravnim i fizičkim osobama	130	0	0	-
4612	Penali, ležarine i drugo	131	0	0	-
4613	Naknade šteta radnicima	132	0	0	-
4614	Ugovorene kazne i ostale naknade šteta	133	0	0	-
462	Ostali nespomenuti rashodi (AOP 135 do 138)	134	132,03	129,31	97,9%
4621	Neotpisana vrijednost i drugi rashodi otuđene i rashodovane dugotrajne imovine	135	0,6211	0,4497	72,4%
4622	Otpisana potraživanja	136	0,1394	0,0396	28,4%
4623	Rashodi za ostala porezna davanja	137	0,8826	0,8694	98,5%
4624	Ostali nespomenuti rashodi	138	130,39	127,95	98,1%
47	Rashodi vezani uz financiranje povezanih neprofitnih organizacija (AOP 140 do 143)	139	0	0	-

4711	Tekući rashodi vezani uz financiranje povezanih neprofitnih organizacija	140	0	0	-
4712	Kapitalni rashodi vezani uz financiranje povezanih neprofitnih organizacija	141	0	0	-
4713	Tekući rashodi vezani uz financiranje povezanih neprofitnih organizacija za EU projekte	142	0	0	-
4714	Kapitalni rashodi vezani uz financiranje povezanih neprofitnih organizacija za EU projekte	143	0	0	-
	Stanje zaliha proizvodnje i gotovih proizvoda na početku razdoblja	144	0	0	-
	Stanje zaliha proizvodnje i gotovih proizvoda na kraju razdoblja	145	0	0	-
	Povećanje zaliha proizvodnje i gotovih proizvoda (AOP 145-144)	146	0	0	-
	Smanjenje zaliha proizvodnje i gotovih proizvoda (AOP 144-145)	147	0	0	-
	UKUPNI RASHODI (AOP 054-146 ili 054+147)	148	11452	12100	105,7%
	VIŠAK PRIHODA (AOP 001-148)	149	161,09	455,78	282,9%
	MANJAK PRIHODA (AOP 148-001)	150	0	0	-
5221	Višak prihoda – preneseni	151	2308,9	2308,9	100,0%
5222	Manjak prihoda – preneseni	152	0	0	-
	Obveze poreza na dobit po obračunu	153	0	0	-
	Višak prihoda raspoloživ u sljedećem razdoblju (AOP 149+151-150-152-153)	154	2470	2764,7	111,9%
	Manjak prihoda za pokriće u sljedećem razdoblju (AOP 150+152-149-151+153)	155	0	0	-
DODATNI PODACI					
11	Stanje novčanih sredstava na početku godine	156	3459,1	2955,9	85,5%
11- dugovno	Ukupni priljevi na novčane račune i blagajne	157	13727	16069	117,1%
11- potražno	Ukupni odljevi s novčanih računa i blagajni	158	14230	16947	119,1%
11	Stanje novčanih sredstava na kraju razdoblja (AOP 156+157-158)	159	2955,9	2078,4	70,3%
	Prosječan broj radnika na osnovi stanja krajem izvještajnog razdoblja (cijeli broj)	160	0,203	0,199	98,0%
	Prosječan broj radnika na osnovi sati rada (cijeli broj)	161	0,199	0,188	94,5%
	Broj volontera	162	0	0	-
	Broj sati volontiranja	163	0	0	-
VRIJEDNOST OSTVARENIH INVESTICIJA U NOVU DUGOTRAJNU IMOVINU					
051	Građevinski objekti u pripremi	164	0	0	-
052	Postrojenja i oprema u pripremi	165	128,2	141,47	110,4%
053	Prijevozna sredstva u pripremi	166	0	0	-
054	Višegodišnji nasadi i osnovno stado u pripremi	167	0	0	-
055	Ostala nematerijalna proizvedena imovina u pripremi	168	97,522	57,978	59,5%
056	Ostala nefinancijska imovina u pripremi	169	13,364	6,1412	46,0%
OPIS STAVKE					
	Stanje zaliha	170	7,4466	4,3697	58,7%
	Kontrolni zbroj (AOP 160 do 170)	171	246,93	210,35	85,2%

